JAARSTUKKEN 2024

Inhoudsopgave

Samenvatting **7**

Samenvatting 7
Voorwoord 7
Resultaat 2024 7
Verklaring financiële afwijkingen 9
Resultaat Grondbedrijf - Afval - Riolering 10
Financiële positie 12
PDF 13
Toelichting afwijkingen - (op website anders weergegeven) 13

Programma's **15**

1. Eigentijds bestuur en dienstverlening op maat in Etten-Leur 16
1.1 Vertrouwen in de overheid 17
1.2 Communicatie en participatie 19
1.3 Dienstverlening en menselijke maat 21
1.4 Ondermijnende criminaliteit 24
Risico's 25
Verbonden partijen 26
Wat kostte het? 26
Toelichting financieel resultaat 27

2. Sociaal Etten-Leur 29
2.1 Iedereen moet mee kunnen doen 30
2.2 Minima- en armoedebeleid 33
2.3 Wijkvoorzieningen en - gebouwen/accommodaties 35
2.4 Jong zijn in Etten-Leur 37
2.5 Gezond oud worden en zelf- en samenzorg 39
Risico's 40
Verbonden partijen 42
Wat kostte het? 42
Toelichting financieel resultaat 43

3. Ruimte voor wonen en leven in Etten-Leur 45
3.1 Woningbouw 46
3.2 Verkeersafwikkeling 49
3.3 Verkeersveiligheid 51
3.4 Beheer en onderhoud van het openbaar gebied 53
3.5 Huisvesting bijzondere doelgroepen 55
Risico's 56
Verbonden partijen 57
Wat kostte het? 57

bakertilly
Gewaarmerkt voor identificatie doeleinden d.d: 23-06-2025

Toelichting financieel resultaat 58

4. Economie en werk in Etten-Leur 59
4.1 Zo veel mogelijk mensen aan het werk 60
4.2 Het versterken van de economie 62
4.3 Toerisme en recreatie 64
4.4 Een levendig centrum 66
4.5 Agrarische sector 68
Risico's 69
Verbonden partijen 70
Wat kostte het? 70
Toelichting financieel resultaat 71

5. Duurzaam denken en doen in Etten-Leur 72
5.1 Duurzaam wonen 73
5.2 Duurzame woon- en leefomgeving 75
5.3 Duurzaam produceren 77
5.4 Duurzame bedrijven- en industrieterreinen 79
Risico's 80
Verbonden partijen 81
Wat kostte het? 81
Toelichting financieel resultaat 82

Paragrafen 84

Lokale heffingen 85
Lokale heffingen 85
Kwijtscheldingsbeleid 85
Begrote en werkelijke opbrengst 2024 85
Kostendekkendheid tarieven 85

Weerstandsvermogen en risicobeheersing 89
Weerstandsvermogen en risicobeheersing 89
Onderdelen risicomanagement 89
Risico's 89
Weerstandsvermogen 91
Financiële kengetallen 93

Onderhoud kapitaalgoederen 95
Onderhoud kapitaalgoederen 95
Beleid en ontwikkelingen onderhoud kapitaalgoederen openbaar gebied - 1 95
Beleid en ontwikkelingen onderhoud kapitaalgoederen openbaar gebied - 2 96
Beleid en ontwikkelingen onderhoud kapitaalgoederen openbaar gebied - 3 97
Beleid en ontwikkelingen onderhoud kapitaalgoederen gebouwen 98
Beleid en ontwikkelingen onderhoud kapitaalgoederen sportaccommodaties 99
Uitgaven voor onderhoud kapitaalgoederen 99

bakertilly
Gewaarmerkt voor identificatie doeleinden d.d: 23-06-2025

Financiering 101
Financiering 101
Financieringsbehoefte 2024 101
Kasgeldlimiet en renterisiconorm 101
Renteschema 102
Verloop leningportefeuille 103
Opgenomen geldleningen 103
Schatkistbankieren 103
Verstrekte leningen en garantstellingen 104
Bedrijfsvoering 105
Bedrijfsvoering 105
Loonkosten 105
Risico's 106
Gegevensbescherming 107
Indicatoren 108
Rechtmatigheid 109
Verbonden partijen 114
Verbonden partijen 114
Verantwoording 114
Financieel overzicht 114
Verbonden partijen 115
Grondbeleid 117
Grondbeleid 117
Wonen 117
Bedrijventerreinen 121
Winstnemingen 122
Kostenverhaal en financiële bijdragen 122
Kwaliteitsverbetering landschap 123
Risico's 124
Investeringen 128
Overzicht kredieten 128
Kredieten overgenomen naar 2025 130
Kredieten beëindigd in 2024 133
Openbaarheid 133
Openbaarheid 133
Subsidies 135
Subsidies 135
Verstrekte subsidies 136
Ontvangen subsidies 140
Jaarrekening **142**

bakertilly
Gewaarmerkt voor identificatie doeleinden d.d: 23-06-2025

1. Lasten en baten per programma 142
1.1 Totaaloverzicht 142
1.2 Algemene dekkingsmiddelen 143
1.3 Post onvoorzien 144
1.4 Overhead 144
1.5 Vennootschapsbelasting 145
1.6 Overzicht incidentele baten en lasten 145
1.7 Structurele toevoegingen en onttrekkingen reserves 150
1.8 Wet Normering Topinkomens (WNT) 151

2. Balans 152
2. Balans 152
2.1 Immateriële vaste activa 153
2.1 Materiële vaste activa 153
2.2 Financiële vaste activa 154
2.3 Voorraden 156
2.4 Vorderingen 158
2.5 Liquide middelen 159
2.6 Overlopende activa 160
2.7 Eigen vermogen 162
2.8 Voorzieningen 162
2.9 Langlopende schulden 162
2.10 Kortlopende schulden 163
2.11 Overlopende passiva 164
2.12 Niet uit de balans blijkende rechten en verplichtingen 165
2.13 Onzekerheden 168
2.14 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling 168
2.15 Gebeurtenissen na balansdatum 174

3. Reserves 174
Overzicht reserves 174
Toelichting algemene reserves 174
Toelichting bestemmingsreserve 175
Toelichting bestemmingsreserve (overig) 175
Toelichting reserves Grondbedrijf 176

4. Voorzieningen 177
Overzicht voorzieningen 177
Toelichting onderhoudsvoorzieningen 178
Toelichting overige voorzieningen 179
Toelichting voorziening Grondbedrijf 181

5. Rechtmatigheidsverantwoording 182
Rechtmatigheidsverantwoording 182
Toelichting fouten 2023 183

bakertilly
Gewaarmerkt voor identificatie doeleinden d.d: 23-06-2025

6. Lasten en baten per taakveld 184
Totaal taakvelden 184
Programma 1 Eigentijds bestuur en dienstverlening 189
Programma 2 Sociaal 190
Programma 3 Ruimte voor wonen en leven 190
Programma 4 Economie en werk 191
Programma 5 Duurzaam denken en doen 191
7. Single information, Single audit (SiSa) 191
Overig **192**
Kerngegevens 192
Inhuur externe adviseurs 2024 193
De raad luistert - klachten en meldingen 194
De raad luistert 194
Klachten en melding openbare ruimte 194
Interbestuurlijk toezicht 195
Score interbestuurlijk toezicht 2024 195
Toelichting score 195
Wet revitalisering generiek toezicht (Wrgt) 195
Verantwoordingsjaar 2024 196
Besluitvorming **197**
Besluitvorming 197
Besluitvorming 197
Toezeggingen 197
Vragen gemeenteraad 197
Accountantsverslag 197
Contact en privacy **198**
Contact 198
Contact 198
Privacy beleid 198

bakertilly
Gewaarmerkt voor identificatie doeleinden d.d: 23-06-2025

Samenvatting

Samenvatting

Voorwoord

Resultaatgericht en behoedzaam

Het jaar 2024 is in allerlei opzichten een bewogen jaar. Het nieuwe kabinet-Schoof werkte aan een hoofdlijnenakkoord. De internationale verhoudingen tussen landen en regio's zijn instabieler geworden. Mensen maakten zich zorgen over migratie, de aanhoudende inflatie en de woningmarkt. En in de tussentijd werkten we in Etten-Leur hard door aan het realiseren van het raadsprogramma aan de hand van het college-uitvoeringsprogramma. Het resultaat daarvan ligt nu voor in de jaarrekening 2024.

Precies een jaar geleden zeiden we dat we ambitieus en behoedzaam wilden zijn. Dat was nodig omdat de financiële gevolgen van de plannen van het kabinet onduidelijk waren. Onze ambities voor Etten-Leur lieten we echter niet los. In 2024 voerden we onze plannen verder uit en bereidden we de laatste plannen voor deze raadsperiode voor. Die besluiten kunnen in 2025 nog worden genomen.

We sluiten af met een financieel overschot. Hoewel het fijn is om geen tekort te hebben, vraagt een overschot ook om uitleg. De belangrijkste oorzaken zijn dat we lagere kosten hadden dan verwacht, dat we subsidies toegekend kregen die laat in het jaar pas duidelijk werden, dat we niet voorziene hogere inkomsten via de algemene uitkering kregen en dat we werkzaamheden in de planning moesten doorschuiven. We opereerden voorzichtig in 2024 omdat het zogenaamde 'ravijnjaar' boven ons hoofd hing. We bekeken alle budgetten nog eens kritisch en hebben gekort op budgetten voor zover dat verantwoord was. Het financieel beleid in onze gemeente is op orde. We begroten voorzichtig en dat lijkt ons in de onzekerheid van de wereldwijde en landelijke dynamiek, heel verstandig.

We bedanken de gemeenteraad, onze inwoners, ondernemers en andere partners hartelijk voor het getoonde vertrouwen en de samenwerking aan zoveel acties in 2024. We zijn samen één gemeenschap. We bouwen verder aan de toekomst van Etten-Leur. Ambitieus en tegelijkertijd ook behoedzaam. Samen maken we Etten-Leur. Daar staan we voor en daar blijven we voor gaan.

Het college van burgemeester en wethouders.

Resultaat 2024

We sluiten 2024 af met een positief resultaat van € 6.677.000.
Het saldo van de tweede bestuursrapportage 2024 was € 3.244.000 voordelig.
Een groot deel van de mutaties die na deze bestuursrapportage plaatsvonden waren incidenteel

bakertilly
Gewaarmerkt voor identificatie doeleinden d.d: 23-06-2025

en niet te voorzien. Op deze afwijkingen hebben we nauwelijks invloed. De afwijking bij de jaarrekening is € 3.433.000

bakertilly
Gewaarmerkt voor identificatie doeleinden d.d: 23-06-2025

Verklaring financiële afwijkingen

Het resultaat ontstaat door diverse afwijkingen. Bij de programma's lichten we de financiële afwijkingen verder toe.

Hieronder staat een samenvatting op hoofdlijnen (hier alleen bedragen > € 75.000):

In het overzicht nemen we **voordelen** op als een **positief bedrag** en **nadelen** als een **negatief bedrag**.

(bedragen x € 1.000)	**bedrag**
1. Algemene uitkering	1.722
2. Duurzaamheidsprojecten	543
3. Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo)	458
4. Specifieke uitkering energie- en klimaatbeleid	320
5. Jeugdzorg	281
6. Specifieke Uitkering Integraal Zorg Akkoord (IZA)	230
7. Wet inburgering	229
8. Vergoeding uitvoering toeslagenaffaire	206
9. Rente	197
10. Parkeren	137
11. Specifieke uitkering Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA)	121
12. Implementatie software burgerzaken	120
13. Personeelskosten	103
14. Bijdrage BWB	98
15. Volkshuisvesting	91
16. Kabels en leidingen	91
17. Voorziening APPA	-1.060
18. Zwembad De Banakker	-165
19. Leerlingenvervoer	-110
20. Openbaar groen Plantsoenen	-104
21. Vennootschapsbelasting	-103
22. Overig	28
Afwijking	**3.433**

bakertilly
Gewaarmerkt voor identificatie doeleinden d.d: 23-06-2025

Resultaat Grondbedrijf - Afval - Riolering

Bij het Grondbedrijf, afval en riolering verrekenen we positieve en negatieve resultaten binnen een gesloten systeem met de reserves en voorzieningen. Deze verrekeningen hebben daarom geen invloed op het rekeningresultaat.

Grondbedrijf

Het resultaat van het Grondbedrijf is € 925.000 positief.

Dit resultaat ontstond door tussentijdse winstnemingen van € 674.000 op de exploitaties van De Streek en Spoorzone-Juvenaat.
We storten € 31.000 in de voorziening Kwaliteitsverbetering Landschap.

Voor Vosdonk-Noord (Fri-Jado) verlaagden we de voorziening voor exploitatietekorten met € 282.000. De voorziening van € 35.000 die we in 2023 vormden voor het verwachte tekort op de exploitatie van Spoorzone-Juvenaat is niet meer nodig en viel vrij.

We maakten voor € 79.000 kosten voor projecten die niet in exploitatie zijn.

Riolering

In 2024 is het resultaat op riolering € 238.000 positief. We voegen dit saldo toe aan de voorziening. Door vertraging verzetten we minder werkzaamheden. De vertraging komt door inspraakprocedures, levertijd van materialen en wachttijd bij nutsbedrijven. Niet al het beschikbaar gestelde investeringsbudget werd gebruikt. We hielden € 111.000 over door lagere rente en afschrijvingskosten. We ontvingen € 127.000 meer aan rioolheffing. Dit zijn nabetalingen van rioolheffing van grootverbruikers over voorgaande jaren.

Afval

We voeren de afvalinzameling nog steeds uit in samenwerking met de gemeente Breda. De samenwerking verloopt goed en we optimaliseerden ook in 2024 weer inzamelroutes. Hierdoor daalden de kosten van de inzamelingsroute voor oud papier en karton. Daarnaast ontvingen we extra opbrengsten voor oud papier en karton door betere papiervergoedingen.

We gaven minder geld uit aan overige kosten zoals externe advieskosten en publicaties. En we ontvingen eenmalig een uitkering over 2023 van de Gemeenschappelijke Regeling Nazorg Gesloten Stortplaatsen Bavel-Dorst en Zevenbergen.

Het positieve resultaat op afval is in 2024 € 289.000. Bij het opstellen van de begroting dachten we € 700.000 van de voorziening te gebruiken om de kosten te dekken en het tarief te verlagen. Dit blijkt niet nodig waardoor we nu een bedrag van € 289.000 kunnen toevoegen aan de

bakertilly
Gewaarmerkt voor identificatie doeleinden d.d: 23-06-2025

voorziening. Op deze manier blijft het geld beschikbaar voor onverwachte tegenvallers of kunnen we het inzetten om de tarieven stabiel te houden en waar mogelijk zelfs te verlagen.

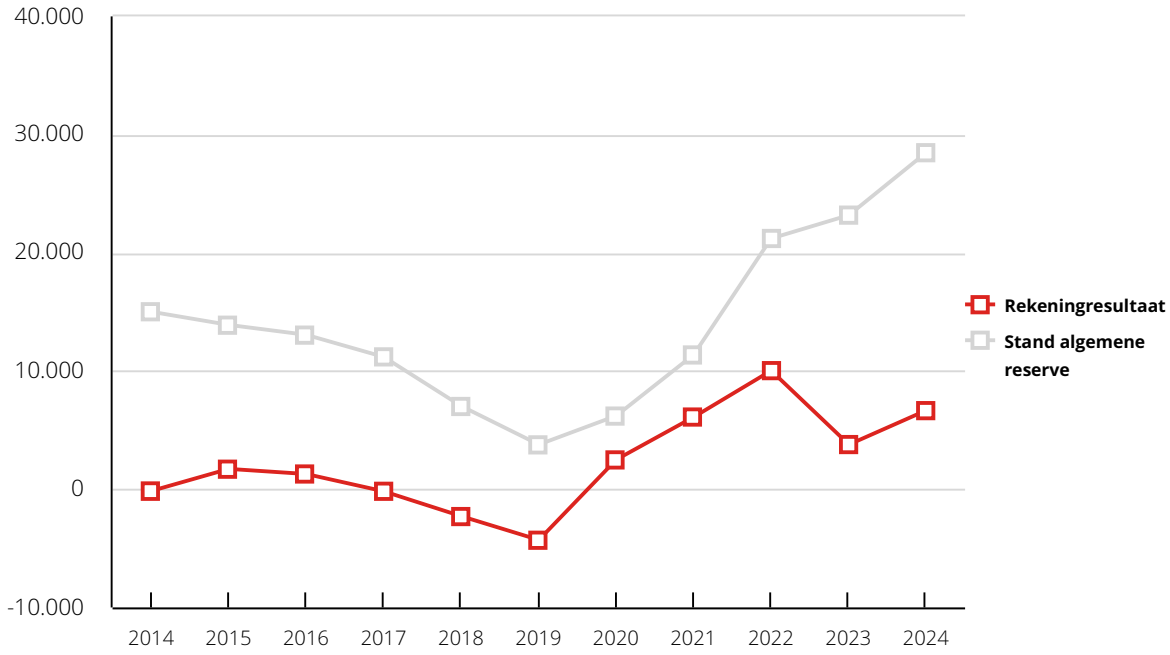
bakertilly
Gewaarmerkt voor identificatie doeleinden d.d: 23-06-2025

Financiële positie

Ontwikkeling rekeningresultaat en algemene reserve

In de grafiek staat het verloop van het rekeningresultaat en de algemene reserve over de afgelopen 10 jaar.
In 2018 en 2019 hadden we negatieve jaarresultaten. De jaren daarna was het jaarresultaat steeds positief.

Hetzelfde beeld zien we bij de algemene reserve. Tot 2019 daalde deze omdat we de reserve voor verschillende projecten gebruikten. Door de positieve resultaten vanaf 2020 stopte de daling van de algemene reserve en konden we deze weer tot een gezond niveau laten groeien. In de grafiek gaan we ervan uit dat het gehele resultaat wordt toegevoegd aan de algemene reserve. Resultaatbestemmingen brengen hier nog verandering in aan.

bakertilly
Gewaarmerkt voor identificatie doeleinden d.d: 23-06-2025

PDF

Klik op deze link om het Pdf bestand van de jaarrekening 2024 te lezen.

De ‘pdf-versie’ van de jaarrekening ziet er niet optimaal uit. De digitale presentatie staat voorop.

Toelichting afwijkingen - (op website anders weergegeven)

Onderwerp	Toelichting
1. Algemene uitkering	De algemene uitkering werd bij de decembercirculaire verhoogd. We ontvingen onder andere meer geld door een stijging van het aantal huishoudens met een laag inkomen.
2. Duurzaamheidsprojecten	Dit geld bleef in 2023 over en is ook in 2024 niet volledig gebruikt. Er zijn geen concrete projecten voor 2025 gepland met dit budget. We laten het budget vrijvallen.
3. Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo)	Op basis van de aantallen en trends over het eerste halfjaar 2024 schatten we de uitgaven voor 2024. Bij de jaarrekening blijkt het aantal aanvragen voor de maatwerkvoorzieningen Huishoudelijke Ondersteuning, Begeleiding en woonvoorzieningen achter te blijven. Door de stijging van het aantal aanvragers over 2024 stijgen de inkomsten uit eigen bijdragen.
4. Specifieke uitkering energie- en klimaatbeleid	We zetten meer personeel in voor de uitvoering van energie-en klimaatbeleid. Deze kosten komen ten laste van de regeling Tijdelijke uitvoering capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid (CDOKE).
5. Jeugdzorg	Ondanks dat we in 2024 te maken hadden met enkele zeer complexe en kostbare jeugdzorgtrajecten, plaatsten we minder jongeren in de gesloten jeugdzorg en sprak de kinderrechter minder maatregelen uit voor jeugdbescherming en jeugdreclassering.
6. Specifieke Uitkering Integraal Zorg Akkoord (IZA)	Het doel van IZA is de zorg in de toekomst goed, toegankelijk en betaalbaar te houden. Een groot deel van de subsidie werd pas in december toegekend. Dit levert een voordeel op.
7. Wet inburgering	We ontvingen een afrekening van de Wet inburgering over 2023. Het aantal inburgeraars bleek hoger dan vooraf door het Rijk berekend. Van het Rijk ontvingen we extra geld voor inburgeringstrajecten.
8. Vergoeding uitvoering toeslagenaffaire	We bieden ondersteuning aan slachtoffers van de kinderopvang toeslagaffaire. Het Rijk vergoedt de kosten van de brede ondersteuning voor 100%. De uitvoeringskosten declareren we op basis van normbedragen van het Rijk. Onze uitvoeringskosten zijn lager dan de normbedragen die we daarvoor ontvangen.
9. Rente	In het laatste kwartaal waren de uitgaven minder dan verwacht. Leningen aantrekken was niet nodig, daarom waren de rentekosten lager.
10. Parkeren	Door de inzet van de scanauto handhaven we beter en nam het aantal parkeerboetes toe. De bereidheid om te betalen is hoger en er zijn meer parkeervergunningen verstrekt. De scanauto werd een half jaar ingezet.
11. Specifieke uitkering Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA)	Het Samen Gezond Leven Etten-Leur (het Etten-Leurse GALA Akkoord) heeft als doel te werken aan een gezonde samenleving in 2040. In 2024 financierden we deels al lopende projecten ten laste van deze specifieke uitkering. Het bedrag dat we hiervoor in de begroting reserveerden was daarom niet nodig.
12. Implementatie software burgerzaken	De nieuwe applicatie voor burgerzaken is goedkoper dan verwacht. We nemen daarom slechts een deel van het budget mee naar 2025 via de reserve Nog uit te voeren werkzaamheden
13. Personeelskosten	Door aanhoudende krapte op de arbeidsmarkt vulden we vacatures niet of later in. Hierdoor ontstaat er een eenmalig voordeel op de loonkosten. We laten dit bedrag in 2024 vrij vallen.
14. Bijdrage BWB	Door een daling van het aantal bezwaren en hogere rentebaten maakte de Belastingsamenwerking West-Brabant (BWB) minder kosten. Hierdoor daalde onze bijdrage aan de BWB.
15. Volkshuisvesting	We maakten kosten voor woonzorganalyse in 2023 en 2024. Na afronding zijn de kosten doorbelast aan meerdere gemeenten en woningcorporaties.
16. Kabels en leidingen	Voor het aanleggen van het glasvezelnetwerk door KPN ontvangen we een aanvullende vergoeding voor het toezicht tijdens de werkzaamheden.
17. Voorziening APPA	Uiterlijk op 1 januari 2028 wordt het pensioen van de (oud-) wethouders ondergebracht in het nieuwe pensioenstelsel. (Oud-) wethouders ontvangen daarna pensioen via het ABP en niet meer via de gemeente. De huidige voorziening Algemene Pensioenwet Politieke Ambtsdragers (APPA) is opnieuw berekend met de uitgangspunten van het ABP pensioen. We storten hierdoor eenmalig extra in de voorziening.
18. Zwembad De Banakker	Energieafrekeningen over 2022 en 2023, terugbetaling subsidie, gepland extra onderhoud en indexering onderhoudscontract (ook over oude jaren).
19. Leerlingenvervoer	In 2024 betaalden we een aantal zeer dure ritten naar speciale voorzieningen in Rotterdam (€ 50.000). Ook het aantal leerlingen dat vervoerd wordt naar speciaal onderwijs voor doven en

bakertilly
Gewaarmerkt voor identificatie doeleinden d.d: 23-06-2025

Onderwerp	Toelichting
	blinden nam sterk toe (€ 40.000). Dit zijn de belangrijkste oorzaken van het tekort op het budget leerlingenvervoer.
20. Openbaar groen Plantsoenen	De kosten voor maaicontracten, snoeiwerk, boomveiligheid, onderhoud en kerstverlichting vielen hoger uit. Extra snoeiploegen en externe partijen zijn ingezet om achterstanden en gevaarlijke situaties aan te pakken.
21. Vennootschapsbelasting	Over de fiscale winst 2024 betalen we € 172.000 vennootschapsbelasting. Ook verwerkten we de aangifte 2022 en 2023. Per saldo hebben we een last van € 103.000.
22. Overig	Eén of meerdere afwijkingen, kleiner dan € 75.000.

bakertilly
Gewaarmerkt voor identificatie doeleinden d.d: 23-06-2025

Programma's

bakertilly
Gewaarmerkt voor identificatie
doeleinden d.d: 23-06-2025

1. Eigentijds bestuur en dienstverlening op maat in Etten-Leur

We werken aan een betrouwbare en servicegerichte organisatie voor onze inwoners en partners zoals het onderwijs, ondernemers, andere overheden en maatschappelijke organisaties, verenigingen en instellingen. Een organisatie zonder onnodige drempels en procedures waarbij de menselijke maat het uitgangspunt is van onze dienstverlening. Dat vraagt om professionals die binnen de wetten en regelgeving ruimte voor maatwerk zien en benutten. De gemeente inspireert, stimuleert en faciliteert en zoekt actief de dialoog en samenwerking op. Veel aandacht gaat uit naar het vroegtijdig betrekken van inwoners en andere partijen bij de ontwikkeling, uitvoering en evaluatie van beleid. Bestuurders en de organisatie gaan tijdig met inwoners in gesprek over maatschappelijke vraagstukken. Voor een goed functionerende gemeente is ook de relatie tussen de gemeenteraad, het college en de ambtelijke organisatie van groot belang, evenals een goede samenwerking in de regio zowel ambtelijk, bestuurlijk en politiek.

bakertilly
Gewaarmerkt voor identificatie doeleinden d.d: 23-06-2025

1.1 Vertrouwen in de overheid

Wat wilde de gemeenteraad bereiken?

De gemeenteraad zet in op het vergroten van het vertrouwen van de inwoners, ondernemers en andere (maatschappelijke) partners in het gemeentebestuur. Meer en beter contact vanuit de gemeente met hen zodat zij weten waar ze aan toe zijn. De gemeenteraad wil zichtbaar en benaderbaar zijn.

Maatschappelijk effect

- Inwoners, ondernemers en andere (maatschappelijke) partners krijgen meer vertrouwen in de gemeente/het gemeentebestuur.
- De gemeente betrekt (we betrekken onze) inwoners, ondernemers en andere (maatschappelijke) partners meer en beter bij wat de gemeente doet (we doen).
- De gemeente(-raad) is zichtbaar en benaderbaar.

Wat waren de doelen?

1. Inwoners, ondernemers en andere (maatschappelijke) partners weten altijd wie hun contactpersoon is bij de gemeente.
2. Raadsvergaderingen worden gehouden op een prettig toegankelijke locatie.
3. Inwoners, ondernemers en andere maatschappelijke partners worden verwelkomd wanneer ze 'aankloppen' bij de gemeente.
4. De gemeente treedt vaker naar buiten en spreekt met inwoners, ondernemers en andere (maatschappelijke) partners die met de gemeente willen spreken.

Wat hebben we gemeten?

Indicator	Laatste meting	Vorige meting	Laatste meting
Waardering alle inspanningen van de gemeente	2023	6,4	6,3
Opkomstpercentage voor de gemeenteraadsverkiezingen	2022	48,74 % (2018)	46,3 %

Wat is de stand van zaken?

Hieronder melden we wat goed gaat.

Wat gaat goed?
Het raadscommunicatieplan wordt uitgevoerd. Wanneer een nieuw onderdeel uit het plan ter hand wordt genomen vindt dit in afstemming met de raadswerkgroep participatie plaats. De nieuwe website van de gemeenteraad ging eind 2024 live.
In 2024 vonden zoals afgesproken twee overleggen met maatschappelijke partners plaats. In het voorjaar voerden we overleg over mobiliteit in 2040. Net na de zomer met ondernemers over het toekomstbestendig maken van Vosdonk.
Project raadzaal en herinrichting begane grond. Gunning opdracht bouw en techniek afgerond. Start werkzaamheden in januari 2025.

Hieronder melden we de projecten die aandacht nodig hebben.

Wat heeft aandacht nodig?
Wat de raad ophaalde in het gesprek over mobiliteit in 2040 moet een plaats krijgen in het mobiliteitsplan. Het opstellen van dit plan en het bijbehorende collegevoorstel liep vertraging op. Het plan leggen we nu in 2025 aan de raad voor.

bakertilly
Gewaarmerkt voor identificatie doeleinden d.d: 23-06-2025

Acties uit het college uitvoeringsprogramma voor 2024:

Naam project	Omschrijving	planning:	
Toegankelijkheid van raadsvergaderingen	De gemeenteraad wil zichtbaar en benaderbaar zijn.	**2024**	**2025**
Afstemming met maatschappelijke partners	Tweemaal per jaar (ruim voor de kadernota en ruim voor de begroting) een bijeenkomst organiseren met maatschappelijke partners om antwoord te krijgen op de vraag: 'liggen we op koers met de uitvoering van het raadsprogramma en zijn er eventueel bijstellingen nodig gegeven maatschappelijke ontwikkelingen?'	**2024**	**2025**
Project Raadzaal en Herindeling Publiekshal	Toegankelijke locatie voor raadsvergaderingen en een publiekshal die aansluit bij de opgave dienstverlening. (Met oog voor werkplekken van RWB/Werkplein).	**2024**	**2025**

bakertilly
Gewaarmerkt voor identificatie doeleinden d.d: 23-06-2025

1.2 Communicatie en participatie

Wat wilde de gemeenteraad bereiken?

Het doel van de gemeenteraad is dat inwoners, ondernemers en andere (maatschappelijke) partners beter begrijpen wat de gemeente doet en waarom. Door duidelijke communicatie in heldere taal weten mensen beter waar ze terecht kunnen bij de gemeente en worden ze dus beter geholpen. Met goede communicatie en participatie verlopen projecten beter en hebben inwoners, ondernemers en andere (maatschappelijke) partners meer invloed op wat de gemeente doet. Inwoners moeten meer regie krijgen over hun woon- en leefomgeving doordat de gemeente openstaat voor hun expertise en initiatieven en deze waar nodig ondersteunt. Dat geldt ook voor ondernemers en andere (maatschappelijke) partners. De gemeenteraad zet in op een betere toegankelijkheid van de gemeente, zowel digitaal als persoonlijk. Voor inwoners, ondernemers en andere (maatschappelijke) partners moet duidelijk zijn welke informatie zij waar kunnen vinden en met wie zij contact kunnen opnemen.

Maatschappelijk effect

- Inwoners, ondernemers en andere (maatschappelijke) partners begrijpen wat de gemeente doet en waarom.
- Inwoners, ondernemers en andere (maatschappelijke) partners weten, zowel persoonlijk als digitaal, waar en waarvoor ze bij de gemeente terecht kunnen.

- Inwoners, ondernemers en andere (maatschappelijke) partners hebben (meer) regie over hun woon- en leefomgeving.

Wat waren de doelen?

1. We gebruiken heldere taal (altijd, maar in het bijzonder wanneer we met onze inwoners, ondernemers en andere (maatschappelijke) partners communiceren).
2. We zijn bereikbaar en informatie is vindbaar en begrijpelijk.
3. We leggen altijd uit wat we doen en waarom.
4. We betrekken inwoners, ondernemers en andere (maatschappelijke) partners actief bij (communiceren actief over) plannen en activiteiten.
5. De gemeente biedt ruimte voor initiatieven van inwoners, ondernemers en andere (maatschappelijke) partners.

Wat hebben we gemeten?

Indicator	Laatste meting	Vorige meting	Laatste meting
Waardering samenwerking met inwoners	2023	6,0	5,7
Gemiddelde cijfer dat inwoners geven voor de communicatie en voorlichting van de gemeente	2023	6,5	6,0

Wat is de stand van zaken?

Hieronder melden we wat goed gaat.

bakertilly
Gewaarmerkt voor identificatie doeleinden d.d: 23-06-2025

Wat gaat goed?
Onderzoek naar behoefte communicatie en bereikbaarheid is afgerond en de raad is geïnformeerd.
In februari 2025 ronden we de evaluatie van het wijkgericht werken, inclusief het themagericht werken bij Surplus, af. Na besluitvorming in het college informeren we hierover de gemeenteraad en gaan we aan de slag met de aanbevelingen.

Hieronder melden we de projecten die aandacht nodig hebben.

Wat heeft aandacht nodig?
--

Acties uit het college uitvoeringsprogramma voor 2024:

Naam project	Omschrijving	planning:
Onderzoek naar behoefte communicatie en bereikbaarheid	Naar aanleiding van verzoek van de raad en met het budget dat is toegekend bij de kadernota, onderzoeken we wat nodig is voor het verbeteren van de communicatie en bereikbaarheid van de gemeente voor inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners. Heeft verbinding met het onderzoek naar online dienstverlening en de visie op dienstverlening.	**2024**
Evaluatie wijkgericht werken	Wijkgericht werken als methodiek en de positionering van de wijkmanager evalueren.	**2024**

bakertilly
Gewaarmerkt voor identificatie doeleinden d.d: 23-06-2025

1.3 Dienstverlening en menselijke maat

Wat wilde de gemeenteraad bereiken?

Het doel is dat iedereen mee kan doen in Etten-Leur. Inwoners, ondernemers en andere (maatschappelijke) partners mogen niet belemmerd worden door te complexe regels, door te weinig digitale vaardigheden of andere obstakels zoals een taalbarrière of fysieke ontoegankelijkheid. In onze dienstverlening moet de mens, het bedrijf, de vereniging of de maatschappelijke organisatie meer centraal staan. We verplaatsen ons beter in de persoon, ondernemer of (maatschappelijke) partner en helpen diegene door de complexe wereld van de overheid heen.

Maatschappelijk effect

- Inwoners en andere partners vinden de gemeentelijke dienstverlening, zowel persoonlijk als digitaal, duidelijk, vindbaar, toegankelijk, betrouwbaar en begrijpelijk. Dit geldt ook voor mensen die minder digitaalvaardig zijn.
- Inwoners en andere partners ervaren de gemeentelijke dienstverlening als eerlijk en begripvol.

Wat waren de doelen?

1. We leggen zowel digitaal als fysiek beter en persoonlijker contact met inwoners, ondernemers en andere (maatschappelijke) partners.
2. De gemeentewebsite en andere dienstverleningskanalen zijn duidelijk vormgegeven en goed toegankelijk, ook voor mensen die minder digitaalvaardig zijn.
3. Goede dienstverlening is gebaat bij ‘regelruimte’: handelingsperspectief om te doen wat in een specifiek geval nodig is.
4. Voor burgers die zelf goed aan de slag kunnen, richten we de werkprocessen zo in dat hun zelfwerkzaamheid beloond wordt met vloeiende dienstverleningsprocessen, korte tijdsbelasting en vlotte afhandeling.

Wat hebben we gemeten?

Indicator	Laatste meting	Vorige meting	Laatste meting
Waardering inwoners van de directe dienstverlening	2023	6,6	6,6
Percentage inwoners (helemaal) eens tevreden over hostmanship van de gemeente	2023	52 %	64 %
Waardering inwoners van de digitale dienstverlening	2023	6,7	6,5

Wat is de stand van zaken?

Hieronder melden we wat goed gaat.

bakertilly
Gewaarmerkt voor identificatie doeleinden d.d: 23-06-2025

Wat gaat goed?
Een gemeente waar iedereen mee kan doen en de menselijke maat. We werken aan een uitvoeringsagenda dienstverlening: In 2024 voerden we diverse trainingen heldere taal uit.
Bereikbaarheid gemeente bevorderen. We werken aan een uitvoeringsagenda dienstverlening: Er startte een werkgroep om de integrale vraagbenadering binnen de toegangen van Wmo, Jeugd en Werkplein te verbeteren. Ontwikkelingen uit andere opgaves zoals sterke lokale teams volgens het Toekomstscenario Kind- en gezinsbescherming nemen we hierin mee.
Werken aan uitvoering dienstverlening en menselijke maat. We werken aan een uitvoeringsagenda dienstverlening: Op 18 oktober 2024 heeft een werksessie hostmanship MT en teamleiders plaatsgevonden. Uitkomst hiervan is dat het begrip menselijke maat nader geduid is en prioriteiten benoemd zijn voor verdere aanpak.
Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer: alle teams zijn bezig met de aanpassingen. Hoewel inwerking treden wet is uitgesteld tot 1 januari 2026 gaan we wel verder met implementatie. Er is een start gemaakt met aanwijsbesluit voor de vierde cyclus 2025 raad.
We voerden het cliëntervaringsonderzoek Wmo over 2023 uit. De resultaten deelden we met de gemeenteraad. De resultaten van de kwaliteit van onze dienstverlening en de kwaliteit van de ondersteuning waren goed. Er wordt gewerkt aan service- en kwaliteitsnormen dienstverlening. De werkgroep indicatoren raadsprogramma heeft voor de programma's 1 en 2 mogelijke indicatoren beschreven. Onderzocht wordt of de gevraagde gegevens zonder al te grote inspanningen geleverd kunnen worden.

Hieronder melden we de projecten die aandacht nodig hebben.

Wat heeft aandacht nodig?
Voortgang projecten en acties digitale overheid is sterk afhankelijk van landelijk te realiseren randvoorwaarden. Zoals wetgeving en digitale infrastructuur.
Het in beeld brengen welke van de indicatoren zonder al te grote inspanningen geleverd kunnen worden. Daarna afstemmen met de werkgroep of de indicator daadwerkelijk inzicht geeft in de mate waarin een effect is bereikt

Acties uit het college uitvoeringsprogramma voor 2024:

bakertilly
Gewaarmerkt voor identificatie doeleinden d.d: 23-06-2025

Naam project	Omschrijving	planning:	
Inclusieve gemeente en de menselijke maat	We werken eraan dat onze dienstverlening voor iedereen, zowel fysiek als digitaal, toegankelijk is en dat iedereen kan meedoen. In de wijze waarop we onze dienstverlening uitvoeren houden we rekening met de persoonlijke mogelijkheden en behoeften van mensen. We betrekken onze inwoners hierbij.	**2024**	**2025**
Bereikbaarheid gemeente bevorderen	We zetten in op moderne communicatiemiddelen om bereikbaarheid van de gemeente meetbaar en voor iedereen toegankelijk te maken. Daarnaast investeren we in het gedrag van onze medewerkers. Afhankelijk van het onderzoek rond communicatie (zie onderzoek behoefte communicatie en bereikbaarheid) nemen we concrete maatregelen.	**2024**	**2025**
Werken aan uitvoering dienstverlening en menselijke maat	We investeren in houding en gedrag van onze medewerkers. Hostmanship moet in alle geledingen van de organisatie voelbaar worden. We monitoren voortdurend wat landelijk ontwikkeld en beschikbaar gesteld wordt en sluiten daarbij aan als het onze gemeente voordelen geeft in verbetering van onze dienstverlening.	**2024**	**2025**
Verbeteren digitale dienstverlening	Met de rapportage van de onderzoeksopdracht digitale dienstverlening bepalen we de agenda van ontwikkelingen en verbeteracties voor de digitale dienstverlening in de komende vier jaren. We zetten in op het vernieuwen gemeentelijke website www.etten-leur.nl en het verbeteren van de integrale sturing op de online dienstverlening. We doen dit samen met onze inwoners.	**2024**	**2025**
Inzicht in de mensen, ondernemers en instellingen	Verkennen hoe we beter (integraal) inzicht kunnen krijgen in de interactie tussen mensen, ondernemers, instellingen en gemeente. Zodat we op basis van dit inzicht de mens, ondernemer of instelling centraal kunnen stellen in onze dienstverlening en onze dienstverlening kunnen ontwikkelen.	**2024**	**2025**

bakertilly
Gewaarmerkt voor identificatie doeleinden d.d: 23-06-2025

1.4 Ondermijnende criminaliteit

Wat wilde de gemeenteraad bereiken?

We willen het fenomeen ondermijnende criminaliteit zo effectief mogelijk aanpakken. Er wordt blijvend gewerkt aan de bewustwording voor bewoners, ondernemers, maar zeker ook ons eigen bestuur en organisatie. We zetten samen met partners zoals de Taskforce-RIEC, politie en andere partners in op het voorkomen van ondermijnende criminaliteit en (woon-) fraude. Bij constateren van ondermijnende criminaliteit wordt hierbij ook door de gezamenlijke partners opgetreden, en worden door deze partners de boetes opgelegd die binnen hun mogelijkheden liggen.

Maatschappelijk effect

Inwoners en ondernemers voelen zich veilig in hun woon- en werkomgeving.

Wat waren de doelen?

1. Inwoners, ondernemers en onze eigen organisatie weten wat ze (ook anoniem) kunnen doen bij een vermoeden van ondermijnende activiteiten in hun omgeving.
2. We onderzoeken en pakken ontvangen signalen op met de samenwerkingspartners.

Wat hebben we gemeten?

De actuele cijfers staan hier:

Waarstaatjegemeente.nl

Let op: wijzig bovenaan de pagina de gemeentenaam 'Aa en Hunze' in 'Etten-Leur'.

Wat is de stand van zaken?

Hieronder melden we wat goed gaat.

Wat gaat goed?
De raad stelde het veiligheidsprogramma in april 2024 vast.

Hieronder melden we de projecten die aandacht nodig hebben.

Wat heeft aandacht nodig?
--

Acties uit het college uitvoeringsprogramma voor 2024:

Naam project	Omschrijving	planning:		
Ondermijning	Ondermijning op de agenda zetten (onder andere cybercrime en aanpak mensenhandel), werken aan bewustwording, zorgen voor een duidelijk meldpunt voor signalen. Samen met partners pakken we deze signalen aan. Het veiligheidsprogramma passen we daarop aan.	**2024**	**2025**	**2026**

bakertilly
Gewaarmerkt voor identificatie doeleinden d.d: 23-06-2025

Risico's

De belangrijkste risico's in dit programma zijn:

Desinformatie

Desinformatie ondermijnt vertrouwen en stabiliteit. Ze kunnen chaos veroorzaken, het vertrouwen in de overheid schaden en het moeilijker maken om samen te werken.

Imago

Er is een maatschappelijke ontwikkeling gaande waarbij mensen steeds minder gevoelig zijn voor feiten en dat bemoeilijkt de gesprekken met inwoners maar ook de dienstverlening in het algemeen. Ook raakt dit het vertrouwen in en het imago van de overheid.

Ondermijning

Bij ondermijning gaat het om vermenging van de onder- en bovenwereld. Ondermijnende criminaliteit is vooral een politiek- en imago risico. Het risico is dat we signalen onvoldoende oppakken, hiermee ondermijning van de samenleving onvoldoende aanpakken en de gemeente Etten-Leur imagoschade lijdt. Inwoners voelen zich mogelijk niet veilig, ondernemingen willen zich hier niet vestigen en het leefklimaat gaat achteruit.
Een tweede risico op dit gebied is dat de onderwereld de eigen organisatie binnendringt, bijvoorbeeld door het invullen van vacatures. Hierbij kan de (informatie)veiligheid in het geding komen. Ook het risico op fraude en corruptie neemt hiermee toe.

bakertilly
Gewaarmerkt voor identificatie doeleinden d.d: 23-06-2025

Verbonden partijen

Aan de realisatie van de doelstellingen van dit programma leveren de volgende verbonden partijen een bijdrage:

- Gemeenschappelijke Regeling Regio West-Brabant (RWB);
- Gemeenschappelijke Regeling Belastingsamenwerking West-Brabant (BWB);
- Gemeenschappelijke Regeling ICT West-Brabant-West;
- N.V. Bank Nederlandse Gemeenten (BNG);
- Stichting Inkoopbureau West-Brabant;
- Benego (Belgisch Nederlands Grens Overleg);
- Gemeenschappelijke Regeling Veiligheidsregio Midden en West-Brabant.

Wat kostte het?

1. Eigentijds bestuur en dienstverlening *(bedragen x € 1.000)*	Werkelijk 2023	Begroting 2024	Aangepaste begroting 2024	Werkelijk 2024	Resultaat 2024
Lasten	-24.000	-25.856	-24.665	-25.572	-907
Baten	102.781	107.609	110.015	112.584	2.569
Totaal saldo van baten en lasten programma	**78.780**	**81.753**	**85.350**	**87.012**	**1.662**
Mutaties eigen vermogen:					
Toevoeging reserves	-177	-735	-783	-978	-195
Onttrekking reserves	2.613	433	2.408	2.404	-3
Resultaat programma	**81.216**	**81.451**	**86.975**	**88.439**	**1.464**
Incidenteel					
Incidentele lasten	-277	-319		-1.179	
Incidentele baten	2.576	433		2.404	
Resultaat structureel programma	**78.917**	**81.337**	**86.975**	**87.214**	**1.464**

bakertilly
Gewaarmerkt voor identificatie doeleinden d.d: 23-06-2025

Toelichting financieel resultaat

We verantwoorden onze financiële cijfers op hoofdlijnen. Dat betekent dat we afwijkingen alleen toelichten wanneer ze € 50.000 of hoger zijn. De post “overig” gaat steeds over één of meerdere afwijkingen die kleiner zijn dan € 50.000.
Posten die politiek relevant zijn lichten we toe.

Bij de toelichting op het financiële resultaat nemen we **voordelen** op als een **positief bedrag** en **nadelen** als een **negatief bedrag**.
We ronden de bedragen af op € 1.000. Hierdoor kunnen afrondingsverschillen ontstaan.

(bedragen x € 1.000)	Bedrag
1. Algemene uitkering	1.722
2. Voorziening APPA	-1.060
3. Specifieke uitkering energie- en klimaatbeleid	320
4. Rente	197
5. Implementatie software burgerzaken	270
6. Reserve Nog uit te voeren werkzaamheden	-150
7. Vennootschapsbelasting	-103
8. Personeelskosten	103
9. Bijdrage BWB	98
10. Post onvoorzien	71
11. Het verhaal van Etten-Leur	45
12. Reserve Nog uit te voeren werkzaamheden	-45
13. Automatisering	4
14. Reserve Automatisering	-4
15. Overig	-4
Resultaat programma 1	**1.464**

bakertilly
Gewaarmerkt voor identificatie doeleinden d.d: 23-06-2025

Toelichting afwijkingen (op website anders weergegeven)

Onderwerp	Toelichting
1. Algemene uitkering	De algemene uitkering werd bij de decembercirculaire verhoogd. We ontvingen onder andere meer geld door een stijging van het aantal huishoudens met een laag inkomen.
2. Voorziening APPA	Uiterlijk op 1 januari 2028 wordt het pensioen van de (oud-) wethouders ondergebracht in het nieuwe pensioenstelsel. (Oud-) wethouders ontvangen daarna pensioen via het ABP en niet meer via de gemeente. De huidige voorziening Algemene Pensioenwet Politieke Ambtsdragers (APPA) is opnieuw berekend met de uitgangspunten van het ABP pensioen. We storten hierdoor eenmalig extra in de voorziening.
3. Specifieke uitkering energie- en klimaatbeleid	We zetten meer personeel in voor de uitvoering van energie-en klimaatbeleid. Deze kosten komen ten laste van de regeling Tijdelijke uitvoering capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid (CDOKE).
4. Rente	In het laatste kwartaal waren de uitgaven minder dan verwacht. Leningen aantrekken was niet nodig, daarom waren de rentekosten lager.
5. Implementatie software burgerzaken	De nieuwe applicatie voor burgerzaken is goedkoper dan verwacht. We nemen daarom slechts een deel van het budget mee naar 2025 via de reserve Nog uit te voeren werkzaamheden
6. Reserve Nog uit te voeren werkzaamheden	In 2025 ronden we de invoering van de nieuwe burgerzaken applicatie af. We storten dit bedrag in de reserve Nog uit te voeren werkzaamheden.
7. Vennootschapsbelasting	Over de fiscale winst 2024 betalen we € 172.000 vennootschapsbelasting. Ook verwerkten we de aangifte 2022 en 2023. Per saldo hebben we een last van € 103.000.
8. Personeelskosten	Door aanhoudende krapte op de arbeidsmarkt vulden we vacatures niet of later in. Hierdoor ontstaat er een eenmalig voordeel op de loonkosten. We laten dit bedrag in 2024 vrij vallen.
9. Bijdrage BWB	Door een daling van het aantal bezwaren en hogere rentebaten maakte de Belastingsamenwerking West-Brabant (BWB) minder kosten. Hierdoor daalde onze bijdrage aan de BWB.
10. Post onvoorzien	De post onvoorzien is in 2024 niet volledig ingezet.
11. Het verhaal van Etten-Leur	In 2024 maakten we een start met "Het verhaal van Etten-Leur". In 2025 gaan we verder met de promotie van Etten-Leur. We storten het overschot in de reserve Nog uit te voeren werkzaamheden.
12. Reserve Nog uit te voeren werkzaamheden	In 2024 maakten we een start met "Het verhaal van Etten-Leur". In 2025 gaan we verder met de promotie van Etten-Leur. We storten het overschot in de reserve Nog uit te voeren werkzaamheden.
13. Automatisering	De werkelijke kosten voor automatiseringsprojecten zijn lager dan begroot.
14. Reserve Automatisering	Door de lagere kosten onttrekken we ook minder aan de reserves.
15. Overig	Eén of meerdere afwijkingen, kleiner dan € 50.000.

bakertilly
Gewaarmerkt voor identificatie doeleinden d.d: 23-06-2025

2. Sociaal Etten-Leur

Etten-Leur is een inclusieve gemeente waar iedereen alle kansen krijgt om mee te doen. Iedereen moet zich prettig en veilig kunnen voelen in zijn eigen leefomgeving. Samen zijn we verantwoordelijk voor schone en leefbare straten, buurten en wijken. Voor iedereen in Etten-Leur die dat nodig heeft moeten (sport)voorzieningen, zorg en ondersteuning toegankelijk en beschikbaar zijn. We denken vanuit het perspectief van mensen. Daarom spannen we ons in om zoveel als mogelijk problemen te voorkomen en de zorgvragers vroegtijdig te signaleren en te ondersteunen. We werken samen aan een gemeente waarin iedereen zelf regie voert over zijn/haar leven en de mogelijkheid krijgt om talenten en kwaliteiten te ontwikkelen en te benutten. Het beleid van de gemeente richt zich op alle doelgroepen, zogenaamd inclusief beleid. De komende jaren is er vanuit dit beleid wel extra aandacht voor de doelgroepen jongeren en ouderen.

bakertilly
Gewaarmerkt voor identificatie doeleinden d.d: 23-06-2025

2.1 Iedereen moet mee kunnen doen

Wat wilde de gemeenteraad bereiken?

Iedereen moet mee kunnen doen in Etten-Leur. De gemeenteraad zet in op het voorkomen dat jongeren vertrekken en zorgt ervoor dat ouderen langer zelfstandig kunnen blijven wonen. De gemeente moet voorkomen dat mensen tussen wal en schip vallen, in een armoedesituatie terechtkomen of grotere (gezondheids-)problemen krijgen. Ook gaat de raad voor een dementievriendelijke gemeente. Dat alles vraagt om meer activiteiten die gericht zijn op preventie, goede ondersteuning, zorg, hulpverlening, algemene voorzieningen, sport- en cultuurvoorzieningen. Ook hierbij is de menselijke maat leidend en doen we dit samen met de inwoners, ondernemers, verenigingen, instellingen en andere partners door goede communicatie en participatie. Door het samen te doen vergroot dit het gemeenschapsgevoel en wordt de afstand tussen gemeente en inwoners kleiner.

Maatschappelijk effect

- Iedereen kan meedoen en is welkom in de Etten-Leurse samenleving.
- (Kwetsbare) inwoners kunnen langer zelfstandig blijven.
- Etten-Leurenaren voelen zich verbonden met elkaar en met de gemeente.

Wat waren de doelen?

1. Er zijn voldoende en laagdrempelige zorg- en welzijnsvoorzieningen dichtbij voor (kwetsbare) inwoners om langer zelfstandig te blijven leven in de eigen woning.
2. Voorzieningen en activiteiten, gericht op preventie, goede ondersteuning, zorg, hulpverlening, algemene voorzieningen, sport- en cultuur worden door de inwoners optimaal benut.
3. In deze voorzieningen en activiteiten samen optrekken met inwoners, zorg- en welzijnsondernemers, verenigingen en andere partners.

Wat hebben we gemeten?

Indicator	Laatste meting	Vorige meting	Laatste meting
Percentage van de inwoners dat (zeer) tevreden is over de sportvoorzieningen in de nabijheid	2023	68 %	67 %
Het gemiddelde rapportcijfer dat inwoners geven voor de inspanning van de gemeente om inwoners volledig te laten deelnemen aan de maatschappij	2023	6,2	6,2
Percentage van de volwassenen dat nauwelijks of geen gevoelens van eenzaamheid ervaart	2022	55,4 %	50,5 %

Wat is de stand van zaken?

Hieronder melden we wat goed gaat.

bakertilly
Gewaarmerkt voor identificatie doeleinden d.d: 23-06-2025

Wat gaat goed?

Na de uniformering van het uitvragen van aanmeldingen door onze toegangen (Centrum Jeugd en Gezin, Wmo-loket en Werkplein) werken we nu aan de wijze van afstemming en toeleiding van de cliënt wanneer meerdere toegangen bij de ondersteuning betrokken zijn. We maken ook afspraken over wie de regie voert op een situatie, wanneer er sprake is van domein overstijgend samenwerken.

De reguliere mantelzorgondersteuning door het steunpunt loopt goed. Ruim 900 mantelzorgers vroegen de mantelzorgwaardering aan. Rondom de dag van de mantelzorg zijn verschillende workshops georganiseerd. We ontwikkelden een campagne om inwoners te wijzen op de ondersteuningsmogelijkheden. Vooral voor die inwoners die mantelzorg verlenen maar zich niet bewust zijn dat zij mantelzorger zijn. De campagne lanceerden we in juni 2024, gelijktijdig met de mantelzorgtest. Uit de cijfers blijkt dat mensen ook buiten de campagne de mantelzorgtest weten te vinden.

We voerden bijna het gehele uitvoeringsplan 2024 uit. De week van de verbinding stond bol van activiteiten. Veel inwoners maakten hiervan gebruik. De werkgroep droeg daaraan bij waar mogelijk. De werkgroep evalueerde de activiteiten, dat wat succesvol was, gaat mee naar het uitvoeringsplan 2025.

De Taalkaart werkten we bij om de meest recente informatie te bevatten. We vernieuwden de Website van Taalwestbrabant. We lanceerden verschillende campagnes om de bewustwording te vergroten. Curio opende een nieuwe taalklas in Etten-Leur. We ontvingen subsidie voor een taalklas voor ouders 'taal mee met taal'. We breidden het digitale aanbod uit om meer inwoners te bereiken. We rondden het Project Taal en museum succesvol af. Zoals gebruikelijk realiseerden we weer taaloefengroepen en taallessen.

Na de vaststelling van de Woonzorgvisie voor Etten-Leur door de gemeenteraad zijn we gestart met de uitvoering van de diverse acties en maatregelen uit het uitvoeringsprogramma. Zo organiseerden we in 2024 al de Woontafel en de Woon, welzijn en zorgtafel. We gaven opdracht aan Stec voor de uitvoering van de scan toekomstbestendige wijken en seniorproof wijken. Samen met onze partners Alwel, Avoord en Surplus bereiden we projecten voor om zorgzame buurten te realiseren. We stelden in 2024 het eerste wijkplan vast voor de wijk Etten-Leur Noord. We werkten aan de voorbereiding van de starterslening en doelgroepenverordening. We informeerden woningeigenaren via het Centrum voor Wonen over langer thuis kunnen blijven wonen, verduurzamen en valpreventie. Alwel wijst huurwoningen met voorrang toe aan oudere huishoudens (in combinatie met huurgewenning) en huishoudens met een bepaalde woonduur. We verstrekken aan (toekomstige) huurders informatie over de Wet goed verhuurderschap en de Wet betaalbare huur. Regionaal is de laatste hand gelegd aan het regionale Afsprakenkader wonen-zorg. Dat kader is de basis voor afspraken over een eerlijke verdeling van woningen aan diverse aandachtsgroepen.

Hieronder melden we de projecten die aandacht nodig hebben.

Wat heeft aandacht nodig?

De stijgende druik op mantelzorgers blijft een aandachtspunt. Dit leidt tot een toenemende vraag bij het steunpunt. Om te voorkomen dat het steunpunt ten onder gaat aan haar eigen succes, onderzoeken we in 2025 waar we een efficiencyslag kunnen maken en hoe het steunpunt aan de toenemende vraag tegemoet kan blijven komen.

Om met de werkgroep Een tegen eenzaamheid activiteiten te ontwikkelen en uit te voeren, vraagt sturing blijvende aandacht. Daarvoor werken Surplus en gemeente intensief samen. Er is een concept uitvoeringsplan 2025 klaar, waar we samen met de werkgroep de schouders onder gaan zetten. Daarin blijven we zoeken naar nieuwe kansen en mogelijkheden.

Het regionale plan 'dromen, durven, doen' is met 1 jaar verlengd, omdat er onduidelijkheid is over de financiering vanuit de Rijksoverheid voor de komende jaren. Het ziet er op dit moment naar uit dat we minder rijksfinanciering krijgen voor de uitvoering van de aanpak laaggeletterdheid. We financierden in 2024 taallessen voor de Oekraïense vluchtelingen. Op dit moment onderzoeken we of en op welke manier we dit verder kunnen voortzetten.

Acties uit het college uitvoeringsprogramma voor 2024:

bakertilly
Gewaarmerkt voor identificatie doeleinden d.d: 23-06-2025

Naam project	Omschrijving	planning:		
Eén aanspreekpunt	Inwoners met een hulpvraag krijgen de juiste hulp op het juiste moment om zo lang mogelijk zelfstandig te blijven.	**2024**		
Versterkingsprogramma mantelondersteuning	Ondersteunen en waarderen van mantelzorgers om hun draagkracht en draaglast te versterken.	**2024**	**2025**	**2026**
Eén tegen eenzaamheid	Inwoners met gevoelens van eenzaamheid en het netwerk ondersteunen om mee te laten doen in de samenleving.	**2024**	**2025**	
Aanpak laaggeletterdheid	De basisvaardigheden van onze minder taalvaardige volwassen inwoners op een laagdrempelige manier vergroten.	**2024**	**2025**	
Woon-zorgvisie voor alle aandachtsgroepen	Realiseren van voldoende voorzieningen voor wonen en zorg voor de aandachtsgroepen.	**2024**		

bakertilly
Gewaarmerkt voor identificatie doeleinden d.d: 23-06-2025

2.2 Minima- en armoedebeleid

Wat wilde de gemeenteraad bereiken?

De raad zet erop in dat mensen niet buiten de boot vallen door financiële problemen.
Ook mensen met een smalle beurs moeten mee kunnen doen in de Etten-Leurse samenleving.

Maatschappelijk effect

- Niemand mag buiten de boot vallen door financiële problemen.
- Mensen met een smalle beurs moeten mee kunnen doen in de samenleving.

Wat waren de doelen?

1. Het terugdringen van het aantal mensen met schulden.
2. Inwoners met een inkomen tot 120% van het sociaal minimum maken zoveel mogelijk gebruik van voorzieningen voor minima.
3. We zorgen voor laagdrempelige voorzieningen.
4. Het vroegtijdig signaleren en preventie van mogelijke schuldenproblematiek.

Wat hebben we gemeten?

Indicator	Laatste meting	Vorige meting	Laatste meting
Aantal verstrekte minimaregelingen via het Werkplein (gespecificeerd naar regeling):			
• collectieve ziektekostenverzekering in huishoudens	2024	1.214	1.156
• collectieve ziektekostenverzekering in personen	2024	1.618	1.541
• maatschappelijke participatie	2024	637	751
• bijzondere bijstand	2024	596	631
Aandeel particuliere huishoudens dat te maken heeft met geregistreerde problematische schulden.	2024	-	8,1%

Wat is de stand van zaken?

Hieronder melden we wat goed gaat.

Wat gaat goed?

De werkwijze en de opbrengst van de VoorzieningenWijzer (VZW), evalueren we in januari 2025. Met Alwel maakten we afspraken om de bekendheid van de VZW onder huurders te vergroten. In december vond er een sociale media campagne plaats. In het kader van Vroeg erop af maakten we met Alwel werkafspraken om huurders actief te benaderen bij (dreigende) huurachterstanden. In december vond er een netwerkbijeenkomst plaats waarop partijen de intentie hebben uitgesproken krachten te bundelen in het voorkomen en bestrijden van armoede.

Hieronder melden we de projecten die aandacht nodig hebben.

Wat heeft aandacht nodig?

Het effect van ingezette acties en campagnes in het gebruik van de VoorzieningenWijzer is lastig te meten. In 2024 is er onvoldoende ingezet op Vroeg erop af als gevolg van uitval van medewerkers, zowel bij de gemeente als Surplus. Uit het rekenkameronderzoek is gebleken dat de lage bezetting kwetsbaar is.

Acties uit het college uitvoeringsprogramma voor 2024:

bakertilly
Gewaarmerkt voor identificatie doeleinden d.d: 23-06-2025

Naam project	Omschrijving	planning:
Uitvoeren speerpunten regionale armoedebeleidsnota	Bestrijden van armoede door deelprojecten: - Project Vroeg erop af - Invoering Voorzieningencheck - Uitwerken en uitvoeren Pact tegen armoede Relatie met project onderzoek armoedeval.	**2024**

bakertilly
Gewaarmerkt voor identificatie doeleinden d.d: 23-06-2025

2.3 Wijkvoorzieningen en - gebouwen/accommodaties

Wat wilde de gemeenteraad bereiken?

De gemeenteraad zet in op een levendig netwerk van wijk- en sportvoorzieningen zodat we contact tussen inwoners bevorderen, het gemeenschapsgevoel stimuleren, eenzaamheid en stress voorkomen en gezondheid bevorderen.

Maatschappelijk effect

- Inwoners, van jong tot oud, kunnen elkaar ontmoeten en deelnemen aan activiteiten in de wijk(voorzieningen).

Wat waren de doelen?

1. Wijkbewoners, verenigingen, maatschappelijke partners zetten zich actief in in de wijken en in de wijkvoorzieningen met als doel dat ze zich samen meer verantwoordelijk voelen voor de sociale samenhang in de wijk.
2. Er zijn voldoende maatschappelijke accommodaties die multifunctioneel gebruikt worden én toegankelijk zijn.
3. Wijkbewoners kunnen vinden welke activiteiten georganiseerd worden in de wijkvoorzieningen.

Wat hebben we gemeten?

Indicator	Laatste meting	Vorige meting	Laatste meting
Percentage van de inwoners dat (zeer) tevreden is over het aanbod van welzijnsvoorzieningen in de nabije omgeving	2023	51 %	48 %

Wat is de stand van zaken?

Hieronder melden we wat goed gaat.

Wat gaat goed?
We maakten de eerste stappen voor de implementatie van de beleidsnota maatschappelijke accommodaties. We pasten de subsidieregelingen aan, we stelden een demarcatielijst (lijst wie waarvoor verantwoordelijk is wat betreft het onderhoud) op en de maatschappelijke accommodaties zijn toegankelijk voor iedereen.
De verenigingsondersteuner (gestart in april 2024) heeft met veel verenigingen en stichtingen gesproken. In het vierde kwartaal 2024 liep er een brede campagne om vrijwilligers te werven. Ook vond er een succesvol vrijwilligersgala plaats met veel positieve reacties.
We bereikten de volgende doelen: bijna alle verenigingen zijn rookvrij, sportevenement 2024 op de markt, uitbreiding inkoopplatform, meer verhuur van accommodaties en de 'alcohol onder de 18 jaar' campagne verspreid in de kantines.
De overdracht van de Van Goghkerk vond plaats op 1 oktober 2024. De biedingsprocedure voor het vergadercentrum vond plaats in 2024.
Afstemming tussen gemeente en schoolbesturen verloopt goed. Op verschillende vlakken ontstaat overeenstemming. We verwachten in het eerste kwartaal 2025 tot een overeenkomst te komen.
Het participatietraject voor de huisvesting van Jeugdland, scouting Lambertus en Jongerenwerk verloopt goed. We bespreken welke samenwerkingen en locaties gewenst en mogelijk zijn. In maart 2025 leggen we de uitwerking daarvan voor aan de gemeenteraad.

Hieronder melden we de projecten die aandacht nodig hebben.

bakertilly
Gewaarmerkt voor identificatie doeleinden d.d: 23-06-2025

Wat heeft aandacht nodig?
We hebben nog niet bepaald wat we in 2025 gaan oppakken voor de implementatie van de beleidsnota maatschappelijke accommodaties. De prioriteiten liggen op dit moment bij huisvesting Jeugdland en scoutingen.
De druk op vrijwilligers en het vrijwilligerstekort blijven aandachtspunten. In 2024 was hiervoor een impulsbudget beschikbaar, maar in 2025 is dit niet meer het geval. Daarom proberen we in 2025 met beperkte middelen (tijd en geld) de succesvolle activiteiten vanuit 2024 voort te zetten.
Sportclubs draaien op vrijwilligers. Zij moeten goed aangehaakt blijven om de doelstellingen uit de Sportvisie te behalen. Gedurende 2024 zagen we een afname in betrokkenheid bij de Sportvisie. Dit willen we in 2025 veranderen door meer met werkgroepen te werken in plaats van plenaire kwartaaloverleggen.
Het proces voor het beheer van de onderwijsgebouwen heeft een langere doorlooptijd dan beoogd. Indien nodig vragen we onafhankelijk advies en/of huren we de juiste expertise in.
In maart 2025 leggen we de uitwerking voor aan de gemeenteraad.

Acties uit het college uitvoeringsprogramma voor 2024:

Naam project	Omschrijving	planning:
Visie maatschappelijke accommodaties	Er is een netwerk van toegankelijke en multifunctionele voorzieningen, met actieve inzet van wijkbewoners, verenigingen en maatschappelijke partners.	**2024**
Ondersteuning vrijwilligers	Ondersteunen van vrijwilligers om met voldoende vrijwilligers het maatschappelijk veld te versterken in Etten-Leur.	**2024**
Samenwerking met sportverenigingen vormgeven	Multifunctioneel gebruik mogelijk maken, zelfredzaamheid en zelfwerkzaamheid ontwikkelen, vrijwilligers stimuleren.	**2024**
Verkoop Van Gogh kerk en vergadercentrum	Verkoop maatschappelijk vastgoed.	**2024**
Onderwijshuisvesting	Komen tot een nieuwe rechtsvorm en systematiek van beheer van de onderwijsgebouwen.	**2024**
Huisvesting Jeugdland	Passende huisvesting Jeugdland zoeken.	**2024**

bakertilly
Gewaarmerkt voor identificatie doeleinden d.d: 23-06-2025

2.4 Jong zijn in Etten-Leur

Wat wilde de gemeenteraad bereiken?

De gemeenteraad gaat ervoor dat Etten-Leur voor de jeugd voldoende (vrijetijd- sport- en cultuur)activiteiten, een bruisend jongerencentrum en goed onderwijs heeft. De gemeente denkt actief mee met ondernemende jongeren en werkt aan meer huisvesting voor jongeren. We zetten in op een betere verbinding van jong tot oud. Zo zetten we in op een aantrekkelijke gemeente voor de jeugd.

Maatschappelijk effect

- Etten-Leur is aantrekkelijk voor de jeugd.
- Etten-Leur zorgt goed voor haar jeugd.

Wat waren de doelen?

1. Onderwijs zoveel als mogelijk dichtbij huis voor jongeren in Etten-Leur.
2. Ieder kind krijgt passende jeugdhulp en een veilig thuis.
3. Kwaliteit van zorg bevorderen door bundeling van jeugdhulp en onderwijs.
4. Goede, voldoende en betaalbare huisvesting voor jongeren.
5. De jeugd heeft/houdt eigen bruisende ontmoetingsplekken in Etten-Leur.
6. Jeugd verbinden aan Etten-Leur in samenwerking met sport- en wijkverenigingen en ondernemers.
7. Inzicht krijgen in de behoeften en wensen van de jeugd, inclusief onderzoek naar behoefte jongerenraad.
8. Actief meedenken met ondernemende jongeren.

Wat hebben we gemeten?

Indicator	Laatste meting	Vorige meting	Laatste meting
Percentage van de jongeren tot 18 jaar met jeugdhulp ten opzichte van alle jongeren tot 18 jaar.	2024	15,2 %	11,3 %
Waardering cliënten van de hulp van het Centrum Jeugd en Gezin (Kwaliteitsmonitor cijfer 2022 - indicator wordt niet meer gemeten)	2023	7,8	7,8

Wat is de stand van zaken?

Hieronder melden we wat goed gaat.

bakertilly
Gewaarmerkt voor identificatie doeleinden d.d: 23-06-2025

Wat gaat goed?
De uitvoering van de regiovisie jeugdzorg 2022-2025 en de daarin opgenomen lokale paragraaf liggen op schema. Projecten uit de lokale paragraaf, zoals het project steunouders, hebben inmiddels hun meerwaarde bewezen.
We voeren alle projecten uit de Onderwijsagenda uit. Met uitzondering van het project M@zzel in het Primair Onderwijs.
Het nablijffest in de tweede helft 2024 is geannuleerd door onvoldoende belangstelling bij de jeugd. We zetten nu in op het Streetlive-evenement op 25 mei 2025 in het Brabantpark. In overleg met het jongerenwerk realiseerden we nieuwe sportvoorzieningen in het Brabantpark. We werken momenteel een plan uit voor het (tijdelijk) omvormen van een gedeelte van het Jongerencentrum tot creatieve werkruimten om jonge ondernemers kansen te bieden. We verwachten dit in de loop van 2025 te realiseren.
We voeren alle projecten uit de Onderwijsagenda uit. Met uitzondering van het project M@zzel in het Primair Onderwijs.
We werkten in 2024 samen met StartToGrow en het Ondernemersklankbord. Deze samenwerking zetten we voort.

Hieronder melden we de projecten die aandacht nodig hebben.

Wat heeft aandacht nodig?
De stijging van de uitgaven voor de jeugdzorg (en ook van de Wmo) maken het noodzakelijk om een plan van aanpak te maken om de uitgaven in het sociale domein te beheersen en/of terug te dringen. Dit plan van aanpak stellen we in de eerste helft 2025 op en leggen we in twee fases (bij kadernota en begroting) voor aan de gemeenteraad. De gemeenteraad betrekken we bij het opstellen van dit plan van aanpak.
Het project M@zzel in het Primair Onderwijs wordt nog niet uitgevoerd door personeelsgebruik bij de GGD. We gaan met de GGD in overleg om dit project zo spoedig mogelijk op te starten.
Om de creative factory tot een succes te maken is goede communicatie, een goede organisatorische structuur en extra ondersteuning via Start to Grow nodig. Dit om de jeugd enthousiast te maken voor evenementen. Het is een opstap voor het inbedden van de creative factory in nieuwbouw van het Jongerencentrum zoals opgenomen in de accommodatienota.
Het project M@zzel in het Primair Onderwijs wordt nog niet uitgevoerd door personeelsgebruik bij de GGD. We gaan met de GGD in overleg om dit project zo spoedig mogelijk op te starten.

Acties uit het college uitvoeringsprogramma voor 2024:

Naam project	Omschrijving	planning:		
Uitvoeren regiovisie jeugdzorg en lokale paragraaf	Zorgen voor een dekkend landschap aan voorzieningen om voor elke jongere een passend aanbod van hulp te bieden.	**2024**	**2025**	
Nationaal Plan Onderwijs	Maatregelen treffen om de onderwijsvertraging bij kinderen als gevolg van Covid-19 in te lopen op cognitief, uitvoerend, sociaal en emotioneel vlak aanvullend op de maatregelen van school.	**2024**	**2025**	
Jong zijn in Etten-Leur	In gesprek gaan met jongeren om hun wensen en behoeften te kennen, behoefte aan een jongerenraad, meedenken met ondernemende jongeren en het behoud van een bruisende ontmoetingsplek.	**2024**	**2025**	
Lokale onderwijsagenda 2023 - 2027	Met partners (schoolbesturen, voorschool, gemeente) afspraken maken over de ontwikkeling van onderwijs en zorg in de onderwijsagenda.	**2024**	**2025**	**2026**
Jong Ondernemen	Dienstverlening verbeteren aan startende en jonge ondernemers.	**2024**	**2025**	**2026**

bakertilly
Gewaarmerkt voor identificatie doeleinden d.d: 23-06-2025

2.5 Gezond oud worden en zelf- en samenzorg

Wat wilde de gemeenteraad bereiken?

De gemeenteraad zet in op maatregelen die ervoor zorgen dat inwoners langer gezond en zelfstandig kunnen blijven wonen. Dat vraagt inzet op het gebied van gezondheid, veiligheid, welzijn, eenzaamheid, activiteiten voor ouderen, maar ook op het gebied van (senioren-)huisvesting. Dit alles in samenwerking met onder andere partners in de wijken, jongeren, zorginstellingen en de woningcorporatie. Vanwege de verwachte toename van het aantal kwetsbare ouderen zet de gemeente in op een dementievriendelijke gemeente, houden we rekening met de mogelijkheden van (intensieve) zorg in de wijken en bouwen we aan een sterke gemeenschap.

Maatschappelijk effect

- Ouderen wonen langer zelfstandig en veilig in Etten-Leur.

Wat waren de doelen?

1. Versterken van zelfredzaamheid en gezondheid (preventie).
2. Sterke gemeenschappen, waarbij inwoners zelf en samen zorgen.
3. Voldoende ondersteuning op het juiste moment en in de juiste omgeving.
4. Etten-Leur is een dementievriendelijke gemeente.
5. Voldoende passende huisvesting (met zorg) voor senioren.

Wat hebben we gemeten?

Indicator	Laatste meting	Vorige meting	Laatste meting
Percentage van de mantelzorgers dat hoge belasting ervaart	2021	31 %	21 %
Percentage van de inwoners dat (zeer) tevreden is over het aanbod van (gezondheids-)zorgvoorzieningen in de nabije omgeving	2023	71 %	63 %
Waardering cliënten over het (keukentafel-)gesprek met een medewerker van de gemeente over zorg en ondersteuning (klanttevredenheidsonderzoek Wmo cijfer 2022)	2023	7,9	8,0

Wat is de stand van zaken?

Hieronder melden we wat goed gaat.

Wat gaat goed?
De samenwerking tussen de leefcoaches en Wmo-consulenten gaat goed.
Tijdens grootschalig onderhoud kijken we naar de inrichting van de openbare ruimte. Uitgangspunt is dat alle doelgroepen de buitenruimte zo goed als mogelijk kunnen gebruiken. We behaalden in 2024 het certificaat dementievriendelijke gemeente. Niet alleen omdat we op papier voldoen, maar ook omdat de panelgroep dementie heeft aangegeven dat zij vinden dat Etten-Leur dit certificaat verdient.
We voeren het project Samen Gezond Leven Etten-Leur en de daarin opgenomen doelen en acties uit. Er komen mooie initiatieven van partners en inwoners tot stand, die bijdragen aan de gezondheid van inwoners (variërend van projecten op gebied van bewegen en valpreventie tot gezond eten). We werken hiermee in de breedte aan preventie en gezondheid.
We werken aan de uitvoering van de regioplannen van het Integraal Zorgakkoord. Vooral de lijnen 'leefstijl, leefomgeving en kansengelijkheid' en 'kwetsbare ouderen' lopen goed. Ook op de andere lijnen 'mentale gezondheid' en 'kansrijk opgroeien' werken we voortvarend.

bakertilly
Gewaarmerkt voor identificatie doeleinden d.d: 23-06-2025

Hieronder melden we de projecten die aandacht nodig hebben.

Wat heeft aandacht nodig?
Met name Avoord en de gemeente melden deelnemers, die passen binnen de doelgroep, aan voor het project community care. Ook andere zorg- en welzijnspartijen kunnen deelnemers aanmelden. Dat kan nog beter.
Het aantal inwoners met (beginnende) dementie blijft stijgen. Blijvende aandacht is daarom nodig.
Dit plan voor preventiemaatregelen heeft een beperkte looptijd en een beperkt zicht op financiële middelen. Vanaf 2026 ontvangen we minder geld, terwijl we bepaalde initiatieven op het gebied van gezondheid wel willen borgen. We werken samen met partners om dit ook zonder financiële bijdrage van de gemeente waar mogelijk te regelen. Dit blijft een aandachtspunt.
In november 2024 besloot de Algemene Leden Vergadering van de VNG te stoppen met gesprekken over het Integraal Zorgakkoord. Dit leidde tot veel onzekerheid, waardoor alle regionale projecten met een langere doorlooptijd zijn stilgezet. Deze zijn nog niet allemaal opgestart.

Acties uit het college uitvoeringsprogramma voor 2024:

Naam project	Omschrijving	planning:		
Regisseren Community Care	Sterke gemeenschappen waarin (kwetsbare) ouderen langer zelfstandig kunnen blijven wonen.	**2024**		
Dementievriendelijke gemeente	Inwoners met (beginnende) dementie en hun mantelzorgers zo lang mogelijk mee laten doen in de samenleving.	**2024**	**2025**	**2026**
Project samen gezond leven (verbinding lokaal sportakkoord, lokaal preventieakkoord en lifestyle)	Preventiemaatregelen treffen op het gebied van gezondheid, sport en bewegen en lifestyle.	**2024**	**2025**	**2026**
Versterken van de samenwerking tussen gemeenten en zorgverzekeraars (sociaal en medisch domein)	Samenwerken aan preventie en positieve gezondheid met gezamenlijke financiering.	**2024**	**2025**	**2026**

Risico's

De belangrijkste risico's in dit programma zijn:

Onderzoek beheersing kosten jeugdzorg en Wmo

Het onderzoek naar beheersing van de kosten jeugdzorg en de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) is gestart. Er wordt gezocht naar keuzemogelijkheden die we kunnen voorleggen aan de gemeenteraad. Doel is een stabilisatie dan wel een krimp van de kosten in het sociale domein. Vraag is of deze keuzes ook gemaakt kunnen en zullen worden. Wordt dit niet gedaan, dan nemen de financiële tekorten verder toe.

Kosten jeugdzorg

Nog altijd neemt het beroep op de jeugdzorg toe. De aanmeldingen stegen in 2024 met 19% ten opzichte van 2023. Het lokale project “normaliseren” is gestart. De visie is bepaald, experimenten worden geformuleerd maar effecten zullen niet op korte termijn zichtbaar zijn. Ook de (financiële) gevolgen van de hervormingsagenda jeugd zijn nog onduidelijk. Door deze ontwikkelingen nemen de financiële tekorten, bij geen of beperkte compensatie vanuit het Rijk de komende jaren, toe.

bakertilly
Gewaarmerkt voor identificatie doeleinden d.d: 23-06-2025

Dekkend zorglandschap

De complexiteit van de jeugdzorg neemt toe. In de situatie van hoogcomplexe zorg overschrijdt de vraag het aanbod ruim. Hierdoor is het zorglandschap in de regio West-Brabant West onvoldoende dekkend. We zijn genoodzaakt uit te wijken naar andere regio's met vaak hogere kosten als gevolg.

Vroegtijdig signaleren schuldenproblematiek

Door de oplopende inflatie kunnen meer inwoners in financiële problemen komen. Hierdoor kan de vraag naar ondersteuning toenemen. De financiële middelen en beschikbare capaciteit zijn echter beperkt. Het risico bestaat dat de gemeente in onvoldoende mate schuldenproblematiek kan signaleren en haar preventiefunctie kan uitvoeren.

bakertilly
Gewaarmerkt voor identificatie
doeleinden d.d: 23-06-2025

Verbonden partijen

Aan de realisatie van de doelstellingen van dit programma leveren de volgende verbonden partijen een bijdrage:

- Gemeenschappelijke Regeling Werkvoorzieningsschap West Noord-Brabant (WVS);
- Gemeenschappelijke Regeling Intergemeentelijke Sociale Dienst Werkplein Hart van West-Brabant;
- Gemeenschappelijke Regeling Gemeentelijke Gezondheidsdienst West-Brabant (GGD);
- Gemeenschappelijke Regeling Regionale Ambulancevoorziening Brabant Midden-West-Noord (RAV);
- Gemeenschappelijke Regeling voor Geweld in Afhankelijkheidsrelaties (GIA) en Meldpunt Crisiszorg West-Brabant;
- Gemeenschappelijke Regeling Schoolverzuim en Voortijdig Schoolverlaten regio West-Brabant;
- Gemeenschappelijke Regeling Beschermd Wonen regio Breda.

Wat kostte het?

2. Sociaal *(bedragen x € 1.000)*	Werkelijk 2023	Begroting 2024	Aangepaste begroting 2024	Werkelijk 2024	Resultaat 2024
Lasten	-53.325	-53.723	-62.186	-60.126	2.061
Baten	10.593	5.798	11.368	12.363	995
Totaal saldo van baten en lasten programma	**-42.732**	**-47.925**	**-50.818**	**-47.763**	**3.055**
Mutaties eigen vermogen:					
Toevoeging reserves	-500	-	-	-1.463	-1.463
Onttrekking reserves	917	1.042	1.089	1.085	-4
Resultaat programma	**-42.315**	**-46.883**	**-49.729**	**-48.141**	**1.589**
Incidenteel					
Incidentele lasten	-500	-550		-1.508	
Incidentele baten	917	1.042		1.085	
Resultaat structureel programma	**-42.732**	**-47.375**	**-49.729**	**-47.718**	**1.589**

bakertilly
Gewaarmerkt voor identificatie doeleinden d.d: 23-06-2025

Toelichting financieel resultaat

We verantwoorden onze financiële cijfers op hoofdlijnen. Dat betekent dat we afwijkingen alleen toelichten wanneer ze € 50.000 of hoger zijn. De post “overig” gaat steeds over één of meerdere afwijkingen die kleiner zijn dan € 50.000.
Posten die politiek relevant zijn lichten we toe.

Bij de toelichting op het financiële resultaat nemen we **voordelen** op als een **positief bedrag** en **nadelen** als een **negatief bedrag**.
We ronden de bedragen af op € 1.000. Hierdoor kunnen afrondingsverschillen ontstaan.

(bedragen x € 1.000)	Bedrag
1. Lokale onderwijsagenda	906
2. Reserve Nog uit te voeren werkzaamheden	-906
3. WMO: begeleiding	394
4. WMO: huishoudelijke ondersteuning	89
5. WMO: eigen bijdrage maatwerkvoorzieningen	78
6. WMO: woonvoorzieningen	71
7. WMO: Beschermd Wonen	-174
8. Jeugdzorg: jeugdzorg plus gesloten plaatsing	236
9. Jeugdzorg: jeugdbescherming en jeugdreclassering	211
10. Jeugdzorg: afrekening dienstverleningsovereenkomst	77
11. Jeugdzorg: niet vrij toegankelijke zorg	-243
12. Specifieke Uitkering Integraal Zorg Akkoord (IZA)	230
13. Wet inburgering	229
14. Vergoeding uitvoering toeslagenaffaire	206
15. Specifieke uitkering Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA)	121
16. Indexering GR GGD	64
17. Onderwijshuisvesting	-57
18. Leerlingenvervoer	-110
19. Herstelkosten noodopvang vluchtelingen	514
20. Reserve Nog uit te voeren werkzaamheden	-514
21. Leefbaarheidsbudget	43
22. Reserve Nog uit te voeren werkzaamheden	-43
23. Overig	167
Resultaat programma 2	**1.589**

Toelichting afwijkingen (op website anders weergegeven)

Onderwerp	Toelichting
1. Lokale onderwijsagenda	De lokale onderwijsagenda is een akkoord tussen gemeente en schoolbesturen. Hierin is vastgelegd hoe onze onderwijspartners en zorg zich verder ontwikkelen de komende jaren. We ontvangen hiervoor een subsidie vanuit de overheid die we in meerdere jaren gebruiken. Via de reserve Nog uit te voeren werkzaamheden nemen we het overschot mee naar 2025.
2. Reserve Nog uit te voeren werkzaamheden	De lokale onderwijsagenda is een akkoord tussen gemeente en schoolbesturen. Hierin is vastgelegd hoe onze onderwijspartners en zorg zich verder ontwikkelen de komende jaren. We ontvangen hiervoor een subsidie vanuit de overheid die we in meerdere jaren gebruiken. Via de reserve Nog uit te voeren werkzaamheden nemen we het overschot mee naar 2025.
3. WMO: begeleiding	In de tweede helft 2024 steeg het aantal inwoners dat een beroep deed op de maatwerkvoorziening begeleiding minder dan waarmee we bij de tweede bestuursrapportage rekening hielden.
4. WMO: huishoudelijke ondersteuning	In de tweede helft 2024 stegen de aantallen minder sterk dan we in de eerste helft 2024 zagen. Hierdoor ontstaat een klein overschot op de maatwerkvoorziening huishoudelijke ondersteuning.
5. WMO: eigen bijdrage maatwerkvoorzieningen	We ontvingen een hoger bedrag van de eigen bijdragen dan waarmee we in de begroting rekening hielden. De stijging van de inkomsten wordt vooral veroorzaakt door de stijging van het aantal inwoners, dat een beroep doet op de huishoudelijke ondersteuning.
6. WMO: woonvoorzieningen	Het aantal inwoners dat een beroep deed op woonvoorzieningen wisselt per maand. Bij de tweede bestuursrapportage raamden we ruim € 130.000 bij op basis van de aantallen over de eerste helft 2024. In de tweede helft 2024 deden minder inwoners een beroep op woonvoorzieningen dan waarmee we rekening hielden.

bakertilly
Gewaarmerkt voor identificatie doeleinden d.d: 23-06-2025

Onderwerp	Toelichting
7. WMO: Beschermd Wonen	We volgen de jaarrekening van centrum gemeente Breda. Bij de tweede bestuursrapportage 2024 raamden we ruim € 1,2 miljoen af. Dit blijkt achteraf teveel te zijn geweest.
8. Jeugdzorg: jeugdzorg plus gesloten plaatsing	Aansluitend op de door het rijk gewenste ontwikkeling van de afbouw van Jeugdzorg plaatsten we ook minder jongeren in de gesloten jeugdzorg. Een kanttekening hierbij is dat het nog onzeker is of deze ontwikkeling zich in 2025 doorzet. Als er via de rechter een kind gesloten geplaatst wordt, heeft dit onmiddellijk zijn uitwerking voor de kosten Jeugdzorg plus.
9. Jeugdzorg: jeugdbescherming en jeugdreclassering	Het aantal door de kinderrechter uitgesproken maatregelen jeugdbescherming en jeugdreclassering daalde in 2024 ten opzichte van 2023. Hierdoor zijn er minder kosten voor jeugdbescherming en jeugdreclassering.
10. Jeugdzorg: afrekening dienstverleningsovereenkomst	De afrekening van de dienstverleningsovereenkomst Jeugdzorg van West Brabant West over 2024 valt goedkoper uit dan het voorschot dat we voor de samenwerking aan Roosendaal beschikbaar stelden.
11. Jeugdzorg: niet vrij toegankelijke zorg	Eind 2024 werden we geconfronteerd met een tweetal bijzonder complexe en dure jeugdzorgtrajecten die we alleen via maatwerk konden aanpakken. Dit leidde tot extra uitgaven eind 2024.
12. Specifieke Uitkering Integraal Zorg Akkoord (IZA)	Het doel van IZA is de zorg in de toekomst goed, toegankelijk en betaalbaar te houden. Een groot deel van de subsidie werd pas in december toegekend. Dit levert een voordeel op.
13. Wet inburgering	We ontvingen een afrekening van de Wet inburgering over 2023. Het aantal inburgeraars bleek hoger dan vooraf door het Rijk berekend. Van het Rijk ontvingen we extra geld voor inburgeringstrajecten.
14. Vergoeding uitvoering toeslagenaffaire	We bieden ondersteuning aan slachtoffers van de kinderopvang toeslagaffaire. Het Rijk vergoedt de kosten van de brede ondersteuning voor 100%. De uitvoeringskosten declareren we op basis van normbedragen van het Rijk. Onze uitvoeringskosten zijn lager dan de normbedragen die we daarvoor ontvangen.
15. Specifieke uitkering Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA)	Het Samen Gezond Leven Etten-Leur (het Etten-Leurse GALA Akkoord) heeft als doel te werken aan een gezonde samenleving in 2040. In 2024 financierden we deels al lopende projecten ten laste van deze specifieke uitkering. Het bedrag dat we hiervoor in de begroting reserveerden was daarom niet nodig.
16. Indexering GR GGD	Door een onjuiste verwerking van een indexering is er een voordeel op de bijdrage aan de Gemeenschappelijke Regeling Gemeentelijke Gezondheidsdienst West Brabant (GGD).
17. Onderwijshuisvesting	De schoonmaak- en energielasten van de multifunctionele accommodaties waren hoger.
18. Leerlingenvervoer	In 2024 betaalden we een aantal zeer dure ritten naar speciale voorzieningen in Rotterdam (€ 50.000). Ook het aantal leerlingen dat vervoerd wordt naar speciaal onderwijs voor doven en blinden nam sterk toe (€ 40.000). Dit zijn de belangrijkste oorzaken van het tekort op het budget leerlingenvervoer.
19. Herstelkosten noodopvang vluchtelingen	In de jaarrekening van 2023 namen we een resultaatbestemming op van € 514.000 voor toekomstige herstelkosten van de locaties waar Oekraïense vluchtelingen worden opgevangen. Deze locaties zijn nog steeds in gebruik en er zijn tot nu toe geen herstelkosten gemaakt. Dit bedrag nemen we via de reserve Nog uit te voeren werkzaamheden mee naar 2025.
20. Reserve Nog uit te voeren werkzaamheden	In de jaarrekening van 2023 namen we een resultaatbestemming op van € 514.000 voor toekomstige herstelkosten van de locaties waar Oekraïense vluchtelingen worden opgevangen. Deze locaties zijn nog steeds in gebruik en er zijn tot nu toe geen herstelkosten gemaakt. Dit bedrag nemen we via de reserve Nog uit te voeren werkzaamheden mee naar 2025.
21. Leefbaarheidsbudget	Bij de vaststelling van de begroting 2025 werd toegezegd het overschot van het leefbaarheidsbudget mee te nemen naar 2025. We vullen dit budget in 2025 aan. Hiermee is ook in 2025 weer € 100.000 beschikbaar.
22. Reserve Nog uit te voeren werkzaamheden	Bij de vaststelling van de begroting 2025 werd toegezegd het overschot van het leefbaarheidsbudget mee te nemen naar 2025. We vullen dit budget in 2025 aan. Hiermee is ook in 2025 weer € 100.000 beschikbaar.
23. Overig	Eén of meerdere afwijkingen, kleiner dan € 50.000.

bakertilly
Gewaarmerkt voor identificatie doeleinden d.d: 23-06-2025

3. Ruimte voor wonen en leven in Etten-Leur

We werken aan een groen, levendig en veilig Etten-Leur. Op wijk- en buurtniveau zorgen we voor een goed voorzieningenniveau en kijken we waar nieuwe(re) vormen van voorzieningen de ruimte kunnen krijgen. We werken aan een optimale inrichting van de openbare ruimte en zorgen ervoor dat het onderhoud van openbaar groen, wegen en straten in orde is, nu en in de toekomst. Met adequate preventie en projecten dragen we bij aan de versterking van de leefbaarheid en de veiligheid van wijken en buurten.

bakertilly
Gewaarmerkt voor identificatie doeleinden d.d: 23-06-2025

3.1 Woningbouw

Wat wilde de gemeenteraad bereiken?

Woningen toevoegen aan onze woningvoorraad zodat er een woning is voor elke Etten-Leurenaar, passend bij diens inkomen met een diversiteit aan woningen voor jongeren, gezinnen en senioren. We gaan voor gemengde duurzame, veilige wijken waarin sprake is van sociale samenhang.

Maatschappelijk effect

- Er zijn voldoende passende woningen voor iedere aandachtsgroep.
- Wijken en woningen zijn duurzaam, de omgeving is veilig en er is sociale samenhang.

Wat waren de doelen?

1. Het bouwen van gemiddeld 300 woningen per jaar.
2. De woon- en leefomgeving nodigen uit om naar buiten te gaan, elkaar te ontmoeten en te bewegen.
3. Er is voldoende groen, ruimte voor waterberging, infiltratie en er zijn voldoende speelvoorzieningen in woonwijken.
4. Het stimuleren van de verduurzaming van 3.000 woningen.
5. Het realiseren van nieuwe woonvormen om senioren beschut maar zelfstandig te laten wonen.

Wat hebben we gemeten?

- Aantal gerealiseerde woningen (onderverdeeld naar type, aandachtsgroep en koop/huur) in een jaar.
  Deze aantallen staan in de paragraaf grondbeleid.
- Waarstaatjegemeente.nl

Let op: wijzig bovenaan de pagina de gemeentenaam 'Aa en Hunze' in 'Etten-Leur'.

Wat is de stand van zaken?

Hieronder melden we wat goed gaat.

bakertilly
Gewaarmerkt voor identificatie doeleinden d.d: 23-06-2025

Wat gaat goed?
We vertaalden de Omgevingsvisie verder naar beleidsplannen. Ook onderzoeken we hoe met programma's kunnen gaan werken. Ruimte voor spelen, bewegen, ontmoeten, groen en waterberging werkten we uit in beleidsplannen. Denk aan onder andere het beleidsplan spelen en bewegen 2024 – 2030, de mobiliteitsvisie, het groenplan (ook 2024) en de Hemelwaterverordening. We legden ook vast hoe we onze bestaande woningvoorraad, nieuwe woningvoorraad (en de woonomgeving) inzetten om onder andere senioren beschut en zelfstandig te laten wonen. Dat staat vastgelegd in de Woonzorgvisie 2024-2029. De stimulans om 3.000 woningen te verduurzamen lichten wij toe bij Duurzaam denken en doen.
In 2024 zijn totaal 233 nieuwe woningen opgeleverd. Het gaat om 128 sociale huurwoningen, 20 middeldure huurwoningen, 3 dure huurwoningen, 20 betaalbare koopwoningen en 62 dure koopwoningen
We doorlopen de verschillende stappen van het ontwikkelproces voor het project Life & Garden.
We gaven in de gebiedsontwikkeling Haansberg invulling aan de bestuursopdracht om versneld 100 flexwoningen te realiseren vóór 1 januari 2025. Daarbij realiseerden we de rotonde Kattestraat-Hoevenseweg versneld. Sinds 2022 hebben we de regie genomen in het gebied en de ideeën voor de nieuw wijk, overeenkomstig de raadsbesluiten, uitgewerkt in het Masterplan. Gelijktijdig startten we met de woningbouwplannen voor Haansberg-Oost, de zoeklocatie voor de tijdelijke school en verkeerskundig op orde aan de hand van een maatregelenpakket. De kaderstelling daarvan ontvangt de raad in het eerste kwartaal van 2025.
De visie voor de kantorentrip is afgerond. Die gebruiken we bij de intaketafel om nieuwe initiatieven te beoordelen.

Hieronder melden we de projecten die aandacht nodig hebben.

Wat heeft aandacht nodig?
Niet alle bouwende partijen slagen erin planningen te halen. De huidige woningmarkt is complex, waardoor er enige vertraging optreedt in procedures en realisatie.
De kaders voor het project Life & Garden lopen vertraging op. Dat komt omdat we met de ontwikkelaar in overleg zijn over het aantal woningen en de maatvoering ervan. Ook zoeken we verder uit hoe we de ontsluiting van het project vormgeven. Die komt uit op de Bredaseweg en heeft relatie met de ontwikkelingen op Trivium.
Raadsbesluiten zijn en blijven nodig om te komen tot wijziging van het omgevingsplan voor Haansberg-Oost en Haansberg als geheel. Vervolgens kunnen we onze bouwplannen realiseren. Aandachtspunten zijn er met name rondom de afwikkeling van het verkeer.

Acties uit het college uitvoeringsprogramma voor 2024:

bakertilly
Gewaarmerkt voor identificatie doeleinden d.d: 23-06-2025

Naam project	Omschrijving	planning:		
Uitwerking en uitvoering omgevingsvisie inclusief inzet op data sturing	We brengen in beeld wat de opgaven zijn uit de Omgevingsvisie en plannen die voor de komende jaren. In deze periode maken wij een start met de doelen en opdrachten van de omgevingsvisie.	**2024**	**2025**	**2026**
Diverse woonprojecten (met uitzondering van nieuwe wijken)	We ronden onder andere de volgende projecten af: Anna van Berchemlaan, Kloostervelden, Markt 9, Hoge Neerstraat 2, Schoenmakershoek-Oost, Spoorlaan 19, Stationsplein 45, Stationsplein 3, Flexwoningen en Wipakker. Verder zetten we actief in op andere minder omvangrijke projecten binnenstedelijk waar wenselijk en mogelijk.	**2024**	**2025**	**2026**
Lage Vaartkant; Life & Garden en lintbebouwing	We onderzoeken wat de mogelijkheden voor woningbouw voor deze locatie zijn.	**2024**	**2025**	**2026**
Haansberg (Oost) Ontwikkeling	Wij starten met de gebiedsontwikkeling van Haansberg, met als doel start woningbouw in 2025.	**2024**	**2025**	**2026**
Visie kantorenstrip en wonen	We stellen een visie op voor een eventuele transformatie van de kantorenstrip aan de Bredaseweg naar woonbestemming.	**2024**		

bakertilly
Gewaarmerkt voor identificatie doeleinden d.d: 23-06-2025

3.2 Verkeersafwikkeling

Wat wilde de gemeenteraad bereiken?

De gemeenteraad gaat voor een goede, duurzame en veilige verkeersafwikkeling door de verkeersstructuur daarop aan te passen.

Maatschappelijk effect

- Er is goede verkeersafwikkeling en verkeersdoorstroming in en om Etten-Leur.

Wat waren de doelen?

1. Duurzame mobiliteit en specifiek fietsen stimuleren.
2. Keuzemogelijkheden in mobiliteit bieden voor duurzame verkeersafwikkeling.
3. Het parkeerbeleid wordt geoptimaliseerd.

Wat hebben we gemeten?

Indicator	Laatste meting	Vorige meting	Laatste meting
De totaalscore fietsstad	2024	3,7	3,6
Aantal verplaatsingen zonder gemotoriseerd voertuig per persoon per dag voor lopen	2023	0,61	0,58
Aantal verplaatsingen zonder gemotoriseerd voertuig per persoon per dag voor fietsen	2023	0,60	0,71

Wat is de stand van zaken?

Hieronder melden we wat goed gaat.

Wat gaat goed?
We pasten de apparatuur in de parkeergarage aan. Door gebruik te maken van bestaand materieel van Banakkerterrein konden we dit efficiënt en goedkoop doen. Na de aanpassingen verruimden we de openingstijden van de garage naar 24 uur per dag, 7 dagen per week. Voor het straatparkeren is in 2024 de scanauto daadwerkelijk als handhavingsmiddel ingezet.
Op dit moment werken we aan het Mobiliteitsplan. Dat is de uitwerking van de Mobiliteitsvisie. De vaststelling van het plan is gepland voor de vierde raadscyclus van 2025
We gunden de studiefase voor de Tunnelalliantie. Dat is de samenwerkingsovereenkomst tussen ProRail en de gemeente Etten-Leur om tot aanleg van de tunnel te komen. We stelden het interne projectteam van de gemeente voor tunnel en oostelijke randweg samen. Dit team is aan de slag. De eerste strategische aankoop van gronden en gebouwen loopt voorspoedig. We organiseerden de eerste informatieavonden en keukentafelgesprekken. Op die manier informeren en betrekken we de omgeving. Het lobbytraject voor een financiële bijdrage aan de projecten randweg en tunnel is in volle gang.
We werken aan het mobiliteitsplan. Dit stellen we in de vierde raadscyclus van 2025 vast.

Hieronder melden we de projecten die aandacht nodig hebben.

bakertilly
Gewaarmerkt voor identificatie doeleinden d.d: 23-06-2025

Wat heeft aandacht nodig?
Het inwerking stellen van fiscaal parkeren op het Banakkerterrein heeft duurt langer dan voorzien. Werknemers kunnen al wel gebruik maken van het terrein.
De samenwerking met het adviesbureau loopt niet als gepland. Hierdoor liep het vaststellen van het mobiliteitsplan en het opstellen van het uitvoeringsprogramma vertraging op.
We moeten de aanbesteding voor onderzoeken en technische uitwerking van de oostelijke randweg zo spoedig mogelijk uitvoeren. Dan kunnen we dit blijven combineren met het project voor de tunnel.

Acties uit het college uitvoeringsprogramma voor 2024:

Naam project	Omschrijving	planning:		
Evaluatie Parkeerbeleid en parkeerbeleid aanpassen	We evalueren en optimaliseren ons parkeerbeleid en passen aan de hand van de opgedane leerpunten uit de evaluatie ons beleid daarop aan.	**2024**	**2025**	**2026**
Gemeentelijk Verkeers- en Vervoersplan	We maken een verkeers- en vervoerplan waarin aandacht is voor duurzame mobiliteit en een verkeersveilige infrastructuur. Met name de afwikkeling van het verkeer in Haansberg is een belangrijk aandachtspunt.	**2024**		
Onderzoek spoortunnel	We onderzoeken de mogelijkheden voor een spooronderdoorgang en starten met een uitvoeringsaanpak waarin we een lobby traject starten om extra inkomsten te realiseren bij ketenpartners.	**2024**	**2025**	**2026**
Plan van aanpak en uitvoering verkeersontsluitingen (inclusief tijdelijke aanpassingen Etten-Leur Noord)	Na vaststelling van het verkeers-en vervoersplan, komen we met een plan van aanpak om de geadviseerde wijzigingen in de infrastructuur verder op te pakken.	**2024**	**2025**	**2026**

bakertilly
Gewaarmerkt voor identificatie doeleinden d.d: 23-06-2025

3.3 Verkeersveiligheid

Wat wilde de gemeenteraad bereiken?

De gemeenteraad zet in op het verbeteren van de verkeersveiligheid door zich te focussen op gedrag, infrastructuur en handhaving. De gemeenteraad gaat voor 0 verkeersdoden.

Maatschappelijk effect

- Er is veilig gedrag in het verkeer.
- De infrastructuur is veilig.

Wat waren de doelen?

1. Verkeersveilig gedrag stimuleren en daar bij de inrichting van infrastructuur rekening mee houden.
2. Verkeersdoden en ongevallen voorkomen.
3. Het aantal gevaarlijke verkeerspunten terugdringen.

Wat hebben we gemeten?

Indicator	Laatste meting	Vorige meting	Laatste meting
Het aantal gevaarlijke punten en hoeveel er daarvan aangepakt zijn We meten dit niet. We informeerden de raad over deze punten per brief en bij de vragen over de begroting in 2023.	-	-	-
Aantal verkeersdoden (5-jaars cumulatief) per 100 km weglengte	2023	0,3	2,8

Wat is de stand van zaken?

Hieronder melden we wat goed gaat.

Wat gaat goed?
We brachten lampjes aan in het wegdek bij de fietsoversteken aan bij de KSE en bij de Lage Vaartkant - Nachtegaal. De lampjes gaan knipperen als er een fietser nadert. We gaven opdracht om verlichting boven de zebrapaden aan de Anna van Berchemlaan te plaatsen. De uitvoering hiervan wordt voorbereid. We verwijderden paaltjes op fietspaden en oversteekplaatsen voor de fiets. Daar waar we paaltjes laten staan brengen we markering bij de paaltjes aan. Zo zijn deze beter zichtbaar. Ook vervangen we de palen door flexibele palen die veiliger zijn voor fietsers.
In 2024 keken we naar de mogelijkheden om verlichting te realiseren op het Bolwerk. Er is nu geen aansluitkabel. Daarom onderzochten we verlichting met zonne-energie. We spraken twee aanbieders. Zij gaven aan dat er door de begroeiing te weinig lichtopbrengst is. Ook spraken we Rijkswaterstaat. Zij zijn eigenaar van de grond waar het Bolwerk op ligt. Zij zijn niet negatief over verlichting, maar laten alle onderzoeken en kosten aan Etten-Leur. Nu schrijven we een plan aan Enexis. Zij trekken ook de kabel. Als Enexis akkoord is kunnen we een kostenraming maken.

Hieronder melden we de projecten die aandacht nodig hebben.

bakertilly
Gewaarmerkt voor identificatie doeleinden d.d: 23-06-2025

Wat heeft aandacht nodig?
Enexis kijkt naar de mogelijkheden voor het aanbrengen van een kabel voor verlichting op het Bolwerk. Daarna berekenen we de totale kosten. We moeten namens Rijkswaterstaat daarnaast ook onderzoeken uitvoeren naar lichtoverlast richting de snelweg en de vleermuisroute.

Acties uit het college uitvoeringsprogramma voor 2024:

Naam project	Omschrijving	planning:	
Aanpak knelpunten verkeersveiligheid	We komen met een aanpak voor de knelpunten uit de inventarisatie gevaarlijke verkeerssituaties en lossen deze voor zover dat mogelijk is op.	**2024**	**2025**
Verlichting fietspaden	We leggen (extra) verlichting aan op de Liesbosweg en het Bolwerk. Hierdoor creëren we een veilig verlichte toegang en ontsluiting voor de fietsers die in de ochtend en avond van deze routes gebruik maken.	**2024**	

bakertilly
Gewaarmerkt voor identificatie doeleinden d.d: 23-06-2025

3.4 Beheer en onderhoud van het openbaar gebied

Wat wilde de gemeenteraad bereiken?

De gemeenteraad zet in op een veilige en schone leefomgeving als gegarandeerd basisniveau in alle wijken en op de bedrijventerreinen.

Maatschappelijk effect

- De leefomgeving is schoon, veilig en voldoet aan de afgesproken normen voor aanleg en beheer.
- Het afvalbeleid is duidelijk voor inwoners en ondernemers.

Wat waren de doelen?

1. De aanlegkwaliteit van de leefomgeving voldoet aan CROW niveau A+/A (CROW: kenniscentrum voor verkeer, vervoer en infrastructuur).
2. Het beheer en onderhoud van de leefomgeving voldoet aan CROW niveau B of C.
3. Het behalen van de doelen uit het afvalbeleid.

Wat hebben we gemeten?

Indicator	Laatste meting	Vorige meting	Laatste meting
Percentage van de leefomgeving dat voldoet aan de afgesproken CROW-normen voor aanleg en onderhoud (op basis van steekproef).			
Verhardingen	2024	-	94%
Groen	2024	-	97%
Meubilair	2024	-	93%
Verzorging	2024	-	96%
Totaal huishoudelijk afval kg per inwoner	2023	470	479

Wat is de stand van zaken?

Hieronder melden we wat goed gaat.

Wat gaat goed?
Er wordt veel gecontroleerd op afvaldumpingen. Toch krijgen we niet de grip op de bijplaatsingen bij sommige pers-locaties. Ondanks dat de persen het vrijwel altijd doen plaatsen inwoners toch geregeld afval bij. Controles achteraf kosten veel tijd en leveren telkens minder beboetingen op. Het is daarom dat nu gekeken wordt naar de aanschaf van 4 camera's.
In 2024 stelde de gemeenteraad het groenplan vast. In 2025 stellen we een verhardingenplan en een plan voor straatmeubilair op. In deze plannen kijken we naar het aanpassen van de onderhoudsniveaus zoals gewenst in het college uitvoeringsplan.
We voeren het beheer en onderhoud van de openbare ruimte doelmatig uit op het gewenste niveau

Hieronder melden we de projecten die aandacht nodig hebben.

Wat heeft aandacht nodig?
De implementatie van de camera's zal in 2025 plaatsvinden waarna de boa's gerichter, in burger, controles kunnen doen op dié momenten dat inwoners bijplaatsen.
Het verhardingplan verder uitwerken en vaststellen in 2025 met de daarbij behorende kwaliteitsniveaus

bakertilly
Gewaarmerkt voor identificatie doeleinden d.d: 23-06-2025

Acties uit het college uitvoeringsprogramma voor 2024:

Naam project	Omschrijving	planning:	
Intensiveren toezicht en handhaving zwerfafval en afvaldumpingen	We intensiveren het toezicht en de handhaving op zwerfafval en afval dumpingen.	**2024**	**2025**
Beheer openbare ruimte op niveau (groen en uitvoering)	Onderhoudsniveaus vaststellen en organisatie hierop aanpassen om aan afspraken te voldoen. Areaaluitbreiding, uitbesteden of zelf gaan doen in relatie tot beheer en onderhoud hierin meenemen.	**2024**	**2025**
Onderhoudsniveaus handhaven op huidig niveau (grijs-voorbereiding)	Terug naar A, B en C niveau van het CROW (kenniscentrum voor verkeer, vervoer en infrastructuur)	**2024**	

bakertilly

Gewaarmerkt voor identificatie doeleinden d.d: 23-06-2025

3.5 Huisvesting bijzondere doelgroepen

Wat wilde de gemeenteraad bereiken?

De gemeenteraad zet in op voldoende huisvesting van statushouders en andere bijzondere doelgroepen.

Maatschappelijk effect

- Een thuis voor alle aandachtsgroepen.

Wat waren de doelen?

1. Samen met woningcorporaties zorgen voor voldoende (tijdelijke) en betaalbare huisvesting voor:
   - statushouders;
   - spoedzoekers;
   - arbeidsmigranten;
   - sociaal en medisch urgenten;
   - uitstroom uit intramurale instelling;
   - Oekraïense vluchtelingen.

2. Voldoende en kwalitatief goede huisvesting van arbeidsmigranten binnen de kaders van het raadsbesluit op 7 februari 2022.

Wat hebben we gemeten?

Indicator	Laatste meting	Vorige meting	Laatste meting
Aantal beschikbaar gestelde woningen voor het totaal van hieronder genoemde aandachtsgroepen	2024		
Statushouders		91	91
Arbeidsmigranten (1 grootschalig gebouw)		250	250
Door- en uitstroom kwetsbare groepen (beschermd wonen en maatschappelijke opvang)		-	13
Spoedzoekers		2	25
Medisch urgenten		-	12
Andere urgenten		-	15
Opvang Oekraïners (2 locaties)		-	128

Wat is de stand van zaken?

Hieronder melden we wat goed gaat.

Wat gaat goed?
We realiseerden de taakstelling voor statushouders. Daarnaast is er een eerste project grootschalige huisvesting voor 65 arbeidsmigranten gerealiseerd.

Hieronder melden we de projecten die aandacht nodig hebben.

Wat heeft aandacht nodig?
--

bakertilly
Gewaarmerkt voor identificatie doeleinden d.d: 23-06-2025

Acties uit het college uitvoeringsprogramma voor 2024:

Naam project	Omschrijving	planning:		
		2024	2025	2026
Projecten huisvesting van arbeidsmigranten/ asielzoekers/ spoedzoekers/doorstromers	We werken mee aan oplossingen voor huisvesting van de genoemde doelgroepen en waar de markt niet met oplossingen komt, zorgen we zelf in samenwerking met Alwel voor passende woonoplossingen.			

Risico's

De belangrijkste risico's in dit programma zijn:

Capaciteit en snelheid van bouwprocessen

Het bouwen van 300 woningen per jaar, onder andere in de nieuwe wijk Haansberg, kan vertraging oplopen door bijvoorbeeld een tekort aan bouwmaterialen, arbeidskrachten en problemen bij de uitgifte van bouwvergunningen. Vertraging in dit proces kan tot forse rentelasten leiden.

Toenemende congestie op het netwerk

Door toenemende congestie op het elektra netwerk, kan het bouwen van woningen, uitbreiding van industriegebieden en het realiseren van maatschappelijke voorzieningen, lastiger, later of niet meer gerealiseerd worden.

Ruimtelijke planning en gemeenschapsbetrokkenheid

Het creëren van een woon- en leefomgeving die uitnodigt tot activiteit en ontmoeting vereist zorgvuldige ruimtelijke planning en betrokkenheid van de gemeenschap. Deze processen zijn in de afgelopen jaren door verharding van de samenleving intensiever en complexer geworden. Dit leidt in toenemende mate tot langere procedures.

Complexiteit van infrastructurele projecten

Het uitvoeren van grote infrastructurele projecten kan complex zijn vanwege technische en financiële beperkingen. Dit kan de volledige uitvoering belemmeren (bijvoorbeeld de realisatie van de tunnel bij de Lage Vaartkant).

Vervangingsopgave van riolering en verhardingen

De komende jaren voorzien we een grote vervangingsopgave van de riolering en verharding in de naoorlogse wijken. Het wordt steeds moeilijker om vakbekwame medewerkers te vinden en de instroom van nieuwe studenten in de opleidingen is laag. Hierdoor wordt het lastiger om de gewenste kwaliteit te behouden. Dit kan leiden tot ongewenste situaties zoals slechtere wegen of kapotte riolering.

bakertilly

Gewaarmerkt voor identificatie doeleinden d.d: 23-06-2025

Verbonden partijen

Aan de realisatie van de doelstellingen van dit programma levert de volgende verbonden partij een bijdrage:

- Gemeenschappelijke Regeling West-Brabants Archief (WBA);

- Coöperatie Parkeerbeheer Zuidwest Nederland UA.

Wat kostte het?

3. Ruimte voor wonen en leven *(bedragen x € 1.000)*	Werkelijk 2023	Begroting 2024	Aangepaste begroting 2024	Werkelijk 2024	Resultaat 2024
Lasten	-29.214	-34.904	-49.886	-28.525	21.361
Baten	17.098	20.922	36.317	15.525	-20.792
Totaal saldo van baten en lasten programma	**-12.116**	**-13.982**	**-13.570**	**-13.000**	**570**
Mutaties eigen vermogen:					
Toevoeging reserves	-2.642	-2.092	-2.092	-5.152	-3.060
Onttrekking reserves	1.078	836	871	3.302	2.431
Resultaat programma	**-13.680**	**-15.238**	**-14.791**	**-14.851**	**-60**
Incidenteel					
Incidentele lasten	-2.177	-2.293		-3.327	
Incidentele baten	677	833		2.581	
Resultaat structureel programma	**-12.180**	**-13.778**	**-14.791**	**-14.105**	**-60**

bakertilly
Gewaarmerkt voor identificatie doeleinden d.d: 23-06-2025

Toelichting financieel resultaat

We verantwoorden onze financiële cijfers op hoofdlijnen. Dat betekent dat we afwijkingen alleen toelichten wanneer ze € 50.000 of hoger zijn. De post “overig” gaat steeds over één of meerdere afwijkingen die kleiner zijn dan € 50.000.
Posten die politiek relevant zijn lichten we toe.

Bij de toelichting op het financiële resultaat nemen we **voordelen** op als een **positief bedrag** en **nadelen** als een **negatief bedrag**.
We ronden de bedragen af op € 1.000. Hierdoor kunnen afrondingsverschillen ontstaan.

(bedragen x € 1.000)	Bedrag
1. Parkeren	137
2. Volkshuisvesting	91
3. Kabels en leidingen	91
4. Openbare orde	-45
5. Zwembad De Banakker	-165
6. Grondexploitatie	482
7. Reserve grondexploitatie	-482
8. Riolering algemeen	111
9. Rioolrechten	127
10. Voorziening riolering	-238
11. Overig	-169
Resultaat programma 3	**-60**

Toelichting afwijkingen (op website anders weergegeven)

Onderwerp	Toelichting
1. Parkeren	Door de inzet van de scanauto handhaven we beter en nam het aantal parkeerboetes toe. De bereidheid om te betalen is hoger en er zijn meer parkeervergunningen verstrekt. De scanauto werd een half jaar ingezet.
2. Volkshuisvesting	We maakten kosten voor woonzorganalyse in 2023 en 2024. Na afronding zijn de kosten doorbelast aan meerdere gemeenten en woningcorporaties.
3. Kabels en leidingen	Voor het aanleggen van het glasvezelnetwerk door KPN ontvangen we een aanvullende vergoeding voor het toezicht tijdens de werkzaamheden.
4. Openbare orde	In 2024 plaatsten we een camera op de Markt. De gemeente Breda leest deze camera uit. We sloten met hen hiervoor een overeenkomst. Deze kosten zijn extra ten opzichte van voorgaande jaren.
5. Zwembad De Banakker	Energieafrekeningen over 2022 en 2023, terugbetaling subsidie, gepland extra onderhoud en indexering onderhoudscontract (ook over oude jaren).
6. Grondexploitatie	Verschillende winstnemingen, saneringen boekwaarde en afdrachten reserves grondbedrijf.
7. Reserve grondexploitatie	Verschillende winstnemingen, saneringen boekwaarde en afdrachten reserves grondbedrijf.
8. Riolering algemeen	Het kost extra tijd om geplande grote rioolwerkzaamheden uit te voeren onder andere door inspraakprocedures, levertijd materialen en wachttijd bij nutsbedrijven. Hierdoor zijn investeringen vertraagd. De kosten van rente en afschrijving zijn lager.
9. Rioolrechten	We ontvingen dit jaar nabetalingen van rioolheffing van grootverbruikers. Het bedrag wordt achteraf berekend op basis van het waterverbruik.
10. Voorziening riolering	Het saldo op het product riolering is gestort in de voorziening riolering
11. Overig	Eén of meerdere afwijkingen, kleiner dan € 50.000.

bakertilly
Gewaarmerkt voor identificatie doeleinden d.d: 23-06-2025

4. Economie en werk in Etten-Leur

Samen met ondernemers, inwoners en andere partners werken we aan een gezonde economie met volop kansen voor iedereen. We stimuleren het toegroeien naar een volledig circulaire economie in 2050 en geven daarin als gemeente zelf het goede voorbeeld. Werken biedt de mogelijkheid om in ons levensonderhoud te voorzien en is een belangrijke basis om mee te doen in onze samenleving. Een goed ondernemersklimaat met aantrekkelijke werkgelegenheid, ook voor mensen met een beperking en een afstand tot de arbeidsmarkt, is daarom van groot belang. We werken aan een toekomstbestendige arbeidsmarkt, de verbinding van onderwijs met ondernemers, het aantrekken van arbeidsintensieve bedrijven die van toegevoegde waarde zijn, een goed vestigingsklimaat en aantrekkelijke vitale bedrijventerreinen. Voor het goed benutten van arbeidspotentieel blijven we inzetten op een goede aansluiting tussen het onderwijs en de arbeidsmarkt.

bakertilly
Gewaarmerkt voor identificatie doeleinden d.d: 23-06-2025

4.1 Zo veel mogelijk mensen aan het werk

Wat wilde de gemeenteraad bereiken?

Iedereen kan meedoen en zo veel mogelijk mensen gaan aan het werk. Ook vrijwilligerswerk is werk; het doel is dan om daar waar mogelijk in te stromen op de arbeidsmarkt. Als dat laatste niet lukt, dan is het belangrijk dat mensen een zinvolle dagbesteding hebben.

Maatschappelijk effect

- Zo veel mogelijk Etten-Leurenaren hebben betaald werk.
- Ook Etten-Leurenaren, die niet kunnen werken, doen mee door vrijwilligerswerk te doen of een zinvolle dagbesteding te hebben.

Wat waren de doelen?

1. Het terugdringen van het aantal Etten-Leurenaren, dat niet werkt.
2. Inwoners met een afstand tot de arbeidsmarkt begeleiden naar werk of dagbesteding.
3. Het voorkomen van armoedeval[1].

Wat hebben we gemeten?

Indicator	Laatste meting	Vorige meting	Laatste meting
Aantal personen per 1.000 inwoners met bijstandsuitkering (18 jaar en ouder)	2024	28	28
Percentage van de beroepsbevolking dat werkzaam is ten opzichte van de (potentiële) beroepsbevolking (netto arbeidsparticipatie)	2023	72 %	74 %

Wat is de stand van zaken?

Hieronder melden we wat goed gaat.

Wat gaat goed?
In het vierde kwartaal 2024 is de eerder vastgestelde regionale arbeidsmarktagenda uitgewerkt in een regionaal uitvoeringsplan. Dit plan bevat meerdere actielijnen voor ondernemers, onderwijsinstellingen, gemeenten en uitvoeringsorganisaties. Deze organisatie werken samen aan het bevorderen van de afstemming tussen onderwijs en bedrijfsleven en het bevorderen van de instroom van werkzoekenden met een afstand tot de arbeidsmarkt.
Om het optreden van armoedeval terug te dringen, stemde de gemeenteraad in november 2024 in om de inkomensgrens voor de individuele inkomenstoeslag per 1 januari 2025 ver verhogen van 100% naar 105%.

Hieronder melden we de projecten die aandacht nodig hebben.

Wat heeft aandacht nodig?
Jaarlijks wijzigt de hoogte van toeslagen, waardoor het omslagpunt voor het optreden van armoedeval kan veranderen.

Acties uit het college uitvoeringsprogramma voor 2024:

[1] Armoedeval is de situatie waarin iemand vanuit de bijstand gaat werken en er daardoor financieel op achteruit gaat.

bakertilly
Gewaarmerkt voor identificatie doeleinden d.d: 23-06-2025

Naam project	Omschrijving	planning:
Uitwerken visie Werken aan Onderwijs en Human Capital agenda.	Goede samenwerking stimuleren tussen gemeente, (voortgezet) onderwijs en bedrijfsleven om schoolverlaters zoveel mogelijk rechtstreeks door te laten stromen naar de arbeidsmarkt.	**2024**
Onderzoek naar armoedeval	Onderzoek naar armoedeval en waar nodig beperken/ voorkomen van armoedeval.	**2024**

bakertilly
Gewaarmerkt voor identificatie doeleinden d.d: 23-06-2025

4.2 Het versterken van de economie

Wat wilde de gemeenteraad bereiken?

De gemeenteraad zet in op een sterke lokale economie die voorbereid is op de kansen en uitdagingen van de toekomst.

Maatschappelijk effect

- Een sterke lokale economie die voorbereid is op de toekomst.

Wat waren de doelen?

1. Goed ondernemersklimaat.
2. Ruimte voor gevestigde bedrijven om uit te breiden.
3. Binnen de mogelijkheden bij inkoop voorrang geven aan Etten-Leurse bedrijven.
4. Tegengaan van leegstand en revitaliseren van bestaande bedrijventerreinen.

Wat hebben we gemeten?

Indicator	Laatste meting	Vorige meting	Laatste meting
Aantal vestigingen van bedrijven per 10.000 inwoners. (Waarstaatjegemeente/KvK cijfer 2024, 1e kwartaal)	2024	1.264	1.267
Stijging op ranking MKB-vriendelijkste gemeente. (indicator vervalt omdat deze niet meer bestaat) (ranking 2020: plaats 57)	2020	-	57

Wat is de stand van zaken?

Hieronder melden we wat goed gaat.

Wat gaat goed?
We startten met het maken van een plan om bedrijventerreinen weer levendig en aantrekkelijk te maken. Het onderzoek naar de investeringsbereidheid is afgerond.
Het traject voor de centrumvisie is opgestart en in 2025 worden hier verdere stappen in gemaakt. Ook leggen we dan het uitvoeringsprogramma voor aan de raad. Het programma vrijetijdseconomie en herontwikkeling centrum wordt (op onderdelen) vervlochten in het uitvoeringsprogramma centrumvisie.
Verkoop van Fri-Jado locatie vindt medio 2025 plaats.
We voerden in 2024 bedrijfsbezoeken uit. Ook vonden er collegevergaderingen bij bedrijven plaats.

Hieronder melden we de projecten die aandacht nodig hebben.

Wat heeft aandacht nodig?
De organisatiegraad in de winkelgebieden moet worden vergroot. Dan kunnen gemeente, vastgoedeigenaren en ondernemers gezamenlijk projecten starten en uitvoeren.

bakertilly
Gewaarmerkt voor identificatie doeleinden d.d: 23-06-2025

Acties uit het college uitvoeringsprogramma voor 2024:

Naam project	Omschrijving	planning:		
Duurzame en toekomstbestendige bedrijventerreinen (zie ook 5.4) en revitalisering bedrijventerreinen door actief grondbeleid (revitaliseringsfonds)	We zetten actief in op de ontwikkeling van toekomstbestendige bedrijventerreinen. Daar waar nodig zetten we actief grondbeleid, betere benutting van gronden en panden (label C) in om de revitalisering te bespoedigen. We maken daarbij (bij voorkeur) gebruik van een revitaliseringsfonds (nog op te richten). We onderzoeken de investeringsbereidheid bij ondernemers om sneller stappen te zetten om duurzaam en toekomstbestendig te ondernemen.	**2024**	**2025**	**2026**
Versterken lokaal ondernemerschap	We initiëren projecten en gaan actief inzetten om het lokaal ondernemerschap te versterken, zoals bij het winkelcentrum. Daarnaast zullen we de organisatiegraad bij lokale ondernemers stimuleren.	**2024**	**2025**	**2026**
Acquisitie verkoop bedrijventerrein (Fri-Jado)	We zetten actief in op de verkoop van de beschikbare bedrijfsgronden.	**2024**		
Accountmanagement	We zetten adequaat accountmanagement in om verbindingen te realiseren, te weten wat er speelt, bedrijven en starters te laten groeien en beter in te spelen op economische kansen voor Etten-Leur.	**2024**	**2025**	**2026**

bakertilly
Gewaarmerkt voor identificatie doeleinden d.d: 23-06-2025

4.3 Toerisme en recreatie

Wat wilde de gemeenteraad bereiken?

De gemeenteraad gaat voor een groei naar een duurzame vrijetijdseconomie. Meer evenementen in het bijzonder voor de jongeren onder de 18 en het beter benutten van onze parken.

Maatschappelijk effect

- Een duurzame vrijetijdseconomie.
- Etten-Leur is aantrekkelijk voor vrijetijdsbesteding door inwoners en bezoekers.
- Culturele voorzieningen zijn voor iedereen toegankelijk in aanbod en gebruik.

Wat waren de doelen?

1. Een duurzaam en aantrekkelijk vestigingsklimaat voor toerisme, recreatie en vrije tijd.
2. Er zijn voldoende culturele voorzieningen en activiteiten.
3. Het wegnemen van onnodige regels voor ondernemers in toerisme en recreatie.
4. Het aantrekkelijker maken van de Markt door onder andere een autovrije of autoluwe markt.
5. Het stimuleren en/of faciliteren van evenementen voor jongeren onder de 18 jaar.
6. Levendige parken waar inwoners en bezoekers graag gebruik van maken.
7. We vermarkten Etten-Leur beter.

Wat hebben we gemeten?

Indicator	Laatste meting	Vorige meting	Laatste meting
Aantal toeristen met overnachting	2023	-	90.422

Wat is de stand van zaken?

Hieronder melden we wat goed gaat.

Wat gaat goed?
De digitale matrixborden zijn geplaatst. Het plan van de wegwijzers naar toeristische plekken voeren we in 2025 uit. Ook het plan voor het ruiter- en menroutenetwerk voeren we in 2025 uit. De status van Van Gogh Nationaal Park is toegekend. Het onderzoek naar autoluw maken van de Markt maakt onderdeel uit van het Mobiliteitsplan. De uitvoeringsagenda vrijetijdseconomie koppelen we aan het uitvoeringsplan van de Centrumvisie.

Hieronder melden we de projecten die aandacht nodig hebben.

Wat heeft aandacht nodig?
--

Acties uit het college uitvoeringsprogramma voor 2024:

bakertilly
Gewaarmerkt voor identificatie doeleinden d.d: 23-06-2025

Naam project	Omschrijving	planning:		
		2024	2025	2026
Versterking vrijetijdseconomie (project Oderkerkpark, Van Gogh Nationaal Park, doorontwikkeling cultuurhuis Nobelaer)	Realiseren van een duurzaam en aantrekkelijk vestigingsklimaat voor toerisme, recreatie en vrije tijd. Hiervoor stellen we in 2022 een uitvoeringsprogramma toerisme op wat in 2023-2024 en 2025 wordt uitgevoerd.			

bakertilly
Gewaarmerkt voor identificatie doeleinden d.d: 23-06-2025

4.4 Een levendig centrum

Wat wilde de gemeenteraad bereiken?

De gemeenteraad zet in op het versterken van de regiofunctie van Etten-Leur door voorwaarden te scheppen voor levendige en aantrekkelijke winkelcentra.

Maatschappelijk effect

- Winkelgebieden zijn levendig, aantrekkelijk en leefbaar.
- Versterken van de regiofunctie van Etten-Leur.

Wat waren de doelen?

1. Bijdragen aan en investeren in het aantrekkelijk maken en/of houden van winkelgebieden voor winkeliers,
   bezoekers en bewoners.
2. Stimuleren en ondersteunen van activiteiten in winkelgebieden.

Wat hebben we gemeten?

Indicator	Laatste meting	Vorige meting	Laatste meting
Percentage gestarte MKB-vestigingen per 10.000 inwoners	2024	31,2	26,4
Percentage gestopte MKB-vestigingen per 10.000 inwoners	2024	26,7	37,9

Wat is de stand van zaken?

Hieronder melden we wat goed gaat.

Wat gaat goed?
Rond de zomer ontvingen we een aangepast plan voor de herontwikkeling van het winkelcentrum. Momenteel beoordelen we dat. Zodra we globale overeenstemming bereiken kan het participatietraject worden opgestart.
Het traject voor de centrumvisie is opgestart. In 2025 zetten we hier verdere stappen in. Ook leggen we het uitvoeringsprogramma voor aan de raad. Het programma vrijetijdseconomie en herontwikkeling centrum nemen we (op onderdelen) op in het uitvoeringsprogramma centrumvisie.

Hieronder melden we de projecten die aandacht nodig hebben.

Wat heeft aandacht nodig?
--

Acties uit het college uitvoeringsprogramma voor 2024:

bakertilly
Gewaarmerkt voor identificatie doeleinden d.d: 23-06-2025

Naam project	Omschrijving	planning:	
Herontwikkeling Winkelcentrum	We werken actief mee aan de herontwikkeling van het winkelcentrum. We kijken ook wat het centrum nodig heeft om levendig en toekomstbestendig te blijven. Denk hierbij aan vergroening, vierkante meters voor detailhandel, woningbouw, maatschappelijke activiteiten, autoluwe Markt en versterking lokaal ondernemerschap.	**2024**	**2025**
Uitwerken visie levendig en toekomstbestendig centrum	We werken het advies om te komen tot een levendig en toekomstbestendig winkelcentrum uit. De acties die hieruit voortkomen voeren we daarna uit.	**2024**	

bakertilly
Gewaarmerkt voor identificatie doeleinden d.d: 23-06-2025

4.5 Agrarische sector

Wat wilde de gemeenteraad bereiken?

Het behouden van een vitaal, leefbaar en aantrekkelijk buitengebied met ruimte voor economische activiteiten.

Maatschappelijk effect

- Vitaal, leefbaar en aantrekkelijk buitengebied.
- Verduurzamen van het buitengebied.

Wat waren de doelen?

1. In het buitengebied is ruimte voor economische activiteiten en herbestemming van vrijkomende agrarische bebouwing.
2. Toeristisch-recreatief gebruik van het buitengebied stimuleren.

Wat hebben we gemeten?

De actuele cijfers staan hier:

www.waarstaatjegemeente.nl

Let op: wijzig bovenaan de pagina de gemeentenaam 'Aa en Hunze' in 'Etten-Leur'.

Wat is de stand van zaken?

Hieronder melden we wat goed gaat.

Wat gaat goed?
1) In 2024 formuleerden we samen met onze buitengebiedpartners de bestedingsdoelen voor de reserve 'Kwaliteitsverbetering landschap'. Binnen die doelen worden nu elk jaar concrete bestedingen voorgesteld via de paragraaf 'Grondbeleid', onderdeel 'Kwaliteitsverbetering landschap' van de begroting. Project is afgewerkt en loopt voortaan mee in de jaarlijkse begrotingscyclus. 2) Op 16 december 2024 vond een gedachtewisseling met de gemeenteraad plaats over diverse buitengebied-onderwerpen. De betreffende toezegging is daarmee afgewerkt.

Hieronder melden we de projecten die aandacht nodig hebben.

Wat heeft aandacht nodig?
In de bijeenkomst met de raad op 16 december 2024 zijn diverse wensen en vragen besproken. Die willen we verder verkennen.

Acties uit het college uitvoeringsprogramma voor 2024:

Naam project	Omschrijving	planning:
Uitvoeringsprogramma kwaliteitsverbetering landschap	Voor de uitvoering van de Omgevingsvisie stellen we een uitvoeringsprogramma kwaliteitsverbetering landschap op.	**2024**

bakertilly

Gewaarmerkt voor identificatie doeleinden d.d: 23-06-2025

Risico's

De belangrijkste risico's in dit programma zijn:

Samenwerking bij de ontwikkeling van de centrumvisie

Als de samenwerking tussen enerzijds de ondernemers onderling en anderzijds met de gemeente niet beter wordt, heeft dit negatieve effecten op de langere termijn. Het centrumgebied zal minder aantrekkelijk worden en vestiging van nieuwe ondernemers zal uitblijven.

Arbeidsmarkt dynamiek

Het terugdringen van het aantal niet-werkenden kan bemoeilijkt worden door economische schommelingen, waardoor er mogelijk onvoldoende banen beschikbaar zijn.

Effectiviteit van begeleidingsprogramma's

We willen inwoners met een afstand tot de arbeidsmarkt begeleiden naar werk of dagbesteding. Of dit lukt is afhankelijk van de effectiviteit van begeleidingsprogramma en van de bereidheid van werkgevers om deze doelgroep in dienst te nemen.

Armoedeval en sociaal vangnet

Het voorkomen van armoedeval vereist nauwkeurige afstemming van financiële prikkels en een sociaal vangnet. Zonder deze afstemming kan het stimuleren van werk leiden tot verlies van sociale voorzieningen, waardoor mensen terughoudend worden om (meer) te gaan werken.

bakertilly
Gewaarmerkt voor identificatie doeleinden d.d: 23-06-2025

Verbonden partijen

Aan de realisatie van de doelstellingen van dit programma levert de volgende verbonden partij een bijdrage:

- N.V. Rewin (Regionale Ontwikkelingsmaatschappij Rewin West-Brabant).

Wat kostte het?

4. Economie en werk *(bedragen x € 1.000)*	Werkelijk 2023	Begroting 2024	Aangepaste begroting 2024	Werkelijk 2024	Resultaat 2024
Lasten	-29.044	-28.722	-28.599	-28.780	-181
Baten	11.363	13.269	14.098	14.162	64
Totaal saldo van baten en lasten programma	**-17.682**	**-15.453**	**-14.501**	**-14.618**	**-117**
Mutaties eigen vermogen:					
Toevoeging reserves	-117	-	-	-	-
Onttrekking reserves	-	170	170	170	-
Resultaat programma	**-17.799**	**-15.283**	**-14.331**	**-14.448**	**-117**
Incidenteel					
Incidentele lasten	-70	-100		-	
Incidentele baten	-	170		170	
Resultaat structureel programma	**-17.729**	**-15.353**	**-14.331**	**-14.618**	**-117**

bakertilly
Gewaarmerkt voor identificatie doeleinden d.d: 23-06-2025

Toelichting financieel resultaat

We verantwoorden onze financiële cijfers op hoofdlijnen. Dat betekent dat we afwijkingen alleen toelichten wanneer ze € 50.000 of hoger zijn. De post “overig” gaat steeds over één of meerdere afwijkingen die kleiner zijn dan € 50.000.
Posten die politiek relevant zijn lichten we toe.

Bij de toelichting op het financiële resultaat nemen we **voordelen** op als een **positief bedrag** en **nadelen** als een **negatief bedrag**.
We ronden de bedragen af op € 1.000. Hierdoor kunnen afrondingsverschillen ontstaan.

(bedragen x € 1.000)	Bedrag
1. Participatie - bijstand	-183
2. Participatie - schuldhulpverlening	-90
3. Overig	156
Resultaat programma 4	**-117**

Toelichting afwijkingen (op website anders weergegeven)

Onderwerp	Toelichting
1. Participatie - bijstand	De uitkeringskosten zijn hoger dan verwacht. De uitkeringsnormen zijn gekoppeld aan de ontwikkeling van het wettelijk minimumloon. Het minimumloon en daarmee de uitkeringskosten stegen sterker dan waar het Werkplein in zijn begroting rekening mee hield.
2. Participatie - schuldhulpverlening	Er zijn meer kosten gemaakt bij de Kredietbank. De Kredietbank helpt de inwoners ondersteuning bij schuldhulpverlening.
3. Overig	Eén of meerdere afwijkingen, kleiner dan € 50.000.

bakertilly
Gewaarmerkt voor identificatie doeleinden d.d: 23-06-2025

5. Duurzaam denken en doen in Etten-Leur

Duurzaam denken en doen gaat om het vinden van evenwicht tussen ecologische, economische en sociale belangen: we kijken naar de huidige behoeften die mensen hebben en hoe die in de toekomst ontwikkeld kunnen worden zonder dat de mensen, het milieu of de economie in gevaar komen. Het is dus een zeer breed begrip en raakt in veel opzichten ons leven en onze omgeving.

Duurzaamheid is meer dan alleen energie duurzaam opwekken. Het gaat ook om klimaat, behoud van natuur, voorkomen en hergebruiken van afval, biodiversiteit en circulaire economie. Samen hebben we de opgave onze leefomgeving goed door te geven aan volgende generaties. Samen met inwoners, regiogemeenten en partners als woningcorporaties, waterschap, energieleveranciers, netbeheerders, landbouw- en natuurorganisaties en ontwikkelaars werken we aan duurzame oplossingen.

bakertilly
Gewaarmerkt voor identificatie doeleinden d.d: 23-06-2025

5.1 Duurzaam wonen

Wat wilde de gemeenteraad bereiken?

De gemeenteraad wil minimaal 3.000 woningen verduurzamen.

Maatschappelijk effect

- Woningen en wijken verduurzamen.

Wat waren de doelen?

1. Minimaal 3.000 woningen verduurzamen.
2. Integrale benadering van de aanpak bij voorbereiding en uitvoering.
3. Energiebesparing stimuleren en realiseren.
4. Aantal zonnepanelen bij particulieren. Doel 2030 (95.000) - 2022 (61.440).

Wat hebben we gemeten?

Indicator	Laatste meting	Vorige meting	Laatste meting
Aantal verduurzaamde woningen. Zie de toelichting.	-	-	-

Wat is de stand van zaken?

Hieronder melden we wat goed gaat.

Wat gaat goed?
We zijn actief betrokken bij de Regionale Energie Strategie West-Brabant. Daar maken we plannen om verdere opwek van duurzame energie mogelijk te maken.
Het aantal energie-adviezen en warmtescans steeg flink naar 739. Inwoners hoeven de kosten niet meer zelf voor te schieten. Ook het aantal isolatiemaatregelen is goed gestegen naar 338, al is er nog genoeg ruimte voor verbetering. We hebben daarom de subsidie voor isolatiemaatregelen verhoogd, versoepeld en aangepast op de landelijke subsidieregeling Investeringssubsidie duurzame energie en energiebesparing. Het aantal zonnepanelen steeg naar afgerond 210.000 stuks, een plus van 13% in 2024. Om de mogelijkheden voor isolatie gemakkelijk inzichtelijk te maken, zijn we de samenwerking gestart met Smart-Twin. Inwoners kunnen simpel een quick-scan invullen, en samen met DuurSaam Etten-Leur een breder advies krijgen.
Samen met woningcorporatie Alwel is het project voor het verduurzamen van gespikkeld bezit in Banakkers gestart. Gespikkeld bezit zijn huur- en koopwoningen in hetzelfde woningblok. De intentie tot samenwerking is met elkaar besproken. In de eerste helft van 2025 gaan we actief met inwoners in gesprek over de mogelijke maatregelen. De start van Alwel is in het eerste kwartaal van 2026. We zetten een wijkaanpak op voor het isoleren van woningen in Banakkers en Centrum Oost.
We hadden bij de start 750 tegoedbonnen voor nieuw energiezuinig witgoed. Daarna hebben we nog een extra aantal inwoners geholpen die op de wachtlijst stonden. Daarmee schaften 763 huishoudens een nieuw energiezuinig witgoedapparaat aan.
Er zijn tot eind 2024 ongeveer 1.000 adviezen voor energiebesparing verstrekt, met een gemiddelde besparing van € 262 per huishouden. Inwoners die hebben deelgenomen zijn tevreden en geven het een gemiddelde score van een 8,2.

bakertilly
Gewaarmerkt voor identificatie doeleinden d.d: 23-06-2025

Hieronder melden we de projecten die aandacht nodig hebben.

Wat heeft aandacht nodig?
Netcongestie (een overvol elektriciteitsnet) is een blijvend probleem. Zoveel mogelijk lokaal gebruik van opgewekte energie wordt de toekomst.
Communicatie over de subsidieregelingen voor isolatie en zonnepanelen heeft aandacht nodig. De subsidieregelingen van de gemeente en van het Rijk zijn goed op elkaar afgestemd. We kunnen nu grootschaliger gaan communiceren, zodat nog meer inwoners er gebruik van gaan maken.
De communicatie richting inwoners over verduurzamen van woningen heeft aandacht nodig. Specifiek het bereiken van inwoners die niet vanuit zichzelf gemotiveerd zijn. We hebben een goede basis staan voor inwoners om aan de slag te gaan. Die bestaat uit subsidies, gratis advies en een persoonlijk platform (Smart-Twin) om maatregelen te treffen. Nu komt het erop aan dat inwoners deze ondersteuning begrijpen en goed weten te vinden. Daarnaast blijft het soorten management plan een aandachtspunt. Inwoners weten te weinig af van de dieren die hieronder vallen en de maatregelen die ze moeten nemen.
Wanneer in de toekomst een soortgelijke regeling voor energiezuinig witgoed komt, moeten we overwegen of we dit nogmaals uitbesteden of dat we deze regeling ook zelf kunnen opzetten.
Het lukt de uitvoerende partij Energiebox onvoldoende om de doelgroep 'energie-armoede' over te halen om deel te nemen, ondanks het voorgestelde verbeterplan. Daarover gaan we met elkaar in overleg.

Acties uit het college uitvoeringsprogramma voor 2024:

Naam project	Omschrijving	planning:		
Regionale Energie Strategie (RES)	Klimaatdoelstellingen voor 2030 en vervolgens 2050 halen. Focus vanuit RES ligt bij "zon op dak".	**2024**	**2025**	**2026**
Transitievisie Warmte (TVW)	In 2050 is iedereen van het gas af. Start met verduurzamen van woningen. Deze raadsperiode 3.000 woningen verduurzamen, met name inzet op isoleren van oudere woningen.	**2024**	**2025**	**2026**
Transitievisie Warmte (TVW) - voorbeeldwoningen aardgasvrij ready	We werken toe naar een aardgasvrije gemeente in 2050. Het verduurzamen van woningen roept vragen op bij inwoners. Met het maken van aardgasvrij-ready voorbeeldwoningen in de wijk maken we duurzame maatregelen tastbaar en concreet.	**2024**	**2025**	**2026**
Witgoedregeling voor bestrijden van energiearmoede	We bieden inwoners uit de doelgroep de mogelijkheid om een oud witgoed apparaat om te ruilen voor een energiezuinige variant.	**2024**	**2025**	**2026**
Klussendienst voor bestrijden van energiearmoede	Huishoudens die te maken hebben met energiearmoede worden door een klussendienst benaderd en voorzien van kleine energiebesparende maatregelen en praktische tips om de energierekening structureel te verlagen.	**2024**	**2025**	**2026**

bakertilly

Gewaarmerkt voor identificatie doeleinden d.d: 23-06-2025

5.2 Duurzame woon- en leefomgeving

Wat wilde de gemeenteraad bereiken?

Een duurzame woon- en leefomgeving creëren en een duurzame gemeente zijn.

Maatschappelijk effect

- Duurzame woon- en leefomgeving creëren.
- Duurzame gemeente zijn.

Wat waren de doelen?

1. Hittestress, wateroverlast en droogte voorkomen.
2. We beheren de gemeentelijke riool- en watervoorziening doelmatig en duurzaam om het (afval)watersysteem toekomstbestendig te maken.
3. Gebruik van fiets en openbaar vervoer stimuleren.
4. De gemeente geeft zelf het goede voorbeeld in duurzaamheid.
5. De gemeentelijke panden zijn duurzaam.

Wat hebben we gemeten?

Indicator	Laatste meting	Vorige meting	Laatste metin
Het duurzaamheidslabel van de gemeentelijke panden	-	-	-
De huidige en toekomstige labels staan in het duurzaamheidsplan dat we in 2023 opstelden.			
Percentage oppervlakte van groen	2021	--	44,5 %
Percentage oppervlakte van bomen	2021	--	20,0 %

Wat is de stand van zaken?

Hieronder melden we wat goed gaat.

Wat gaat goed?
We voeren de gemeentelijke zorgplichten en watertaken uit volgens het vastgestelde Gemeentelijk Waterplan
Met de vaststelling van de verschillende beleidsplannen wordt klimaatadaptatie steeds beter meegenomen in de verschillende disciplines. Hierdoor worden aanpassingen aan onze openbare ruimte steeds klimaatadaptiever uitgevoerd.
Het verduurzamen van het stadskantoor gaat van start met de verbouwing van de begane grond. Voor de parkeergarage kozen we ervoor naast de verduurzaming van de verlichting ook een parkeergeleidingssysteem te onderzoeken. Hiervoor publiceren we de aanbesteding. Voor alle overige panden volgen we het vastgestelde accommodatiebeleid.

Hieronder melden we de projecten die aandacht nodig hebben.

Wat heeft aandacht nodig?
--

Acties uit het college uitvoeringsprogramma voor 2024:

bakertilly
Gewaarmerkt voor identificatie doeleinden d.d: 23-06-2025

Naam project	Omschrijving	planning:		
Gemeentelijk waterplan in relatie tot klimaatadaptatie	Een gemeentelijk Waterplan beschrijft de bijdrage van de gemeentelijke zorgplichten en watertaken.	**2024**		
Klimaatadaptatie beleid en uitvoering.	Klimaatbestendig inrichten van het stedelijk en landelijk gebied met koppeling aan vergroten biodiversiteit en het vergroten van de hoeveelheid groen in de leefomgeving.	**2024**	**2025**	**2026**
Verduurzaming maatschappelijk vastgoed	Naast verduurzaming binnen bestaande (vervangings-) budgetten stellen we een plan van aanpak op voor verduurzaming van het maatschappelijk vastgoed.	**2024**		

bakertilly
Gewaarmerkt voor identificatie doeleinden d.d: 23-06-2025

5.3 Duurzaam produceren

Wat wilde de gemeenteraad bereiken?

De gemeenteraad wil voorwaarden scheppen zodat bedrijven hun productieprocessen circulair in kunnen richten.
Als gemeente geven we zelf het goede voorbeeld.

Maatschappelijk effect

- Mogelijk maken dat bedrijven hun productieprocessen circulair kunnen inrichten.
- Verbindingen tussen bedrijfsleven onderling en onderwijs leggen.
- De gemeente werkt duurzaam (beleid, huisvesting, wagenpark, inkoop).

Wat waren de doelen?

1. De gemeente stimuleert en faciliteert bedrijven en onderwijs in Etten-Leur die innovatieve oplossingen bieden.
2. De gemeente koopt duurzaam in.

Wat hebben we gemeten?

De actuele cijfers staan hier:

Waarstaatjegemeente.nl/duurzame leefomgeving

Waarstaatjegemeente.nl/energietransitie

Let op: wijzig bovenaan de pagina de gemeentenaam 'Aa en Hunze' in 'Etten-Leur'.

Wat is de stand van zaken?

Hieronder melden we wat goed gaat.

Wat gaat goed?
Het college stelde het Plan Maatschappelijk verantwoord opdrachtgeven en inkopen vast. We passen dit vanaf 2025 toe.
We werken aan beleid voor circulaire economie met inbreng van diverse gemeentelijke afdelingen.
In 2024 is het project Toekomstbestendig Vosdonk gestart. Dit levert inzichten op vanuit duurzaamheid, sociaal-economisch en ruimtelijk perspectief.
We werkten de plannen voor het Circulair Ambachtscentrum verder uit. De plannen werden besproken in de raad luistert en de raad debatteert van oktober 2024.

Hieronder melden we de projecten die aandacht nodig hebben.

Wat heeft aandacht nodig?
De raad vraagt om een nadere uitwerking van het Circulair Ambachtscentrum. Dat gaat met name over de opbrengstenkant. Dit werken we begin 2025 uit.

bakertilly
Gewaarmerkt voor identificatie doeleinden d.d: 23-06-2025

Acties uit het college uitvoeringsprogramma voor 2024:

Naam project	Omschrijving	planning:		
Circulaire Economie	Aanpak en aanjagen van circulaire economie om de landelijke doelstelling volledig circulaire economie in 2050 en 50% in 2030 te realiseren.	**2024**	**2025**	**2026**
Circulair Ambachtscentrum	We onderzoeken de mogelijkheden om te komen tot een circulair ambachtscentrum.	**2024**	**2025**	

bakertilly

Gewaarmerkt voor identificatie doeleinden d.d: 23-06-2025

5.4 Duurzame bedrijven- en industrieterreinen

Wat wilde de gemeenteraad bereiken?

De gemeenteraad wil bedrijventerreinen revitaliseren, herstructureren en vervolgens duurzaam inrichten om zo zuinig mogelijk met de beschikbare ruimte om te gaan.

Maatschappelijk effect

- Vitale en toekomstbestendige bedrijventerreinen met zuinig ruimtegebruik.
- Bedrijven(-terreinen) betrekken bij energieopwekking.

Wat waren de doelen?

1. De structuur van bedrijventerreinen voldoet aan de behoefte van daar gevestigde ondernemers.
2. De inrichting van bedrijventerreinen voldoet aan de duurzaamheidseisen.
3. De beschikbare ruimte wordt zuinig gebruikt.
4. Het bedrijventerrein draagt bij aan de verduurzaming van Etten-Leur.

Wat hebben we gemeten?

De actuele cijfers staan hier:

Waarstaatjegemeente.nl/duurzame leefomgeving

Waarstaatjegemeente.nl/energietransitie

Let op: wijzig bovenaan de pagina de gemeentenaam 'Aa en Hunze' in 'Etten-Leur'.

Wat is de stand van zaken?

Hieronder melden we wat goed gaat.

Wat gaat goed?
Energie We hebben steeds meer inzicht in de structuur van het elektriciteitsnet. Klimaat en biodiversiteit We zoeken waar de energie zit. Stellen nieuwe mogelijkheden voor en bieden nieuwe impulsen door subsidies. Circulaire economie Voor bedrijven bereiden we trajecten voor. Die analyseren bedrijfsprocessen op circulaire kansen en helpen bij de implementatie daarvan. Daarnaast bereiden we een ophaalronde van specifieke afvalstromen op Vosdonk voor, die we circulair willen verwerken.

Hieronder melden we de projecten die aandacht nodig hebben.

bakertilly
Gewaarmerkt voor identificatie doeleinden d.d: 23-06-2025

Wat heeft aandacht nodig?
Energie Er is weinig tot geen urgentie bij bedrijven om samen te werken in een energiehub. We moeten uitvinden of dat terecht is of dat potentiële problemen op het elektriciteitsnet nog niet in beeld zijn. Daarna kunnen we bepalen of en in welke mate we bedrijven daarvan bewust moeten maken. Klimaat en biodiversiteit Ruimte vinden op Vosdonk om groen toe te voegen blijft lastig. Veel van de ondergrond ligt vol met kabels en leidingen en bedrijven zien vergroenen nog niet als prioriteit.

Acties uit het college uitvoeringsprogramma voor 2024:

Naam project	Omschrijving	planning:		
Grote Oogst	Samen met bedrijven, provincie, VNO-NCW op industrieterrein Vosdonk mogelijkheden zoeken voor duurzame energie/ elektriciteit en verdere verduurzaming op andere milieuthema's (zie ook 4.2).	**2024**	**2025**	**2026**

Risico's

De belangrijkste risico's in dit programma zijn:

Financiële en technische haalbaarheid van verduurzaming

Het stimuleren van de verduurzaming van 3.000 woningen brengt risico's met zich mee, zoals hoge kosten, technische uitdagingen en mogelijke weerstand van bewoners. De energietransitie wordt bemoeilijkt doordat inwoners vaak niet over de financiële mogelijkheden beschikken om hun huis te verduurzamen.

Veranderende wet en regelgeving

Inwoners vertrouwen niet (meer) in de aangeboden oplossingen voor verduurzaming, zoals bijvoorbeeld het schrappen van de salderingsregeling bij zonnepanelen.

Complexiteit van de integrale aanpak van projecten

Bij het uitvoeren van projecten streven we ernaar dat de verschillende betrokken partijen samenwerken. In de praktijk blijkt dit soms erg complex te zijn, bijvoorbeeld door verschillende belangen. Het risico wat dit met zich meebrengt, is dat dit leidt tot vertraging en inefficiëntie.

Financiële middelen voor duurzaam beheer

Voor het duurzaam beheren van gemeentelijke riool- en watervoorzieningen zijn investeringen nodig. Het risico bestaat dat onvoldoende financiële middelen beschikbaar zijn voor duurzaam (water)beheer.

Prijs en beschikbaarheid van duurzame producten

Het duurzaam inkopen door de gemeente kan worden beïnvloed door de beschikbaarheid en de kosten van duurzame producten, waardoor het moeilijk kan zijn om aan duurzaamheidsdoelen te voldoen.

bakertilly
Gewaarmerkt voor identificatie doeleinden d.d: 23-06-2025

Verbonden partijen

Aan de realisatie van de doelstellingen van dit programma leveren de volgende verbonden partijen een bijdrage:

Gemeenschappelijke Regeling Nazorg Gesloten Stortplaatsen Bavel-Dorst en Zevenbergen;

Gemeenschappelijke Regeling Omgevingsdienst Midden- en West-Brabant (OMWB);

N.V. Brabant Water.

Wat kostte het?

5. Duurzaam denken en doen *(bedragen x € 1.000)*	Werkelijk 2023	Begroting 2024	Aangepaste begroting 2024	Werkelijk 2024	Resultaat 2024
Lasten	-9.956	-12.890	-14.084	-12.772	1.312
Baten	6.677	8.493	8.663	8.517	-147
Totaal saldo van baten en lasten programma	**-3.279**	**-4.397**	**-5.421**	**-4.255**	**1.166**
Mutaties eigen vermogen:					
Toevoeging reserves	-350	-	-38	-1.195	-1.157
Onttrekking reserves	-	350	579	1.128	549
Resultaat programma	**-3.629**	**-4.047**	**-4.881**	**-4.323**	**558**
Incidenteel					
Incidentele lasten	350			-1.773	
Incidentele baten	-			-	
Resultaat structureel programma	**-3.979**	**-4.047**	**-4.881**	**-2.550**	**558**

bakertilly
Gewaarmerkt voor identificatie doeleinden d.d: 23-06-2025

Toelichting financieel resultaat

We verantwoorden onze financiële cijfers op hoofdlijnen. Dat betekent dat we afwijkingen alleen toelichten wanneer ze € 50.000 of hoger zijn. De post “overig” gaat steeds over één of meerdere afwijkingen die kleiner zijn dan € 50.000.
Posten die politiek relevant zijn lichten we toe.

Bij de toelichting op het financiële resultaat nemen we **voordelen** op als een **positief bedrag** en **nadelen** als een **negatief bedrag**.
We ronden de bedragen af op € 1.000. Hierdoor kunnen afrondingsverschillen ontstaan.

(bedragen x € 1.000)	Bedrag
1. Subsidies duurzaamheidsmaatregelen	829
2. Reserve Nog uit te voeren werkzaamheden	-829
3. Duurzaamheidsprojecten	543
4. Subsidie zonnepanelen	195
5. Reserve Nog uit te voeren werkzaamheden	-195
6. Ongediertebestrijding	53
7. Openbaar groen Plantsoenen	-104
8. Afval	289
9. Voorziening Afval	-289
10. Project Grote oogst	110
11. Reserve Nog uit te voeren werkzaamheden	-110
12. Schone luchtakkoord	43
13. Reserve Nog uit te voeren werkzaamheden	-43
14. Reserves Kwaliteitsverbetering Landschap & Compenserend Groen	578
15. Voorziening Kwaliteitsverbetering Landschap	-578
16. Overig	66
Resultaat programma 5	**558**

bakertilly
Gewaarmerkt voor identificatie doeleinden d.d: 23-06-2025

Toelichting afwijkingen (op website anders weergegeven)

Onderwerp	Toelichting
1. Subsidies duurzaamheidsmaatregelen	Voor subsidieregelingen was in 2024 € 900.000 beschikbaar. Hiervan is € 300.000 afkomstig uit 2023. Subsidieregelingen zijn nog onvoldoende in beeld bij inwoners. Vanaf 2025 brengen we de regelingen nog meer onder de aandacht van inwoners. We pasten de voorwaarden aan om de regelingen aantrekkelijker te maken. Via de reserve Nog uit te voeren werkzaamheden nemen we dit geld mee naar 2025.
2. Reserve Nog uit te voeren werkzaamheden	Voor subsidieregelingen was in 2024 € 900.000 beschikbaar. Hiervan is € 300.000 afkomstig uit 2023. Subsidieregelingen zijn nog onvoldoende in beeld bij inwoners. Vanaf 2025 brengen we de regelingen nog meer onder de aandacht van inwoners. We pasten de voorwaarden aan om de regelingen aantrekkelijker te maken. Via de reserve Nog uit te voeren werkzaamheden nemen we dit geld mee naar 2025.
3. Duurzaamheidsprojecten	Dit geld bleef in 2023 over en is ook in 2024 niet volledig gebruikt. Er zijn geen concrete projecten voor 2025 gepland met dit budget. We laten het budget vrijvallen.
4. Subsidie zonnepanelen	Dit is een regeling voor huurders van Alwel. De samenwerking met Alwel kwam langzaam op gang. Door de afschaffing van de salderingsregeling werden zonnepanelen minder aantrekkelijk. We zoeken naar een andere invulling voor dit budget in overleg met Alwel. Via de reserve Nog uit te voeren werkzaamheden nemen we dit geld mee naar 2025.
5. Reserve Nog uit te voeren werkzaamheden	Dit is een regeling voor huurders van Alwel. De samenwerking met Alwel kwam langzaam op gang. Door de afschaffing van de salderingsregeling werden zonnepanelen minder aantrekkelijk. We zoeken naar een andere invulling voor dit budget in overleg met Alwel. Via de reserve Nog uit te voeren werkzaamheden nemen we dit geld mee naar 2025.
6. Ongediertebestrijding	Door de weersomstandigheden gaven we minder uit aan de bestrijding van de eikenprocessierups.
7. Openbaar groen Plantsoenen	De kosten voor maaicontracten, snoeiwerk, boomveiligheid, onderhoud en kerstverlichting vielen hoger uit. Extra snoeiploegen en externe partijen zijn ingezet om achterstanden en gevaarlijke situaties aan te pakken.
8. Afval	In 2024 was de papierprijs hoger dan de garantieprijs. Ook ontvingen we een positieve verrekening van de Gemeenschappelijke Regeling Gesloten stortplaatsen. We ontvingen voor € 174.000 minder aan naheffingen voor de afvalstoffenheffing.
9. Voorziening Afval	Door diversen voordelen onttrokken we minder uit de voorziening dan verwacht.
10. Project Grote oogst	Het project Grote oogst ronden we in 2026 af. Via de reserve Nog uit te voeren werkzaamheden nemen we dit geld mee naar 2025.
11. Reserve Nog uit te voeren werkzaamheden	Het project Grote oogst ronden we in 2026 af. Via de reserve Nog uit te voeren werkzaamheden nemen we dit geld mee naar 2025.
12. Schone luchtakkoord	De raad stelde voor het Schone luchtakkoord € 50.000 beschikbaar. Via de reserve Nog uit te voeren werkzaamheden nemen we het restant mee naar 2025.
13. Reserve Nog uit te voeren werkzaamheden	De raad stelde voor het Schone luchtakkoord € 50.000 beschikbaar. Via de reserve Nog uit te voeren werkzaamheden nemen we het restant mee naar 2025.
14. Reserves Kwaliteitsverbetering Landschap & Compenserend Groen	Door een technische wijziging in de jaarrekening boeken we het saldo van de reserves Kwaliteitsverbetering Landschap en Compenserend groen over naar een Voorziening Kwaliteitsverbetering landschap.
15. Voorziening Kwaliteitsverbetering Landschap	Door een technische wijziging in de jaarrekening boeken we het saldo van de reserves Kwaliteitsverbetering Landschap en Compenserend groen over naar een Voorziening Kwaliteitsverbetering landschap.
16. Overig	Eén of meerdere afwijkingen, kleiner dan € 50.000.

bakertilly
Gewaarmerkt voor identificatie doeleinden d.d: 23-06-2025

Paragrafen

De paragrafen geven inzicht in de beheersmatige aspecten en risico's van een aantal onderdelen die dwars door alle programma's heen lopen.

Vanuit het Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten (BBV) moeten we een aantal verplichte paragrafen bij de begroting en het jaarverslag opnemen, dit zijn: Lokale heffingen, Weerstandsvermogen en risicobeheersing, Onderhoud kapitaalgoederen, Financiering, Bedrijfsvoering, Verbonden partijen en Grondbeleid.

Naast deze verplichte onderdelen nemen we ook een paragraaf Investeringen op.

bakertilly

Gewaarmerkt voor identificatie doeleinden d.d: 23-06-2025

Lokale heffingen

Lokale heffingen

Bij lokale heffingen gaat het om inkomsten die de gemeente ontvangt van inwoners en bedrijven.

We maken onderscheid tussen belastingen en rechten. Belastingen zijn geldbedragen die inwoners en bedrijven betalen, zonder dat de gemeente daarvoor een directe tegenprestatie levert. Onroerendezaakbelasting is een voorbeeld.
Rechten betalen inwoners en bedrijven om kosten die de gemeente maakt te dekken. Dit zijn bijvoorbeeld rioolheffing en leges.

Kwijtscheldingsbeleid

Onder bepaalde voorwaarden verlenen we kwijtschelding voor de rioolheffing en de afvalstoffenheffing.
Deze kwijtschelding geldt alleen voor inwoners met een inkomen van minder dan 100% van de bijstandsnorm.

In dit overzicht staan de verleende bedragen aan kwijtschelding.

(bedragen x € 1.000)	2023	2024
Kwijtschelding	-466	-390

Begrote en werkelijke opbrengst 2024

In dit overzicht staan de begrote opbrengst en de werkelijke opbrengst van de belastingen en rechten in 2024.

We nemen **voordelen** op als een **positief bedrag** en **nadelen** als een **negatief bedrag**.

Lokale heffingen *(bedragen x € 1.000)*	Begrote opbrengst 2024	Werkelijke opbrengst 2024	Verschil
Onroerendezaakbelasting	9.946	9.919	-27
Reinigingsheffingen	5.742	5.569	-174
Rioolheffingen	2.977	3.104	127
Overige leges	1.272	1.468	196
Leges omgevingsvergunningen	876	906	30
Parkeergelden	2.447	2.542	95
Hondenbelasting	199	194	-6
Lijkbezorgingsrechten	91	106	15
Toeristenbelasting	82	80	-2
Precariobelasting	49	41	-7
Marktgelden	21	33	12
Totaal	**23.703**	**23.961**	**258**

Kostendekkendheid tarieven

We maakten een overzicht op hoofdlijnen van de diverse heffingen. Dit is verplicht volgens het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV). We laten zien hoe we er voor zorgen dat de tarieven

bakertilly
Gewaarmerkt voor identificatie doeleinden d.d: 23-06-2025

niet hoger dan kostendekkend zijn. Kostendekkend betekent dat de verwachte opbrengsten niet hoger zijn dan de verwachte kosten. De gemeente houdt er dus niets aan over.

Overhead

Bij de kosten houden we rekening met een opslag van 72% voor overhead op de salariskosten en de kosten van inhuur derden.

Compensabele BTW

Voor overheidstaken kunnen gemeenten de BTW die ze moeten betalen declareren bij het BTW-compensatiefonds. Denk hierbij aan afvalinzameling of rioolwerkzaamheden. Hierdoor is de BTW per saldo geen kostenpost voor de gemeente. Het BTW-compensatiefonds wordt echter gevoed door gemeenten zelf. Hiervoor zijn gemeenten gekort op de uitkering vanuit het Gemeentefonds.

Door deze korting op het Gemeentefonds is het toegestaan om het BTW-bedrag in de berekening van het tarief mee te nemen.

Marktgeld

Omdat de weekmarkt een maatschappelijke en sociale functie heeft streven we hierbij niet naar 100% kostendekkendheid.

We ronden de bedragen af op € 1.000. Hierdoor kunnen afrondingsverschillen ontstaan.

(bedragen x € 1.000)	Begroting 2024	Aangepaste Begroting 2024	Werkelijk 2024	Resultaat 2024
Kosten	-54	-54	-54	0
Overhead	-26	-26	-26	0
Totale kosten	**-80**	**-80**	**-80**	
Opbrengst	43	21	33	12
Dekkingspercentage	**53%**	**26%**	**41%**	

Lijkbezorgingsrechten

We ronden de bedragen af op € 1.000. Hierdoor kunnen afrondingsverschillen ontstaan.

(bedragen x € 1.000)	Begroting 2024	Aangepaste Begroting 2024	Werkelijk 2024	Resultaat 2024
Beheer begraafplaats	-129	-133	-161	-28
Overhead	-24	-24	-24	0
Totale kosten	**-153**	**-156**	**-185**	
Opbrengst	91	91	106	15
Dekkingspercentage	**60%**	**58%**	**58%**	

bakertilly
Gewaarmerkt voor identificatie doeleinden d.d: 23-06-2025

Reinigingsheffingen

Voor de reinigingsheffingen (afvalstoffenheffing en reinigingsrecht) geldt als uitgangspunt dat deze 100% kostendekkend zijn.

We ronden de bedragen af op € 1.000. Hierdoor kunnen afrondingsverschillen ontstaan.

(bedragen x € 1.000)	Begroting 2024	Aangepaste Begroting 2024	Werkelijk 2024	Resultaat 2024
Kosten reiniging	-6.010	-6.153	-5.580	572
Inkomsten reiniging (exclusief afvalstoffenheffing)	982	1.182	1.206	224
Netto kosten	**-5.028**	**-4.970**	**-4.375**	**796**
Overhead	-699	-740	-740	0
BTW	-746	-722	-853	-131
Inzet voorziening	700	700	411	0
Totale kosten	**-5.773**	**-5.732**	**-5.557**	**665**
Opbrengst heffingen	5.773	5.682	5.506	-176
Dekkingspercentage voor storting in voorziening	**100%**	**100%**	**99%**	
Storting voorziening (resultaat afval)	0	0	0	0
Dekkingspercentage na storting in voorziening	**100%**	**100%**	**100%**	

Rioolheffing

Het huidige Gemeentelijk Waterplan (GWP) is de basis voor de rioolheffing.
Het uitgangspunt is dat deze 100% kostendekkend is.

We ronden de bedragen af op € 1.000. Hierdoor kunnen afrondingsverschillen ontstaan.

(bedragen x € 1.000)	Begroting 2024	Aangepaste Begroting 2024	Werkelijk 2024	Resultaat 2024
Kosten riool	-2.256	-2.389	-2.808	-419
Overhead	-253	-253	-253	0
BTW	-289	-274	-287	-13
Inzet voorziening	-	-48	-	-48
Totale kosten	**-2.798**	**-2.964**	**-3.348**	**-480**
Opbrengst heffingen	2.798	2.977	3.104	127
Dekkingspercentage voor storting in voorziening	**100%**	**100%**	**93%**	
Onttrekking voorziening (resultaat riolering)	-	-	238	238
Dekkingspercentage na storting in voorziening	**100%**	**100%**	**100%**	

Leges

De gemeente brengt voor een aantal diensten de kosten in rekening bij de aanvrager. Deze kosten noemen we leges. In de volgende tabel geven we per hoofdstuk van de tarieventabel inzicht in de mate van kostendekkendheid.

bakertilly
Gewaarmerkt voor identificatie doeleinden d.d: 23-06-2025

(bedragen x € 1.000)	kosten Begroting 2024	kosten Werkelijk 2024	opbrengst Begroting 2024	opbrengst Werkelijk 2024	%
Algemene dienstverlening	-1.504	-1.564	1.249	1.381	88%
Omgevingsvergunningen	-1.828	-1.873	1.004	1.048	56%
Dienstverlening onder Europese dienstenrichtlijn	-44	-50	3	7	14%
Totaal	**-3.376**	**-3.487**	**2.256**	**2.436**	**70%**

bakertilly

Gewaarmerkt voor identificatie doeleinden d.d: 23-06-2025

Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Het weerstandsvermogen is de relatie tussen alle bekende risico's waarvoor we geen maatregelen nemen en de weerstandscapaciteit. De weerstandscapaciteit bestaat uit de mogelijkheden en de middelen die de gemeente heeft om onvoorziene kosten op te vangen.

Deze paragraaf geeft inzicht in de mate waarin de gemeente Etten-Leur risico's met financiële gevolgen op kan vangen, zonder dat we hiervoor direct het beleid moeten aanpassen. Door de financiële risico's te beheersen en de weerstandscapaciteit hierop af te stemmen, voorkomen we dat elk risico dat zich voordoet direct dwingt tot bezuinigen of financiële lastenverzwaring.

Onderdelen risicomanagement

Het risicomanagement is erop gericht om de raad een beter inzicht te geven in de belangrijkste risico's die van invloed kunnen zijn op het realiseren van de doelstellingen uit het raadsprogramma.

Belangrijke onderdelen zijn:

1. De doelstellingen uit het raadsprogramma staan centraal en vormen het uitgangspunt voor de risico-inventarisatie;
2. Risico's worden niet langer financieel vertaald, zodat ook andersoortige risico's in beeld komen (bijvoorbeeld op het gebied van politiek, imago, veiligheid of duurzaamheid);
3. De benodigde weerstandscapaciteit (het bedrag wat minimaal in de algemene reserve moet zitten om tegenvallers op te kunnen vangen) baseren we op het gemiddelde van:
   a. 6,5% van de totale lasten
   b. € 175 per inwoner
4. We presenteren geen weerstandsratio, omdat niet alle risico's financieel vertaald kunnen worden.

Risico's

Krapte arbeidsmarkt

Door krapte op de arbeidsmarkt en de vergrijzing wordt het een uitdaging om (goed gekwalificeerde) medewerkers aan te trekken, te behouden en te ontwikkelen. We willen daarom een aantrekkelijke werkgever zijn en blijven. Het risico is dat we onze doelstellingen niet realiseren en dat we onze wettelijke taken niet voldoende kunnen uitvoeren.

Cyberincidenten

De gemeente beheert veel gevoelige (persoons)gegevens. Pogingen op het gebied van hacking of phishing, maar ook ransomware-aanvallen, datalekken, verstoringen van IT-netwerken en -diensten en andere cyberdreigingen kunnen leiden tot aanzienlijk gegevensverlies en diefstal van vertrouwelijke, medewerker- en klantinformatie. Dit kan negatieve gevolgen hebben voor de

bakertilly
Gewaarmerkt voor identificatie doeleinden d.d: 23-06-2025

continuïteit van de bedrijfsvoering maar ook voor het imago van de gemeente Etten-Leur en het vertrouwen van de samenleving in de overheid. Ook de kosten die gepaard gaan met het terugkrijgen van gegevens en/of boetes zijn vaak hoog.

Afhankelijkheid van derden
Er is sprake van een steeds groter wordende afhankelijkheid van derden. Deze afhankelijkheid was in het verleden beperkt tot bijvoorbeeld gas, water, elektriciteit en de telefoonaansluiting. Inmiddels zijn we voor een belangrijk deel van onze dienstverlening afhankelijk van digitale systemen in 'the cloud' en beschikbaarheid van internet. Oplopende spanningen in de wereld kan de beschikbaarheid van deze diensten bedreigen. Dit kan gevolgen hebben voor de continuïteit van de bedrijfsvoering en dienstverlening.

Financiële onzekerheid
De algemene uitkering van het Rijk is onze grootste bron van inkomsten. Hiermee dekken we onder meer de uitgaven die we doen bij de uitvoering van taken die door het Rijk aan de gemeente zijn opgedragen. Het gaat onder andere om uitgaven van de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo), jeugdzorg, maar ook investeringen in onderwijshuisvesting en infrastructuur. In 2022 besloot het kabinet om vanaf 2026 deze algemene uitkering aan gemeenten flink te korten. Voor de gemeente Etten-Leur betekent dit dat er mogelijk tekorten ontstaan in de begroting. Als het Rijk besluit deze tekorten niet te compenseren moeten keuzes gemaakt worden over wat we wel en niet doen en wanneer. Het risico is dat we ambities uit het raadsprogramma deels of niet kunnen waarmaken.

Ondermijning
Bij ondermijning gaat het om vermenging van de onder- en bovenwereld. Ondermijnende criminaliteit is vooral een politiek- en imago risico. Het risico is dat we signalen onvoldoende oppakken, hiermee ondermijning van de samenleving onvoldoende aanpakken en de gemeente Etten-Leur imagoschade lijdt. Inwoners voelen zich mogelijk niet veilig, ondernemingen willen zich hier niet vestigen en het leefklimaat gaat achteruit.
Een tweede risico op dit gebied is dat de onderwereld de eigen organisatie binnendringt, bijvoorbeeld door het invullen van vacatures. Hierbij kan de (informatie)veiligheid in het geding komen. Ook het risico op fraude en corruptie neemt hiermee toe.

Onderzoek beheersing kosten jeugdzorg en Wmo
Het onderzoek naar beheersing van de kosten jeugdzorg en Wmo is gestart. Er wordt gezocht naar keuzemogelijkheden die we kunnen voorleggen aan de gemeenteraad. Doel is een stabilisatie dan wel een krimp van de kosten in het sociale domein. Vraag is of deze keuzes ook gemaakt kunnen en zullen worden. Wordt dit niet gedaan, dan nemen de financiële tekorten verder toe.

Vroegtijdig signaleren schuldenproblematiek
Door de oplopende inflatie kunnen meer inwoners in financiële problemen komen. Hierdoor kan

bakertilly
Gewaarmerkt voor identificatie doeleinden d.d: 23-06-2025

de vraag naar ondersteuning toenemen. De financiële middelen en beschikbare capaciteit zijn echter beperkt. Het risico bestaat dat de gemeente in onvoldoende mate schuldenproblematiek kan signaleren en haar preventiefunctie kan uitvoeren.

Capaciteit en snelheid van bouwprocessen

Het bouwen van 300 woningen per jaar, onder andere in de nieuwe wijk Haansberg, kan vertraging oplopen door bijvoorbeeld een tekort aan bouwmaterialen, arbeidskrachten en problemen bij de uitgifte van bouwvergunningen. Vertraging in dit proces kan tot forse rentelasten leiden.

Toenemende congestie op het netwerk

Door toenemende congestie op het elektra netwerk, kan het bouwen van woningen, uitbreiding van industriegebieden en het realiseren van maatschappelijke voorzieningen, lastiger, later of niet meer gerealiseerd worden.

Vervangingsopgave van riolering en verhardingen

De komende jaren voorzien we een grote vervangingsopgave van de riolering en verharding in de naoorlogse wijken. Het wordt steeds moeilijker om vakbekwame medewerkers te vinden en de instroom van nieuwe studenten in de opleidingen is laag. Hierdoor wordt het lastiger om de gewenste kwaliteit te behouden. Dit kan leiden tot ongewenste situaties zoals slechtere wegen of kapotte riolering.

Weerstandsvermogen

De weerstandscapaciteit bestaat uit de mogelijkheden en de middelen die de gemeente heeft om onvoorziene kosten op te vangen.

Beschikbare weerstandscapaciteit

In de tabel staat de weerstandscapaciteit die de gemeente beschikbaar heeft.

weerstandcapaciteit	
Saldo rekening	6.677.000
Voorgestelde resultaatbestemmingen	-300.000
Algemene reserve (*)	15.140.000
Reserve exploitatierisico's (*)	13.000.000
Post onvoorzien	150.000
Stille reserves	p.m.
Totaal beschikbare weerstandscapaciteit	**34.667.000**

(*) Uitgangspunt voor de bepaling van dit bedrag is de stand van de reserve op 31 december 2024 waarbij we rekening houden met eventuele onttrekkingen aan deze reserve in de toekomst.

Benodigde weerstandscapaciteit

Het bedrag dat minimaal in de algemene reserve beschikbaar moet zijn om tegenvallers op te kunnen vangen:

bakertilly
Gewaarmerkt voor identificatie doeleinden d.d: 23-06-2025

Het gemiddelde van het percentage van de totale lasten en een bedrag per inwoner.
Bij dit bedrag tellen we de risico's van de grondexploitaties op.

weerstandcapaciteit	lasten / inwoners		benodigd	
6,5% van de totale lasten	€ 156.474.000	10.171.000	50%	5.085.500
€ 175 per inwoner	45.457	7.955.000	50%	3.977.500
Grondexploitaties				13.010.000
Benodigde weerstandscapaciteit				**22.073.000**

Conclusie:

De weerstandcapaciteit die beschikbaar is, is voldoende om onverwachte tegenvallers op te vangen.

bakertilly
Gewaarmerkt voor identificatie doeleinden d.d: 23-06-2025

Financiële kengetallen

Het Besluit Begroting en Verantwoording gemeenten en provincies bepaalt dat in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing vijf kengetallen worden opgenomen.

Met behulp van de kengetallen geven we inzicht in de financiële weerbaarheid en wendbaarheid van de gemeente. De kengetallen geven alleen gezamenlijk en in hun onderlinge verhouding een goed beeld van de financiële positie van de gemeente.

In de tabel staan de kengetallen voor de rekening 2024. Door ook de kengetallen uit de rekening 2022 en 2023 en de begroting 2024 op te nemen, krijgen we een beeld van het verloop van de kengetallen.

	Categorie	Rekening 2022	Rekening 2023	Begroting 2024	Rekening 2024	Minst risicovol **	Neutraal **	Meest risicovol **
1. Netto schuldquote zonder *	**A**	49%	53%	80%	**49%**	**< 90%**	90-130 %	> 130 %
1. Netto schuldquote met *	**A**	48%	53%	80%	**49%**	**< 90%**	90-130 %	> 130 %
2. Solvabiliteitsratio	**B**	29%	29%	22%	**30%**	> 50%	**20-50 %**	< 20 %
3. Grondexploitatie	**A**	14%	10%	10%	**10%**	**< 20 %**	20-35 %	> 35 %
4. Structurele exploitatieruimte	**A**	12%	2%	1%	**4%**	**> 0%**	0%	< 0%
5. Belastingcapaciteit	**A**	90%	82%	80%	**79%**	**< 95%**	95-105 %	> 105 %

* correctie doorgeleende gelden

** signaalwaarden provincie

Als we de kengetallen gezamenlijk en in hun onderlinge verhouding beoordelen zien we een stabiele financiële positie.

We lichten de kengetallen kort toe:

1. De gemeente lost af op de door haar afgesloten geldleningen maar sluit ook nieuwe leningen af om investeringen mogelijk te maken. In 2024 steeg het bedrag aan leningen van € 83 miljoen naar € 92 miljoen. Ondanks dat blijft de netto schuldquote stabiel.
2. Met name door de positieve jaarresultaten in de afgelopen jaren steeg de solvabiliteit. We verwachten dat die de komende jaren op dit niveau zal blijven.
3. Het kengetal grondexploitatie en het risico staat momenteel op een laag niveau. In 2024 deden we aankopen voor de nieuwe woonwijk Haansberg. Deze vallen nog onder de materiele vaste activa, omdat er nog geen vastgestelde grondexploitatie is. Dit heeft daardoor nog geen effect op dit kengetal. Na het vaststellen van de grondexploitaties van de verschillende deelgebieden stijgt dit kengetal. Dit is een logisch gevolg van het uitvoeren van het woningbouwprogramma.
4. Het rekeningsaldo is in 2024 positief en de incidentele uitgaven en inkomsten zijn beperkt. Daardoor is dit kengetal licht positief.

bakertilly
Gewaarmerkt voor identificatie doeleinden d.d: 23-06-2025

5. Het kengetal belastingcapaciteit daalt licht in 2024. Dit betekent dat in vergelijking met het landelijke gemiddelde onze woonlasten minder hard stijgen.

bakertilly
Gewaarmerkt voor identificatie doeleinden d.d: 23-06-2025

Onderhoud kapitaalgoederen

Onderhoud kapitaalgoederen

Om ervoor te zorgen dat kapitaalgoederen, bijvoorbeeld gebouwen en wegen, lang mee gaan is onderhoud nodig.
In deze paragraaf beschrijven we het beleid over het onderhoud van kapitaalgoederen.
Ook geven we informatie over de uitgaven voor dit onderhoud.

De kapitaalgoederen verdelen we in:
- kapitaalgoederen openbaar gebied;
- kapitaalgoederen gebouwen;
- kapitaalgoederen sportaccommodaties.

Beleid en ontwikkelingen onderhoud kapitaalgoederen openbaar gebied - 1

De kapitaalgoederen in het openbaar gebied zijn:

- wegen;
- groen;
- verlichting;
- speeltoestellen;
- riolering, sloten en waterpartijen;
- begraafplaatsen;
- parkeermeters;
- speeltoestellen;
- afvalinzameling.

De ontwikkelingen in 2024 lichten we toe.

Onderhoud openbaar gebied

Voor het onderhoud van de openbare ruimte legden we de kwaliteitsniveaus vast en hoeveel geld daarvoor nodig is. De kwaliteitsniveaus van het kenniscentrum voor verkeer, vervoer en infrastructuur CROW vertaalden we naar de situatie in Etten-Leur. We maken hiervoor gebruik van de letters A+ (5) tot en met D (1). Aanleg gebeurt altijd op niveau A+/A. Het beheer vindt plaats op niveau B (3) of C (2). Met de cijfers tussen haakjes kunnen we het gemeten niveau beoordelen.

We gebruiken niveau A+ (uitmuntend), niveau A (hoog) en niveau D (onacceptabel) niet voor beheer en onderhoud.
Niveau A+/A zijn te kostbaar en niveau D mag niet voorkomen.

Integrale projecten

Integrale projecten zijn projecten met riolering, verharding, openbaar groen en verlichting. In 2024 voerden we een aantal grootschalige integrale onderhoudsprojecten uit. Voorbeelden

bakertilly
Gewaarmerkt voor identificatie doeleinden d.d: 23-06-2025

hiervan zijn: Rodenbachstraat, Frederik van Eedenstraat, Felix Timmermansstraat, van 't Hoffstraat, Baai, Brederolaan, Mechelenstraat en de Sportparkstraat.

Wegbeheer
We pakten alleen de verharding aan in de volgende projecten: Blikken, Dasseburcht en de Beverdam.

We werken aan een nieuw plan voor wegbeheer zodat we aan de vereisten van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) voldoen. De mogelijkheid voor het gebruik van de huidige voorziening dreigde te verlopen. De raad besloot de onderhoudsvoorziening een jaar te verlengen op basis van het onderhoudsplan uit 2018.

Groenbeheer
Los van de integrale projecten vond er in 2024 geen grootschalig onderhoud plaats aan het openbaar groen. Zoals gebruikelijk voerden we de jaarlijkse inboet uit. Dit is het opnieuw inplanten op plaatsen waar andere planten zijn weggevallen. In oktober 2024 werd het nieuwe groenplan vastgesteld. In dit plan is meer aandacht voor openbaar groen in relatie tot klimaatadaptatie, duurzaamheid en biodiversiteit.

Openbare verlichting
In 2019 startten we met het per wijk vervangen van de verlichting door energiezuinige LEDverlichting. Met de vervanging naar LED leveren we een bijdrage aan de CO2-reductie. Ook wordt het beheer van de openbare verlichting eenvoudiger omdat we minder verschillende armaturen gebruiken. De LED-aanbesteding van het eerste deel is in 2024 opgestart en krijgt begin 2025 een vervolg. We verwachten dat we de laatste fase eind 2025 of begin 2026 realiseren.

Beleid en ontwikkelingen onderhoud kapitaalgoederen openbaar gebied - 2

Riolering
In 2024 voerden we diverse integrale projecten uit.

Sloten en waterpartijen
Ieder jaar maaien we de gemeentelijke sloten. We stelden hiervoor een bestek op met het waterschap en andere gemeenten. De werkzaamheden werden conform bestek uitgevoerd. Het waterschap voerde toezicht en directie uit. In 2024 voerde het waterschap geen baggerwerkzaamheden uit in Etten-Leur.

Leurse Haven
We reserveren al enkele jaren budget voor het vervangen van de oeverbescherming in de kom van de Leurse Haven. In 2023 gingen we in overleg met de Provincie en Waterschap Brabantse Delta over wie de vaarwegbeheerder wordt van de Leurse Haven. Deze gesprekken lopen nog steeds. In 2025 volgt een nulmeting van de huidige onderhoudstoestand. Zodra de

bakertilly
Gewaarmerkt voor identificatie doeleinden d.d: 23-06-2025

vaarwegbeheerder is vastgesteld wordt het onderhoud dat nodig is voorbereid en de uitvoering aanbesteed.

Westpolderplas
In 2020 startte het blauwalgenonderzoek in de Westpolderplas. Het onderzoek liep vertraging op omdat het veldonderzoek door de coronacrisis later begon. In 2023 legden we de resultaten van dit onderzoek aan de raad voor. In 2024 is de meest geschikte maatregel uitgewerkt in een werkplan met kostenraming. Omdat hier nog veel onduidelijkheden in zaten is dit plan nog niet aangeboden aan de raad. In samenwerking met het waterschap wordt dit verder verfijnd.

Begraafplaats
Naast het reguliere onderhoud zijn er in 2024 geen bijzondere onderhoudswerkzaamheden uitgevoerd. In 2024 waren er 42 gebeurtenissen. Een gebeurtenis betreft bijvoorbeeld een begraving, een plaatsing van een urn en het verstrooien van as.

Parkeermeters
In de parkeergarage waren de oude betaalautomaten en overige apparatuur sterk verouderd. Hierdoor ontstonden er steeds meer storingen. In 2024 pasten we de apparatuur in de garage aan. Voor de vervanging gebruikten we een deel van de apparatuur van het Banakkerterrein. Deze apparatuur was nog in goede staat en vulden we aan met nieuwe apparatuur. In de nieuwe situatie is nu parkeren op basis van het kenteken mogelijk.

De automaten op straat zijn niet aangepast. Deze voldoen aan de wensen en functioneren goed. Grootschalig onderhoud of veranderingen vonden daarom niet plaats.

Speeltoestellen
In juni 2024 stelde de raad het nieuwe speel- en beweegbeleid vast. Hierin is een vernieuwde visie met financiële consequenties vastgelegd voor spelen en bewegen voor de komende jaren.

Het speel- en beweegbeleid vormt de basis voor de speelplannen per wijk en vervanging van bovenwijkse voorzieningen. Iedere wijk is eens per 7 á 10 jaar aan de beurt voor een speelplan. De kosten hiervan namen we op in het investeringsplan. In 2024 werden de geplande projecten gerealiseerd. Speelplan Baai heeft een uitloop naar 2025.

Het onderhoud van speeltoestellen en de bijbehorende ondergronden gebeurt secuur. Drie keer per jaar voert de eigen dienst een operationele veiligheidsinspectie uit. Eén keer per jaar gebeurt dat door een erkend inspectiebedrijf. Voor verbeteringen uit deze inspecties gebruiken we het beschikbare onderhoudsbudget. Dit budget is in 2024 geheel besteed.

Beleid en ontwikkelingen onderhoud kapitaalgoederen openbaar gebied - 3

Afvalinzameling
We baseren de afvalinzameling op het Gemeentelijk Afvalbeleidsplan 2020. We volgen hierin de

bakertilly
Gewaarmerkt voor identificatie doeleinden d.d: 23-06-2025

landelijk richtlijn “Van afval naar grondstof”.

Samen met onze inwoners evalueerden we het afvalbeleid. De resultaten hiervan deelde we met het college en de gemeenteraad.
De aanbevelingen gebruiken we bij het opstellen van het grondstoffenbeleidsplan. In de wijze van afvalinzameling voerden we geen noemenswaardige wijzigingen door.

In 2024 behaalden we opnieuw de richtlijn van maximaal 100 kilogram restafval per inwoner. We zamelden 64 kilogram fijn restafval per inwoner in. Bezoekers aan de milieustraat brachten ongeveer 24 kilogram per inwoner grof restafval. Het totaal ingezamelde restafval in 2024 kwam uit op 88 kilogram per inwoner. Opnieuw een prima resultaat dat we samen met onze inwoners realiseerden.

Vanaf 1 juli 2021 werken we voor de afvalinzameling aan huis en in de wijk samen met Afvalservice van de gemeente Breda. Deze samenwerking verliep in 2024 goed.

Samen met de afvalcoaches richtten we een ‘mini-KCA’ (klein chemisch afval) op. Eens per maand stonden we hiermee op locatie in de wijken. Veel inwoners maakten hier dankbaar gebruik van. Afvalcoaches gingen in gesprek en brachten informatie over en haalde op die manier ook bruikbare informatie op.

Op 9 locaties vervingen we de oude glasbakken. Het 2G mobiele netwerk kan in 2025 niet meer worden gebruikt. Daarom vervingen we in de ondergrondse containers voor restafval en oud papier en de bovengrondse behuizingen voor groente-, fruit- en tuinafval (gft) alle 2G paslezers door 5G paslezers.

We plaatsten 4 nieuwe ondergrondse containers voor oud papier en restafval en 8 nieuwe bovengrondse behuizingen voor gft op nieuwbouwlocaties. Op de milieustraat vervingen we de oude bovengrondse containers voor glas en textiel.

Beleid en ontwikkelingen onderhoud kapitaalgoederen gebouwen

Het college stelt elk jaar de onderhoudsplanning vast voor alle gemeentelijke gebouwen. Hierin maken we ook een inschatting voor de onderhoudswerkzaamheden voor de volgende tien jaren. Dit heet de meerjarenonderhoudsplanning. Gebouwen die we behouden worden ‘goed’ onderhouden. Aan panden die we in de toekomst afstoten, plegen we alleen noodzakelijk onderhoud. Door de werkzaamheden goed af te stemmen en te faseren, proberen we zo efficiënt als mogelijk binnen het beschikbare budget te werken.

De Van Goghkerk is verkocht en overgedragen aan Van Gogh Sites N.V. Het pand Ambachtenlaan 35 voegden we aan de vastgoed voorraad toe.

Onderhoud kapitaalgoederen elektrische installaties gemeentelijke objecten

bakertilly
Gewaarmerkt voor identificatie doeleinden d.d: 23-06-2025

In 2024 volgden nieuwe medewerkers veiligheidscursussen. We voerden controles uit bij markten en projecten. Ook controleerden we op veilig werken aan elektrische installaties.

Beleid en ontwikkelingen onderhoud kapitaalgoederen sportaccommodaties

Buitensportaccommodaties

In 2024 behandelden we alle hockeyvelden met een dieptereiniger.

Bij voetbalvereniging Internos zijn de beplanting en bomen naast het hoofdpad naar het clubgebouw verwijderd. Er zijn nieuwe bomen teruggeplaatst en er is een bloemenmengsel ingezaaid. Ook zijn twee voetpaden herstraat.

Het voetpad tussen het trainings- en wedstrijdveld bij Rugbyclub Etten-Leur is herstraat. Diverse beuken(hagen) zijn herplant.

Bij atletiekvereniging A.R.V. Achilles is het zand van de verspringbakken afgegraven en bijgevuld. De voorbereiding voor de hercoating en herbelijning van de atletiekbaan is gestart.

Naast het regulier dagelijks en groot onderhoud op alle sportvelden, vonden extra behandelingen plaats op veld 4 van voetbalvereniging DSE, trainingsveld van Rugbyclub Etten-Leur, grasveld tussen Rugbyclub Etten-Leur en honk- & softbalvereniging The Stags en het grasveld naast de korfbalvelden bij korfbalvereniging Focus.

Er werden voorbereidingen getroffen voor het starten van een pilot met robotmaaien bij voetbalvereniging DSE.

Er vond een oriëntatie plaats voor een ontijzeringsinstallatie op Sportpark Hoge Neer. Een ontijzeringsinstallatie voorkomt roestvlekken en schade op onder andere reclameborden, goals, tribune en hekwerken. De wateropname door het gras wordt verbeterd en de verstoppingen in het beregeningssysteem worden voorkomen. Daarnaast is het systeem duurzamer en kostenbesparend.

Grootschalig onderhoud gymlokalen

In 2024 vond geen grootschalig onderhoud plaats aan de gymlokalen.

Onderhoud inventaris gymlokalen

Jaarlijks worden alle gymtoestellen gekeurd en wordt hierop een meerjarenonderhoudsplanning gemaakt. Volgens die planning zijn in 2024 ook weer toestellen vervangen.

Uitgaven voor onderhoud kapitaalgoederen

In de tabel leest u de kosten voor het onderhoud van de kapitaalgoederen.

bakertilly
Gewaarmerkt voor identificatie doeleinden d.d: 23-06-2025

(bedragen x € 1.000)	Werkelijk 2023	Begroot 2024	Werkelijk 2024
Wegbeheer	-3.206	-3.579	-3.585
Openbare verlichting	-23	-37	-37
Openbaar groen	-2.916	-3.076	-3.177
Sloten en waterlopen	-70	-166	-201
Afval	-85	-91	-98
Civieltechnische bouwwerken	-121	-91	-138
Riolering	-55	-242	-91
Gebouwen	-1.459	-1.310	-1.508
Sportaccommodaties	-715	-883	-967
Gymlokalen	-66	-79	-72
Totaal	**-8.715**	**-9.555**	**-9.874**

bakertilly
Gewaarmerkt voor identificatie doeleinden d.d: 23-06-2025

Financiering

Financiering

Financiering is de manier waarop de gemeente geld aantrekt of geld (tijdelijk) belegt. Dit noemen we de financieringsfunctie.
De Wet financiering decentrale overheden (Wet fido) vormt de basis voor het uitvoeren van de financieringsfunctie.

Als we geld nodig hebben gaan we hiervoor een lening aan. Dat kan een kortlopende of langlopende lening zijn. We melden in deze paragraaf hoe we hier in 2024 gebruik van maakten. Ook beschrijven we de voorwaarden van de renterisiconorm en de kasgeldlimiet, die bij de kort- en langlopende leningen horen. We informeren u over de leningportefeuille en het schatkistbankieren.

Financieringsbehoefte 2024

Langlopende financiering (looptijd langer dan 1 jaar)

In 2024 losten we een lening van € 11 miljoen af.
We sloten twee nieuwe leningen af. Een lening van € 10 miljoen voor 10 jaar met een rente van 2,99 %.
Een lening voor € 10 miljoen voor 5 jaar met een rente van 2,998%.

In totaal steeg het bedrag van de langlopende geldleningen van € 83 miljoen naar € 92 miljoen.

Kortlopende financiering (looptijd korter dan 1 jaar

Om een tijdelijk tekort aan liquide middelen op te vangen trokken we in het eerste halfjaar verschillende kortlopende geldleningen aan.
We betaalden hiervoor een rente van ongeveer 4 %. Eind 2024 hadden we geen kortlopende leningen.

Kasgeldlimiet en renterisiconorm

Kasgeldlimiet

Financieringstekorten dekken we zoveel mogelijk met kortlopende leningen. Hierbij houden we rekening met de kasgeldlimiet.

De kasgeldlimiet is het maximale bedrag waarmee we een financieringstekort met een kortlopende lening mogen financieren volgens de Wet financiering decentrale overheden (Wet fido). In 2024 bedroeg de kasgeldlimiet € 13,5 miljoen.

Aan het begin van 2024 vingen we de aflossing van een lening en grondaankopen in eerste instantie op met kasgeldleningen. Aan het einde van het eerste kwartaal sloten we hiervoor

bakertilly
Gewaarmerkt voor identificatie doeleinden d.d: 23-06-2025

twee langlopende leningen aan. Daardoor overschreden we in het eerste kwartaal 2024 de kasgeldlimiet.

Renterisiconorm

Om te voorkomen dat er jaarlijks grote wijzigingen zijn in de rentelasten, schrijft de Wet financiering decentrale overheden de renterisiconorm voor. De jaarlijkse aflossingen en wijzigingen in de rente (bijvoorbeeld bij een rentevast periode) mogen, bij herfinanciering, niet meer dan 20% van het begrotingstotaal zijn.

In 2024 was deze norm € 31,8 miljoen. We sloten in 2024 twee nieuwe leningen af voor in totaal € 20 miljoen.
We overschreden daarmee de renterisiconorm niet.

Renteschema

Het 'Besluit Begroting en Verantwoording' bevat de aanbeveling om onderstaand renteschema op te nemen.

(bedragen x € 1.000)		Begroot 2024		Werkelijk 2024
1. De externe rentelasten over korte en lange financiering		1.952		1.810
2. De externe rentebaten		-32		-147
Saldo rentelasten en rentebaten		**1.919**		**1.663**
3. De rente die aan grondexploitatie **moet** worden doorberekend	-177		-273	
4. De rente van projectfinancieringen die aan het taakveld **moet** worden toegerekend	0		0	
		-177		-273
Aan taakvelden toe te rekenen rente		**1.743**		**1.390**
5. De aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)		-1.781		-1.629
Renteresultaat op het taakveld treasury		**-39**		**-240**

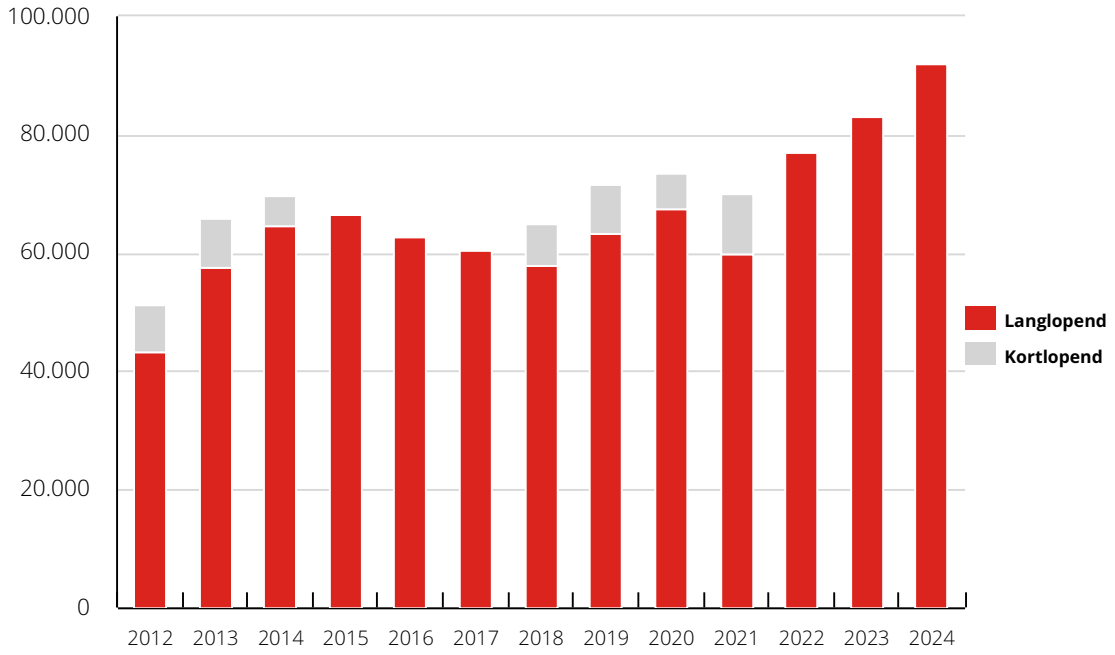
We gebruikten voor de jaarrekening de volgende rentepercentages:

grondexploitaties: 1,59% (bij punt 3);
taakvelden: 1,00% (bij punt 5).

bakertilly
Gewaarmerkt voor identificatie doeleinden d.d: 23-06-2025

Verloop leningportefeuille

Het verloop van de leningportefeuille staat deze grafiek.

Door diverse investeringen namen de schulden afgelopen jaren licht toe. We verwachten dat deze stijging de komende jaren doorzet. Een specificatie van de geldleningen staat hier.

Opgenomen geldleningen

(bedragen x € 1.000) geldgever	datum	looptijd	aflossing	rente	restant 1-1-2024	rente 2024	Opgenomen 2024	Aflossing 2024	restant 31-12-2024
Bank Nederlandse Gemeenten	31-05-2012	10	2022	2,530%	11.000	24		11.000	0
Bank Nederlandse Gemeenten	25-07-2013	10	2023	2,480%	7.000	0			7.000
Rabobank	27-01-2014	10	2024	2,630%	10.000	253			10.000
Bank Nederlandse Gemeenten	19-12-2019	6	2020	0,000%	5.000	15			5.000
Waterschapsbank	28-03-2020	38	2058	2,530%	5.000	8			5.000
Waarborgfonds Zorg	28-02-2020	15	2035	0,290%	5.000	9			5.000
Waarborgfonds Zorg	19-03-2020	20	2040	0,160%	10.000	70			10.000
Bank Nederlandse Gemeenten	26-06-2020	10	2030	0,185%	10.000	138			10.000
Bank Nederlandse Gemeenten	25-05-2022	5	2027	1,310%	5.000	66			5.000
Provincie Gelderland	18-10-2023	3	2026	3,500%	10.000	350			10.000
Provincie Gelderland	18-10-2023	10	2033	3,580%	5.000	179			5.000
Provincie Groningen	14-02-2024	10	2034	2,990%		249	10.000		10.000
Bank Nederlandse Gemeenten	18-03-2024	5	2029	2,998%		225	10.000		10.000
					83.000	**1.585**	**20.000**	**11.000**	**92.000**

Schatkistbankieren

Decentrale overheden zijn verplicht om geld wat over is tijdelijk te storten in de schatkist bij het Ministerie van Financiën.

Op het moment dat we het geld nodig hebben nemen we dit weer op.

bakertilly
Gewaarmerkt voor identificatie doeleinden d.d: 23-06-2025

Hierbij is sprake van een drempelwaarde: bedragen onder deze waarde mogen we buiten de schatkist houden.
De drempelwaarde is 2,00% van het begrotingstotaal: € 3.178.000.

We overschreden in 2024 de drempelwaarde niet. Meer informatie vindt u hier.

Verstrekte leningen en garantstellingen

Verstrekte leningen

De gemeente neemt niet alleen geld op, maar verstrekte ook leningen. Het openstaande bedrag aan verstrekte leningen bedroeg op 31 december 2024 € 2,0 miljoen (€ 2,1 miljoen op 31 december 2023). Hiervan heeft € 0,3 miljoen betrekking op de hypotheken aan (voormalig) personeel. De overige € 1,7 miljoen zijn meerdere kleine leningen. Een toelichting vindt u bij de financiële vaste activa.

Garantstellingen

Een ander onderdeel van de financieringsfunctie is garantstelling. Bij een garantstelling nemen we de schulden over als een partij niet meer aan zijn verplichtingen kan voldoen. Garantstellingen vinden alleen plaats voor de publieke taak. We stellen ons hier terughoudend bij op.

Ook proberen we de garantstelling samen met andere partijen in te vullen. Bij sportverenigingen staat de gemeente bijvoorbeeld voor 50% garant. De Stichting Waarborgfonds Sport (SWS) staat garant voor de andere 50%.

Een totaaloverzicht van alle garantstellingen staat hier.

bakertilly
Gewaarmerkt voor identificatie doeleinden d.d: 23-06-2025

Bedrijfsvoering

Bedrijfsvoering

De leidraad van de organisatie is de toekomstvisie (2012), het raadsprogramma 2022-2026 en het bijbehorende college-uitvoeringsprogramma. Het jaar 2024 stond in het teken van het uitvoeren daarvan samen met onze inwoners, ondernemers en (andere) maatschappelijke partners. Samenwerking, communicatie, participatie en menselijke maat zijn daarin belangrijke thema's. Eind 2024 geven we een update uit over de behaalde resultaten van de raadsperiode tot dan toe. Mooi om te kunnen melden dat het merendeel van de geplande acties voor deze periode in gang zijn gezet, in uitvoering en deels ook afgerond zijn.

De organisatie ontwikkelt zich continu om hieraan te (blijven) voldoen. De organisatieontwikkeling kent een aantal bouwstenen hiervoor. In 2023 heeft het management (managementteam en teamleiders) deze bouwstenen herijkt. De vernieuwde bouwstenen vormden vanaf 2024 onze leidraad voor de verdere ontwikkeling van de organisatie. De vijf vernieuwde bouwstenen zijn:

Etten-Leur maken we Samen
Samenwerken, integraal werken, communicatie, participatie en de menselijke maat zijn daarin sleutelwoorden.

We leren en experimenteren
Door te experimenteren hebben we ruimte om te ontwikkelen, om te vernieuwen en te innoveren. Als een leergierige en gedreven organisatie investeren we in onze kwaliteiten en talenten en in de verbinding tussen onze collega's.

We maken slim gebruik van digitale ontwikkelingen
Dat vraagt om digitaal vaardige medewerkers die het belang begrijpen van digitaal en datagedreven werken, informatieveiligheid en digitale openheid en transparantie. We zorgen ervoor dat de digitale basis op orde is en dat we een slimme volger zijn bij digitale ontwikkelingen.

We doen wat we zeggen
Een betrouwbare overheid kunnen we alleen zijn door open, transparant en duidelijk te zijn. We doen wat we zeggen en we zeggen ook wat we doen. Elkaar kunnen en durven aanspreken, feedback geven en zelfreflectie vormen de basis voor een professionele werkhouding.

We werken aan onze doelen en ambities
We werken aan heldere doelen, nemen onze verantwoordelijkheid daarin, ieder vanuit zijn eigen rol. We zijn vernieuwend en innovatief, maar ook realistisch en pragmatisch.

Loonkosten

De collectieve arbeidsovereenkomst (cao) heeft een looptijd tot 31 maart 2025.

bakertilly
Gewaarmerkt voor identificatie doeleinden d.d: 23-06-2025

Risico's

De belangrijkste risico's in de bedrijfsvoering zijn:

Financiële onzekerheid

De algemene uitkering van het Rijk is onze grootste bron van inkomsten. Hiermee dekken we onder meer de uitgaven die we doen bij de uitvoering van taken die door het Rijk aan de gemeente zijn opgedragen. Het gaat onder andere om uitgaven van de Wet maatschappelijke ondersteuning, Jeugdzorg, maar ook investeringen in onderwijshuisvesting en infrastructuur. In 2022 besloot het kabinet om vanaf 2026 deze algemene uitkering aan gemeenten flink te korten. Voor de gemeente Etten-Leur betekent dit dat er mogelijk tekorten ontstaan in de begroting. Als het Rijk besluit deze tekorten niet te compenseren moeten keuzes gemaakt worden over wat we wel en niet doen en wanneer. Het risico is dat we ambities uit het raadsprogramma deels of niet kunnen waarmaken.

Krapte arbeidsmarkt

Door krapte op de arbeidsmarkt en de vergrijzing wordt het een uitdaging om medewerkers aan te trekken, te behouden en te ontwikkelen. We willen een aantrekkelijke werkgever zijn. Het risico is dat we onze doelstellingen niet realiseren en dat we onze wettelijke taken niet voldoende kunnen uitvoeren.

Cyberincidenten

De gemeente beheert veel gevoelige (persoons)gegevens. Pogingen op het gebied van hacking of phishing, maar ook ransomware-aanvallen, datalekken, verstoringen van IT-netwerken en -diensten en andere cyberdreigingen kunnen leiden tot aanzienlijk gegevensverlies en diefstal van vertrouwelijke, medewerker- en klantinformatie. Dit kan negatieve gevolgen hebben voor de continuïteit van de bedrijfsvoering maar ook voor het imago van de gemeente Etten-Leur en het vertrouwen van de samenleving in de overheid. Ook de kosten die gepaard gaan met het terugkrijgen van gegevens en/of boetes zijn vaak hoog.

Afhankelijkheid van derden

Er is sprake van een steeds groter wordende afhankelijkheid van derden. Deze afhankelijkheid was in het verleden beperkt tot bijvoorbeeld gas, water, elektriciteit en de telefoonaansluiting. Inmiddels zijn we voor een belangrijk deel van onze dienstverlening afhankelijk van digitale systemen in ‘the cloud’ en beschikbaarheid van internet. Oplopende spanningen in de wereld kan de beschikbaarheid van deze diensten bedreigen. Dit kan gevolgen hebben voor de continuïteit van de bedrijfsvoering en dienstverlening.

Technologische ontwikkelingen in relatie tot wetgeving

De technologische ontwikkelingen, zoals kunstmatige intelligentie, gaan in een enorm tempo en de benodigde aanpassingen van de wetgeving lopen hier steeds verder op achter. Fraudeurs zetten steeds betere technologieën in en de gemeente wordt beperkt in het nemen

bakertilly
Gewaarmerkt voor identificatie doeleinden d.d: 23-06-2025

van tegenmaatregelen, omdat wetgeving achterblijft. Dit vergroot het risico op fraude met toenemende maatschappelijke kosten en imagoschade als gevolg.

Gegevensbescherming

Voor gegevensbescherming en de bewustwording daarvan vonden in 2024 diverse activiteiten plaats. Het strategisch informatiebeveiligings- en privacybeleid is geheel vernieuwd en vastgesteld. Dit beleid gaat over hoe we binnen de gemeente omgaan met informatie en privacy, inclusief persoonsgegevens, en geldt voor de komende jaren. Het biedt richtlijnen en afspraken om de veiligheid van informatie goed te waarborgen.

In 2024 trad de Network Information Security directive (NIS2-richtlijn) in werking. Deze richtlijn is gericht op een versterking van de digitale en economische weerbaarheid van Europese lidstaten. De richtlijn wordt op dit moment omgezet naar de Nederlandse Cyberbeveiligingswet. Samen met een aantal regionale overheidsorganisaties hebben we ons in 2024 op deze wet voorbereid.

We kunnen beveiligingsincidenten en datalekken nooit helemaal voorkomen. Ook in 2024 werden we hier diverse malen mee geconfronteerd. We leren continu van incidenten en scherpen waar nodig onze maatregelen en procedures verder aan.

Ook in 2024 vond de jaarlijkse ENSIA-audit weer plaats. ENSIA staat voor Eenduidige Normatiek Single Information Audit. We voeren deze uit in de vorm van een zelfevaluatie. We sloten de audit af met een positief resultaat. In het eerste kwartaal van 2025 vindt op diverse onderdelen nog een externe controle plaats.

Via de ENSIA-tool legden we verantwoording af over:
- Basisregistratie Personen (BRP);
- Paspoortuitvoeringsregeling (PUN);
- Digitale persoonsidentificatie (DigiD);
- Basisregistratie Adressen en Gebouwen (BAG);
- Basisregistratie Grootschalige Topografie (BGT);
- Basisregistratie Onderhoud (BRO);
- Structuur uitvoeringsorganisatie Werk en Inkomen (Suwinet).

bakertilly
Gewaarmerkt voor identificatie doeleinden d.d: 23-06-2025

Indicatoren

Het Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten verplicht gemeenten een aantal beleidsindicatoren op te nemen.

Indicatoren			waarde	eenheid
Formatie Fte	2024	Etten-Leur	7,1	per 1.000 inwoners
Bezetting Fte	2024	Etten-Leur	7,0	per 1.000 inwoners
Apparaatskosten	2024	Etten-Leur	€ 735	per inwoner
Externe inhuur	2024	Etten-Leur	10,3%	kosten als % van de totale loonsom + totale kosten inhuur externen
Overhead	2024	Etten-Leur	8,0%	kosten overhead als % van de totale lasten

bakertilly
Gewaarmerkt voor identificatie doeleinden d.d: 23-06-2025

Rechtmatigheid

Vanaf boekjaar 2023 is het wettelijk verplicht dat het college zelf verantwoording aflegt over de rechtmatigheid. Deze verantwoording vindt u in de jaarrekening. Het juridische begrip rechtmatigheid heeft betrekking op alle geldende wetten en regels. Rechtmatigheid is dan het handelen in overeenstemming met alle wetten en regels. In het kader van de rechtmatigheidsverantwoording spreken we over financiële rechtmatigheid. Er moet immers worden verantwoord dat baten, lasten en balansmutaties rechtmatig tot stand zijn gekomen. Het gaat dus om de financiële beheershandelingen.

Een belangrijke wijziging ten opzichte van voorgaand jaar is dat duidelijkheid is ontstaan over het wel of niet meewegen van acceptabele begrotingsonrechtmatigheden in het oordeel van het college. In 2024 is hier verduidelijking op gekomen vanuit de Commissie BBV. In tegenstelling tot het verleden dienen begrotingsonrechtmatigheden die acceptabel zijn nu wel meegenomen te worden in de evaluatie van het college om de totale omvang van onrechtmatigheden te bepalen. Bij het opstellen van de rechtmatigheidsverantwoording 2023 zijn door zowel het college als door de accountant de voorschriften anders geïnterpreteerd. Zowel college als accountant waren op basis van de toen gepubliceerde voorschriften van mening dat acceptabele begrotingsonrechtmatigheden niet meegewogen hoefden te worden in het oordeel zoals dat voorheen ook niet hoefde. Met de in 2024 gepubliceerde verduidelijking blijkt dat dit onjuist was. Een nadere toelichting leest u in de rechtmatigheidsverantwoording onder ‘Toelichting fouten 2023’.

Om onrechtmatigheden te voorkomen en ontdekken maken we gebruik van het drie-lijnenmodel. Daarbij worden onrechtmatigheden door middel van beheersmaatregelen zoveel mogelijk voorkomen in de eerste lijn. De tweede lijn voert kwaliteitscontroles uit om vast te stellen dat wetten en regels zijn nageleefd en de derde lijn controleert achteraf steekproefsgewijs de werking van de eerste en tweede lijn. Hiermee onderzoekt en verbetert de organisatie continu de rechtmatigheid van het eigen handelen.

Met de bevindingen uit de organisatie stelt het college de verantwoording op. Op basis van de bevindingen komt het college tot het oordeel dat de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties niet rechtmatig tot stand zijn gekomen binnen de daarvoor gestelde grens van 1% (€ 1.644.000). Deze norm is formeel door de raad bepaald door middel van een raadsbesluit op 23 maart 2021.

Hieronder volgen de bevindingen die boven de rapportagegrens (€ 164.000) komen. We gebruiken daarbij de drie criteria voor rechtmatigheid: begroting, voorwaarden en misbruik en oneigenlijk gebruik.

bakertilly
Gewaarmerkt voor identificatie doeleinden d.d: 23-06-2025

Begrotingscriterium

Begrotingsrechtmatigheid wordt beoordeeld op het niveau waarop de begroting door de Raad is geautoriseerd, zijnde de programma's en kredieten. Vanuit de Kadernota Rechtmatigheid 2024 van de Commissie BBV is in de volgende situaties sprake van een begrotingsonrechtmatigheid:

1. Een overschrijding van lasten en kredieten, ontstaan na de laatste begrotingswijziging;
2. Een reservemutatie die niet door de Raad is geautoriseerd;
3. Het niet tijdig melden van een overschrijding van baten, onderschrijding van baten en onderschrijding van lasten.

Begrotingsonrechtmatigheden door een overschrijding van lasten of kredieten en niet geautoriseerde reservemutaties (ad 1 en 2)

Een overschrijding van lasten of kredieten die niet geautoriseerd is door de Raad is onrechtmatig. Ook niet geautoriseerde reservemutaties zijn onrechtmatig. Deze begrotingsonrechtmatigheden kunnen als acceptabel of niet-acceptabel worden aangemerkt. Of een begrotingsonrechtmatigheid acceptabel of niet-acceptabel is, is afhankelijk van het kader dat de Raad heeft vastgesteld in de Financiële verordening (gemeentewet 212) Gemeente Etten-Leur 2024. In deze verordening is in artikel 9 lid 5 afgesproken dat de volgende begrotingsonrechtmatigheden acceptabel zijn:

- Er is sprake van een overschrijding waarbij direct gerelateerde inkomsten de overschrijding compenseren;
- Er is sprake van een overschrijding op een open-einde regeling;
- De overschrijding is geautoriseerd door middel van de vaststelling van een tussentijdse rapportage.

Begrotingsonrechtmatigheden door het niet-tijdig melden van overschrijding van baten, onderschrijding van baten of onderschrijding van lasten (ad 3)

Op basis van de Kadernota Rechtmatigheid 2024 van de Commissie BBV is een overschrijding van baten, onderschrijding van baten of onderschrijding van lasten onrechtmatig als deze niet tijdig is gemeld aan de Raad. Wat tijdig melden betekent, is vastgelegd in artikel 9 lid 4 van de Financiële verordening (gemeentewet 212) Gemeente Etten-Leur 2024. Hieruit blijkt dat het uitgangspunt voor tijdigheid is dat dergelijke begrotingsafwijkingen worden gemeld en toegelicht in de eerstvolgende bestuursrapportage. Afwijkingen die ontstaan na de tweede bestuursrapportage worden gemeld en toegelicht in de jaarrekening.

Geconstateerde begrotingsonrechtmatigheden

In de rechtmatigheidsverantwoording is een bedrag van € 7.034.000 als begrotingsonrechtmatigheid opgenomen.
Dit bedrag bestaat uit de volgende categorieën:

bakertilly
Gewaarmerkt voor identificatie doeleinden d.d: 23-06-2025

	(bedragen x € 1.000)
Overschrijding lasten programma's	1.088
Ongeautoriseerde reservemutaties	5.875
Overschrijding kredieten	71
Totaal begrotingsonrechtmatigheden	7.034
Waarvan acceptabel	**7.034**

Toelichting en conclusie

Onderstaand lichten we overschrijdingen van lasten op programmaniveau en de ongeautoriseerde reservemutaties toe:

(bedragen x € 1.000)	Begroting 2024 na wijziging			Jaarrekening 2024			Begrotingsafwijking Lastenoverschrijdi				
Programma	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**	**Lasten**	**Baten**
1. Eigentijds bestuur en dienstverlening	-24.665	110.015	85.350	-25.572	112.584	87.012	-907	2.569	1.662	-907	
2. Sociaal	-62.186	11.368	-50.818	-60.126	12.363	-47.763	2.061	995	3.055		
3. Ruimte voor wonen en leven	-49.886	36.317	-13.570	-28.525	15.525	-13.000	21.361	-20.792	570		
4. Economie en werk	-28.599	14.098	-14.501	-28.780	14.162	-14.618	-181	64	-117	-181	
5. Duurzaam denken en doen	-14.084	8.663	-5.421	-12.772	8.517	-4.255	1.312	-147	1.166		
Totaal programma's	**-179.420**	**180.461**	**1.040**	**-155.774**	**163.150**	**7.376**	**23.646**	**-17.311**	**6.336**	**-1.088**	**0**
Mutaties reserves	-2.913	5.116	2.203	-8.788	8.089	-699	-5.875	2.973	-2.902	-5.875	
Totaal	**-182.333**	**185.577**	**3.243**	**-164.562**	**171.239**	**6.677**	**17.771**	**-14.338**	**3.433**	**-6.963**	**0**

Programma 1 Eigentijds bestuur en dienstverlening

Voor programma 1 geldt per saldo een lastenoverschrijding van € 907.000. Deze is ontstaan door een dotatie aan de voorziening APPA van € 1.060.000. Uiterlijk op 1 januari 2028 wordt het pensioen van de (oud-) wethouders ondergebracht in het nieuwe pensioenstelsel. (Oud-) wethouders ontvangen daarna pensioen via het ABP en niet meer via de gemeente. De huidige voorziening Algemene Pensioenwet Politieke Ambtsdragers (APPA) is opnieuw berekend met de uitgangspunten van het ABP pensioen. We storten hierdoor eenmalig extra in de voorziening.

Programma 4 Economie en werk

De lastenoverschrijding van € 181.000 is ontstaan als gevolg van hogere uitkeringskosten. De uitkeringsnormen zijn gekoppeld aan de ontwikkeling van het wettelijk minimumloon. Het minimumloon en daarmee de uitkeringskosten stegen sterker dan waar het Werkplein in zijn begroting rekening hield.

Ongeautoriseerde reservemutaties

We voegden in totaal € 5.875.000 meer toe aan de reserves dan begroot. Dit bedrag bestaat uit twee toevoegingen:

- Reserve Nog uit te voeren werkzaamheden

bakertilly
Gewaarmerkt voor identificatie doeleinden d.d: 23-06-2025

We voegden € 2.835.000 toe aan de reserve Nog uit te voeren werkzaamheden, in overeenstemming met artikel 12 lid 1b van de Financiële verordening (gemeentewet 212) Gemeente Etten-Leur 2024.

- Reserves Grondbedrijf

Het restant betreft de hogere toevoegingen van € 3.040.000 aan de reserves Grondbedrijf. Volgens het bestaande beleid, zoals afgesproken in de kadernota, verrekenen we het resultaat van het Grondbedrijf met de reserves.

Conclusie

De gerapporteerde begrotingsonrechtmatigheden zijn passend binnen bestaand beleid en zijn daarom acceptabel.

Voorwaardencriterium

Aanbestedingsrechtmatigheid

Met betrekking tot het naleven van wet- en regelgeving (voorwaardencriterium) zijn fouten voor een totaalbedrag van € 1.225.000 geconstateerd. Deze fouten hebben volledig betrekking op inkopen en waren het gevolg van het ten onrechte niet naleven van de Europese aanbestedingsregels.

Om dergelijke financiële onrechtmatigheden in de toekomst te voorkomen, zijn we in 2024 een project gestart om het inkoopproces waar mogelijk te vereenvoudigen. Onderdeel daarvan is welke maatregelen we als organisatie het beste kunnen nemen om medewerkers beter te ondersteunen bij de keuze van de juiste aanbestedingsprocedure en het monitoren van contracten.

Bewuste afwijkingen wet- en regelgeving

In het verleden is enkele malen bewust de keuze gemaakt af te wijken van de wet- en regelgeving. Het ging om de aanschaf van een aantal specifieke applicaties en de inkoop van beveiligingsdiensten. Om de applicaties op dat moment op korte termijn te vervangen waren forse investeringen nodig. Ook had het vervangen van de applicaties grote gevolgen voor de bedrijfsvoering. Het oplossen van deze onrechtmatigheden vonden wij daarom op dat moment niet opwegen tegen de financiële en bedrijfsvoering aspecten. In 2024 zijn een aantal van deze applicaties Europees aanbesteed waarmee een deel van de onrechtmatigheden is opgelost. Aanbesteding van de overige applicaties is voorzien in 2025 en 2026. Ook de aanbesteding van de beveiligingsdiensten is voorzien in 2025. Hiermee lossen we de betreffende onrechtmatigheden binnen twee jaar op.

Overige maatregelen

Jaarlijks actualiseren we voor de financieel meest omvangrijke processen de risico's, beheersmaatregelen en controleplannen en monitoren we actief het opvolgen van verbeteracties. Op deze manier gebruiken we het lerend vermogen om te werken aan de ambitie om als

bakertilly
Gewaarmerkt voor identificatie doeleinden d.d: 23-06-2025

gemeente Etten-Leur 'aantoonbaar financieel in control' te zijn en financiële onrechtmatigheden verder te beperken.

Misbruik en oneigenlijk gebruik criterium

Een overkoepelend beleid ten behoeve van misbruik en oneigenlijk gebruik is in concept gereed en wordt naar verwachting medio 2025 vastgesteld. In 2024 zijn elementen van dit beleid al meegenomen bij de uitvoering van werkzaamheden voor de rechtmatigheidsverantwoording.

Het misbruik en oneigenlijk gebruik criterium is met name relevant bij verstrekte subsidies en uitkeringen. Vanuit de werkzaamheden rondom verstrekte subsidies is geen misbruik en oneigenlijk gebruik gebleken, er is geen sprake van verhaal geweest. Wat betreft uitkeringen steunen we op de werkzaamheden en rapportages van het Werkplein Hart van West-Brabant. Hier is eveneens geen misbruik of oneigenlijk gebruik gebleken.

bakertilly
Gewaarmerkt voor identificatie doeleinden d.d: 23-06-2025

Verbonden partijen

Verbonden partijen

Verbonden partijen zijn organisaties waarin de gemeente een bestuurlijk en een financieel belang heeft.

Bestuurlijk belang

We spreken over bestuurlijk belang wanneer de gemeente een zetel heeft in het bestuur van die organisatie of wanneer de gemeente stemrecht heeft. De gemeente heeft op die manier zeggenschap in de organisatie.

Financieel belang

We spreken over een financieel belang wanneer de gemeente de kosten draagt als de organisatie failliet gaat of als de organisatie haar verplichtingen niet nakomt. Of als de gemeente risico draagt over ingelegd kapitaal, zoals bij het bezit van aandelen.

Algemene informatie over de verbonden partijen waarmee we samenwerken namen we op in de begroting 2025.

Verantwoording

Een uitgebreid verslag van de ontwikkelingen staat in de jaarverslagen 2024 van de betreffende verbonden partijen.
Klik hiervoor op de door u gewenste verbonden partij.

Financieel overzicht

Voor de verbonden partijen zijn de volgende bedragen begroot en gerealiseerd.

(bedragen x € 1.000)	Bijdrage deelnemers 2024	Bijdrage Etten-Leur 2024	Eigen vermogen 31-12-2024	Vreemd vermogen 31-12-2024	Totaal Resultaat 2024
Regio West-Brabant (RWB)	3.695	229	1.782	6.613	808
Belastingsamenwerking West-Brabant (BWB)	18.729	943	1.321	10.506	1.121
ICT West Brabant-West	8.443	2.049	0	3.690	68
Veiligheidsregio Midden- en West-Brabant	74.218	2.549	6.697	57.281	176
Schoolverzuim en VSV regio West-Brabant	2.557	97	0	2.089	89
West-Brabants Archief (WBA)	2.986	172	534	513	188
Werkvoorzieningsschap West Noord-Brabant (WVS)	63.680	7.019	9.518	20.278	5.518
Werkplein Hart van West-Brabant	17.953	3.233	6.451	22.429	4.628
Nazorg Gesloten Stortplaatsen Bavel-Dorst-Zevenbergen	663	63	1.530	24.913	522
Omgevingsdienst Midden- en West-Brabant (OMWB)	43.291	643	6.086	7.641	2.461
Gemeentelijke Gezondheidsdienst West-Brabant (GGD)	26.184	1.956	7.176	20.860	775
Regionale ambulancevoorziening Brabant Midden-West-Noord (RAV)	0	0	15.980	15.119	995
Totaal	**262.399**	**18.953**	**57.076**	**191.933**	**17.349**

bakertilly
Gewaarmerkt voor identificatie doeleinden d.d: 23-06-2025

Deelnemingen *(bedragen x € 1.000)*		Eigen vermogen 31-12-2024	Vreemd vermogen 31-12-2024	Resultaat 2024
N.V. Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)	9.828 aandelen	4.777.000	123.164.000	294.000
Stichting inkoopbureau West-Brabant	23 dagdelen	-	-	-
N.V. Rewin West-Brabant	20.000 aandelen	-	-	-
N.V. Brabant Water	55.211 aandelen	-	-	-
Totaal		**4.777.000**	**123.164.000**	**294.000**

Overig *(bedragen x € 1.000)*	Contributie 2024
Benego (Belgisch Nederlands Grens Overleg)	2
Cooperatie Parkeerbeheer Zuidwest Nederland UA	2
Totaal	**4**

Verbonden partijen

Voor een uitgebreid verslag van de ontwikkelingen bij de verbonden partijen in 2024 verwijzen wij u naar de jaarverslagen 2024 van de betreffende verbonden partijen. Klik hiervoor op de door u gewenste verbonden partij.

Gemeenschappelijke Regeling Regio West-Brabant (RWB)

De jaarcijfers staan hier.

Gemeenschappelijke Regeling Belastingsamenwerking West-Brabant (BWB)

De jaarcijfers staan hier.

Gemeenschappelijk Regeling ICT West-Brabant-West

De jaarcijfers staan hier.

NV Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)

De jaarcijfers staan hier.

Stichting Inkoopbureau West-Brabant

De jaarcijfers 2024 zijn niet beschikbaar.

Benego (Belgisch Nederlands Grens Overleg)

De jaarcijfers 2024 zijn niet beschikbaar.

Gemeenschappelijke Regeling Veiligheidsregio Midden en West-Brabant

De jaarcijfers staan hier.

Cooperatie Parkeerbeheer Zuidwest Nederland UA

De jaarcijfers 2024 zijn niet beschikbaar.

bakertilly
Gewaarmerkt voor identificatie doeleinden d.d: 23-06-2025

NV Rewin (Regionale Ontwikkelingsmaatschappij Rewin West-Brabant)
De jaarcijfers 2024 zijn niet beschikbaar.

Gemeenschappelijke Regeling schoolverzuim en Voortijdig Schoolverlaten regio West-Brabant
De jaarcijfers staan hier.

Gemeenschappelijke Regeling West-Brabants Archief (WBA)
De jaarcijfers staan hier.

Gemeenschappelijke Regeling Werkvoorzieningsschap Noord-Brabant (WVS)
De jaarcijfers staan hier.

Gemeenschappelijke Regeling Intergemeentelijke Sociale Dienst Werkplein Hart van West-Brabant
De jaarcijfers staan hier.

Gemeenschappelijke Regeling voor Geweld in Afhankelijkheidsrelaties (GIA) en Meldpunt Crisiszorg West-Brabant
De jaarcijfers 2024 zijn niet beschikbaar.

Gemeenschappelijke Regeling Beschermd Wonen regio Breda
De jaarcijfers zijn niet beschikbaar.

Gemeenschappelijke Regeling Nazorg Gesloten Stortplaatsen Bavel-Dorst en Zevenbergen
De jaarcijfers staan hier.

Gemeenschappelijke Regeling Omgevingsdienst Midden- en West-Brabant (OMWB)
De jaarcijfers staan hier.

Gemeenschappelijke Regeling Gemeentelijke Gezondheidsdienst (GGD) West Brabant
De jaarcijfers staan hier.

Gemeenschappelijke Regeling Regionale Ambulancevoorziening Brabant Midden-West-Noord (RAV)
De jaarcijfers staan hier.

N.V. Brabant Water
De jaarcijfers 2024 zijn niet beschikbaar.

bakertilly
Gewaarmerkt voor identificatie doeleinden d.d: 23-06-2025

Grondbeleid

Grondbeleid

Volgens het Besluit begroting en verantwoording (BBV) moet in de jaarstukken worden vermeld wat er in het afgelopen jaar is bereikt ten opzichte van de gestelde doelen. Zo kan de gemeenteraad zijn controlerende taak goed uitvoeren.

Volgens artikel 16 BBV moet de paragraaf grondbeleid ten minste bevatten:

- een visie op het grondbeleid in relatie tot de doelen;
- hoe de gemeente het grondbeleid uitvoert;
- een actuele prognose van de te verwachten resultaten van de totale grondexploitatie;
- een onderbouwing van de geraamde winstneming;
- de beleidsuitgangspunten over de reserves voor grondzaken in relatie tot de risico's van de grondzaken.

Tenzij deze onderdelen al in een actuele nota grondbeleid staan.

Visie op het grondbeleid

In 2024 stelde de gemeenteraad twee belangrijke documenten vastgesteld: de nota Grondbeleid en de nota Kostenverhaal en Financiële bijdragen. De nota Grondbeleid beschrijft de manier waarop de doelstellingen van het ruimtelijk beleid worden gerealiseerd. De nota Kostenverhaal en Financiële bijdragen regelt hoe de kosten voor de verbetering van de fysieke leefomgeving, zoals infrastructuur en andere voorzieningen, toegerekend worden aan personen, bedrijven en organisaties.

Algemene ontwikkelingen

De omgevingsvisie geeft een beeld van de veranderingen in het bestaand stedelijk gebied en van de toekomstige uitbreiding daarvan tot 2040.

Wonen

Gemeenten in de regio Breda en Tilburg deden de rijksoverheid via de Woondeal van maart 2023 een aanbod om samen tot 2040 een deel van het landelijk woningtekort op te lossen. Etten-Leur doet daaraan mee. De provinciale bevolkings- en woningbouwbehoefteprognoses en regionaal woningmarktonderzoek vormen getalsmatig de basis voor de afspraken in de regionale Woondeal.

De opgave voor Etten-Leur kan volgens nu bekende afspraken en plannen oplopen tot ongeveer 4.100 woningen tot 2040. Voor de periode 2022 tot en met 2026 bedraagt de minimale opgave 1.118 woningen. Daarom hebben de gemeenteraad en het college besloten om voor deze jaren een doel van minimaal 1.200 woningen vast te stellen.

bakertilly
Gewaarmerkt voor identificatie doeleinden d.d: 23-06-2025

In de jaren 2022 tot en met 2024 zijn hiervan inmiddels iets meer dan 1.000 woningen toegevoegd. In de periode 2022 tot en met 2026 komen de meeste woningen op diverse binnenstedelijke locaties. Vanaf 2026 worden voornamelijk woningen gerealiseerd op nieuwe locaties buiten bestaand stedelijk gebied. De gemeenteraad nam hierover in de omgevingsvisie een besluit.

woningbouw realisatie 2022-2024	aantallen	percentage
sociale huur	487	47,3%
middeldure huur	46	4,5%
dure huur	0	0,0%
betaalbare koop	198	19,2%
dure koop	283	27,5%
bouwkavels	16	1,6%
Totaal	**1.030**	**100,0%**

Een overzicht van de totale voorraad van het woningbouwprogramma binnen het Grondbedrijf staat in het overzicht woningbouw 2024-2040 in m^2.

Voor 2024 waren de onderstaande verkopen begroot, gerealiseerd en in optie uitgegeven:

Uitgifte woningbouw	begroot m^2	aantal woningen	gerealiseerd m^2	aantal woningen
Gemeentelijke gronden	0	195	0	125
Derden	0	111	0	76

We leverden op gemeentelijke gronden 70 woningen minder op dan begroot. De woningen zijn in februari 2025 opgeleverd. Ook andere organisaties haalden het begrote aantal woningen niet. Zij bouwden 35 woningen minder dan verwacht. Met name de oplevering van de woningbouw op het Withof liep vertraging op.

In het overzicht woningbouw 2024-2040 oplevering staan de opgeleverde woningen en de verwachte aantallen woningen, ingedeeld per categorie.

Woningbouw 2024-2040 in m^2

verkopen woningbouw in m^2 gemeentelijke locaties	Prognose 2024	Realisatie 2024	Prognose 2025	Prognose 2026	Prognose 2027	Prognose 2028	Prognose > 2028	Totaal
Schoenmakershoek-Oost		-	2.100	24.600				26.700
Haansberg deelgebied 1		-	-	17.180	16.425			33.605
Haansberg deelgebied 2		-	-	7.750	26.500	36.500	106.150	176.900
Totaal	**0**	**0**	**2.100**	**49.530**	**42.925**	**36.500**	**106.150**	**237.205**

bakertilly
Gewaarmerkt voor identificatie doeleinden d.d: 23-06-2025

Woningbouw 2024-2040

Oplevering in aantallen:

gemeentelijke locaties	Prognose 2024	Realisatie 2024	Prognose 2025	Prognose 2026	Prognose 2027	Prognose 2028	Prognose > 2028	Totaal
Totaal	195	125	70	152	310	192	1.840	2.689

locaties derden	Prognose 2024	Realisatie 2024	Prognose 2025	Prognose 2026	Prognose 2027	Prognose 2028	Prognose > 2028	Totaal
Totaal	111	76	177	190	147	119	171	880
Totaal aantal woningen	306	201	247	342	457	311	2.011	3.569

Oplevering per woningbouwcategorie:

bakertilly
Gewaarmerkt voor identificatie doeleinden d.d: 23-06-2025

per categorie	Prognose 2024	Realisatie 2024	Prognose 2025	Prognose 2026	Prognose 2027	Prognose 2028	Prognose > 2028	Totaal
sociale huur grondgebonden	100	100		117	16	12	265	510
sociale huur appartementen	28	27	88	40	125	73	280	633
Totaal sociale huur	**128**	**127**	**88**	**157**	**141**	**85**	**545**	**1.143**
middeldure huur grondgebonden	0	-		4	8	4	125	141
middeldure huur appartementen	20	-	20	59	22	16	119	236
Totaal middeldure huur	**20**	**0**	**20**	**63**	**30**	**20**	**244**	**377**
dure huur grondgebonden	0	-	-	-	-	-	-	-
dure huur appartementen	3	-	3	-	-	-	-	3
Totaal dure huur	**3**	**0**	**3**	**0**	**0**	**0**	**0**	**3**
betaalbaar < € 270.000								
koopwoningen	0	-		8	54	46	325	433
koopappartementen	12	-	12	66	10	13	55	156
Totaal betaalbare koop < € 270.000	**12**	**0**	**12**	**74**	**64**	**59**	**380**	**589**
betaalbaar < € 355.000								
koopwoningen	4	-	4	34	44	8	120	210
koopappartementen	20	20				13	58	91
Totaal betaalbare koop < € 355.000	**24**	**20**	**4**	**34**	**44**	**21**	**178**	**301**
betaalbaar < € 390.000								
dure koopwoningen	-	-		-	18	20	60	98
dure koop appartementen	-	-				13	13	26
Totaal betaalbare koop < € 390.000	**0**	**0**	**0**	**0**	**18**	**33**	**73**	**124**
dure koopwoningen	33	8	79	9	142	42	388	668
dure koop appartementen	86	45	41			21	38	145
Totaal dure koop	**119**	**53**	**120**	**9**	**142**	**63**	**426**	**813**
bouwkavels	-	1		5	18	30	165	219
bouwkavels CPO*								-
Totaal bouwkavels	**0**	**1**	**0**	**5**	**18**	**30**	**165**	**219**
Totaal	**306**	**201**	**247**	**342**	**457**	**311**	**2.011**	**3.569**

*CPO: Collectief Particulier Opdrachtgeverschap

bakertilly
Gewaarmerkt voor identificatie doeleinden d.d: 23-06-2025

Bedrijventerreinen

In de loop van 2023 maakten de gemeenten en provincie nieuwe afspraken over bedrijventerreinen die lopen tot 2030. Hergebruik heeft de hoogste prioriteit. Etten-Leur wil daarom vooral via herontwikkeling van bestaand bedrijventerrein aan de vraag voldoen. Door het ontbreken van geschikte en rendabele locaties gaan we niet over tot de aanleg van nieuw bedrijventerrein. In de omgevingsvisie namen we daarover een besluit.

Een overzicht van de totale voorraad bedrijfskavels binnen het Grondbedrijf staat in het overzicht bedrijventerreinen 2024-2029.

Ten opzichte van de begroting verkochten we 2.350 m^2 minder dan gepland. Op het bedrijventerrein Vosdonk-Munnikenhei verkochten we 1.800 m^2 minder, omdat de overdracht bij de notaris na 31 december 2024 plaatsvond. Op 31 december 2024 staat er nog 8.165 m^2 in optie. Deze grond werd begin 2025 geleverd.

Op Vosdonk-Noord is de ondergrond voor de verlengde Heistraat aan de algemene dienst overgedragen. De oppervlakte die nodig is voor de aanleg van deze weg, is ongeveer 550 meter minder dan we eerder dachten. Daarnaast is voorlopig 18.500 m^2 gereserveerd voor een mogelijk circulair ambachtscentrum.

In vergelijking met de prognose blijkt dat de bestaande voorraad bedrijfskavels voor kleinschalige ontwikkelingen tot 2029 voldoende is. We verwachten eind 2025 te starten met de uitgifte van de gronden op Vosdonk-Noord (Fri-Jado).

De daadwerkelijke uitgifte in 2024 was:

Uitgifte bedrijventerreinen		gerealiseerd	
	begroot m^2	m^2	opties m^2
Herstructureringslocaties	7.376	6.795	18.721
Nieuw bedrijventerrein	2.970	1.200	8.165

Bedrijventerreinen 2024-2029

bedrijventerreinen in m^2	Prognose 2024	Realisatie 2024	Prognose 2025	Prognose 2026	Prognose 2027	Prognose 2028	Prognose > 2028	Totaal
Kavel zonder woning (€185)	2.970		10.900					10.900
Kavel met woning (€214)		1.200						1.200
Vosdonk-Zuid	**2.970**	**1.200**	**10.900**	**0**	**0**	**0**	**0**	**12.100**
- milieustraat				18.700				18.700
- percelen	7.376	6.795		7.625	14.600	15.000	9.450	53.470
Vosdonk-Noord	**7.376**	**6.795**	**0**	**26.325**	**14.600**	**15.000**	**9.450**	**72.170**
Totaal	**10.346**	**7.995**	**10.900**	**26.325**	**14.600**	**15.000**	**9.450**	**84.270**

bakertilly
Gewaarmerkt voor identificatie doeleinden d.d: 23-06-2025

Winstnemingen

Etten-Leur past de regels van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) toe bij de grondexploitaties. Dit zijn de regels over onder andere de (tussentijdse) winstneming, de verliesafdekking, de rente, de disconteringsvoet, de prijsstijgingen en de looptijd.

Winst nemen is een belangrijk aspect van het realisatiebeginsel, maar wordt beheerst door het voorzichtigheidsbeginsel. Positieve resultaten worden pas in de jaarrekening verwerkt als zij met voldoende zekerheid vaststaan en zijn gerealiseerd. Het voorzichtigheidsbeginsel krijgt concrete invulling met de Percentage of Completion (POC) methode.

In het volgende overzicht staat per grondexploitatie het verwachte totaal resultaat, het percentage aan gemaakte kosten en gerealiseerde opbrengsten.

(bedragen x € 1.000)	resultaat (inclusief winstnemingen)	kosten	opbrengsten	winst
Schoenmakershoek-Oost	22	94,0%	79,9%	74,8%
Spoorzone Juvenaat	342	98,9%	100,0%	98,9%
De Streek	6.232	97,9%	100,0%	97,9%
Haansberg deelgebied 1 (Oost)	23	46,3%	12,1%	5,6%
Nobelaer	483	81,9%	100,0%	81,9%
Vosdonk-Zuid	6.708	95,6%	94,4%	90,3%

Zo berekenen we volgens de POC-methode wat we aan winst uit de exploitatie moeten halen en moeten toevoegen aan de reserves: als we binnen een exploitatie bijvoorbeeld Schoenmakershoek-Oost een resultaat verwachten van € 22.000, dan moeten we op basis van de POC methode hier 74,8% aan winst nemen. Dus € 22.000 x 74,8% onttrekken we aan de exploitatie en voegen we toe aan de reserves van het Grondbedrijf.

Een gemeente kan de (tussentijdse) winstneming niet duurzaam inzetten voor het opvangen van structurele lasten in de begroting.

Kostenverhaal en financiële bijdragen

De hoofdregel is dat de gemeente bij iedere nieuw aangewezen activiteit haar kosten verhaalt en dat de financiële vergoeding bijdraagt aan de investeringsopgave van de gemeente.
In uitzonderlijke gevallen kan het college hiervan afwijken. Dit gebeurt als een gebiedsontwikkeling een maatschappelijke meerwaarde heeft voor de gemeente. De initiatiefnemer moet met een deskundige onderbouwing aantonen dat de ontwikkeling financieel niet haalbaar is als er kosten en bijdragen betaald moeten worden. Het college moet tot dezelfde conclusie komen. In zulke gevallen kan het college besluiten om minder of geen kosten te verhalen en een lagere of geen financiële bijdragen te vragen. Dit is een uitzondering en vereist een goed gemotiveerd besluit van het college.

Kostenverhaal

Gemeenten zijn verplicht de kosten die ze maken bij bepaalde bouwactiviteiten te verhalen. Deze

bakertilly
Gewaarmerkt voor identificatie doeleinden d.d: 23-06-2025

kosten moeten in verhouding staan tot de activiteiten. Als dat niet zo is, mag het college afwijken van de bijdrage.
In de nota grondbeleid staat dat we bij voorkeur de kosten verhalen via een anterieure overeenkomst. Als het om minder dan 5 woningen gaat, doen we dit op basis van de legesverordening. In een anterieure overeenkomst maken we afspraken over de kostenverdeling, financiële verantwoordelijkheden, planning, infrastructuurvereisten en milieuvoorschriften.

anterieure overeenkomsten	Legesverordening	afwijkende besluiten
7	1	0

In 2024 sloten we 7 anterieure overeenkomsten af. Er is 1 aanvraag behandeld volgens de legesverordening. In 2024 waren er geen uitzonderingen op het kostenverhaal.

Financiële bijdragen

Gemeenten mogen een financiële bijdrage vragen en verhalen voor de verbetering van de kwaliteit van de fysieke leefomgeving. Dit is geen wettelijke verplichting, maar een gemeentelijke keuze. Bij het opleggen van een financiële bijdrage mag het college gemotiveerd afwijken van de opgelegde bijdrage. De aanvrager moet dan (onafhankelijk) aantonen dat het project anders financieel niet haalbaar is. De gemeente moet dit toetsen en bevestigen.

anterieure overeenkomsten	Legesverordening	afwijkende besluiten
1	0	1

In 2024 legden we bij een project een financiële bijdrage op. Het college heeft op verzoek van de aanvrager de hardheidsclausule toegepast en de financiële bijdrage laten vervallen.

Kwaliteitsverbetering landschap

Gemeenten moeten zich bij de ruimtelijke ordening houden aan de provinciale Omgevingsverordening. In de Omgevingsverordening van de provincie Noord-Brabant staan onder andere regels over het versterken van omgevingskwaliteit. Het gaat hier om de regeling ‘Kwaliteitsverbetering landschap’. De gemeente moet de ontvangen bijdragen gebruiken voor de doelen in het buitengebied die in de provinciale Omgevingsverordening staan. De gemeente moet regelmatig aan de provincie rapporteren over hoe de Reserve Kwaliteitsverbetering landschap wordt besteed. Door een technische aanpassing boekten we het saldo van deze reserve over naar de voorziening Kwaliteitsverbetering Landschap. Op dit moment kunnen we het volgende melden:

- De fiets-/wandelbrug over de Halsche Vliet is 12 december 2024 opgeleverd en geopend. Deze brug verbindt de Hooglaarsestraat in Prinsenbeek met de Haagse Dijk in Etten-Leur.
- Voor de inrichting/verbetering van een parkeervoorziening langs de Strijpenseweg is geen gemeentelijke bijdrage meer nodig. Voor de eerder ingediende aanvraag was € 8.750

bakertilly
Gewaarmerkt voor identificatie doeleinden d.d: 23-06-2025

toegezegd. De post 'parkeervoorzieningen wandelgebieden' blijft actueel. Wanneer dat nodig is willen we een eenvoudige parkeerplaats langs de Loosweg. Recent is daar een proefafsluiting aangebracht door middel van een zig-zag poort/hekwerk.

- Voor wandelvoorzieningen in Kelsdonk/Zwermlaken zijn tot nu toe verplichtingen aangegaan voor € 40.000. Deze bijdrage is bedoeld om extra vlonderpaden aan te leggen door de verhoogde grondwaterstanden. Daarmee blijven de wandelmogelijkheden in Kelsdonk/Zwermlaken behouden. Verder zijn bijbehorende voorzieningen zoals bewegwijzering, informatiepanelen en een vogelkijkscherm recent aangebracht of nog voorzien.
- Alle bovenstaande uitgaven maken deel uit van het natuurontwikkelingsproject Noordrand Midden. De voorzieningen zorgen ervoor dat mensen op een rustige, recreatieve manier kunnen genieten van de bestaande en nieuw gecreëerde natuur van dit bijzondere landschap. Dit vergroot ook de steun voor dit soort projecten.
- In 2018 sloten de gemeente en het Waterschap Brabantse Delta een samenwerkingsovereenkomst om de aanleg van ecologische verbindingszones mogelijk te maken. Deze samenwerkingsovereenkomst loopt nog tot 1 januari 2028. De doelstelling is om in Etten-Leur ongeveer 30 kilometer ecologische verbindingszones te realiseren. Tot en met 2024 hebben we ongeveer 17 kilometer gerealiseerd en blijft er nog een restopgave van ongeveer 13 kilometer (ongeveer 32 hectare, namelijk 13 kilometer van gemiddeld 25 meter breed).

Landelijk gebied	status	oplevering	exploitant	raming	uitgaven t/m 2024
fiets-wandelbrug Halsche Vliet	gereed	2024	gemeenten Breda en Etten-Leur	75.000	75.000
wandelvoorziening Kelsdonk/ Zwermlaken	in uitvoering	2025	gemeente Etten-Leur / Staatsbosbeheer Stichting MEC	40.000	
Noordrand Midden overig	in uitvoering	2025	gemeente Etten-Leur / Staatsbosbeheer Stichting MEC / waterschap	7.500	
ecologische verbindingszones	in uitvoering	2028	gemeente en waterschap	900.000	515.000
ontsnipperingsmaatregelen	in voorbereiding	2028	gemeente en waterschap	37.500	
stedelijk uitloopgebied Haansberg	in voorbereiding	2033	gemeente		
parkeervoorzieningen wandelgebieden	in voorbereiding				
wildpassages Leurse Haven	in voorbereiding				
aanleg bloemen-kruidenrijke bermen	in voorbereiding				
Totaal				**1.060.000**	**590.000**

Risico's

Aan het uitvoeren van grondbeleid zijn risico's verbonden. Deze risico's beheersen we door risicomanagement. Onderdeel hiervan is, naast het voorkomen en beperken van risico's, ook het vormen van reserves (weerstandscapaciteit) om de nadelen van het eventueel voordoen van risico's op te kunnen vangen.

De financiële bedrijfsvoering van het Grondbedrijf is zo opgezet dat we risico's in principe

bakertilly
Gewaarmerkt voor identificatie doeleinden d.d: 23-06-2025

opvangen zonder dat we een beroep doen op de reguliere bedrijfsvoering van de gemeente.
In de tabel geven we aan:

- het actuele risicoprofiel van de grondexploitaties;
- het noodzakelijke weerstandsvermogen op basis van de risicoberekening;
- de verwachte exploitatieresultaten;
- het aantal m^2 grond dat in eigendom is.

(bedragen x € 1.000)	risicoprofiel 31-12-2024	Bruto benodigd weerstandsvermogen	Prognose resultaat	voorraad gronden m^2
Grondexploitaties	37.154	13.010	-893	960.600

Een gedetailleerd overzicht van de grondexploitatierisico's staat hier. Daarin staat ook een totale berekening van het weerstandsvermogen dat nodig is. Uit dit overzicht blijkt dat de 'Reserve exploitatierisico's' toereikend is.

Scenario's

Om schommelingen in de markt weer te geven werkten we naast de normale berekening twee scenario's uit.

	scenario 1	scenario 2
Vertraging in de uitgifte	1 jaar	2 jaar
Extra kostenstijging per jaar	1%	2%
Opbrengstdaling	geen	0,5% vanaf 2025
Rentestijging	tot 2% in 2029	tot 2,5% in 2029

De uitkomst van deze scenario's is:

Woningbouwlocaties	Prognoseresultaat		
(bedragen x € 1.000)	**exploitatie**	**scenario 1**	**scenario 2**
Schoenmakershoek-Oost	20	-230	-551
Spoorzone Juvenaat	4	0	0
De Streek	129	0	0
Haansberg deelgebied 1 (Oost)	16	-535	-1.484
Nobelaer	87	74	60
Woningbouwlocaties	**256**	**-691**	**-1.975**
Bedrijventerreinen			
Vosdonk-Zuid	639	914	508
Vosdonk Noord	-1.788	-2.136	-2.935
Bedrijventerreinen	**-1.149**	**-1.222**	**-2.427**
Totaal	**-893**	**-1.913**	**-4.402**

bakertilly
Gewaarmerkt voor identificatie doeleinden d.d: 23-06-2025

Risico's grondexploitatie per 31-12-2024

Woningbouwlocaties *(bedragen x € 1.000)*	boekwaarde	Risico	Prognose resultaat	m²
Spoorzone-Juvenaat	-44	40	4	0
Streek	-677	548	129	0
Nobelaer	-752	665	87	0
Schoenmakershoek-Oost	5.498	1.941	20	26.700
Haansberg deelgebied 1 (Oost)	4.850	3.687	16	77.500
Woningbouwlocaties	**8.875**	**6.881**	**256**	**104.200**
Bedrijventerreinen				
Vosdonk-Zuid	-18	1.175	639	10.900
Vosdonk Noord	9.724	2.619	-1.788	65.400
Bedrijventerreinen	**9.706**	**3.794**	**-1.149**	**76.300**
Kantoorlocaties	-	-	-	-
Totaal	**18.581**	**10.675**	**-893**	**180.500**

Materiële vaste activa	boekwaarde	Risico	Prognose resultaat	m²
Hilsebaan	70	1	0	11.925
Haansberg deelgebied 2 (Zuid)	24.717	19.500	0	344.000
Haansberg deelgebied 3 (Zuid-West)	573	11	0	64.500
Haansberg deelgebied 4 (Noord-West)	3.818	2.600	0	79.975
Haansberg deelgebied 5 (Noord)	5.304	1.200	0	216.000
Meeuwisdijk	295	6	0	63.700
Totaal	**34.777**	**23.319**	**0**	**780.100**

Panden	boekwaarde	Risico	OZB of taxatiewaarde	m²
Totaal	**0**	**0**	**0**	**0**
Totaal exploitatiegebieden	**53.358**	**33.994**		**960.600**

Totalen	boekwaarde	Risico
Woningbouwlocaties	8.875	6.881
Bedrijventerreinen	9.706	3.794
	18.581	**10.675**
Kantoorlocaties	-	-
Materiële vaste activa	34.777	23.319
Panden	0	0
Maximaal risico	**53.358**	**33.994**

Minimale waarde en voorzieningen	Minimale waarde	Voorzieningen exploitatie tekorten
Woningbouwlocaties	4.500	0
Bedrijventerreinen	9.538	1.788
	14.038	**1.788**
Kantoorlocaties		
Materiële vaste activa	34.777	0
Panden	0	0
Minimale waarde en voorzieningen	**48.815**	**1.788**

bakertilly

Gewaarmerkt voor identificatie doeleinden d.d: 23-06-2025

Berekening reëel risico:		
Boekwaarde	53.358	
Risico	33.994	
Planschade risico afgesloten complexen	405	
Maximaal risico		87.757
Minimale waarde gronden en panden	48.815	
Voorziening exploitatie tekorten	1.788	
Minimale waarde en voorzieningen		-50.603
Gecorrigeerd risico		**37.154**
Reëel risico	**35%**	**13.010**

(bedragen x € 1.000)	Prognose resultaat	voorraad gronden m²
Woningbouwlocaties	256	104.200
Bedrijventerreinen	-1.149	76.300
	-893	180.500
Kantoorlocaties	-	-
Verspreide percelen	0	780.100
Totaal	**-893**	**960.600**

bakertilly
Gewaarmerkt voor identificatie doeleinden d.d: 23-06-2025

Investeringen

Overzicht kredieten

Om de gewenste maatschappelijke effecten binnen de programma's te realiseren zijn investeringen nodig.
In deze paragraaf staat het beleid en de ontwikkelingen van de investeringen.

Het verloop van de investeringskredieten is in 2024 als volgt:

Programma *(bedragen x € 1.000)*	Beschikbaar gesteld	uitgaven t/m 2023	uitgaven 2024	afgesloten 2024	Aanpassing 2025	beschikbaar 2025
1. Eigentijds bestuur	7.255	426	1.057	0	0	5.771
2. Sociaal	20.373	18.866	174	5	0	1.329
3. Ruimte voor wonen	76.202	9.806	7.615	71	0	58.709
5. Duurzaam denken en doen	1.431	-	310	6	0	1.115
Totaal	**105.261**	**29.098**	**9.156**	**82**	**0**	**66.925**

De grootste investeringsuitgaven 2024:

(bedragen x € 1.000)	
Gemeentelijk Waterplan	2.128
Investeringen verhardingen	1.161
Herontwikkeling Oude Kerkstraat	1.153
Flexibele woningen	876
Diverse investeringen	3.838
Totaal	**9.156**

Afgesloten kredieten

In 2024 sloten we 9 kredieten af. Bij deze kredieten gaven we € 82.000 minder uit dan verwacht. Dit bedrag valt vrij.
Een overzicht van de kredieten die we afsloten staat hier.

Aanpassing kredieten

Voor de kredieten die we meenemen naar 2024 geldt dat het oorspronkelijke beschikbare budget gelijk blijft. We pasten geen kredieten aan.

Beschikbare kredieten

(bedragen x € 1.000)	
Omgevingsvisie	28.815
Verbreed Gemeentelijk RioleringsPlan	10.334
Investeringen verhardingen	5.071
Herinrichting Stadskantoor	4.037
Aanleg spooronderdoorgang en randweg	2.193
Flexibele woningen	2.169
Herontwikkeling Oude Kerkstraat	1.790
Renovatie vloer parkeergarage	1.285
Diverse investeringen	11.231
Totaal	**66.925**

bakertilly
Gewaarmerkt voor identificatie doeleinden d.d: 23-06-2025

Een uitgebreide specificatie van deze kredieten staat hier.

bakertilly
Gewaarmerkt voor identificatie
doeleinden d.d: 23-06-2025

Kredieten overgenomen naar 2025

Programma 1. Eigentijds bestuur en dienstverlening op maat in Etten-Leur

Investering *(bedragen x € 1.000)*	Gevoteerd krediet	Uitgaven t/m 2024	Beschikbaar 31-12-2024	Toelichting
Herinrichting begane grond Stadskantoor	5.266	1.228	4.037	In de raadsvergadering van 18 september 2023 stemde de raad in met het beschikbaar stellen van een krediet voor de herinrichting begane grond stadskantoor. Eind 2023 stelde het college het definitief ontwerp vast. De aanbesteding is opgestart in 2024. We streven naar oplevering eind 2025.
Vervanging wagenpark	694	0	694	De aanbesteding leverde onvoldoende wagens op. De aanbesteding start opnieuw, maar nu voor electrische wagens.
Verduurzaming Stadskantoor	700	13	687	Project loopt samen op met herinrichting begane grond (gezamenlijk aanbesteed).
Vervanging hardware werkplek	250	0	250	We schaffen hier meubilair en reserveringssysteem voor aan in 2025.
Aanpassing wanden en toegankelijkheid Stadskantoor	194	141	53	Project loopt.
Aanbouwdelen tractor	40	0	40	Onderdelen worden in 2025 geleverd.
Vervanging materiaal verkiezingen	25	0	25	Project wordt in 2025 uitgevoerd
Mobile devices	86	102	-15	Mobiele apparatuur voor 2024 en verder.
Totaal	**7.255**	**1.484**	**5.771**	

Programma 2. Sociaal Etten-Leur

Investering *(bedragen x € 1.000)*	Gevoteerd krediet	Uitgaven t/m 2024	Beschikbaar 31-12-2024	Toelichting
De Nobelaer	19.273	18.909	364	Nieuwbouw is gestart in tweede kwartaal 2020. Het gebouw werd 24 december 2021 opgeleverd. Oplossen restpunten gebouw in 2023. Er zijn nog openstaande verplichtingen die in 2025 afgewerkt worden.
School de 4 Heemskinderen (extra lokalen)	800	48	752	Project wordt in 2025 uitgevoerd
Vervanging textielcontainers	125	-	125	De containers waren niet op tijd leverbaar en worden begin 2025 geleverd.
Multifunctionele accommodatie Haansberg	100	12	88	Voor het maken en uitwerken van een ontwerp van de multifunctionele accommodatie in de wijk Haansberg stelde de raad een voorbereidingskrediet beschikbaar.
TOTAAL	**20.298**	**18.969**	**1.329**	

Programma 3. Ruimte voor wonen en leven in Etten-Leur

Investering *(bedragen x € 1.000)*	Gevoteerd krediet	Uitgaven t/m 2024	Beschikbaar 31-12-2024	Toelichting
Omgevingsvisie	30.000	1.185	28.815	De uitbreidingsplannen volgens de Omgevingsvisie vergen uitbreiding van de bestaande hoofdwegenstructuur. Voor de aanleg van onder andere een tunnel en randwegen zijn grootschalige grondverwervingen noodzakelijk.
Verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan (VGRP)	12.900	2.567	10.334	De verwachting is vanaf maart/april 2025 opstarten aanbesteding. Dit is afhankelijk van rechtelijke uitspraak op het ingediende bezwaar op projectplan waterwet. En verwerking vanuit het adviesbureau Het is onbekend wanneer de rechtszaak dient.
Investeringen verhardingen	6.437	1.366	5.071	Project zit in de onderhoudstermijn.

bakertilly
Gewaarmerkt voor identificatie doeleinden d.d: 23-06-2025

Investering *(bedragen x € 1.000)*	Gevoteerd krediet	Uitgaven t/m 2024	Beschikbaar 31-12-2024	Toelichting
Voorbereiding aanleg tunnel en randweg	2.500	307	2.193	De voorbereiding loopt. Twee ingenieursbureau's zijn gecontracteerd en met ProRail is een TunnelAlliantie aangegaan. Naast de diverse onderzoeken kijken we ook naar andere financieringsmogelijkheden voor de realisatie van de tunnel en oostelijke randweg.
Flexibele woningen	3.500	1.331	2.169	In 2023-2024 realiseerden we een nieuwe woonbuurt met 100 verplaatsbare woningen.
Herontwikkeling Oude Kerkstraat	3.000	1.210	1.790	Het voormalige Fri-Jado terrein wordt door het Grondbedrijf herontwikkeld. Voor de extra duurzaamheidswensen en civieltechnische aanpassingen wordt een bijdrage uit algemene middelen geleverd.
Renovatie vloer parkeergarage	1.300	15	1.285	De vloer in de parkeergarage is onvoldoende stroef, en kan een veiligheidsrisico vormen. We renoveren deze vloer. De aanbesteding is in 2024 opgestart, uitvoering vindt in 2025 plaats.
Investeringen Openbare verlichting	1.072	57	1.016	Project wordt in 2025 uitgevoerd
Omgevingsvisie, verbetering wegennet	1.000	18	982	Voor de uitbreidingsplannen uit de Omgevingsvisie moet de bestaande hoofdwegenstructuur aangepast worden. We bereiden deze uitbreidingen en aanpassingen voor.
Oeverbescherming Leurse Vaart	875	0	875	De voorbereiding van dit project wordt in 2025 opgestart
Herontwikkeling Stationsomgeving	4.000	3.271	729	Het project is grotendeels gereed. De maatregelen voor vergroenen Spoorlaan/Stationsgebied moeten nog uitgevoerd worden. Omdat er bouwontwikkelingen zijn (Oude Chinees, Oude Rabo, Spoorlaan 19 (links naast sportschool) welke naar verwachting eerdaags / dit jaar opgestart worden hebben we besloten om nog even te wachten met de werkzaamheden in het omliggend gebied tot deze zijn afgerond. Anders wordt al het nieuw gerealiseerde gesloopt
N640 rotonde, aansluiting, verkeersregelinstallaties	730	13	717	Dit project voeren we samen uit met de Provincie. Project is uitgesteld.
Voorbereiding hoofdwegenstructuur	750	120	630	Voor de uitbreidingsplannen uit de Omgevingsvisie moet de bestaande hoofdwegenstructuur aangepast worden. Voor de aanleg van een ontsluitingsweg zijn grootschalige grondverwervingen noodzakelijk.
Mobiliteitsplan	449	0	449	Jaarlijks is een bedrag beschikbaar voor investeringen uit het uitvoeringsprogramma Gemeentelijk Verkeers- en vervoersplan (GVVP). Met name verkeersveiligheids-projecten rondom scholen en in wijken. Door ziekte en capaciteitsgebrek is er een achtstand ontstaan. Vanaf 2025 staan er projecten gepland.
LED-verlichting parkeergarage	450	25	425	project heeft ambtelijk vertraging opgelopen, naar verwachting 2e helft jaar 2025 aanbesteding opstarten.
Verlichting Liesbosweg en Bolwerk	450	103	347	Project is in uitvoering
N389 (wegvakkentheorie)	250	1	249	Provincie Noord Brabant voert dit project in 2026 uit. We betalen een bijdrage aan provincie
Investeringen speeltoestellen	362	145	217	Betreft de jaarlijkse investering in speelterreinen
Investeringen Westpolderplas	150	11	139	Project is in voorbereiding
Vervanging verkeersregelinstallaties Schoonhout - Plantijnlaan	200	73	127	Project is in voorbereiding
Vervangen Slickbrug	150	40	110	We verwachten de werkzaamheden begin 2025 op te starten
Uitbreiding project Van 't Hoffstraat	280	200	80	Dit is een budgetuitbreiding voor het project Van 't Hoffstraat.
Zwaaikom Leurse Haven	56	1	55	De voorbereiding van dit project wordt in 2025 opgestart

bakertilly
Gewaarmerkt voor identificatie doeleinden d.d: 23-06-2025

Investering *(bedragen x € 1.000)*	Gevoteerd krediet	Uitgaven t/m 2024	Beschikbaar 31-12-2024	Toelichting
Vervanging automaten parkeergarage	250	199	51	De automaten in de parkeergarage worden vervangen. De laatste automaten worden in 2025 vervangen
Vervanging verkeersregelinstallaties Europalaan-Parklaan	32	0	32	Project is in voorbereiding
Herontwikkeling Markt 13 - parkeren Dreef	813	788	24	Het voormalige pand van de Aldi is gekocht en gesloopt. Een gedeelte van het vrijkomende terrein is verkocht als bouwkavel. De aangrenzende kavel moet nog ontwikkeld worden.
Oderkerkpark	142	168	-26	Project loopt door in 2025.
Vervanging gladheidsmaterieel	280	309	-29	De aanbesteding heeft in 2024 plaatsgevonden en materieel is geleverd
Reconstructie Spoorlaan	1.050	1.197	-147	Project zit in de onderhoudstermijn
TOTAAL	**73.428**	**14.719**	**58.709**	

Programma 5. Duurzaam denken en doen in Etten-Leur

Investering *(bedragen x € 1.000)*	Gevoteerd krediet	Uitgaven t/m 2024	Beschikbaar 31-12-2024	Toelichting
Uitvoeringsprogramma klimaatadaptatie	830	0	830	Projecten in de openbare ruimte worden klimaatadaptief gemaakt.
Vervanging 1-2G naar 5G containers	340	169	171	We vervangen de paslezers van de ondergrondse containers van 2G naar 5G. We ronden het project in 2025 af.
Hekwerk hondenuitlaatterrein	75	1	74	Dit budget is bestemd voor het herstellen en aanleggen van de hondenuitlaatterreinen.
Cameratoezicht bij afvalparkjes	40	0	40	Offertes zijn opgevraagd, werkzaamheden lopen door in 2025.
TOTAAL	**1.285**	**170**	**1.115**	
OVERGENOMEN NAAR 2024	**102.266**	**35.342**	**66.925**	

bakertilly
Gewaarmerkt voor identificatie doeleinden d.d: 23-06-2025

Kredieten beëindigd in 2024

Programma 2. Sociaal Etten-Leur

Investering *(bedragen x € 1.000)*	Gevoteerd krediet	Uitgaven t/m 2024	Beschikbaar 31-12-2024	Toelichting
Vervanging fontein Raadhuisplein	75	70	5	In april 2024 worden nog extra roosters geplaatst voor het behoud van de fontein. Inmiddels project gereed en afgesloten.
TOTAAL	**75**	**70**	**5**	

Programma 3. Ruimte voor wonen en leven in Etten-Leur

Investering *(bedragen x € 1.000)*	Gevoteerd krediet	Uitgaven t/m 2024	Beschikbaar 31-12-2024	Toelichting
Investeringen verhardingen	386	303	83	Project SLIC openbare verlichting buitengebied.
Vervanging verkeersregelinstallatie Bredaseweg - Lage Vaartkant	165	139	26	Project afgerond.
Uitvoering wijkplannen	37	21	16	Krediet afsluiten.
Veegmachine atletiekbaan	35	50	-15	De veegmachine is in 2024 geleverd
Gemeentelijk Waterplan	2.151	2.189	-38	De verwachting is vanaf maart/april 2025 opstarten aanbesteding. Dit is afhankelijk van rechtelijke uitspraak op het ingediende bezwaar op projectplan waterwet. En verwerking vanuit het adviesbureau Het is onbekend wanneer de rechtszaak dient.
TOTAAL	**2.774**	**2.702**	**71**	

Programma 5. Duurzaam denken en doen in Etten-Leur

Investering *(bedragen x € 1.000)*	Gevoteerd krediet	Uitgaven t/m 2024	Beschikbaar 31-12-2024	Toelichting
Vervanging glascontainers	116	108	9	Project gereed.
Bladruimmachine (groen)	30	33	-3	De bladruimmachine is in 2024 geleverd.
TOTAAL	**146**	**141**	**6**	
TOTAAL BEËINDIGD	**2.995**	**2.913**	**82**	

Openbaarheid

Openbaarheid

Op 1 mei 2022 trad de Wet open overheid (Woo) in werking als opvolger van de Wet openbaarheid van bestuur.
De Woo richt zich op een transparante overheid: overheidsinformatie moet goed vindbaar, uitwisselbaar en eenvoudig te ontsluiten zijn. De Woo bestaat uit drie hoofdonderdelen: de passieve openbaarmaking, de actieve openbaarmaking en het op orde brengen en houden van de informatiehuishouding. In 2027 moet het deel actieve openbaarmaking volledig ingevoerd zijn en in 2030 moet het informatiebeheer op orde zijn.

Passieve openbaarmaking

Passieve openbaarmaking betekent dat de gemeente op verzoek informatie openbaar maakt. In

bakertilly
Gewaarmerkt voor identificatie doeleinden d.d: 23-06-2025

2024 namen we 25 Woo-verzoeken in behandeling. Hiervan zijn er 20 verwerkt. Om juridische redenen zijn er 5 niet verder behandeld.

Actieve openbaarmaking
Actieve openbaarmaking betekent dat de gemeente uit eigen beweging informatie openbaar maakt. De wet verplicht ons om 11 informatiecategorieën openbaar te maken.

Zo proberen we onze inwoners, ondernemers en overige partners zo goed mogelijk te informeren over de bij ons beschikbare informatie. Veel informatie maken we al actief openbaar. Dit zijn bijvoorbeeld organisatiegegevens, lokale regelgeving, officiële bekendmakingen zoals vergunningen, raadsbesluiten en raadsinformatie, collegebesluiten, financiële gegevens en omgevingsplannen.

De actuele stand van zaken van de actieve openbaarmaking van Etten-Leur is te vinden op de Woo-index en op onze website.

Financieel
Via het gemeentefonds ontvangen we geld voor de invoering van de Woo. We gebruiken dit om de veranderingen in onze informatie- en automatiseringsvoorzieningen op orde te brengen en door te ontwikkelen.

bakertilly
Gewaarmerkt voor identificatie
doeleinden d.d: 23-06-2025

Subsidies

Subsidies

De paragraaf Subsidies bevat twee onderdelen. De gemeente verstrekt aan partners subsidie, omdat zij doelen van het gemeentelijk beleid realiseren. De gemeente spant zich ook in om zelf subsidies te verwerven.

bakertilly
Gewaarmerkt voor identificatie
doeleinden d.d: 23-06-2025

Verstrekte subsidies

(bedragen x € 1)	Aangevraagd	Toegekend en betaald
In 2024 verleenden we de volgende subsidies	**7.707.074**	**7.414.244**

Adviesorganen - structureel *(bedragen x € 1)*	**Aangevraagd**	**Toegekend en betaald**
Participatieraad	1.460	1.662
Totaal Adviesorganen - structureel	**1.460**	**1.662**

Cultuur - structureel *(bedragen x € 1)*	**Aangevraagd**	**Toegekend en betaald**
Constantia	8.100	8.100
Orgelkring	1.455	1.455
Orkest Pro Musica	950	950
Sint Nicolaas vereniging Etten-Leur	1.200	1.200
Stichting Carnavalsoptocht Etten-Leur	6.000	6.000
Stichting Heemkundig Streekmuseum Jan Uten Houte	15.000	12.000
Stichting MaMi Etten-Leur	4.500	3.000
Stichting Vincent van Gogh Etten-Leur	14.250	10.000
Theatergroep Josjes	1.100	1.100
TheatrEL	900	900
Toneelgezelschap Mag 't licht uit	550	550
Totaal Cultuur - structureel	**54.005**	**45.255**

Cultuur - incidenteel *(bedragen x € 1)*	**Aangevraagd**	**Toegekend en betaald**
Stichting Leut op ut Plein	11.000	10.000
Stichting MaMi Etten-Leur	12.500	10.000
Totaal Cultuur - incidenteel	**23.500**	**20.000**

Cultuur en kunstbeoefening - structureel *(bedragen x € 1)*	**Aangevraagd**	**Toegekend en betaald**
Stichting Nieuwe Nobelaer	3.543.150	3.416.975
Totaal Cultuur en kunstbeoefening - structureel	**3.543.150**	**3.416.975**

Energie-advies warmte scan en uitvoering isolatiemaatregelen - incidenteel *(bedragen x € 1)*	**Aangevraagd**	**Toegekend en betaald**
Diverse individuele verstrekkingen	-	101.135
Totaal Energie-advies warmte scan en uitvoering isolatiemaatregelen - incidenteel	**-**	**101.135**

Groene daken - incidenteel *(bedragen x € 1)*	**Aangevraagd**	**Toegekend en betaald**
Diverse individuele verstrekkingen	-	10.110
Totaal Groene daken - incidenteel	**-**	**10.110**

bakertilly
Gewaarmerkt voor identificatie doeleinden d.d: 23-06-2025

Huur- en exploitatiesubsidie - structureel *(bedragen x € 1)*	Aangevraagd	Toegekend en betaald
ASE (de Linde)	20.685	20.685
Beheerstichting De Vleer	11.003	10.685
Beheerstichting Den Overkant	12.403	12.825
Beheerstichting Voortouw	4.000	-1.800
Diverse gebruikers Slotlaan	18.415	18.415
Energiecoöperatie DuurSaam Etten-Leur	6.000	6.000
IVN Huursubsidie	24.423	24.423
Jeugdland exploitatie Wipakker	11.833	11.833
Jeugdland Huur Wipakker	20.281	20.281
Scouting Paulus Etten-Leur	18.428	18.428
Scouting Tarcisius / exploitatie Vijfhuizenweg	18.650	18.650
Scoutinggroep Lambertus Etten-Leur	29.295	20.495
Stichting Instuif "Het Zorgenkind"	665	665
Stichting Nieuwe Nobelaer	134.395	129.610
Stichting Ut Proathuis	19.414	19.152
Stichting uwEnergieloket	35.000	18.467
Stichting Vincent van Gogh Etten-Leur	15.768	15.768
Wijkvereniging Hooghuis	3.204	3.204
Vereniging Buurtbelang Grauwe Polder exploitatie	12.000	11.000
Vereniging Buurtbelang Grauwe Polder huur	26.131	27.131
Wijkvereniging Centrum Oost de Linde	1.800	1.800
Wijkvereniging Centrum West	30.433	22.433
Wijkvereniging Etten-Leur Noord Hasselbraam	2.301	2.301
Totaal Huur- en exploitatiesubsidie - structureel	**476.526**	**432.452**

Subsidieregeling Informele zorg - structureel *(bedragen x € 1)*	Aangevraagd	Toegekend en betaald
Avoord (preventieve huisbezoeken)	3.200	3.200
Avoord (schaapskooi)	2.000	2.000
KBO Kring gemeente Etten-Leur	4.900	4.900
Oranjestichting Etten-Leur	3.450	3.450
Stichting Alzheimer Nederland	3.250	3.091
Stichting GGz Breburg Groep preventie programma's	28.385	28.385
Stichting Hartveilig Etten-Leur	8.500	8.500
Stichting Monisha	5.014	-
Stichting Thuisgekookt	26.850	-
Totaal Subsidieregeling Informele zorg - structureel	**85.549**	**53.526**

Informele zorg - incidenteel *(bedragen x € 1)*	Aangevraagd	Toegekend en betaald
Zonnebloem	392	392
Totaal Informele zorg - incidenteel	**392**	**392**

Subsidieregeling Jeugd- en jongerenwerk - structureel *(bedragen x € 1)*	Aangevraagd	Toegekend en betaald
Jeugdland	7.300	7.300
Scouting Paulus Etten-Leur	8.350	8.350
Scoutinggroep Lambertus Etten-Leur	8.644	8.644
Stichting Instuif "Het Zorgenkind"	4.585	4.335
Totaal Subsidieregeling Jeugd- en jongerenwerk - structureel	**28.879**	**28.629**

bakertilly
Gewaarmerkt voor identificatie doeleinden d.d: 23-06-2025

Subsidieregeling Leefbaarheid - incidenteel *(bedragen x € 1)*	Aangevraagd	Toegekend en betaald
Buurtschap Attelaken	4.000	4.000
Buurtschap Den Hill	4.000	4.000
Buurtvereniging Grauwe Polder	1.340	1.340
Fleurs veldje	2.000	2.500
KPJ Etten	-	2.500
Paulushofje	475	475
Hooghuis Zilvermeeuw	4.450	2.650
Stichting Natuur- en MilieuEducatie Etten-Leur	15.000	10.000
Stichting Samenwerkingsplafform ANWB Automaatje	2.100	2.100
Stichting de Achtertuin	4.990	4.990
Vereniging buurtbelang Banakkers	2.000	2.000
Wijkvereniging Centrum- West	2.580	2.580
Wijkvereniging Etten-Leur Noord	2.320	2.320
Wijkvereniging Grient	4.800	4.800
Wijkvereniging/Buurtbelang de Keen	5.000	5.000
Individuele verstrekkingen	5.780	5.780
Totaal Subsidieregeling Leefbaarheid - incidenteel	**60.835**	**57.035**

Subsidieregeling Maatschappelijke Hulpverlening - structureel *(bedragen x € 1)*	Aangevraagd	Toegekend en betaald
Stichting GGz Breburg Groep Aanlopen	89.735	89.735
Stichting GGz Breburg Groep Stekkie	73.890	73.890
Stichting GGz Breburg Groep Wijk GGZ	117.607	117.607
Stichting Slachtofferhulp Nederland	16.469	16.469
Totaal Subsidieregeling Maatschappelijke Hulpverlening - structureel	**297.701**	**297.701**

Subsidieregeling Onderhoud monumenten - incidenteel *(bedragen x € 1)*	Aangevraagd	Toegekend en betaald
Individuele verstrekkingen	-	5.024
Totaal Subsidieregeling Onderhoud monumenten - incidenteel	**-**	**5.024**

Subsidieregeling Onderhoud monumenten - structureel *(bedragen x € 1)*	Aangevraagd	Toegekend en betaald
Monumentenwacht	-	12.075
Totaal Subsidieregeling Onderhoud monumenten - structureel	**-**	**12.075**

Subsidieregeling Overig - structureel *(bedragen x € 1)*	Aangevraagd	Toegekend en betaald
Energiecoöperatie DuurSaam Etten-Leur	38.450	6.000
RADAR	34.828	34.828
Stichting Vincent van Gogh Etten-Leur	15.000	15.000
Streekomroep	30.667	30.667
Totaal Subsidieregeling Overig - structureel	**118.945**	**86.495**

Subsidieregeling Overig - incidenteel *(bedragen x € 1)*	Aangevraagd	Toegekend en betaald
Energiecoöperatie DuurSaam Etten-Leur	38.450	6.000
Bond van Nederlandse Militaire Oorlogs- en dienstslachtoffers	100	-
Fizzio	8.300	8.300
Maatschap Verloskundigen Etten-Leur	16.095	8.048
Nobelaer BV	7.200	3.000
Stichting Lionsclub Etten-Leur en Junior Kamer Etten-Leur	4.465	4.465
Stichting Sportservice Noord-Brabant	190.776	190.776
Vereniging Buurtbelang Grauwe Polder	8.564	8.564
Totaal Subsidieregeling Overig - incidenteel	**238.090**	**225.743**

bakertilly
Gewaarmerkt voor identificatie doeleinden d.d: 23-06-2025

Subsidieregeling Sociaal cultureel werk - structureel *(bedragen x € 1)*	Aangevraagd	Toegekend en betaald
EHBO vereniging Johannes de Deo	1.250	1.250
Stichting Present in Vriendschap	5.000	5.000
Totaal Subsidieregeling Sociaal cultureel werk - structureel	**6.250**	**6.250**

Subsidieregeling Sport - structureel *(bedragen x € 1)*	Aangevraagd	Toegekend en betaald
Badmintonclub Saturnus	2.000	1.550
Etten Leurse Basketball Club	8.050	4.500
H V Internos	12.100	11.207
Hockeyclub Etten-Leur	27.630	-
Korfbalvereniging Focus	9.794	3.840
Pro Players B.V.	22.500	-
Rugbyclub Etten-Leur	2.500	2.435
Sportvereniging DIO Etten-Leur	9.500	6.278
Sportvereniging Rowi	2.687	2.352
Stichting Sportgala Etten-Leur	3.709	3.709
Stichting Wielertopsport Etten-Leur	4.814	4.818
T.C. "De Vijfhuizen"	3.510	3.210
Tafeltennisvereniging "Tanaka"	2.800	2.050
Tennis- en padelclub Etten-Leur	11.600	3.100
Voetbalvereniging "De Sportvriend Etten" (DSE)	12.000	650
voetbalvereniging Internos	8.000	3.500
Zwem- en waterpolo club DIO	3.100	3.100
Totaal Subsidieregeling Sport - structureel	**146.294**	**56.299**

Subsidieregeling Sport - incidenteel *(bedragen x € 1)*	Aangevraagd	Toegekend en betaald
Badmintonclub Saturnus	3.650	2.000
TC de Vijfhuizen	10.000	10.000
Zwem- en waterpolo club DIO	4.074	4.074
Totaal Sport - incidenteel	**17.724**	**16.074**

Subsidieregeling Surplus - structureel *(bedragen x € 1)*	Aangevraagd	Toegekend en betaald
Stichting Surplus (7x24 uur bereikbaarheid en buurtbemiddeling)	499.014	499.014
Stichting Surplus (EL voor elkaar, informele zorg)	407.852	407.852
Stichting Surplus (exploitatie jongerencentrum)	5.000	5.000
Stichting Surplus (formulierenteam)	38.707	38.707
Stichting Surplus (frontoffice Centrum voor Jeugd en Gezin)	24.000	24.000
Stichting Surplus (huur jongerencentrum)	5.840	5.840
Stichting Surplus (jeugd- en jongerenwerk)	522.326	522.326
Stichting Surplus (meedenkcoaches)	213.204	213.204
Stichting Surplus (project De Linde)	153.816	153.816
Stichting Surplus (project In je Uppie)	8.400	8.400
Stichting Surplus (project mantelzorgwaardering)	45.500	45.500
Stichting Surplus (Samen Scheiden)	17.779	17.779
Stichting Surplus (Budgetcoaching, Vroeg erop af)	184.205	184.205
Stichting Surplus (Voorleesexpress Spel aan Huis)	80.481	80.481
Stichting Surplus (wijkwerk)	154.211	133.981
Totaal Subsidieregeling Surplus - structureel	**2.360.335**	**2.340.105**

Subsidieregeling Surplus - incidenteel *(bedragen x € 1)*	Aangevraagd	Toegekend en betaald
Stichting Surplus	60.096	60.096
Stichting Surplus (Armoede)	100.000	100.000
Totaal Subsidieregeling Surplus - incidenteel	**160.096**	**160.096**

bakertilly
Gewaarmerkt voor identificatie doeleinden d.d: 23-06-2025

Subsidieregeling Vangnetfonds - structureel *(bedragen x € 1)*	Aangevraagd	Toegekend en betaald
Stichting Leergeld Noord-West Brabant	24.000	24.000
Totaal Subsidieregeling Vangnetfonds - structureel	**24.000**	**24.000**

Vangnetregeling energiekosten maatschappelijke instellingen 2022 - incidenteel *(bedragen x € 1)*	Aangevraagd	Toegekend en betaald
Turfschip	-	-28.582
Stichting Valpoort	-	441
Totaal Vangnetregeling energiekosten maatschappelijke instellingen 2022 - incidenteel	**-**	**-28.141**

Vangnetregeling energiekosten maatschappelijke instellingen 2023 - incidenteel *(bedragen x € 1)*	Aangevraagd	Toegekend en betaald
Turfschip	-	-21.366
Hockeyclub Etten-Leur	-	2.478
Honk en Softbalvereniging The Stags	-	-504
KV Focus	-	-89
Protestante gemeente Etten-Leur	-	4.843
Rugbyclub Etten-Leur	-	2.573
SC Unitas '30	-	-3.227
Stichting Paulushofje	-	-279
Surplus Welzijn	-	236
Tennisclub Etten	-	7.397
Totaal Vangnetregeling energiekosten maatschappelijke instellingen 2023 - incidenteel	**-**	**-7.939**

Subsidieregeling Verkeer en vervoer - structureel *(bedragen x € 1)*	Aangevraagd	Toegekend en betaald
Veilig verkeer Nederland afdeling Etten-Leur	15.575	15.973
Totaal Subsidieregeling Verkeer en vervoer - structureel	**15.575**	**15.973**

Subsidieregeling Wijkverenigingen - structureel *(bedragen x € 1)*	Aangevraagd	Toegekend en betaald
Buurtvereniging "D'n Donk"	125	125
Buurtvereniging Grauwe Polder	125	125
Buurtvereniging Rondom de Bremberg	125	125
Buurtvereniging Zandspui	125	125
Katholieke Bond van Ouderen Afdeling Etten-Leur Centrum/Zuid	500	500
KBO Kring gemeente Etten-Leur	500	500
Stichting de Hilsebergen	-	-125
Stichting Wijkbelang Centrum-Oost	8.550	6.538
Stichting Wijkbelang Hooghuis	7.300	3.000
Vereniging Buurtbelang Grauwe Polder	500	500
Vrouwen van Nu	500	500
Wijkvereniging buurtbelang banakkers	8.705	8.705
Wijkvereniging Centrum West	500	500
Wijkvereniging Etten-Leur Noord	10.583	7.347
Wijkvereniging Grient	500	500
Wijkvereniging Schoenmakershoek	4.550	3.775
Wijkvereniging/Buurtbelang de Keen	4.580	4.580
Totaal Subsidieregeling Wijkverenigingen - structureel	**47.768**	**37.320**

Ontvangen subsidies

We vragen alleen de subsidies aan die passen in en bijdragen aan ons eigen beleid. Bij een groot deel van de subsidiemogelijkheden is er sprake van cofinanciering. Dat betekent dat de subsidie wordt verstrekt onder de voorwaarde dat de gemeente een deel van het benodigde

bakertilly
Gewaarmerkt voor identificatie doeleinden d.d: 23-06-2025

bedrag bijdraagt. Als de gemeente niet in staat is geld bij te dragen, maken we geen aanspraak op cofinanciering.

Hieronder staat het overzicht van de ontvangen subsidies.

Verstrekker *(bedragen x € 1)*	Project	Ontvangen 2024
Rijksdienst voor Ondernemend Nederland	Tijdelijke regeling klimaat en energiebeleid	895.214
Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties	Aanpak energiearmoede	748.430
Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport	Gezond en actie leven akkoord	747.115
Gemeente Breda	Integraal zorgakkoord	314.970
Provincie Noord-Brabant	Subsidie bodemsaneringen	218.149
Rijksdienst voor ondernemend Nederland	Huisvesting aandachtsgroepen - tiny houses	105.890
Provincie Noord-Brabant	Stimulering bouwimpuls	100.000
Provincie Noord-Brabant	Mensgerichte maatregelen - Mobiliteitsprogramma	70.000
Europese subsidie	Smart Light Concepts	60.147
Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties	Informatiepunt Digitale Overheid	43.646
Provincie Noord-Brabant	Snelfietsroute Roosendaal - Etten-Leur	25.000
Kunstbalie	Verantwoording cultuureducatie	24.076
Gemeente Breda	Impulsregeling klimaatadaptatie	20.026
Totaal		**3.372.663**

bakertilly
Gewaarmerkt voor identificatie doeleinden d.d: 23-06-2025

Jaarrekening

Het college van burgemeester en wethouders legt ieder jaar verantwoording af aan de gemeenteraad van Etten-Leur over het gevoerde beleid.
De jaarrekening is hiervan de financiële vertaling.

1. Lasten en baten per programma

1.1 Totaaloverzicht

Dit totaaloverzicht geeft inzicht in de lasten en baten per programma voor de jaarrekening 2024. Ook geeft het inzicht in het saldo van de algemene dekkingsmiddelen, de post onvoorzien en de mutaties in de reserves. Deze gegevens staan naast de gewijzigde begrotingscijfers 2024. De verschillende onderdelen lichten we toe.

(bedragen x € 1.000)	Begroting 2024		Begroting 2024 na wijziging		Rekening 2024		Resultaat
Programma	**Lasten**	**Baten**	**Lasten**	**Baten**	**Lasten**	**Baten**	**2024**
1. Eigentijds bestuur en dienstverlening	-5.901	697	-4.667	1.086	-5.292	1.679	-3.613
2. Sociaal	-53.723	5.798	-62.186	11.368	-60.126	12.363	-47.763
3. Ruimte voor wonen en leven	-34.904	20.922	-49.886	36.317	-28.525	15.525	-13.000
4. Economie en werk	-28.722	13.187	-28.599	14.016	-28.780	14.081	-14.699
5. Duurzaam denken en doen	-12.890	8.493	-14.084	8.663	-12.772	8.517	-4.255
Subtotaal programma's	**-136.140**	**49.097**	**-159.422**	**71.449**	**-135.494**	**52.165**	**-83.329**
Algemene dekkingsmiddelen							
Lokale heffingen	0	10.132	0	10.276	0	10.228	10.228
Uitkering Gemeentefonds	0	93.908	0	95.774	0	97.498	97.498
Dividenden	0	12	0	12	0	21	21
Saldo financieringsfunctie	-1.952	32	-1.952	32	-1.810	147	-1.663
Subtotaal algemene dekkingsmiddelen	**-1.952**	**104.085**	**-1.952**	**106.095**	**-1.810**	**107.894**	**106.084**
Overhead	-17.753	2.909	-17.925	2.917	-18.316	3.092	-15.225
Vennootschapsbelasting	0	0	-50	0	-154	0	-154
Post onvoorzien	-250	0	-72	0	0	0	0
Totaal saldo van baten en lasten	**-156.095**	**156.091**	**-179.420**	**180.461**	**-155.774**	**163.150**	**7.376**
Toevoeging en onttrekkingen reserves	-2.827	2.831	-2.913	5.116	-8.788	8.089	-699
Resultaat	**-158.922**	**158.922**	**-182.333**	**185.577**	**-164.562**	**171.239**	**6.677**

bakertilly
Gewaarmerkt voor identificatie doeleinden d.d: 23-06-2025

1.2 Algemene dekkingsmiddelen

De algemene dekkingsmiddelen bestaan uit de lokale heffingen, de algemene uitkering uit het Gemeentefonds, dividenden en het saldo uit de financieringsfunctie.

1.2.1 Lokale heffingen

Lokale heffingen *(bedragen x € 1.000)*	Rekening 2023	Raming begroting 2024	Actuele begroting 2024	Rekening 2024	Verschil
Onroerendezaakbelasting	9.370	9.802	9.946	9.919	-27
Hondenbelasting	198	199	199	187	-12
Precariobelasting	40	49	49	41	-7
Toeristenbelasting	57	82	82	80	-2
Totaal lokale heffingen	**9.665**	**10.132**	**10.276**	**10.228**	**-48**

1.2.2 Uitkering Gemeentefonds

De uitkering Gemeentefonds is het geld dat gemeenten van het Rijk ontvangen om hun taken uit te voeren.

Uitkering gemeentefonds *(bedragen x € 1.000)*	Rekening 2023	Raming begroting 2024	Actuele begroting 2024	Rekening 2024	Verschil
Uitkering gemeentefonds	88.904	93.908	95.774	97.498	1.723

Deze uitkering mogen we overal voor inzetten. De actuele begroting voor de uitkering Gemeentefonds baseren we op de septembercirculaire 2024 en tegen actuele prijzen. Dit betekent dat we in de begroting van de algemene uitkering de loon- en prijsontwikkeling van de rijksuitgaven meenemen.

1.2.3 Dividenden

Jaarlijks ontvangen we dividend van de Bank Nederlandse Gemeenten.

Dividenden *(bedragen x € 1.000)*	Rekening 2023	Raming begroting 2024	Actuele begroting 2024	Rekening 2024	Verschil
Bank Nederlandse Gemeenten	25	12	12	21	9

1.2.4 Financieringsfunctie

Onder het saldo van de financieringsfunctie verstaan we het verschil tussen de te betalen en te ontvangen rente.

Financieringsfunctie *(bedragen x € 1.000)*	Rekening 2023	Raming begroting 2024	Actuele begroting 2024	Rekening 2024	Verschil
Rentelasten	-1.126	-1.952	-1.952	-1.810	142
Rentebaten	233	32	32	147	115
Totaal financieringsfunctie	**-893**	**-1.919**	**-1.919**	**-1.663**	**256**

bakertilly
Gewaarmerkt voor identificatie doeleinden d.d: 23-06-2025

1.3 Post onvoorzien

in de begroting 2024 namen we voor onvoorzien € 250.000 op.
Hoe we dit geld gebruikten staat hieronder.

Begrotingswijziging *(bedragen x € 1.000)*	raads-vergadering	Onderwerp	
Begroting 2024			250
2e begrotingswijziging 2024 (1e bestuursrapportage)	01-07-2024	Subsidie Carnaval	-20
3e begrotingswijziging 2024 (2e bestuursrapportage)	11-11-2024	Verplaatsing gasverdeelstation	-16
3e begrotingswijziging 2024 (2e bestuursrapportage)	11-11-2024	Herdenking 80-jaar bevrijding Etten-Leur	-43
3e begrotingswijziging 2024 (2e bestuursrapportage)	11-11-2024	Algemene inzet tweede bestuursrapportage	-100
Totaal			**72**

1.4 Overhead

Gemeenten zijn verplicht de overhead centraal in de begroting en jaarrekening op te nemen. De definitie van overhead is hier: alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces.

Het gaat dan op hoofdlijnen om de volgende kosten:

- huisvesting en facilitaire zaken (inclusief beveiliging);
- leidinggevenden primair proces;
- financiën, toezicht en controle gericht op de eigen organisatie;
- personeel en organisatie;
- inkoop (inclusief aanbesteding en contractmanagement);
- interne en externe communicatie;
- juridische zaken;
- bestuurszaken en bestuursondersteuning (exclusief griffie);
- informatievoorziening en automatisering;
- documentaire informatievoorziening;
- managementondersteuning primair proces.

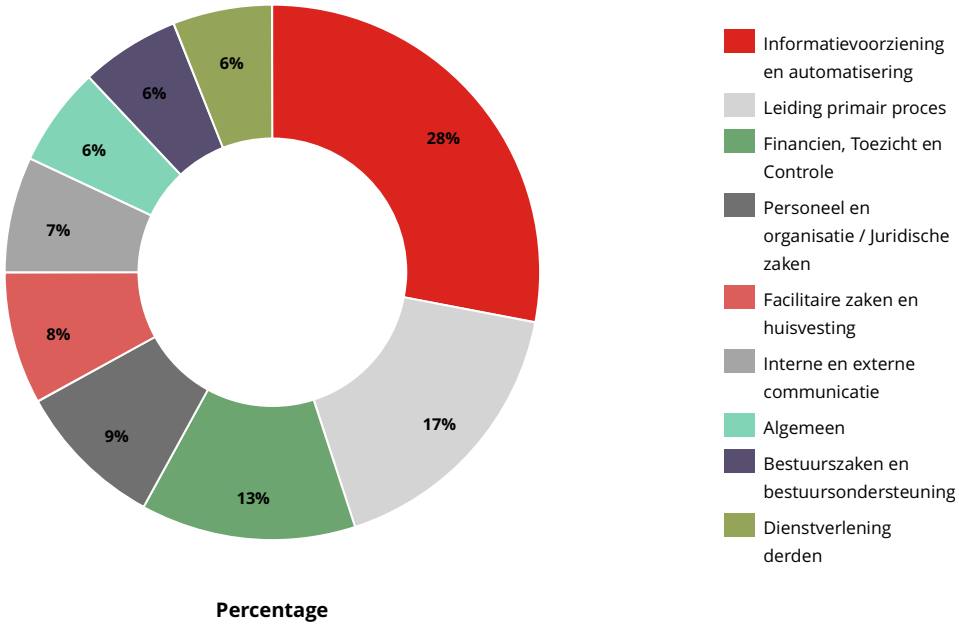
De inkomsten die we met overhead genereren (bijvoorbeeld door dienstverlening) brengen we in mindering op de kosten.

Opbouw overhead	Raming begroting 2024	Actuele begroting 2024	Rekening 2024
Totale overheadkosten	-17.753	-17.925	-18.316
Totale overheadinkomsten (met name dienstverlening RWB, Werkplein en Zundert)	2.909	2.917	3.092
Totale overhead	**-14.844**	**-15.008**	**-15.225**
Toerekening aan investeringen, grondexploitaties en voorzieningen	1.572	1.274	1.248
Netto saldo overhead	**-13.272**	**-13.733**	**-13.977**

De totale overheadkosten bedroegen € 18,3 miljoen. In de grafiek ziet u de procentuele opbouw van de overhead.

bakertilly
Gewaarmerkt voor identificatie doeleinden d.d: 23-06-2025

Omdat we met de overhead ook inkomsten genereren is de totale overhead € 15,2 miljoen.
In de begroting was dat € 15,0 miljoen.

1.5 Vennootschapsbelasting

Belastingplichtige activiteiten voor de vennootschapsbelasting zijn: grondbedrijf, verkoop van reststromen uit huishoudelijk afval, bedrijfsafval, parkeergarage en straatparkeren. Het resultaat op straatparkeren is echter wel vrijgesteld. Op basis van zeer voorzichtige uitgangspunten nemen we ook de aanleg van rioolaansluitingen, de aanleg van in- en uitritten en het resultaat op reclame-uitingen in de aangiften vennootschapsbelasting op.

We dienden de aangiften vennootschapsbelasting tot en met 2023 in. Definitieve aanslagen werden opgelegd tot en met 2020.

We verwachten dat we over 2023 € 62.000 en over 2024 € 172.000 aan vennootschapsbelasting moeten betalen.

1.6 Overzicht incidentele baten en lasten

Bij het opstellen van de jaarrekening stellen we een overzicht van incidentele baten en lasten op. We doen dit om te beoordelen of er sprake is van materieel evenwicht (structurele lasten worden gedekt door structurele baten). Dit overzicht gebruikt de provincie voor hun beoordeling als toezichthouder.

In hoofdlijn zijn alle baten en lasten structureel. Of een bedrag incidenteel is, is afhankelijk waarvoor dit bedrag bedoeld is.
Ook moet er sprake zijn van een duidelijke einddatum. We nemen bedragen op groter dan

bakertilly
Gewaarmerkt voor identificatie doeleinden d.d: 23-06-2025

€ 50.000.
Mutaties in reserves nemen we altijd op.

In de jaarrekening 2024 namen we per programma de volgende incidentele lasten en baten op:

(bedragen x € 1.000)	lasten	baten
Programma 1. Veiligheid	-1.179	2.404
Programma 2. Verkeer, vervoer en waterstaat	-1.508	1.085
Programma 3. Economie	-3.327	2.581
Programma 4. Onderwijs	0	170
Programma 5. Sport, cultuur en recreatie	-1.773	0
Totaal	**-7.787**	**6.240**

Programma 1

(bedragen x € 1.000)	lasten	baten
1. Projectleiderspool	-100	
1. Projectleiderspool (dekking uit reserve Optimalisatie bedrijfsvoering)		100
2. Dekking resultaatbestemmingen 2023		1.864
3. Versterking Algemene reserve	-735	
4. Invoering financieel pakket (onttrekking reserve Nog uit te voeren werkzaamheden)		177
5. Implementatie software burgerzaken (storting reserve Nog uit te voeren werkzaamheden)	-150	
6. Vitaal en veerkrachtig (onttrekking reserve Nog uit te voeren werkzaamheden)		114
7. Kosten automatisering	-101	
7. Reserve automatisering		101
8. Algemene reserve	-48	
8. Reserve Volkshuisvesting en reserve Elektronische dienstverlening		48
9. Het verhaal van Etten-Leur (storting reserve Nog uit te voeren werkzaamheden)	-45	
Totaal	**-1.179**	**2.404**

1. Projectleiderspool
De kosten van de projectleiderspool dekken we uit de reserve Optimalisatie bedrijfsvoering.

2. Resultaatbestemmingen jaarrekening 2023
Met het vaststellen van de jaarrekening 2023 zijn ook de resultaatbestemmingen vastgesteld. Zie Besluitvorming jaarrekening 2023. In 2024 zetten we dat geld in voor de dekking van uitgaven.

3. Versterking Algemene reserve
We versterkten het eigen vermogen door een storting in de algemene reserve.

4. Invoering financieel pakket
De implementatie van het nieuwe financieel pakket duurde een aantal jaren. In 2023 hadden we hier € 177.000 van over. Dit bedrag gebruikten we in 2024.

5. Implementatie software burgerzaken
In 2025 ronden we de invoering van de nieuwe burgerzaken applicatie af. We storten dit bedrag in de reserve Nog uit te voeren werkzaamheden.

bakertilly
Gewaarmerkt voor identificatie doeleinden d.d: 23-06-2025

6. Herstelfonds Vitaal en Veerkrachtig Etten-Leur

In 2021 was € 1.000.000 over van het Herstelfonds Vitaal en Veerkrachtig. Van dit bedrag gebruikten we in 2024 nog € 114.000.

7. Automatisering

De incidentele automatiseringskosten dekken we uit de reserve automatisering.

8. Algemene reserve

We heffen de reserve Volkshuisvesting algemeen en de reserve Elektronische dienstverlening op. De bedragen voegen we toe aan de Algemene reserve.

9. Het verhaal van Etten-Leur

In 2024 maakten we een start met "Het verhaal van Etten-Leur". In 2025 gaan we verder met de promotie van Etten-Leur. We storten het overschot in de reserve Nog uit te voeren werkzaamheden.

Programma 2

(bedragen x € 1.000)	lasten	baten
1. Onttrekking dekkingsreserve Onderwijs		492
2. Energiecompensatie (onttrekking Nog uit te voeren werkzaamheden)		500
3. Lokale onderwijsagenda (storting reserve Nog uit te voeren werkzaamheden)	-906	
4. Herstelkosten noodopvang vluchtelingen (storting reserve Nog uit te voeren werkzaamheden)	-514	
5. Kunst in de wijk	-46	
5. Reserve cultuur		46
6. Leefbaarheidsbudget (storting reserve Nog uit te voeren werkzaamheden)	-42	
6. Leefbaarheidsbudget (onttrekking Nog uit te voeren werkzaamheden)		47
Totaal	**-1.508**	**1.085**

1. Onttrekking dekkingsreserve Onderwijs

In de exploitatie nemen we een vast bedrag op voor kapitaallasten onderwijshuisvesting. Voor de kosten boven dit bedrag zetten we de reserve onderwijs in.

2. Energiecompensatie maatschappelijke organisaties

Voor de verdere verduurzaming van onze sportclubs en andere maatschappelijke accommodaties gebruikten we in 2024 € 500.000 uit de reserve Nog uit te voeren werkzaamheden.

3. Lokale onderwijsagenda

De lokale onderwijsagenda is een akkoord tussen gemeente en schoolbesturen. Hierin is vastgelegd hoe onze onderwijspartners en zorg zich verder ontwikkelen de komende jaren. We ontvangen hiervoor een subsidie vanuit de overheid die we in meerdere jaren gebruiken. Via de reserve Nog uit te voeren werkzaamheden nemen we het overschot mee naar 2025.

4. Herstelkosten noodopvang vluchtelingen

In de jaarrekening van 2023 namen we een resultaatbestemming op van € 514.000 voor toekomstige herstelkosten van de locaties waar Oekraïense vluchtelingen worden opgevangen.

bakertilly
Gewaarmerkt voor identificatie doeleinden d.d: 23-06-2025

Deze locaties zijn nog steeds in gebruik en er zijn tot nu toe geen herstelkosten gemaakt. Dit bedrag nemen we via de reserve Nog uit te voeren werkzaamheden mee naar 2025.

5. Kunst in de wijk

Voor de realisatie van kunst in de wijken, gebruiken we de reserve Cultuur.

6. Leefbaarheidsbudget

Het bedrag dat we van het leefbaarheidsbudget 2024 overhouden nemen via de reserve Nog uit te voeren werkzaamheden mee naar 2025.

Programma 3

(bedragen x € 1.000)	lasten	baten
1. Saldo baten en lasten grondexploitaties	-925	925
2. Reserve infrastructurele oplossingen	-1.500	
3. Tijdelijke woningen (onttrekking uit reserve Nog uit te voeren werkzaamheden)		350
4. Brug Halsche Vliet (onttrekking uit reserve Nog uit te voeren werkzaamheden)		75
5. Activiteiten jeugd (onttrekking Algemene reserve)		10
6. Verkoop grond en snippergroen		183
7. Verkoop Van Goghkerk	-206	195
8. Verkoop pand Kattestraat	-670	670
9. Verkoop percelen Haansberg	-26	173
Totaal	**-3.327**	**2.581**

1. Saldo baten en lasten grondexploitaties

Het resultaat binnen de grondexploitaties verrekenen we met de reserves Grondbedrijf. In de begroting en jaarrekening verwerken we het resultaat van het Grondbedrijf budgetneutraal.

2. Storting reserve Infrastructurele oplossingen

Voor toekomstige infrastructurele oplossingen storten we € 1.500.000 in de reserve.

3. Tijdelijke woningen

Als oplossing voor de woningnood realiseerden we aan de Veldbloemenhof samen met woningbouwvereniging Alwel 100 flexwoningen voor spoedzoekers en statushouders.

4. Brug Halsche Vliet

De brug over de Halsche Vliet werd in 2024 aangelegd. We gebruikten hiervoor de bedragen uit de reserve Nog uit te voeren werkzaamheden en de reserve Kwaliteitsverbetering Landschap.

5. Activiteiten jeugd

De raad stelde € 10.000 uit de Algemene reserve beschikbaar voor activiteiten voor de jeugd.

6. Verkoop grond en snippergroen

In 2024 verkochten we grond en snippergroen.

7. Verkoop Van Goghkerk

In 2024 verkochten we de Van Goghkerk.

bakertilly
Gewaarmerkt voor identificatie doeleinden d.d: 23-06-2025

8. Verkoop pand Kattestraat

In 2024 verkochten we een pand in de Kattestraat.

Programma 4

(bedragen x € 1.000)	lasten	baten
1. Centrumvisie (onttrekking uit reserve Nog uit te voeren werkzaamheden)		70
2. Armoede-impulsbudget (onttrekking Algemene reserve)		100
Totaal	**0**	**170**

1. Centrumvisie

We formuleren een centrumvisie waar we kijken naar het winkelbestand, verblijven in het winkelgebied en verkeer. We gebruikten het bedrag dat we uit 2023 meenamen via de reserve Nog uit te voeren werkzaamheden.

2. Armoede-impulsbudget

De raad besloot bij de begroting 2024 dit armoede-impulsbudget ten laste van de algemene reserve vrij te maken voor Surplus. Het is besteed aan extra bezetting op de onderdelen Meedenkcoaches, Maatschappelijk Werk, Geld en Recht en Informele Zorg.

Programma 5

(bedragen x € 1.000)	lasten	baten
1. Subsidies duurzaamheidsmaatregelen (storting reserve Nog uit te voeren werkzaamheden)	-829	
2. Subsidie energieadviezen (onttrekking reserve Nog uit te voeren werkzaamheden)		300
3. Verduurzamen woningen (onttrekking Algemene reserve)		200
3. Subsidie zonnepanelen (storting reserve Nog uit te voeren werkzaamheden)	-195	
4. Project Grote oogst (storting reserve Nog uit te voeren werkzaamheden)	-110	
5. Schone lucht akkoord (onttrekking reserve Nog uit te voeren werkzaamheden)		50
5. Schone lucht akkoord (storting reserve Nog uit te voeren werkzaamheden)	-43	
6. Bijdrage kwaliteitsverbetering landschap	-18	
7. Voorziening kwaliteitsverbetering landschap	-578	
7. Reserve kwaliteitsverbetering landschap en reserve Compenserend groen		578
Totaal	**-1.773**	**1.128**

1. Subsidie duurzaamheidsmaatregelen

Voor subsidieregelingen was in 2024 € 900.000 beschikbaar. Hiervan is € 300.000 afkomstig uit 2023. Subsidieregelingen zijn nog onvoldoende in beeld bij inwoners. Vanaf 2025 brengen we de regelingen nog meer onder de aandacht van inwoners. Via de reserve Nog uit te voeren werkzaamheden nemen we dit geld mee naar 2025.

2. Subsidie energieadviezen

De raad stelde in 2023 budget beschikbaar voor het verstrekken van subsidie voor energieadviezen en oplossingen. Er zijn energieadviezen aangevraagd die alleen in de winter kunnen worden uitgevoerd. Het overschot uit de reserve Nog uit te voeren werkzaamheden gebruikten we hiervoor in 2024.

3. Verduurzamen woningen

De raad besloot bij de behandeling van de tweede bestuursrapportage 2023 dit bedrag in 2024

bakertilly
Gewaarmerkt voor identificatie doeleinden d.d: 23-06-2025

te gebruiken voor verduurzaming van woningen onder andere met zonnepanelen. We halen het daarvoor nu weer uit de algemene reserve.
De samenwerking voor de zonnepanelen met Alwel kwam langzaam op gang. Door de afschaffing van de salderingsregeling werden zonnepanelen minder aantrekkelijk. We zoeken naar een andere invulling voor dit budget in overleg met Alwel. Via de reserve Nog uit te voeren werkzaamheden nemen we dit geld mee naar 2025.

4. Project Grote oogst
Het project Grote oogst ronden we in 2026 af. Via de reserve Nog uit te voeren werkzaamheden nemen we dit geld mee naar 2025.

5. Schone lucht akkoord
De raad stelde voor het Schone luchtakkoord € 50.000 beschikbaar. Via de reserve Nog uit te voeren werkzaamheden nemen we het restant mee naar 2025.

6. Kwaliteitsverbetering landschap
De gemeente moet de ontvangen bijdragen gebruiken voor de doelen in het buitengebied die in de provinciale Omgevingsverordening staan. We storten de bijdrage in de reserve Kwaliteitsverbetering landschap.

7. Aanpassing reserves in voorziening Kwaliteitsverbetering landschap
Door een technische aanpassing boeken we het saldo van de reserve Kwaliteitsverbetering Landschap en de reserve Compenserend Groen over naar de voorziening Kwaliteitsverbetering Landschap.

1.7 Structurele toevoegingen en onttrekkingen reserves

Een overzicht van de toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves staat hier.

Toevoegingen aan en onttrekkingen uit de reserves zijn in principe incidenteel.
Dat geldt niet wanneer het gaat om reguliere onttrekkingen aan dekkingsreserves (kapitaallasten).

Onderstaand staan de structurele mutaties in de reserves.

Lasten (stortingen reserves):

(bedragen x € 1.000)	2024
Niet van toepassing	
Totaal stortingen reserves	**0**

Baten (onttrekkingen reserves):

bakertilly
Gewaarmerkt voor identificatie doeleinden d.d: 23-06-2025

(bedragen x € 1.000)	2024
Dekkingsreserve kapitaallasten Sportvoorzieningen	286
Totaal onttrekkingen reserves	**286**

1.8 Wet Normering Topinkomens (WNT)

De WNT verplicht tot het openbaar maken van de salarissen van de zogeheten topfunctionarissen. Tot de topfunctionarissen behoren diegenen die leiding geven aan de gehele organisatie. Bij gemeenten behoren de gemeentesecretaris en de griffier tot deze topfunctionarissen.

Functiegegevens 2024 *(bedragen x € 1)*	*W.C.M. Voeten* *griffier*	*C. Smits* *gemeentesecretaris*
Aanvang en einde functievervulling in 2024	01-01/31-12	01-01/31-12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1	1
Dienstbetrekking?	ja	ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	113.732	136.423
Beloningen betaalbaar op termijn	17.980	22.229
Subtotaal	*131.712*	*158.652*
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	233.000	233.000
Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen	*n.v.t*	*n.v.t*
Bezoldiging	131.712	158.652
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	*n.v.t*	*n.v.t*
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	*n.v.t*	*n.v.t*

Functiegegevens 2023 *(bedragen x € 1)*	*W.C.M. Voeten* *griffier*	*C. Smits* *gemeentesecretaris*
Aanvang en einde functievervulling in 2023	01-01/31-12	01-01/31-12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1	1
Dienstbetrekking?	ja	ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	108.173	130.021
Beloningen betaalbaar op termijn	17.140	21.281
Subtotaal	*125.313*	*151.302*
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	223.000	223.000
Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen	*n.v.t*	*n.v.t*
Bezoldiging	125.313	151.302
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	*n.v.t*	*n.v.t*
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	*n.v.t*	*n.v.t*

bakertilly
Gewaarmerkt voor identificatie doeleinden d.d: 23-06-2025

2. Balans

2. Balans

ACTIVA *(bedragen x € 1.000)*	31-12-2023	31-12-2024
A. VASTE ACTIVA		
1. Immateriële vaste activa		
Voorbereidings- en ontwikkelingskosten	0	1.661
Totaal immateriële vaste activa	**0**	**1.661**
2. Materiële vaste activa		
Investeringen met een economisch nut		
- investering met economisch nut waarvoor heffing kan worden geheven	23.811	25.392
- overige investeringen met een economisch nut	122.148	133.447
Totaal investeringen met een economisch nut	**145.959**	**158.839**
Investeringen met een maatschappelijk nut	14.876	17.670
Totaal materiële vaste activa	**160.834**	**176.509**
3. Financiële vaste activa		
Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen:	202	202
Overige langlopende leningen uitgeleend geld	2.101	1.967
Totaal financiële vaste activa	**2.302**	**2.168**
TOTAAL VASTE ACTIVA	**163.136**	**180.338**
B. VLOTTENDE ACTIVA		
1. Voorraden		
a. Grond- en hulpstoffen:	0	0
b. Onderhanden werk, waaronder gronden in exploitatie	17.183	18.755
minus voorzieningen grondexploitatie	*-2.105*	*-1.788*
c. Gereed product en handelsvoorraden	0	0
Totaal voorraden	**15.078**	**16.967**
2. Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar		
a. Vorderingen op openbare lichamen	10.398	10.215
b. Rekening Courant verhoudingen met niet financiële instellingen	833	375
c. Rekening Courant met het Rijk	0	0
d. Overige vorderingen	865	639
minus voorzieningen dubieuze debiteuren	*-722*	-607
Totaal vorderingen	**11.374**	**10.623**
3. Liquide middelen	**3.486**	**2**
4. Overlopende activa	**4.380**	**7.053**
TOTAAL VLOTTENDE ACTIVA	**34.317**	**34.645**
TOTAAL ACTIVA	**197.454**	**214.983**

bakertilly
Gewaarmerkt voor identificatie doeleinden d.d: 23-06-2025

PASSIVA *(bedragen x € 1.000)*	31-12-2023	31-12-2024
A. VASTE PASSIVA		
1. Eigen vermogen		
a. Algemene reserves	19.413	21.815
b. Bestemmingsreserves	32.848	34.939
c. Rekeningsaldo	3.793	6.677
Totaal reserves	**56.054**	**63.430**
2. Voorzieningen	**36.846**	**38.503**
3. Langlopende schulden		
a. Opgenomen langlopende geldleningen:		
- binnenlandse banken en overige financiële instellingen	58.000	57.000
- openbare lichamen	25.000	35.000
b. Waarborgsommen	633	660
Totaal langlopende schulden	**83.633**	**92.660**
TOTAAL VASTE PASSIVA	**176.533**	**194.594**
B. VLOTTENDE PASSIVA		
1. Kortlopende schulden	**6.390**	**5.556**
2. Overlopende passiva		
a. Nog te betalen bedragen	**8.696**	**10.260**
b. Vooruitontvangen bedragen voor uitkeringen met specifiek doel van:		
- Het Rijk	**5.235**	**4.574**
- Overige Nederlandse overheidslichamen	**0**	**0**
c. Overige vooruitontvangen bedragen	**599**	**0**
TOTAAL VLOTTENDE PASSIVA	**20.921**	**20.390**
TOTAAL PASSIVA	**197.454**	**214.983**
Gewaarborgde leningen	251.638	279.890

2.1 Immateriële vaste activa

De immateriële vaste activa bestaan uit voorbereidings- en ontwikkelingskosten voor grondexploitaties.

(bedrag x € 1.000)	Boekwaarde 1-1-2024	Herclassificering beginbalans	Investeringen 2024	Desinvesteringen 2024	Afschrijving 2024	Bijdragen derden 2024	Duurzame waardevermindering 2024	Boekwaarde 31-12-2024
a. Voorbereidings- en ontwikkelingskosten	0	459	1.202					1.661
Totaal	**0**	**459**	**1.202**	**0**	**0**	**0**	**0**	**1.661**

2.1 Materiële vaste activa

De materiële vaste activa bestaan uit twee onderdelen: investeringen met economisch nut en investeringen met maatschappelijk nut. Deze lichten we hieronder toe.

Investeringen met economisch nut

bakertilly
Gewaarmerkt voor identificatie doeleinden d.d: 23-06-2025

(bedrag x € 1.000)	Boekwaarde 1-1-2024	Herwaardering 2024	Ingesteringsinbalans	Investering 2024	Desinvestering 2024	Afschrijving 2024	Bijdragen derden 2024	Duurzame waardevermindering 2024	Boekwaarde 31-12-2024
a. Gronden en terreinen	25.852		-459	14.293	680				39.006
b. Woonruimten	1.054			976			700		1.331
c. Bedrijfsgebouwen	86.124			1.201	206	3.169	68		83.883
d. Grond/weg/waterbouwkundig werk	26.277			2.726		796	448		27.759
e. Vervoermiddelen	1.890			392		303			1.979
f. Machines, apparaten en installaties	93					22			71
g. Overige materiele vaste activa	4.668			748		606			4.810
Totaal	**145.959**		**-459**	**20.337**	**886**	**4.895**	**1.216**	**0**	**158.839**

In 2024 investeerden we vooral in de openbare ruimte en in de aankoop van gronden voor de Omgevingsvisie.
Meer informatie staat in de paragraaf investeringen.
Er zijn geen gronden uitgegeven in erfpacht.

De desinvestering was de verkoop van de Van Gogh kerk.

Investeringen met maatschappelijk nut

(bedrag x € 1.000)	Boekwaarde 1-1-2024	Investering 2024	Desinvestering 2024	Afschrijving 2024	Bijdragen derden 2024	Duuurzame waarde vermindering 2024	Boekwaarde 31-12-2024
a. Gronden en terreinen	0						0
b. Woonruimten	0						0
c. Bedrijfsgebouwen	0						0
d. Grond/weg/waterbouwkundig werk	14.876	3.513		616	103		17.670
e. Vervoermiddelen	0						0
f. Machines, apparaten en installaties	0						0
g. Overige materiele vaste activa	0						0
Totaal	**14.876**	**3.513**	**0**	**616**	**103**	**0**	**17.670**

We investeerden in een groot aantal projecten in het openbaar gebied. Het gaat om het gedeelte dat geen onderhoud is en niet ten laste van de voorziening Verhardingen mag worden gebracht. Dit gedeelte activeren we en daar schrijven we op af.
Alle investeringen met maatschappelijk nut zijn investeringen na 1 januari 2017.

(bedrag x € 1.000)	Boekwaarde 1-1-2024	Herwaardering 2024	Ingesteringsinbalans	Investering 2024	Desinvestering 2024	Afschrijving 2024	Bijdragen derden 2024	Duurzame waardevermindering 2024	Boekwaarde 31-12-2024
Totaal materiële vaste activa	**160.834**		**-459**	**23.850**	**886**	**5.511**	**1.319**	**0**	**176.509**

2.2 Financiële vaste activa

Het verloop van de financiële vaste activa in 2024 ziet er als volgt uit.

bakertilly
Gewaarmerkt voor identificatie doeleinden d.d: 23-06-2025

(bedrag x € 1.000)	Boekwaarde 1-1-2024	investering 2024	desinvestering 2024	Aflossing 2024	Boekwaarde 31-12-2024
1. Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen	202	0	0	0	202
2. Overige langlopende leningen	2.101	111	0	245	1.967
Totaal	**2.302**	**111**	**0**	**245**	**2.168**

We lichten de onderdelen hieronder toe.

1. Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen

(bedrag x € 1.000)	31-12-2023	31-12-2024
a. Deelname kapitaal NV BNG	22	22
b. Deelname kapitaal Brabant Water N.V.	170	170
c. Aandeel Rewin	9	9
Totaal	**202**	**202**

Er waren in 2024 geen mutaties bij de kapitaalverstrekkingen.

2. Overige langlopende leningen

(bedragen x € 1.000)	31-12-2023	31-12-2024
Leningen ambtenaren voor woningbouw	350	329
Duurzaamheidsleningen	425	434
Startersleningen	816	753
Overige leningen	510	451
Totaal	**2.101**	**1.967**

Leningen ambtenaren voor woningbouw

In 2024 betaalden (oud)medewerkers hun jaarlijkse aflossing.

Duurzaamheidsleningen

Voor duurzaamheid verstrekten we in de afgelopen jaren leningen aan verenigingen of stichtingen. Ik 2024 verstrekten we 2 nieuwe leningen. Op de leningen werd volgens schema afgelost.

Startersleningen

De raad stelde € 1,5 miljoen beschikbaar voor het verstrekken van startersleningen. Aan het Stimuleringsfonds Svn maakten we € 1 miljoen over. Het bedrag dat nog niet aan leningen is verstrekt beheert Svn. Als dit bedrag op is vullen we dit aan. De startersleningen zijn de eerste drie jaar rente- en aflossingsvrij en hebben in principe een looptijd van 30 jaar. Startersleningen kunnen tussentijds boetevrij worden afgelost. In 2024 is er voor € 48.000 aan nieuwe leningen verstrekt en is op de bestaande leningen € 111.000 afgelost.

Overige leningen

Dit zijn leningen aan scholen en het drukkerijmuseum.

bakertilly
Gewaarmerkt voor identificatie doeleinden d.d: 23-06-2025

2.3 Voorraden

De opgenomen voorraden op de balans splitsen we naar de volgende categorieën:

(bedragen x € 1.000)	31-12-2023	31-12-2024
Grond- en hulpstoffen grondexploitatie		
- overige grond- en hulpstoffen	0	0
- onderhanden werk	17.183	18.755
Totaal	**17.183**	**18.755**
Voorzieningen grondexploitatie	-2.105	-1.788

Onderhanden werk

Hieronder staat het verloop van de exploitaties die in ontwikkeling zijn.

(bedragen x € 1.000)	Boekwaarde 1-1-2024	Vermeerdering 2024	Vermindering 2024	Winstneming 2024	Boekwaarde 31-12-2024
Schoenmakershoek-Oost	5.261	237	0	0	5.498
Nobelaer	-932	224	44	0	-752
Spoorzone - Juvenaat	-750	380	12	338	-44
Streek	-1.866	1.068	204	325	-677
Haansberg 1 Oost	4.593	266	9	0	4.850
Vosdonk-Noord	10.705	484	1.339	0	9.850
Vosdonk-Zuid	172	108	260	11	31
Groene Wig	0	4	4	0	0
Ecologische verbindingszones	0	16	16	0	0
Totaal	**17.183**	**2.787**	**1.888**	**674**	**18.755**

De boekwaarde van de exploitaties steeg met name door kosten voor bouw- en woonrijp maken, rentebijschrijvingen en winstnemingen (vermeerderingen). Door grondverkopen en vrijval van voorzieningen daalt de boekwaarde (verminderingen).

In 2024 waren de uitgaven hoger dan inkomsten waardoor de boekwaarde toe nam.

Toelichting onderhanden werk

Voor het onderhanden werk zijn de nog te maken kosten en de te verwachten opbrengsten:

(bedragen x € 1.000)	Boekwaarde 31-12-2024	Voorziening exploitatietekort	Nog te maken kosten	Nog te realiseren opbrengsten	Geraamde eindresultaat
Totaal exploitaties onderhanden werk	18.755	1.788	13.315	32.677	-2.395

Een negatief geraamd eindresultaat betekent dat de exploitaties per saldo een positief resultaat hebben.
De opbrengsten zijn dan hoger dan de lasten.

De geraamde kosten en opbrengsten baseerden we op de exploitatieopzetten per bouwgrondexploitatie.
We hanteerden hierbij de volgende parameters:

bakertilly
Gewaarmerkt voor identificatie doeleinden d.d: 23-06-2025

- rentepercentage: 1,25% in 2025, 1,35% in 2026, 1,40% in 2027, 1,45% in 2028 en vanaf 2029 1,50%;
- kostenstijging (indexering): 4,5% in 2025, 3,5% in 2026 en 2027 van vanaf 2028 2,00%;
- opbrengststijging: 0,00%;
- disconteringsvoet: 2,00%.

Naast bovengenoemde parameters zijn de volgende uitgangspunten van belang:
- gronduitgifte vindt gefaseerd plaats (geen concurrentie tussen projecten);
- geen overschrijding van 10-jaarstermijn;
- nominale waarde van eindresultaat;
- voorzichtigheidsprincipe bij beoordeling grondprijzen;
- tussentijdse winstneming vindt plaats op basis van de POC-methode (percentage of completion). Lasten en baten, en het resultaat dat daaruit ontstaat, rekenen we toe aan de periode waarin deze zijn gerealiseerd.

Periodiek herzien we de exploitatieopzetten en bieden deze aan de raad ter vaststelling aan. Voor bouwgrondexploitaties waarvoor we een nadelig resultaat verwachten vormen we een voorziening ter grootte van dit tekort. Deze voorziening vormen we op basis van nominale waarde.

Scenario's

Om schommelingen in de markt weer te geven werkten we naast de normale berekening twee scenario's uit.

	scenario 1	scenario 2
Vertraging in de uitgifte	1 jaar	2 jaar
Extra kostenstijging per jaar	1%	2%
Opbrengstdaling	geen	0,5% vanaf 2025
Rentestijging	tot 2% in 2029	tot 2,5% in 2029

De uitkomst van deze scenario's is:

bakertilly
Gewaarmerkt voor identificatie doeleinden d.d: 23-06-2025

Woningbouwlocaties	Prognoseresultaat		
(bedragen x € 1.000)	exploitatie	scenario 1	scenario 2
Schoenmakershoek-Oost	20	-230	-551
Spoorzone Juvenaat	4	0	0
De Streek	129	0	0
Haansberg deelgebied 1 (Oost)	16	-535	-1.484
Nobelaer	87	74	60
Woningbouwlocaties	**256**	**-691**	**-1.975**
Bedrijventerreinen			
Vosdonk-Zuid	639	914	508
Vosdonk Noord	-1.788	-2.136	-2.935
Bedrijventerreinen	**-1.149**	**-1.222**	**-2.427**
Totaal	**-893**	**-1.913**	**-4.402**

2.4 Vorderingen

1. Vorderingen op openbare lichamen

(bedragen x € 1.000)	31-12-2023	31-12-2024
Vorderingen op publiekrechtelijke lichamen	2.685	2.487
Vorderingen BTW	0	0
Vordering BTW compensatiefonds	7.713	7.728
Totaal	**10.398**	**10.215**
Voorziening Dubieuze debiteuren sociale zekerheid	-522	-447

Vordering op publiekrechtelijke lichamen

Dit zijn de debiteuren van het Werkplein en vorderingen op andere overheidsinstellingen.

We waarderen de debiteuren tegen nominale waarde. Het bedrag dat op 31 december 2024 openstaat betreft een groot aantal vorderingen die we in 2025 ontvangen. Voor mogelijke oninbaarheid vormden we een voorziening.

Vorderingen BTW

De BTW op ondernemersactiviteiten verrekenen we ieder kwartaal met de Belastingdienst.
Op 31 december 2024 is sprake van een schuld en is het saldo opgenomen aan de passiva-zijde.
De verrekening van BTW op overheidsactiviteiten (BTW-compensatiefonds) vindt eenmaal per jaar plaats.
De compensabele BTW over 2024 ontvangen we in 2025.

2a. Rekening courant verhoudingen met niet-financiële instellingen

(bedragen x € 1.000)	31-12-2023	31-12-2024
Rekening courant Stimuleringsfonds Volkshuisvesting	762	340
Rekening courant Sociale Verzekeringsbank	71	36
Totaal	**833**	**375**

Rekening courant Stimuleringsfonds Volkshuisvesting (Svn)

In april 2013 stelde de raad € 1 miljoen beschikbaar voor het verstrekken van startersleningen.

bakertilly
Gewaarmerkt voor identificatie doeleinden d.d: 23-06-2025

In 2022 is daar € 500.000 aan toegevoegd. In totaal is dus € 1.500.000 beschikbaar voor startersleningen.
Het bedrag dat niet is uitgeleend beheert het Stimuleringsfonds.

Rekening courant Sociale Verzekeringsbank

De Sociale Verzekeringsbank (SVB) betaalt de persoonsgebonden budgetten (PGB) uit aan de budgethouders van zowel de gemeente Etten-Leur als de gemeente Zundert. Hiervoor maken we elk kwartaal bedragen over aan de SVB waarna deze de betalingen kan doen. Het nog niet uitgekeerde bedrag is op 31 december in rekening courant aanwezig.

2b. Rekening courant verhouding met het Rijk

(bedragen x € 1.000)	31-12-2023	31-12-2024
Uitzetting in schatkist	0	0
Totaal	**0**	**0**

Overtollig geld, boven de drempelwaarde, moeten we onderbrengen bij de schatkist van het Rijk. Op 31 december 2024 stond er niets bij het Rijk uit.

3. Overige vorderingen

(bedragen x € 1.000)	31-12-2023	31-12-2024
Debiteuren	865	639
Totaal	**865**	**639**
Voorziening dubieuze debiteuren	-200	-160

Debiteuren

We waarderen de debiteuren tegen nominale waarde. Het bedrag dat 31 december 2024 openstaat betreft een groot aantal vorderingen die we in 2025 ontvangen. Voor mogelijke oninbaarheid vormden we een voorziening.

2.5 Liquide middelen

Het saldo van de liquide middelen bestaat uit volgende onderdelen:

(bedragen x € 1.000)	31-12-2023	31-12-2024
Kassaldi	8	2
Bank- en girosaldi	3.478	0
Totaal	**3.486**	**2**

Op 31 december 2024 is sprake van een bankschuld en is het saldo opgenomen aan de passiva-zijde.

bakertilly
Gewaarmerkt voor identificatie doeleinden d.d: 23-06-2025

Schatkistbankieren

Decentrale overheden zijn verplicht om geld wat over is tijdelijk te storten in de schatkist bij het Ministerie van Financiën.
Op het moment dat we het geld nodig hebben nemen we dit weer op.

Hierbij is sprake van een drempelwaarde: bedragen onder deze waarde mogen we buiten de schatkist houden.
De drempelwaarde is 2% van het begrotingstotaal: € 3.178.000.

In de tabel staan de bedragen die we buiten de schatkist hielden. Daaruit blijkt dat we de drempelwaarde in 2024 niet overschreden.

(bedragen x € 1.000)	31-12-2024
1e kwartaal	1.219
2e kwartaal	1.122
3e kwartaal	1.147
4e kwartaal	807

2.6 Overlopende activa

De overlopende activa bestaan uit de volgende onderdelen:

(bedragen x € 1.000)	31-12-2023	31-12-2024
Nog te ontvangen bedragen overheidslichamen	217	1.417
Nog te ontvangen bedragen overig	3.592	4.798
Vooruitbetaalde bedragen	571	838
Totaal	**4.380**	**7.053**

Nog te ontvangen bedragen overheidslichamen

(bedragen x € 1.000)	Boekwaarde 1-1-2024	ontvangst	besteding	Boekwaarde 31-12-2024
Gemeentelijke hulp gedupeerden toeslagenproblematiek	84	90	-325	319
Kwijtschelding gemeentelijke belastingen	-	0	-8	8
Specifieke uitkering Sport	-	246	-288	42
Specifieke uitkering IZA-doelen 2023-2026	-	85	-315	230
Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne	123	3.462	-4.156	817
Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo)	11	0	10	1
Totaal	**217**	**3.883**	**-5.082**	**1.417**

Nog te ontvangen bedragen

In 2025 ontvangen we nog € 4,8 miljoen. De grootste posten hiervan zijn:

- € 1,0 miljoen voor afvalinzameling (extra leegmaken van containers);
- € 1,1 miljoen voor afrekening Zundert;
- € 0,8 miljoen Algemene uitkering;
- € 0,5 miljoen resultaat Beschermd Wonen 2024;

bakertilly
Gewaarmerkt voor identificatie doeleinden d.d: 23-06-2025

- € 0,5 miljoen afrekening Jeugdzorg Plus.

Vooruitbetaalde bedragen

Eind 2024 betaalden we al facturen die betrekking hadden op 2025. Het gaat onder andere om verzekeringspremies, licenties en bijdragen voor gemeenschappelijke regelingen.

bakertilly
Gewaarmerkt voor identificatie doeleinden d.d: 23-06-2025

2.7 Eigen vermogen

Het in de balans opgenomen eigen vermogen bestaat uit de volgende posten:

(bedragen x € 1.000)	31-12-2023	31-12-2024
a. Algemene reserves	19.413	21.815
b. Bestemmingsreserve	32.848	34.939
c. Rekeningsaldo	3.793	6.677
Totaal	**56.054**	**63.430**

Het jaarrekeningresultaat 2024 is € 6.677.000 positief.

De toelichting op de reserves staat hier.

2.8 Voorzieningen

De balanspost voorzieningen ziet er als volgt uit:

(bedragen x € 1.000)	31-12-2023	31-12-2024
Voorzieningen	36.846	38.503

De balanspost voorzieningen is exclusief de voorziening "dubieuze debiteuren" en "exploitatietekorten grondexploitaties".
Deze brengen we aan de activazijde in mindering op de vorderingen en op de voorraden grondexploitatie.

Een toelichting op de voorzieningen staat hier.

2.9 Langlopende schulden

De specificatie van de langlopende schulden is als volgt:

(bedragen x € 1.000)	31-12-2023	31-12-2024
a. Opgenomen langlopende geldleningen:		
1. Binnenlandse banken en overige financiële instellingen	58.000	57.000
2. Openbare lichamen	25.000	35.000
b. Waarborgsommen	633	660
Totaal	**83.633**	**92.660**

Opgenomen langlopende geldleningen

In 2024 losten we € 11,0 miljoen af. We sloten voor € 20 miljoen nieuwe leningen af. De rentelast was € 1.585.000.
Meer informatie over financiering nemen we op in de paragraaf Financiering.

Verplichting leningen

Op 31 december 2024 hadden we € 92,0 miljoen aan leningen.

bakertilly
Gewaarmerkt voor identificatie doeleinden d.d: 23-06-2025

Over deze leningen zijn we € 1.686.000 per jaar aan rente verschuldigd.
In het overzicht staan de renteverplichtingen.

(bedragen x € 1.000)	Renteverplichting
< 1 jaar	1.686
> 1 jaar en < 5 jaar	7.773
> 5 jaar	8.834

Waarborgsommen

Als zekerheidsstelling voor de nakoming van aangegane verplichtingen brengen we aan marktpartijen in veel gevallen een bedrag als waarborgsom in rekening. Bij verwervingen houden we een bedrag in op de betaling van de koopsom. Wanneer aan de overeengekomen verplichting is voldaan maken we het ingehouden bedrag alsnog over.

2.10 Kortlopende schulden

De specificatie van de kortlopende schulden is als volgt:

(bedragen x € 1.000)	31-12-2023	31-12-2024
Opgenomen kasgeld leningen	-	-
Banksaldi	-	2.390
Crediteuren	6.390	3.166
Totaal	**6.390**	**5.556**

Crediteuren

Aan het eind van het jaar ontvangen we zoals gebruikelijk een groot aantal facturen. De lasten verwerken we in de jaarrekening 2024 maar deze facturen betalen we in 2025.

bakertilly
Gewaarmerkt voor identificatie doeleinden d.d: 23-06-2025

2.11 Overlopende passiva

De specificatie van de post overlopende passiva is als volgt:

(bedragen x € 1.000)	31-12-2023	31-12-2024
Nog te betalen bedragen	8.696	10.260
Vooruitontvangen voorschotbedragen overheidslichamen	5.235	4.574
Vooruitontvangen bedragen	599	0
Totaal	**14.530**	**14.833**

Nog te betalen bedragen

In 2025 betalen we nog € 11,3 miljoen voor posten uit 2024. De grootste posten hiervan zijn:
- € 3,5 miljoen voor kosten Wmo en jeugdzorg;
- € 1,7 miljoen voor loonheffing;
- € 1,0 miljoen voor rente van langlopende geldleningen.

Vooruitontvangen voorschotbedragen overheidslichamen

De vooruitontvangen voorschotbedragen van overheidslichamen zijn diverse Rijksuitkeringen en subsidies met een specifiek bestedingsdoel. Het verloopoverzicht is hieronder weergegeven.

(bedragen x € 1.000)	Boekwaarde 1-1-2024	Ontvangsten	Bestedingen	Boekwaarde 31-12-2024
Nationaal Programma Onderwijs (NPO)	558	0	-557	1
Tijdelijke impulsregeling klimaatadaptatie 2021-2027	-	384	-12	372
Af te dragen debiteurenontvangsten SZW	99	0	-98	1
Onderwijsroute 2022	74	0	-74	-
Specifieke uitkering Sport	82	0	-82	-
Preventieakkoord	15	0	0	15
Domein-overstijgend samenwerken 2023	-	109	-90	19
Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA)	236	776	-767	245
Regeling specifieke uitkering startbouwimpuls	-	288	0	288
Meerjarige regeling voor huisvesting aandachtsgroepen	700	0	-700	-
Aanpak energiearmoede	2.011	-895	-745	371
Regeling huisvesting aandachtsgroepen	190	0	-106	84
Lokale aanpak isolatie	-	2.248	-24	2.224
Capaciteit decentrale overheid voor klimaat- en energiebeleid	652	750	-895	507
Reductie energieverbruik woningen RREW -	292	0	-292	-
Grote oogst	-	165	0	165
Specifieke uitkering Meerkosten Energie openbare zwembaden	-	0	137	137
Investeringsfonds Stedelijke Vernieuwing (ISV)	126	0	-25	101
Subsidie instandhouding monumenten	29	15	0	44
Controle coronatoegangsbewijs	115	0	-114	1
Sportakkoord-Leefstijl	57	0	-57	-
Totaal	**5.235**	**3.840**	**-4.501**	**4.574**

Aanpak energiearmoede

Bij deze regeling staat een negatieve ontvangst van € 895.000. Dit is een overboeking van een ontvangst naar Capaciteit decentrale overheid voor klimaat- en energiebeleid.

bakertilly
Gewaarmerkt voor identificatie doeleinden d.d: 23-06-2025

2.12 Niet uit de balans blijkende rechten en verplichtingen

De gemeente Etten-Leur is voor een aantal toekomstige jaren verbonden aan verschillende, niet uit de balans blijkende, financiële rechten en verplichtingen. De belangrijkste verplichtingen en rechten lichten we hier toe.

Verplichting leningen

Op 31 december 2024 hadden we € 92,0 miljoen aan leningen. We zijn daarvoor € 1.686.000 per jaar aan rente verschuldigd.
Dit bedrag wordt elk jaar minder. In het overzicht staan de renteverplichtingen.

(bedragen x € 1.000)	Renteverplichting
< 1 jaar	1.686
> 1 jaar en < 5 jaar	7.773
> 5 jaar	8.834

Verplichting vakantiedagen

De waarde van de nog niet opgenomen vakantiedagen door het personeel bedraagt per 31 december 2024 € 2.230.000.

Nog te betalen leasetermijnen

(bedragen x € 1.000)	Bedrag per jaar	Totale verplichting
Groot formaat printers (plotters)	10	47
Koffieautomaten	16	22
Productieprinter repro	20	63
Decentrale repro faciliteiten	16	88
Totaal	**63**	**221**

Overige rechten

- Met de Regio West-Brabant sloten we een dienstverleningsovereenkomst tot en met 2025 voor € 240.000 per jaar.
- Met de gemeenschappelijke regeling Werkplein Hart van West-Brabant sloten we een dienstverleningsovereenkomst tot en met 2029 voor € 379.000 per jaar.

Flexwoningen

We maakten met Alwel in een samenwerkingsovereenkomst afspraken over de 100 flexwoningen die sinds 2024 aan de Veldbloemenhof staan. De flexwoningen staan daar maximaal 15 jaar. Een afspraak is dat Alwel zich aanmeldt voor een herplaatsingsgarantie van het rijk. De gemeente en Alwel spannen zich in om de flexwoningen na 15 jaar naar een andere locatie te verplaatsen. Mocht het niet lukken om een andere locatie te vinden dan kan Alwel een beroep doen op financiële compensatie. De gemeente staat voor maximaal 25% van de boekwaarde garant.

Overig

De gemeente Etten-Leur ontving een verzoek tot het vergoeden van een schade in verband met

bakertilly
Gewaarmerkt voor identificatie doeleinden d.d: 23-06-2025

het weigeren van een omgevingsvergunning. Op dit moment onderzoeken we of een minnelijke oplossing mogelijk is.

Verplichting jeugdzorg

De gemeente is op 31 december 2024 voor ongeveer € 5.294.000 gebonden aan voorlopige verplichtingen uit contracten Jeugdzorg.

De regio Jeugdhulp West-Brabant West sluit met zorgaanbieders raamcontracten voor de inkoop van jeugdzorg. Met de raamcontracten zijn de algemene randvoorwaarden vastgelegd en krijgt de zorgaanbieder toegang tot de regio West-Brabant West. Met de zorgaanbieders worden door de gemeenten resultaatgerichte arrangementen gesloten, waarin - voor de intensiteiten Perspectief en Intensief en met ingang van 2018 voor hoogcomplex de intensiteiten A en B - twee door de zorgaanbieder te leveren prestaties zijn opgenomen:

- het opstellen van behandelplan en arrangement bij start zorg;
- het behalen van het resultaat bij einde zorg.

Wanneer het resultaat bij einde zorg niet wordt behaald heeft de zorgaanbieder geen recht op het overeengekomen tarief. De gemeente toetst of het resultaat is behaald. Op basis van ervaringscijfers blijkt dat de succesfactor gemiddeld 92,4% beloopt. Het arrangement is juridisch het contract. In de arrangementen zijn geen afspraken opgenomen over looptijd van het zorgtraject. Het arrangementensysteem van de regio West-Brabant West werkt met profiel intensiteit combinaties (PIC). Een PIC is een doelgroepomschrijving. Het profiel omschrijft de aard van het probleem en de intensiteit de zwaarte van het probleem. De diversiteit van zorg binnen een profiel intensiteit combinatie is groot en aan verandering onderhevig.

Het zorgtraject wordt beïnvloed door de bijdragen die de gemeente, het gezin en het netwerk kunnen leveren. Dat maakt het verloop en de doorlooptijd van ieder zorgtraject weer anders. Statistisch is aangetoond dat de doorlooptijd geen betrouwbare indicator vormt om de niet uit de balans blijkende voorlopige verplichting van de PIC's te kunnen bepalen. Dat betekent dat ten aanzien van de nog niet afgeronde zorgtrajecten de tweede 50% volledig wordt verantwoord bij einde zorg na het behalen van het resultaat.

Europeese aanbestedingen

Er vonden diverse Europese aanbestedingen plaats. De verplichtingen voor leveringen en diensten die hier uit voortkomen zijn:

bakertilly
Gewaarmerkt voor identificatie doeleinden d.d: 23-06-2025

contract *(bedragen x € 1.000)*	afgesloten	eerste jaar	laatste jaar	omvang contract	Resterende verplichting	Verplichting 2025	omvang na 2025
Parkeersysteem	2014	2013	2026	*	114	57	57
Salarisverwerking	2015	2016	2025	*	52	52	-
Onderhoud zwembad	2016	2018	2043	3.251	2.422	127	2.295
Ophaaldienst huishoudelijk afval	2017	2017	2028	1.500	1.500	500	1.000
Concessie zwembad De Banakker	2018	2018	2027	6.100	1.830	610	1.220
Onderhoud klimaatinstallatie	2018	2019	2033	984	590	66	525
Brandbestrijdingsinstallatie parkeergarage	2018	2019	2033	426	255	28	227
Afvalstromen milieustraat	2019	2020	2026	4.004	801	763	38
Compostering	2020	2020	2026	880	183	147	37
Onderhoud voertuig	2021	2021	2029	270	160	32	128
Arbeidsongeschiktheidsverzekering	2021	2021	**	**	55	55	-
Maaiwerkzaamheden	2021	2022	2025	720	180	180	-
Onderhoud sportparken	2021	2022	2025	480	120	120	-
Afval apparatuur	2021	2022	2025	374	42	42	-
Onderhoud veegmachines	2021	2022	2027	287	201	57	144
Onderhoud inzamelvoertuigen	2021	2022	2029	695	434	87	348
ICT Hardware End User Devices	2022	2022	2026	*	100	50	50
ICT Hardware End User Devices	2022	2022	2026	*	100	50	50
Ouderenzorg	2022	2023	2026	200	100	50	50
Leerlingenveroer	2022	2023	2028	500	350	100	250
IT applicatie	2022	2023	2029	1.233	771	154	617
Onderhoud OVL & VRI	2023	2023	2025	320	60	60	-
Klusdienst	2023	2023	2025	400	80	80	-
Onh. mechanische installaties	2023	2023	2025	636	212	212	-
Kolkenreiniging	2023	2023	2025	80	3	3	-
Verzamelzakken PMD	2023	2023	2025	*	86	86	-
Ambulante zorg	2023	2023	2025	280	70	70	-
Printers	2023	2023	2027	240	144	48	96
Beheer parkeergarage	2023	2023	2027	1.500	900	300	600
Leerlingenvervoer	2023	2023	2028	3.955	2.834	791	2.043
Onkruidbestrijding	2023	2024	2025	320	80	80	-
Energie (elektriciteit en gas)	2023	2024	2025	2.600	1.300	1.300	-
Aansprakelijkheidsverzekering	2023	2024	2026	197	131	66	66
IT applicatie	2023	2024	2027	356	267	89	178
Accountant	2024	2024	2027	440	330	110	220
Gladheidsbestrijdingsmaterieel	2024	2024	2039	284	275	19	256
Brandverzekering	2024	2025	2027	435	435	145	290
Totaal					**17.568**	**6.786**	**10.782**

*Raamovereenkomst. De verplichting is gebaseerd op de kosten van 2024.

** Betreft een overeenkomst welke jaarlijks wordt verlengd. Einddatum en omvang contract daardoor niet van toepassing.

Verplichting grondaankoop

Tot en met 2024 verkreeg de gemeente 70,5 hectare grond binnen het project Haansberg. Op het moment dat deze gronden een onherroepelijke woningbouwbestemming krijgen is de gemeente verplicht een nabetaling van € 15,6 miljoen te doen.

Gewaarborgde geldleningen

Onder de verplichtingen vallen ook de gewaarborgde geldleningen:

bakertilly
Gewaarmerkt voor identificatie doeleinden d.d: 23-06-2025

	(bedragen x € 1.000) Naam geldlener	Doel lening	Restschuld 1-1-2024	Restschuld 31-12-2024
1	Woonstichting Etten-Leur	Sociale woningbouw	251.170	279.373
2	Mooiland Vitalis	Emmaflat	390	463
3	ARV Achilles	Clubgebouw	78	54
Totaal			**251.638**	**279.890**

Voor de leningen van de woningcorporaties staat de gemeente borg in het geval van financiële problemen.

De totale lening voor ARV Achilles bedroeg € 450.000. De gemeente staat met de Stichting Waarborgfonds Sport ieder voor de helft garant voor deze lening.

2.13 Onzekerheden

Onzekerheden ontvangsten eigen bijdrage CAK

Een aanvrager van een voorziening, hulp in de huishouding, zorg in natura of een financiële tegemoetkoming (persoonsgebonden budget) is op grond van de WMO een eigen bijdrage verschuldigd. De wetgever bepaalde dat de berekening, oplegging en incasso van deze eigen bijdrage wordt uitgevoerd door het Centraal Administratie Kantoor (CAK).

De informatie van het CAK (om privacy redenen beperkt) is ontoereikend om als gemeente de juistheid op persoonsniveau en volledigheid van de eigen bijdragen als geheel te kunnen vaststellen.

Door de systematiek te kiezen van het vaststellen van de eigen bijdragen door het CAK, heeft de wetgever in feite bepaald, dat de verantwoordelijkheid voor de juistheid en volledigheid van de eigen bijdragen op grond van de WMO geen gemeentelijke verantwoordelijkheid is. Dit betekent dat door de gemeenten geen zekerheden omtrent omvang en hoogte van de eigen bijdragen kunnen worden verkregen.

2.14 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

De jaarrekening maakten we op volgens de voorschriften van het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV).

Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening

De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vinden plaats op basis van historische kosten.
Tenzij anders is vermeld, nemen we de activa en passiva op tegen nominale waarden.

De baten en lasten rekenen we toe aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar nemen we mee wanneer zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn.

bakertilly
Gewaarmerkt voor identificatie doeleinden d.d: 23-06-2025

Dividendopbrengsten van deelnemingen verantwoorden we als baten op het moment dat het dividend betaalbaar is gesteld.

Personeelslasten rekenen we in principe toe aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Het is niet toegestaan voorzieningen of schulden op te nemen voor jaarlijks terugkerende arbeidskostengerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume. Hierdoor rekenen we sommige personele lasten (bijvoorbeeld verlofaanspraken) toe aan de periode waarin uitbetaling plaatsvindt.

De algemene uitkering nemen we in de jaarrekening op volgens de laatst gepubliceerde circulaire van het Gemeentefonds.

Grondslagen materiële vaste activa

Investeringen met een verkrijgingsprijs van minder dan € 25.000 activeren we niet. Dit geldt niet voor gronden en terreinen.
Die activeren we altijd.

Duurzame waardeverminderingen vinden plaats onafhankelijk van het resultaat.

Investeringen met economisch nut

Investeringen die op enigerlei wijze kunnen leiden tot of bijdragen aan het verwerven van inkomsten zijn investeringen met economisch nut. De vraag of de investering geheel kan worden terugverdiend is niet relevant voor de classificatie.

Deze materiële vaste activa waarderen we tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Specifieke investeringsbijdragen (bijvoorbeeld subsidies) van derden brengen we op de desbetreffende investering in mindering. Reserves brengen we niet in mindering.

Onder materiële vaste activa met economisch nut nemen we ook gronden op waarvoor nog geen exploitatieopzet is vastgesteld en waarvoor ook geen stellig voornemen is om dit binnen een termijn van tien jaar te doen. De gronden waarderen we tegen verkrijgingsprijs of tegen taxatiewaarde als deze lager is. Op gronden en terreinen schrijven we niet af.

Investeringen die aan slijtage onderhevig zijn, schrijven we lineair af in de verwachte gebruiksduur. We houden geen rekening met een eventuele restwaarde. Met afschrijven starten we in het jaar volgend op het jaar waarin de investering gereed komt/wordt verworven.

Compensabele BTW activeren we niet.

De afschrijvingstermijnen zijn:
- 40 jaar: riolering, nieuwbouw woonruimten, bedrijfsgebouwen, kantoren en schoolgebouwen;

bakertilly
Gewaarmerkt voor identificatie doeleinden d.d: 23-06-2025

- 25 jaar: renovatie, restauratie en aankoop woonruimten, bedrijfsgebouwen, kantoren en schoolgebouwen;
- 15 jaar: technische installaties in bedrijfsgebouwen, zoutstrooiers en sneeuwploegen;
- 10 jaar: veiligheidsvoorzieningen in bedrijfsgebouwen, telefooninstallaties, kantoormeubilair, schoolmeubilair, aanleg tijdelijke terreinwerken, nieuwbouw tijdelijke woonruimten en bedrijfsgebouwen, vrachtwagens, tractoren en zware transportmiddelen;
- 8 jaar: werkbussen, aanhangwagens, veegwagens en lichte motorvoertuigen;
- 3-5 jaar: automatiseringsapparatuur.

Operational lease verwerken we niet als actief in de balans. We vermelden de omvang van de langjarige verplichtingen zoals leasing en huur in de toelichting onder “niet uit de balans blijkende rechten en verplichtingen”.

Investeringen in de openbare ruimte met uitsluitend maatschappelijk nut
Deze materiële vaste activa waarderen we tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Specifieke investeringsbijdragen (bijvoorbeeld subsidies) van derden brengen we op de desbetreffende investering in mindering. Reserves brengen we niet in mindering.
De manier van afschrijven is gelijk aan investeringen met economisch nut. De afschrijvingstermijnen zijn:
- 40 jaar: wegen, pleinen, fietspaden, voetpaden, rotondes, tunnels, viaducten, bruggen, waterwegen en waterbouwkundige werken;
- 20 jaar: openbare verlichting;
- 10 jaar: straatmeubilair en verkeersregelinstallaties.

Grondslagen overige

Immateriële vaste activa
De immateriële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de oorspronkelijke verkrijgingsprijs (de inkoopprijs en de bijkomende kosten) of vervaardigingsprijs (de aanschaffingskosten van de gebruikte grond- en hulpstoffen en de overige directe kosten), verminderd met de ontvangen subsidies en bijdragen van derden, de jaarlijkse afschrijvingslasten en afwaarderingen wegens duurzame waardeverminderingen. Duurzame waardeverminderingen van vaste activa worden onafhankelijk van het resultaat van het boekjaar in aanmerking genomen.

De onder de kosten van onderzoek en ontwikkeling geactiveerde voorbereidingskosten voor grondexploitaties voldoen aan de volgende voorwaarden:
- de kosten passen binnen de kostensoortenlijst van het Besluit ruimtelijke ordening; en
- de kosten blijven maximaal vijf jaar geactiveerd staan onder de immateriële vaste activa. Na maximaal vijf jaar hebben de kosten geleid tot een actieve grondexploitatie, danwel worden deze afgeboekt ten laste van het jaarresultaat; en
- plannen tot ontwikkeling van de grond waarvoor de voorbereidingskosten worden gemaakt, hebben bestuurlijke instemming, blijkend uit een raadsbesluit.

bakertilly
Gewaarmerkt voor identificatie doeleinden d.d: 23-06-2025

Financiële vaste activa
Verstrekte geldleningen nemen we op tegen nominale waarde. Wanneer nodig nemen we een voorziening voor oninbaarheid op.

Deelnemingen bestaan uit aandelen en participaties van naamloze- en besloten vennootschappen. We waarderen deze tegen de verkrijgingsprijs van de aandelen. Wanneer de waarde van de aandelen structureel daalt tot onder de verkrijgingsprijs vindt afwaardering plaats.

Voorraden grondexploitaties: onderhanden werk
De onderhanden werken (bouwgrondexploitaties) waarderen we tegen vervaardigingskosten, inclusief financieringskosten en kosten algemeen beheer en verminderd met opbrengsten uit gerealiseerde verkopen en andere opbrengsten en bijdragen.

Als we voor een project een positief resultaat verwachten, verantwoorden we tussentijds winst. Jaarlijks berekenen we per grondexploitatie het aandeel van de gerealiseerde kosten en opbrengsten ten opzichte van de totaal begrote bedragen. We verantwoorden dan dit aandeel van de begrote winst als gerealiseerd. Dit wordt de Percentage of Completion methode genoemd.

Als we voor een project een negatief resultaat verwachten, vormen we daarvoor een voorziening.

Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar
Vorderingen waarderen we tegen de verkrijgings-vervaardigingsprijs (nominale waarde). Voor verwachte oninbaarheid brengen we een voorziening in mindering. De voorziening bepalen we op basis van de geschatte inningskansen.

Liquide middelen en overlopende posten
De kas- en banksaldi nemen we op tegen de nominale waarde.

Eigen vermogen
Onder het eigen vermogen nemen we de algemene reserve, de bestemmingsreserves en het saldo van de rekening van baten en lasten (=rekeningsaldo) op.

Voorzieningen
Voorzieningen waarderen we op het nominale bedrag van de betrokken verplichting of het voorzienbare verlies. De grondslag voor de voorziening dubieuze debiteuren is een dynamische bepaling met een statische toelichting.

De pensioenverplichting voor de wethouders waarderen we op de contante waarde van de (reeds opgebouwde) toekomstige uitkeringsverplichtingen.

De onderhoudsvoorzieningen baseren we op een meerjarenraming van het uit te voeren onderhoud aan (een deel van) de gemeentelijke kapitaalgoederen. We houden rekening met

bakertilly
Gewaarmerkt voor identificatie doeleinden d.d: 23-06-2025

de geformuleerde kwaliteitseisen. In de paragraaf 'onderhoud kapitaalgoederen' lichten we het beleid toe.

Langlopende schulden
Langlopende schulden waarderen we tegen de nominale waarde verminderd met de aflossingen.

Vlottende passiva
De vlottende passiva waarderen we tegen de nominale waarde.

Borg- en Garantstellingen
Van de door de gemeente gewaarborgde leningen nemen we buiten de balanstelling het totaalbedrag van de geborgde schuldrestanten op. In de toelichting op de balans nemen we de specificatie op.

Grondslagen rechtmatigheid

De in de jaarrekening opgenomen rechtmatigheidsverantwoording is opgesteld op basis van de kaders zoals besloten in de financiële verordening en op basis van de kadernota rechtmatigheid. Dat betekent dat:

- De rechtmatigheidsverantwoording toeziet op de financiële rechtmatigheid van baten, lasten, balansmutaties, alsmede de baten en lasten inzake de specifieke uitkeringen op grond van art. 17 Financiële-verhoudingswet;
- De financiële rechtmatigheid waaronder het voorwaardencriterium, het begrotingscriterium en het misbruik & oneigenlijk gebruik criterium omvat:
  - Voor het voorwaardencriterium bestaat de norm uit het normenkader zoals op 25 november 2024 door de raad is vastgesteld;
  - Voor het begrotingscriterium geldt dat alle overschrijdingen van lasten en investeringskredieten onrechtmatig zijn, waarbij voor een aantal scenario's in de financiële verordening is beschreven wanneer deze overschrijdingen acceptabel zijn. Voor over- en onderscheidingen van baten, onderschrijdingen van lasten en onderschrijdingen van investeringskredieten geldt dat deze als onrechtmatig zijn aangemerkt indien ze niet tijdig aan de raad zijn gemeld. In de financiële verordening is het uitgangspunt voor tijdigheid vastgelegd.
  - Ten aanzien van het misbruik en oneigenlijk gebruik criterium zijn de relevante verordeningen waarin misbruik en oneigenlijk gebruik beleid is opgenomen van onze organisatie leidend bij het voorkomen en opsporen van misbruik en oneigenlijk gebruik. Omdat alleen bij misbruik sprake is van een onrechtmatigheid zijn eventuele gevallen van misbruik (mits cumulatief met andere fouten of onduidelijkheden boven de verantwoordingsgrens) opgenomen in de rechtmatigheidsverantwoording.
- De rechtmatigheidsverantwoording is opgesteld binnen de kaders van de kadernota rechtmatigheid 2024 van de Commissie BBV alsmede onze eigen financiële verordening. Dit betekent dat:

bakertilly
Gewaarmerkt voor identificatie doeleinden d.d: 23-06-2025

- Een verantwoordingsgrens van 1% (zijnde € 1.790.000) is gehanteerd waarboven cumulatieve fouten en onduidelijkheden in de rechtmatigheidsverantwoording worden opgenomen;
- Een rapporteringstolerantie van € 179.000 is gehanteerd waarboven fouten en onduidelijkheden in de paragraaf bedrijfsvoering worden opgenomen.

bakertilly
Gewaarmerkt voor identificatie doeleinden d.d: 23-06-2025

2.15 Gebeurtenissen na balansdatum

Niet van toepassing.

3. Reserves

Overzicht reserves

(bedragen x € 1.000)	Stand 1-1-2024	Her-indelingbeginbalans	Bestemming 2024	Toevoeging ten laste van exploitatie	Afname ten gunste van exploitatie	Afname ter dekking van afschrijving	Stand 31-12-2024
Algemene reserve	19.413	0	3.793	783	2.174	0	21.815
Algemene reserve	**19.413**	**0**	**3.793**	**783**	**2.174**	**0**	**21.815**
Dekkingsreserve							
Kapitaallasten Onderwijs	9.767	0	0	0	492	0	9.275
Sportvoorzieningen	5.240	0	0	0	0	286	4.953
Bestemmingsreserves (dekking)	**15.006**	**0**	**0**	**0**	**492**	**286**	**14.228**
Volkshuisvesting algemeen	1	0	0	0	1	0	0
Kwaliteitsverbetering Landschap	498	-498	0	0	0	0	0
Optimalisatie bedrijfsvoering	100	0	0	0	100	0	0
Automatisering	245	0	0	0	101	0	144
Elektronische dienstverlening	47	0	0	0	47	0	0
Bomenfonds	54	0	0	0	0	0	54
Nog uit te voeren werkzaamheden	1.674	0	0	2.835	1.648	0	2.861
Infrastructurele oplossingen	2.500	0	0	1.500	0	0	4.000
Bestemmingsreserves (overig)	**5.119**	**-498**	**0**	**4.335**	**1.898**	**0**	**7.059**
Grondexploitatierisico's	10.500	0	0	2.500	0	0	13.000
Realisatie Omgevingsvisie	1.879	0	0	1.139	2.580	0	438
Compenserend groen	84	-84	0	0	0	0	0
Cultuur	260	0	0	0	46	0	213
Reserves Grondbedrijf	**12.723**	**-84**	**0**	**3.639**	**2.626**	**0**	**13.652**
Reserves Algemene Dienst en Grondbedrijf	**52.261**	**-581**	**3.793**	**8.757**	**7.190**	**286**	**56.754**

Toelichting algemene reserves

Algemene reserve

De algemene reserve rekenen we tot de middelen die we in kunnen zetten om tegenvallers in de lopende exploitatie op te vangen, zonder dat dit ten koste gaat van de uitvoering van de programma's (weerstandscapaciteit).

Het rekeningsaldo 2024 is € 6.677.000 **positief**. Het uitgangspunt is dat we het rekeningsaldo toevoegen aan de algemene reserve. De raad kan hier van afwijken. Bij de behandeling van de jaarstukken beslist de raad wat we met het resultaat doen: dit noemen we de resultaatbestemmingen.

bakertilly

Gewaarmerkt voor identificatie doeleinden d.d: 23-06-2025

In 2024 stortten we € 783.000 in de reserve:

- Overschot op het saldo voor de uitvoering van het college uitvoeringsprogramma € 735.000;

- Opheffen reserve ambitie dienstverlening en reserve volkshuisvesting € 48.000.

In 2024 onttrokken we € 2.174.000 aan de reserve:

- resultaatbestemmingen van de jaarrekening 2023 voor € 1.864.000;

- Surplus voor het armoede-impulsbudget € 100.000;
- evenementen voor jongeren van 12 tot en met 17 jaar € 10.000;
- verduurzaming woningen € 200.000.

Toelichting bestemmingsreserve

Dekkingsreserve kapitaallasten onderwijs

In december 2012 stelde de gemeenteraad een vast kapitaallastenbudget vast voor de Brede scholen. In 2024 was dit budget € 1.395.000. Wanneer de werkelijke kapitaallasten lager zijn dan dit budget dan voegen we het verschil toe aan de reserve. Zijn de kapitaallasten hoger, dan onttrekken we het verschil. De dekkingsreserve kapitaallasten heeft daarom ook de functie van egalisatiereserve.

In 2024 onttrokken we € 492.000 aan de reserve voor de dekking van de kapitaallasten.

Dekkingsreserve sportvoorzieningen

De realisatie van diverse sportvoorzieningen (Lage Banken, De Streek en Trivium) betaalden we via de reserves van Grondbedrijf. Omdat het niet is toegestaan om investeringen direct ten laste van een reserve te brengen vormden we deze dekkingsreserve.
Jaarlijks halen we de afschrijvingslasten (€ 286.000) uit deze reserve.

Toelichting bestemmingsreserve (overig)

Reserve Volkshuisvesting algemeen

We heffen deze reserve op en voegen het saldo toe aan de Algemene reserve.

Reserve Kwaliteitsverbetering Landschap

Door een technische aanpassing boekten we per 1 januari 2024 deze reserve over naar de voorziening Kwaliteitsverbetering landschap.

Reserve optimalisatie bedrijfsvoering

Deze reserve zetten we in om investeringen in de bedrijfsvoering uit te voeren. Ook knelpunten

bakertilly
Gewaarmerkt voor identificatie doeleinden d.d: 23-06-2025

in de bedrijfsvoering vangen we hiermee op. Voor de inzet van projectleiders onttrokken we € 100.000 aan deze reserve.

Reserve Automatisering
Deze reserve vormden we voor de vervanging van hardware en software. In 2024 gebruikten we € 101.000.

Reserve Elektronische dienstverlening
We heffen deze reserve op en voegen het saldo toe aan de Algemene reserve.

Reserve Nog uit te voeren werkzaamheden
Bij de uitvoering van de begroting komt het voor dat activiteiten vertraging oplopen. Uitvoering vindt dan het jaar daarop plaats.
In 2024 voegden we € 2.835.000 toe:

(bedragen x € 1.000)	programma	2024
Het verhaal van Etten-Leur	1	45
Applicatie burgerzaken	1	150
Onderwijsachterstand	2	906
Herstelkosten opvanglocaties vluchtelingen Oekraïne	2	514
Leefbaarheidsbudget	2	43
Subsidies duurzaamheidsmaatregelen	5	829
Subsidie zonnepanelen	5	195
Grote oogst	5	110
Schone luchtakkoord	5	43
Reserve Nog uit te voeren werkzaamheden		**2.835**

Voor de werkzaamheden die we vanuit 2023 overnamen onttrokken we € 1.648.000. Dit is inclusief een onttrekking van € 114.000 van het restant van het budget Herstelfonds Vitaal & Veerkrachtig Etten-Leur

Reserve infrastructurele oplossing
Deze reserve vormden we voor een infrastructurele oplossing. In 2024 voegden we € 1.500.000 aan deze reserve toe.

Toelichting reserves Grondbedrijf

Reserve Realisatie Omgevingsvisie.
Deze reserve werd in het leven geroepen om vanuit het Grondbedrijf een bijdrage te leveren aan de projecten van de Omgevingsvisie. Toevoegingen aan deze reserve doen we nadat vast is komen te staan dat de andere reserves binnen het Grondbedrijf de minimaal gewenste of berekende omvang hebben bereikt.

In 2024 voegden we € 1.139.000 toe aan de reserve. Deze toevoeging bestond met name uit tussentijdse winstnemingen (€ 821.000) en een vrijval van de voorziening Vosdonk Noord (€ 282.000). De onttrekking van € 2.580.000 was met name voor het verhogen van de reserve grondexploitatierisico's met € 2.500.000.

bakertilly
Gewaarmerkt voor identificatie doeleinden d.d: 23-06-2025

Reserve Compenserend Groen
Door een technische aanpassing boekten we per 1 januari 2024 het saldo over naar de voorziening Kwaliteitsverbetering landschap.

Reserve Grondexploitatierisico's
Deze reserve is bedoeld als weerstandsvermogen van het Grondbedrijf. We vormden deze voor de dekking van risico's die zich kunnen voordoen bij gronden (nog niet) in exploitatie en het beheer van verspreide percelen en panden in eigendom van het Grondbedrijf. Jaarlijks passen we de reserve aan op basis van de berekende risico's van de onderhanden projecten, panden en overige gronden.
Als de stand van de reserve onvoldoende is om het berekende reële risico te dekken, zetten we de 'beschikbare middelen' van de overige reserves van het Grondbedrijf in.

Uit de reserve Realisatie omgevingsvisie voegden we € 2.500.000 aan deze reserve toe.

Reserve Cultuur
Voor de realisatie van kunstwerken en culturele elementen in de wijken vormden we een reserve Cultuur.
In 2024 werd voor € 46.000 aan kunst uit de reserve besteed.

4. Voorzieningen

Overzicht voorzieningen

Vrijval: bedragen die niet nodig zijn voor gebruik, vallen vrij.

Aanwending: het gebruik dat van een voorziening wordt gemaakt.

bakertilly
Gewaarmerkt voor identificatie doeleinden d.d: 23-06-2025

(bedragen x € 1.000)	Stand 1-1-2024	Her-rubricering beginbalans	Toevoeging ten laste van exploitatie	Afname door Vrijval	Afname door Aanwending	Stand 31-12-2024
Voorziening Verhardingen	21.965	0	1.911	0	2.185	21.690
Voorziening Onderhoud gebouwen	2.123	0	595	0	822	1.895
Voorziening Onderhoud zwembad	563	0	101	0	0	663
Voorziening Onderhoud Nobelaer	475	0	238	0	0	713
Voorziening Sportaccommodaties	1.003	0	473	0	189	1.287
Voorziening Inventaris gymlokalen	199	0	33	0	7	225
Voorziening Veiligheid elektrische installaties	96	0	117	0	51	162
Onderhoudsvoorzieningen	**26.424**	**0**	**3.466**	**0**	**3.254**	**26.636**
Voorziening Riolering	3.550	0	238	0	0	3.788
Voorziening Vervanging riolering	229	0	0	0	229	0
Voorziening Afval	3.371	0	0	0	411	2.960
Voorziening Dubieuze debiteuren	200	0	42	0	82	160
Voorziening Dubieuze debiteuren Werkplein	522	0	61	0	136	447
Voorziening Pensioen politieke ambtsdragers	2.258	0	1.144	0	144	3.258
Voorziening Spaarovereenkomsten personeel	116	0	1	0	0	117
Voorziening Verlof Individueel Keuzebudget	780	0	306	0	41	1.046
Voorziening Personeel	118	0	0	0	93	25
Voorziening Regeling Vervroegde Uittreding	0	0	97	0	0	97
Voorziening Kwaliteitsverbetering landschap	0	581	31	0	35	578
Overige voorzieningen	**11.144**	**581**	**1.920**	**0**	**1.171**	**12.474**
Voorziening exploitatietekorten Grondbedrijf	2.105	0	0	317	0	1.788
Voorzieningen Grondbedrijf	**2.105**	**0**	**0**	**317**	**0**	**1.788**
Totaal voorzieningen	**39.673**	**581**	**5.387**	**317**	**4.426**	**40.898**

Toelichting onderhoudsvoorzieningen

Voorziening Verhardingen

De voorziening Verhardingen stelden we in om de lasten voor groot onderhoud van verhardingen in de openbare ruimte gelijkmatig over de jaren te verdelen. Bij een groot aantal projecten combineren we het onderhoud van de verhardingen met het onderhoud van de riolering. Dit betekent dat we vanuit de voorziening Verhardingen een bijdrage leveren voor deze projecten.

In 2024 voegden we conform de begroting € 1.911.000 toe aan de voorziening.
In totaal maakten we voor € 2.185.000 kosten. Per saldo nam de voorziening Verhardingen met € 274.000 af.

Voorziening Onderhoud gebouwen

Deze voorziening gebruiken we voor de dekking van het groot onderhoud aan de huisvesting van de gemeentelijke organisatie, musea, monumenten, cultuurhistorische gebouwen, civiele kunstwerken, schoolgebouwen, welzijnsgebouwen, woningen en kunstobjecten.

In 2024 voegden we conform de begroting € 595.000 aan de voorziening toe.
Aan groot onderhoud (inclusief interne uren) gaven we € 822.000 uit.

bakertilly
Gewaarmerkt voor identificatie doeleinden d.d: 23-06-2025

Voorziening Onderhoud zwembad

Deze voorziening is voor de dekking van de kosten van groot onderhoud aan het zwembad.
In 2024 voegden we € 101.000 aan de voorziening toe. Uitgaven hadden we nog niet.

Voorziening Onderhoud Nobelaer

Deze voorziening is voor de dekking van de kosten van groot onderhoud aan de Nobelaer.
In 2023 voegden we € 238.000 aan de voorziening toe. Uitgaven hadden we niet.

Voorziening Sportaccommodaties

Deze voorziening gebruiken we voor het grootschalig planmatig onderhoud aan alle gemeentelijke natuurgrasvelden, kunstgrasvelden en de atletiekbaan. In 2024 voegden we € 473.000 aan de voorziening toe. Aan onderhoud (inclusief interne uren) gaven we € 189.000 uit.

Voorziening Inventaris gymlokalen

Deze voorziening gebruiken we voor het groot onderhoud aan de inventaris van gymlokalen.
In 2024 voegden we € 33.000 aan de voorziening toe. Aan onderhoud (inclusief interne uren) gaven we € 7.000 uit.

Voorziening Veiligheid elektrische installaties

Deze voorziening stelden we in voor de dekking van de regelmatig terugkerende inspecties en keuringen van elektrische installaties van gebouwen en het openbaar gebied. De lasten verdelen we daardoor gelijkmatig over de jaren.
In 2024 voegden we € 117.000 aan de voorziening toe. Aan kosten (inclusief interne uren) gaven we € 51.000 uit.

Toelichting overige voorzieningen

Voorziening Riolering

Volgens het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) moet het geld dat we voor de rioolheffing bij de inwoners in rekening brengen, maar nog niet is uitgegeven, storten in een voorziening. Het doel van deze voorziening riolering is het verrekenen van eventuele voor- of nadelige resultaten op riolering.
Het saldo van 'riolering' in 2024 bedroeg € 238.000. We voegden dit bedrag aan de voorziening riolering toe.

Voorziening Vervanging Riolering

We onttrokken het resterende bedrag € 229.000 voor rioleringsinvesteringen. Hierna heffen we deze voorziening op.

Voorziening Afval

Volgens het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) moet het geld dat we de reinigingsheffingen bij de inwoners in rekening brengen, maar nog niet is uitgegeven, storten in een voorziening.

bakertilly
Gewaarmerkt voor identificatie doeleinden d.d: 23-06-2025

In 2024 bedroeg het positieve resultaat op 'afval' € 289.000. We onttrokken daarom niet de begrote € 700.000, maar € 411.000 aan de voorziening.

Voorziening Dubieuze debiteuren
Net als bij het Werkplein houden we er bij de overige debiteuren rekening mee dat niet iedereen zijn openstaande rekening betaald. Voorbeelden hiervan zijn lokale heffingen en leges. Voor deze dubieuze debiteuren vormden we een voorziening. Op basis van de invorderingsmogelijkheden bepaalden we het bedrag.

In 2024 werd € 82.000 aan vorderingen op belastingdebiteuren oninbaar verklaard.
Om de voorziening op peil te houden voegden we € 42.000 toe.

Voorziening Dubieuze debiteuren Werkplein
We houden er rekening mee dat niet alle vorderingen op de debiteuren van het Werkplein kunnen worden geïncasseerd (dubieuze debiteuren). Er werd voor € 136.000 aan vorderingen op debiteuren afgeboekt. Om de voorziening op peil te houden voegden we € 61.000 toe.

Voorziening Pensioen politieke ambtsdragers
Voor de (oud-)wethouders vormden we een pensioenvoorziening.
Uiterlijk op 1 januari 2028 wordt het pensioen van de (oud-) wethouders ondergebracht in het nieuwe pensioenstelsel. (Oud-) wethouders ontvangen daarna pensioen via het ABP en niet meer via de gemeente. De huidige voorziening Algemene Pensioenwet Politieke Ambtsdragers (APPA) is opnieuw berekend met de uitgangspunten van het ABP pensioen. We storten hierdoor eenmalig extra in de voorziening. We voegden daarom € 1.144.000 toe. In 2024 betaalden we € 144.000 uit.

Voorziening Spaarovereenkomst personeel
Een aantal personeelsleden ging met de gemeente een spaarverlofovereenkomst aan. Voor de uit deze overeenkomsten voortvloeiende verplichtingen vormden we een voorziening. Aan de voorziening is € 1.000 toegevoegd om deze op peil te houden (jaarlijkse actualisatie).

Voorziening Verlof Individueel Keuze Budget
In 2018 vormden we een voorziening voor opgebouwd verlof Individueel Keuze Budget (IKB).
We voegden in 2024 € 306.000 aan de voorziening toe. Voor opnames onttrokken we € 41.000.

Voorziening Personeel
Voor de uitvoering van gemaakte afspraken met personeel vormden we een voorziening. In 2024 werd € 93.000 ingezet.

Voorziening Regeling Vervroegde Uittreding
In de CAO-gemeenten 2024-2025 is vastgelegd dat medewerkers gebruik kunnen maken van de Regeling Vervroegd Uittreden (RVU). De RVU geeft de mogelijkheid om eerder te stoppen

bakertilly
Gewaarmerkt voor identificatie doeleinden d.d: 23-06-2025

met werken. Medewerkers ontvangen een uitkering om de periode tussen ontslag en pensioen te overbruggen. Voor de medewerkers die gebruik maken van deze regeling vormen we een verplichte voorziening van € 97.000.

Voorziening Kwaliteitsverbetering Landschap

Door een technische aanpassing boekten we het saldo van de reserve Kwaliteitsverbetering landschap en de reserve Compenserend groen over naar deze voorziening.
We voegden € 31.000 aan ontvangen bijdragen aan de voorziening toe. Voor de brug Halsche Vliet onttrokken we € 35.000.

Toelichting voorziening Grondbedrijf

Voorziening Exploitatietekorten Grondbedrijf

In de praktijk komt het voor dat exploitatieopbrengsten de exploitatiekosten niet of slechts gedeeltelijk dekken. Wettelijk is bepaald dat bij een verwacht verlies direct een afboeking ter grootte van het volledige verlies moet plaatsvinden, of dat er een voorziening gevormd moet worden.

De grootte van de voorziening is per 31 december 2024 € 1.788.000. De voorziening is voor de exploitatie van bedrijventerrein Vosdonk-Noord.

In 2024 viel € 317.000 vrij uit de voorziening. Reden hiervoor is dat het exploitatietekort lager uitvalt.

bakertilly
Gewaarmerkt voor identificatie doeleinden d.d: 23-06-2025

5. Rechtmatigheidsverantwoording

Rechtmatigheidsverantwoording

De baten en lasten alsmede de balansmutaties moeten getrouw in de jaarrekening worden opgenomen. Uit het getrouw opnemen van de baten en lasten alsmede de balansmutaties, blijken een drietal rechtmatigheidscriteria niet expliciet. Dit betreffen het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium. In deze rechtmatigheidsverantwoording licht het college van burgemeester en wethouders toe in hoeverre bij de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium zijn nageleefd. Dit houdt in dat de verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties in overeenstemming zijn met door de raad vastgestelde kaders zoals de begroting en gemeentelijke verordeningen en met bepalingen in de relevante wet- en regelgeving. Bij de waarderingsgrondslagen in de jaarrekening is het door de raad op 25 november 2024 vastgestelde normenkader van de relevante wet- en regelgeving verder toegelicht.

Deze verantwoording hanteert een grensbedrag omdat alleen de van belang zijnde aspecten in de verantwoording hoeven te worden betrokken. Deze grens is door de raad bepaald en bedraagt 1% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan de reserves en is daarmee vastgesteld op € 1.644.000. De grondslag voor deze verantwoording is de Kadernota Rechtmatigheid 2024 van de Commissie BBV van oktober 2024.

Bevinding

Het college stelt vast dat de omvang van de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties die niet rechtmatig tot stand zijn gekomen € 8.259.000 bedraagt. Dit is hoger dan de daarvoor gestelde grens van € 1.644.000. Van de niet rechtmatig tot stand gekomen verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties is volgens het college overigens een bedrag van € 7.034.000 acceptabel op basis van door de gemeenteraad vastgestelde afspraken.

De geconstateerde afwijkingen zijn:

Begrotingscriterium	***(bedragen x € 1.000)***
1a. Overschrijding lasten programma's	1.088
1b. Overschrijding investeringsbudgetten (kredieten)	71
2. Ongeautoriseerde reservemutaties	5.875
3. Overschrijding van baten en/of onderschrijding van lasten en baten die niet tijdig tot een begrotingswijziging hebben geleid of te laat aan de raad zijn gemeld	-
Totaal begrotingsonrechtmatigheden	**7.034**
4. Totaal van de begrotingsonrechtmatigheden (van onderdeel 1 en 2) dat past binnen het vooraf vastgestelde beleid en daarmee vooraf als acceptabel is geduid (zie Financiële verordening (artikel 212 Gemeentewet Etten-Leur 2024, artikel 9 lid 5)	7.034
5. Resterend saldo aan begrotingsonrechtmatigheden	-

bakertilly
Gewaarmerkt voor identificatie doeleinden d.d: 23-06-2025

Voorwaardenscriterium	
Onrechtmatige inkopen	1.225

Misbruik & oneigenlijk gebruik criterium	
Geen bevindingen	-
Totaal van onrechtmatigheden	**8.259**

In de paragraaf bedrijfsvoering is op basis van de Kadernota rechtmatigheid van de commissie BBV en op basis van de afspraken met de raad aanvullende informatie opgenomen over de financiële rechtmatigheid. In deze paragraaf heeft het college ook beschreven welke actie hij onderneemt om vermelde afwijkingen in de toekomst te voorkomen.

Toelichting fouten 2023

In de rechtmatigheidsverantwoording 2023 heeft het college geconcludeerd dat de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties rechtmatig tot stand zijn gekomen binnen de daarvoor gestelde grens van € 1.493.000. Naar aanleiding van verduidelijking van de Commissie BBV over de toepassing van de regels rondom het begrotingscriterium blijkt dat bij de evaluatie van de rechtmatigheidsfouten en/of onduidelijkheden ten onrechte de acceptabele begrotingsonrechtmatigheden voor een bedrag van € 2.000.000 niet zijn meegenomen. Daarnaast zijn in de rechtmatigheidsverantwoording 2023 de onrechtmatigheden ter grootte van € 941.000 uit hoofde van het voorwaardencriterium niet opgenomen. Hiermee komen de rechtmatigheidsfouten en/of onduidelijkheden boven de verantwoordingsgrens en had het college moeten concluderen dat de in jaarrekening 2023 verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties niet rechtmatig tot stand zijn gekomen binnen de daarvoor gestelde grens.

De geconstateerde afwijkingen hadden als volgt moeten worden benoemd in de rechtmatigheidsverantwoording 2023:

Begrotingscriterium	*(bedragen x € 1.000)*
1a. Overschrijding lasten programma's	1.593
1b. Overschrijding investeringsbudgetten (kredieten)	30
2. Ongeautoriseerde reservemutaties	377
3. Overschrijding van baten en/of onderschrijding van lasten en baten die niet tijdig tot een begrotingswijziging hebben geleid of te laat aan de raad zijn gemeld	-
Totaal begrotingsonrechtmatigheden	**2.000**
4. Totaal van de begrotingsonrechtmatigheden (van onderdeel 1 en 2) dat past binnen het vooraf vastgestelde beleid en daarmee vooraf als acceptabel is geduid (zie Financiële verordening (artikel 212 Gemeentewet) Etten-Leur 2023, artikel 9 lid 4)	2.000
5. Resterend saldo aan begrotingsonrechtmatigheden	-
Voorwaardencriterium	-
Onrechtmatige inkopen	564
Onduidelijkheid rechtmatigheid kosten leerlingenvervoer	377
M&O criterium	-
Geen bevindingen	-
Totaal van onrechtmatigheden	**2.941**

bakertilly
Gewaarmerkt voor identificatie doeleinden d.d: 23-06-2025

6. Lasten en baten per taakveld

Totaal taakvelden

Om de vergelijkbaarheid tussen gemeenten mogelijk te maken is een vaste indeling voorgeschreven: de taakvelden.
We nemen per taakveld de aangepaste begrote en werkelijke baten en lasten op.

Thema 0 is opgebouwd uit onderstaande taakvelden. Welke activiteiten onder deze taakvelden vallen leest u hier.

Thema 0 Bestuur en ondersteuning Taakveld *(bedragen x € 1.000)*	Begrote Lasten	Werkelijke Lasten	Saldo
0.1 Bestuur	-2.464	-3.579	-1.115
0.2 Burgerzaken	-3.388	-3.402	-14
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	-52	-717	-665
0.4 Overhead	-16.655	-16.579	76
0.5 Treasury	-15	38	53
0.61 Onroerendezaakbelasting woningen	-676	-534	143
0.62 Onroerendezaakbelasting niet-woningen	-129	-109	21
0.63 Parkeerbelasting	0	0	0
0.64 Belastingen overig	-39	-67	-28
0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	-4	-6	-2
0.8 Overige baten en lasten	-1.244	-1.181	63
0.9 Vennootschapsbelasting	-50	-154	-104
0.10 Mutaties reserves	-2.913	-8.788	-5.875
0.11 Resultaat rekening baten en lasten	0	0	0
Totaal thema 0	**-27.630**	**-35.077**	**-7.447**

Thema 0 Bestuur en ondersteuning Taakveld *(bedragen x € 1.000)*	Begrote Baten	Werkelijke Baten	Saldo
0.1 Bestuur	0	0	0
0.2 Burgerzaken	927	1.049	121
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	0	670	670
0.4 Overhead	2.922	3.479	557
0.5 Treasury	44	188	144
0.61 Onroerendezaakbelasting woningen	5.957	5.933	-25
0.62 Onroerendezaakbelasting niet-woningen	3.988	3.995	7
0.63 Parkeerbelasting	851	906	55
0.64 Belastingen overig	248	229	-20
0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	95.774	97.498	1.723
0.8 Overige baten en lasten	154	214	61
0.9 Vennootschapsbelasting	0	0	0
0.10 Mutaties reserves	5.116	8.089	2.973
0.11 Resultaat rekening baten en lasten	0	0	0
Totaal thema 0	**115.982**	**122.248**	**6.266**

Thema 1 is opgebouwd uit onderstaande taakvelden. Welke activiteiten onder deze taakvelden vallen leest u hier.

Thema 1 Veiligheid Taakveld *(bedragen x € 1.000)*	Begrote Lasten	Werkelijke Lasten	Saldo
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	-2.856	-2.876	-20
1.2 Openbare orde en veiligheid	-1.374	-1.450	-77
Totaal thema 1	**-4.230**	**-4.326**	**-97**

bakertilly
Gewaarmerkt voor identificatie doeleinden d.d: 23-06-2025

Thema 1 Veiligheid Taakveld *(bedragen x € 1.000)*	Begrote Baten	Werkelijke Baten	Saldo
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	0	0	0
1.2 Openbare orde en veiligheid	13	61	47
Totaal thema 1	**13**	**61**	**47**

Thema 2 is opgebouwd uit onderstaande taakvelden. Welke activiteiten onder deze taakvelden vallen leest u hier.

Thema 2 Verkeer, vervoer en waterstaat Taakveld *(bedragen x € 1.000)*	Begrote Lasten	Werkelijke Lasten	Saldo
2.1 Verkeer en vervoer	-6.490	-6.561	-72
2.2 Parkeren	-2.040	-1.984	56
2.3 Recreatieve havens	0	0	0
2.4 Economische havens en waterwegen	-272	-307	-35
2.5 Openbaar vervoer	0	0	0
Totaal thema 2	**-8.802**	**-8.853**	**-51**

Thema 2 Verkeer, vervoer en waterstaat Taakveld *(bedragen x € 1.000)*	Begrote Baten	Werkelijke Baten	Saldo
2.1 Verkeer en vervoer	1.049	1.193	143
2.2 Parkeren	1.631	1.688	58
2.3 Recreatieve havens	0	0	0
2.4 Economische havens en waterwegen	106	106	0
2.5 Openbaar vervoer	0	0	0
Totaal thema 2	**2.786**	**2.987**	**202**

Thema 3 is opgebouwd uit onderstaande taakvelden. Welke activiteiten onder deze taakvelden vallen leest u hier.

Thema 3 Economische zaken Taakveld *(bedragen x € 1.000)*	Begrote Lasten	Werkelijke Lasten	Saldo
3.1 Economische ontwikkeling	-422	-411	11
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	0	0	0
3.3 Bedrijfsloket en regelingen	-84	-90	-6
3.4 Economische promotie	0	-1	-1
Totaal thema 3	**-506**	**-502**	**4**

Thema 3 Economische zaken Taakveld *(bedragen x € 1.000)*	Begrote Baten	Werkelijke Baten	Saldo
3.1 Economische ontwikkeling	0	0	0
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	0	0	0
3.3 Bedrijfsloket en regelingen	154	192	38
3.4 Economische promotie	82	80	-2
Totaal thema 3	**236**	**272**	**37**

Thema 4 is opgebouwd uit onderstaande taakvelden. Welke activiteiten onder deze taakvelden vallen leest u hier.

Thema 4 Onderwijs Taakveld *(bedragen x € 1.000)*	Begrote Lasten	Werkelijke Lasten	Saldo
4.1 Openbaar basisonderwijs	-98	-94	4
4.2 Onderwijs huisvesting	-2.704	-2.840	-136
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	-6.304	-5.621	683
Totaal thema 4	**-9.105**	**-8.555**	**550**

bakertilly
Gewaarmerkt voor identificatie doeleinden d.d: 23-06-2025

Thema 4 Onderwijs Taakveld *(bedragen x € 1.000)*	Begrote Baten	Werkelijke Baten	Saldo
4.1 Openbaar basisonderwijs	0	0	0
4.2 Onderwijs huisvesting	313	393	80
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	1.928	2.013	85
Totaal thema 4	**2.242**	**2.406**	**165**

Thema 5 is opgebouwd uit onderstaande taakvelden. Welke activiteiten onder deze taakvelden vallen leest u hier.

Thema 5 Sport, cultuur en recreatie Taakveld *(bedragen x € 1.000)*	Begrote Lasten	Werkelijke Lasten	Saldo
5.1 Sportbeleid en activering	-313	-258	55
5.2 Sportaccommodaties	-3.375	-3.628	-253
5.3 Cultuurpresentatie, productie en participatie	-4.634	-4.659	-25
5.4 Musea	-324	-307	17
5.5 Cultureel erfgoed	-157	-325	-168
5.6 Media	-31	-31	0
5.7 Openbaar groen en recreatie	-4.441	-5.124	-683
Totaal thema 5	**-13.275**	**-14.332**	**-1.057**

Thema 5 Sport, cultuur en recreatie Taakveld *(bedragen x € 1.000)*	Begrote Baten	Werkelijke Baten	Saldo
5.1 Sportbeleid en activering	76	76	0
5.2 Sportaccommodaties	1.594	1.638	44
5.3 Cultuurpresentatie, productie en participatie	965	1.004	38
5.4 Musea	41	40	0
5.5 Cultureel erfgoed	1	196	195
5.6 Media	0	0	0
5.7 Openbaar groen en recreatie	374	375	2
Totaal thema 5	**3.051**	**3.330**	**279**

Thema 6 is opgebouwd uit onderstaande taakvelden. Welke activiteiten onder deze taakvelden vallen leest u hier.

bakertilly

Gewaarmerkt voor identificatie doeleinden d.d: 23-06-2025

Thema 6 Sociaal domein Taakveld *(bedragen x € 1.000)*	Begrote Lasten	Werkelijke Lasten	Saldo
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	-11.391	-10.859	531
6.2 Wijkteams	0	0	0
6.21 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen WMO (nw)	-2.171	-2.138	33
6.22 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Jeugd (nw)	-2.759	-2.800	-41
6.3 Inkomensregelingen	-19.325	-19.575	-249
6.4 Begeleide participatie	-6.780	-6.780	0
6.5 Arbeidsparticipatie	-1.988	-1.924	64
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	0	0	0
6.60 Hulpmiddelen en diensten (WMO) (nw)	-6.965	-6.781	184
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	0	0	0
6.712 Begeleiding WMO	-3.242	-5.149	-1.908
6.713 Dagbesteding WMO	-1.748	0	1.748
6.714 Overige maatwerkarrangementen (Wmo)	-583	-29	554
6.74c Gesloten plaatsing	0	0	0
6.752 Jeugdhulp ambulant regionaal (nw)	-7.300	-5.795	1.505
6.762 Jeugdhulp met verblijf regionaal (nw)	-6.259	-7.447	-1.188
6.81 Geëscaleerde zorg 18+	0	0	0
6.81a Beschermd wonen (WMO)	0	0	0
6.81b Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	0	0	0
6.811 Beschermd wonen (wmo) (nw)	-353	-351	2
6.821 Jeugdbescherming	-1.143	-646	497
6.791 PGB WMO (nw)	-1.088	-1.067	21
6.82 Geëscaleerde zorg 18-	0	0	0
6.822 Jeugdreclassering (nw)	-364	-650	-286
6.92 Coördinatie en beleid Jeugd	85	-131	-216
6.82a Jeugdbescherming	0	0	0
6.82b Jeugdreclassering	0	0	0
Totaal thema 6	**-73.374**	**-72.122**	**1.253**

Thema 6 Sociaal domein Taakveld *(bedragen x € 1.000)*	Begrote Baten	Werkelijke Baten	Saldo
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	5.695	6.304	609
6.2 Wijkteams	0	0	0
6.21 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen WMO (nw)	0	0	0
6.22 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Jeugd (nw)	0	0	0
6.3 Inkomensregelingen	13.862	13.889	27
6.4 Begeleide participatie	0	0	0
6.5 Arbeidsparticipatie	0	0	0
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	0	0	0
6.60 Hulpmiddelen en diensten (WMO) (nw)	380	458	78
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	0	0	0
6.712 Begeleiding WMO	0	0	0
6.713 Dagbesteding WMO	0	0	0
6.714 Overige maatwerkarrangementen (Wmo)	0	0	0
6.74c Gesloten plaatsing	0	0	0
6.752 Jeugdhulp ambulant regionaal (nw)	0	0	0
6.762 Jeugdhulp met verblijf regionaal (nw)	0	0	0
6.81 Geëscaleerde zorg 18+	0	0	0
6.81a Beschermd wonen (WMO)	0	0	0
6.81b Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	0	0	0
6.811 Beschermd wonen (wmo) (nw)	1.561	1.386	-176
6.821 Jeugdbescherming	0	0	0
6.791 PGB WMO (nw)	0	1	1
6.82 Geëscaleerde zorg 18-	0	0	0
6.822 Jeugdreclassering (nw)	0	0	0
6.92 Coördinatie en beleid Jeugd	0	0	0
6.82a Jeugdbescherming	0	0	0
6.82b Jeugdreclassering	0	0	0
Totaal thema 6	**21.499**	**22.038**	**539**

bakertilly
Gewaarmerkt voor identificatie
doeleinden d.d: 23-06-2025

Thema 7 is opgebouwd uit onderstaande taakvelden. Welke activiteiten onder deze taakvelden vallen leest u hier.

Thema 7 Volksgezondheid en milieu Taakveld *(bedragen x € 1.000)*	Begrote Lasten	Werkelijke Lasten	Saldo
7.1 Volksgezondheid	-2.852	-2.810	42
7.2 Riolering	-2.435	-2.586	-151
7.3 Afval	-6.153	-5.580	572
7.4 Milieubeheer	-4.226	-2.853	1.373
7.5 Begraafplaatsen	-133	-161	-28
Totaal thema 7	**-15.798**	**-13.990**	**1.808**

Thema 7 Volksgezondheid en milieu Taakveld *(bedragen x € 1.000)*	Begrote Baten	Werkelijke Baten	Saldo
7.1 Volksgezondheid	448	728	280
7.2 Riolering	3.030	3.115	85
7.3 Afval	7.565	7.123	-442
7.4 Milieubeheer	893	1.187	293
7.5 Begraafplaatsen	91	106	15
Totaal thema 7	**12.028**	**12.259**	**231**

Thema 8 is opgebouwd uit onderstaande taakvelden. Welke activiteiten onder deze taakvelden vallen leest u hier.

Thema 8 Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing Taakveld *(bedragen x € 1.000)*	Begrote Lasten	Werkelijke Lasten	Saldo
8.1 Ruimtelijke ordening	-1.574	-1.682	-108
8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijven terreinen)	-26.017	-3.089	22.928
8.3 Wonen en bouwen	-2.022	-2.034	-12
Totaal thema 8	**-29.613**	**-6.805**	**22.807**

Thema 8 Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing Taakveld *(bedragen x € 1.000)*	Begrote Baten	Werkelijke Baten	Saldo
8.1 Ruimtelijke ordening	144	219	76
8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijven terreinen)	26.460	4.161	-22.299
8.3 Wonen en bouwen	1.137	1.256	119
Totaal thema 8	**27.740**	**5.637**	**-22.104**

Totaal Taakveld *(bedragen x € 1.000)*	Begrote Lasten	Werkelijke Lasten	Saldo
Thema 0 Bestuur en ondersteuning	-27.630	-35.077	-7.447
Thema 1 Veiligheid	-4.230	-4.326	-97
Thema 2 Verkeer, vervoer en waterstaat	-8.802	-8.853	-51
Thema 3 Economische zaken	-506	-502	4
Thema 4 Onderwijs	-9.105	-8.555	550
Thema 5 Sport, cultuur en recreatie	-13.275	-14.332	-1.057
Thema 6 Sociaal domein	-73.374	-72.122	1.253
Thema 7 Volksgezondheid en milieu	-15.798	-13.990	1.808
Thema 8 Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	-29.613	-6.805	22.807
Totaal	**-182.333**	**-164.562**	**17.771**

bakertilly

Gewaarmerkt voor identificatie doeleinden d.d: 23-06-2025

Totaal Taakveld *(bedragen x € 1.000)*	Begrote Baten	Werkelijke Baten	Saldo
Thema 0 Bestuur en ondersteuning	115.982	122.248	6.266
Thema 1 Veiligheid	13	61	47
Thema 2 Verkeer, vervoer en waterstaat	2.786	2.987	202
Thema 3 Economische zaken	236	272	37
Thema 4 Onderwijs	2.242	2.406	165
Thema 5 Sport, cultuur en recreatie	3.051	3.330	279
Thema 6 Sociaal domein	21.499	22.038	539
Thema 7 Volksgezondheid en milieu	12.028	12.259	231
Thema 8 Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	27.740	5.637	-22.104
Totaal	**185.577**	**171.239**	**-14.338**

Programma 1 Eigentijds bestuur en dienstverlening

(bedragen x € 1.000)	Begroting	Realisatie	Saldo
0.1 Bestuur	-2.464	-3.579	1.115
0.2 Burgerzaken	-2.461	-2.353	-108
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	0	0	0
0.4 Overhead	-13.733	-13.100	-633
0.5 Treasury	30	226	-197
0.61 Onroerendezaakbelasting woningen	5.281	5.399	-118
0.62 Onroerendezaakbelasting niet-woningen	3.859	3.886	-27
0.64 Belastingen overig	209	162	47
0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	95.770	97.492	-1.722
0.8 Overige baten en lasten	-1.090	-966	-124
0.9 Vennootschapsbelasting	-50	-154	104
0.10 Mutaties reserves P1	1.625	1.427	198
Totaal	**86.975**	**88.439**	**-1.464**

bakertilly
Gewaarmerkt voor identificatie doeleinden d.d: 23-06-2025

Programma 2 Sociaal

(bedragen x € 1.000)	Begroting	Realisatie	Saldo
4.1 Openbaar basisonderwijs	-98	-94	-4
4.2 Onderwijs huisvesting	-2.390	-2.447	57
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	-4.375	-3.608	-768
5.1 Sportbeleid en activering	-237	-182	-55
5.3 Cultuurpresentatie, productie en participatie	-3.669	-3.655	-13
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	-5.695	-4.555	-1.140
6.2 Wijkteams	0	0	0
6.21 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen WMO (nw)	-2.171	-2.138	-33
6.22 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Jeugd (nw)	-2.759	-2.800	41
6.23 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Integraal	0	0	0
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	0	0	0
6.60 Hulpmiddelen en diensten (WMO) (nw)	-6.585	-6.323	-261
6.71A Hulp bij het huishouden (WMO)	0	0	0
6.71b Begeleiding (WMO)	0	0	0
6.71D Overige maatwerkarrangementen (WMO)	0	0	0
6.712 Begeleiding WMO	-3.242	-5.149	1.908
6.713 Dagbesteding WMO	-1.748	0	-1.748
6.714 Overige maatwerkarrangementen (Wmo)	-583	-29	-554
6.72A Jeugdhulp begeleiding	0	0	0
6.72B Jeugdhulp behandeling	0	0	0
6.752 Jeugdhulp ambulant regionaal (nw)	-7.300	-5.795	-1.505
6.762 Jeugdhulp met verblijf regionaal (nw)	-6.259	-7.447	1.188
6.791 PGB WMO (nw)	-1.088	-1.066	-22
6.811 Beschermd wonen (wmo) (nw)	1.209	1.035	174
6.822 Jeugdreclassering (nw)	-364	-650	286
6.72C Jeugdhulp dagbesteding	0	0	0
6.72d Jeugdhulp zonder verblijf overig	0	0	0
6.73A Pleegzorg	0	0	0
6.73B Gezinsgericht	0	0	0
6.73C Jeugdhulp met verblijf	0	0	0
6.74A Jeugdhulp ambulant regionaal	0	0	0
6.74B Jeugdhulp crisis	0	0	0
6.74C Gesloten plaatsing	0	0	0
6.81a Beschermd wonen (WMO)	0	0	0
6.81B Maatschappelijke- en vrouwenopvang	0	0	0
6.821 Jeugdbescherming	-1.143	-646	-497
6.82A Jeugdbescherming	0	0	0
6.82B Jeugdreclassering	0	0	0
6.92 Coördinatie en beleid Jeugd	85	-131	216
7.1 Volksgezondheid	-2.404	-2.082	-322
0.10 Mutaties reserves P2	1.089	-378	1.467
Totaal	**-49.729**	**-48.141**	**-1.589**

Programma 3 Ruimte voor wonen en leven

(bedragen x € 1.000)	Begroting	Realisatie	Saldo
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	-52	-47	-5
0.63 Parkeerbelasting	851	906	-55
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	-2.856	-2.876	20
1.2 Openbare orde en veiligheid	-1.361	-1.390	29
2.1 Verkeer en vervoer	-5.441	-5.369	-72
2.2 Parkeren	-409	-296	-114
2.3 Recreatieve havens	0	0	0
2.4 Economische havens en waterwegen	-166	-201	35
2.5 Openbaar vervoer	0	0	0
5.2 Sportaccommodaties	-1.781	-1.990	209
5.4 Musea	-283	-267	-16

bakertilly
Gewaarmerkt voor identificatie
doeleinden d.d: 23-06-2025

Programma 4 Economie en werk

(bedragen x € 1.000)	Begroting	Realisatie	Saldo
3.1 Economische ontwikkeling	-422	-411	-11
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	0	0	0
3.3 Bedrijfsloket en regelingen	70	102	-32
3.4 Economische promotie	82	79	3
6.3 Inkomensregelingen	-5.463	-5.685	222
6.4 Begeleide participatie	-6.780	-6.780	0
6.5 Arbeidsparticipatie	-1.988	-1.924	-64
0.10 Mutaties reserves P4	170	170	0
Totaal	**-14.331**	**-14.448**	**117**

Programma 5 Duurzaam denken en doen

(bedragen x € 1.000)	Begroting	Realisatie	Saldo
5.7 Openbaar groen en recreatie	-3.501	-4.132	631
7.3 Afval	1.412	1.543	-130
7.4 Milieubeheer	-3.332	-1.666	-1.667
0.10 Mutaties reserves P5	540	-68	608
Totaal	**-4.881**	**-4.323**	**-558**

(bedragen x € 1.000)	Lasten	Baten	Saldo
TOTAAL	**3.243**	**6.677**	**-3.433**

7. Single information, Single audit (SiSa)

Klik op deze link om de SiSa verantwoording over 2024 te lezen.

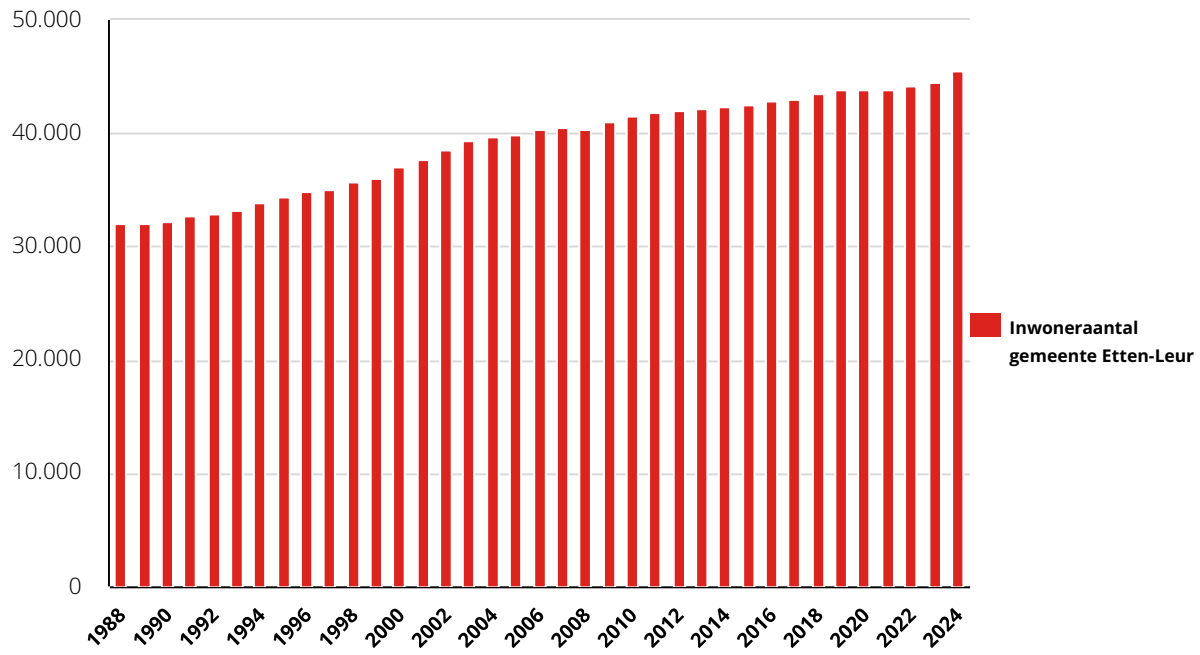
bakertilly
Gewaarmerkt voor identificatie doeleinden d.d: 23-06-2025

Overig

Kerngegevens

Sociale structuur	1-1-2024	31-12-2024
	CBS	
Aantal inwoners	45.237	45.457

Inwoneraantal gemeente Etten-Leur

Fysieke structuur	1-1-2024	31-12-2024
Woningvoorraad	20.121	20.354
	ha	ha
bebouwde kom	1.357	1.357
buiten de bebouwde kom	4.235	4.235
Totale oppervlakte gemeente	5.592	5.592
Bedrijventerreinen (Vosdonk, Trivium, Zwartenberg, Attelaken)	455	455
Verhardingen zoals wegen, fiets- en voetpaden	287	287
Openbaar groen (binnen en buiten de bebouwde kom)	298	338

bakertilly
Gewaarmerkt voor identificatie doeleinden d.d: 23-06-2025

Inhuur externe adviseurs 2024

In de tabel geven we aan voor welke activiteiten we in 2024 derden inschakelden en wat de kosten daarvan waren.
We brengen de grootste posten in beeld.

In de kosten maakten we een splitsing in “kennis” en “capaciteit”.

Onder “kennis” verstaan we de kosten die we maken omdat de kennis hiervoor intern niet aanwezig was.
Onder “capaciteit” nemen we de kosten op door capaciteitsgebrek.

(bedragen x € 1.000)	Inhuur capaciteit	Inhuur kennis
Bouwkundig advies	36	223
Projectondersteuning		220
Juridische advisering		197
Accountantskosten		140
Milieu/bodemadvies		99
Technisch advies		85
Inkoopbureau		77
Energiescans		68
Bestek en tekeningen diverse civiele projecten	329	58
Fiscale advisering		43
Technische adviezen installaties stadskantoor		31
Indicatiestelling WMO		24
Parkeeronderzoeken		15
Planschade / agrarisch advies		6
Functiewaardering/ arbeidsvoorwaarden		3
Onderzoekskosten bijstandsgerechtigden		2
Overig		510
	365	**1.801**

bakertilly
Gewaarmerkt voor identificatie doeleinden d.d: 23-06-2025

De raad luistert - klachten en meldingen

De raad luistert

Aantal	2021 fysiek	2021 digitaal	2022 fysiek	2022 digitaal	2023 fysiek	2024 fysiek
informatiebijeenkomsten (= de raad luistert)	1	9	2	5	8	8
onderwerpen tijdens informatiebijeenkomst	1	23	4	15	18	17
personen met inbreng tijdens informatiebijeenkomst	5	56	6	19	59	77
gemiddeld aantal onderwerpen per informatiebijeenkomst	1,0	2,6	2,0	3,0	2,3	2,1
gemiddeld aantal personen dat inbreng levert per informatiebijeenkomst	5,0	6,2	3,0	3,8	7,4	9,6
gemiddeld aantal personen dat inbreng levert per geagendeerd onderwerp	5,0	2,4	1,5	1,3	3,3	4,5

Klachten en melding openbare ruimte

klachtenregeling	2020	2021	2022	2023	2024
Totaal aantal klachten	29	36	28	24	31
Klachten Algemene wet bestuursrecht	24	32	26	22	27
Gegrond	1	8	9	4	3
Ongegrond	7	6	5	5	7
Deels (on)gegrond				2	1
Ingetrokken	2	0	1	0	0
Niet in behandeling genomen	2	2	1	2	1
Geen oordeel	2	3	0	4	3
Niet tot oordeel gekomen, naar tevredenheid opgelost	7	10	8	4	10
Geen klacht	2	0	0	0	0
Doorgezonden naar bevoegde instantie	1	3	2	1	2
Klachten Jeugdwet	5	4	2	2	4
Ingetrokken	4	2	1	1	4
Niet in behandeling genomen	1	0	1	1	0
Deels (on)gegrond	0	1	0	0	0
Ongegrond	0	1	0	0	0

Meldingen openbare ruimte	2021	2022	2023	2024
Afval	5.331	5.132	4.433	5.146
Begraafplaatsen	4	8	3	4
Bouwen, slopen, brandveiligheid	33	26	32	44
Dieren	384	324	370	286
Gladheidsbestrijding	68	6	9	38
Openbaar groen	1.336	1.041	1.021	1.003
Openbare verlichting	135	233	235	220
Overig	4.327	4.501	4.942	5.785
Overlast door (agrarische) bedrijven	1	1	0	3
Overlast en kleine ergernissen	358	315	336	334
Riolering	259	323	413	368
Schade gemeentelijke gebouwen en sport accommodaties	23	30	10	23
Straatmeubilair / speeltoestellen	227	230	188	148
Vuurwerk	111	118	158	130
Wegen, parkeerplaatsen en voetpaden	1.574	1.666	1.802	2.216
Totaal	**14.171**	**13.954**	**13.952**	**15.748**

bakertilly

Gewaarmerkt voor identificatie doeleinden d.d: 23-06-2025

Interbestuurlijk toezicht

Score interbestuurlijk toezicht 2024

De provincie maakte een verslag van de taken die de gemeente in opdracht van Rijk of provincie uitvoert.

Op het dashboard ziet u de toezichtprestaties per toezichtgebied van alle gemeenten in Noord-Brabant.

Kies links bij het filter onder gemeente voor: Etten-Leur.
U ziet een overzicht van de toezichtsoordelen van de afgelopen vier jaar.

Toelichting score

Drie van de vijf toezichtsgebieden voldoen in 2024 aan de eisen. Bij de huisvesting voor vergunninghouders was dit voor de peildatum 1 januari toelaatbaar. Voor de peildatum 1 juli voldeden we gedeeltelijk. We lichten dit toe.

Toelichting score

Huisvesting vergunninghouders

In de eerste helft van 2024 moesten we 47 mensen huisvesten. Daarnaast hadden we een achterstand van 8 mensen, waardoor we in totaal 55 mensen moesten huisvesten.

In de eerste helft van het jaar hebben we 54 mensen gehuisvest. Op 1 juli 2024 hadden we daarom een achterstand van 1 persoon.
De provincie vond dit acceptabel, maar we kregen wel een oranje brief.

Helaas hebben we onze doelstelling voor de eerste helft van 2024 net niet gehaald. Samen met Alwel werkten we hard om de achterstand uit 2023 in te halen, en dat is bijna gelukt.

Huidige stand van zaken

In de tweede helft van 2024 moesten we 46 personen huisvesten. We kregen een paar weken geleden te horen dat we de taakstelling nu behaald hebben, en een brief van de provincie met ‘voldoet’ kunnen verwachten.

Wet revitalisering generiek toezicht (Wrgt)

Het doel van de Wrgt is dat de gemeenteraad zoveel mogelijk het toezicht op de taakuitvoering door het college van burgemeester en wethouders houdt. Volgens de Wrgt heeft de gemeente per beleidsdomein met één toezichthouder te maken: de provincie of het Rijk. Uitgangspunten bij de relatie tussen de gemeente en de toezichthouder zijn: vertrouwen en terughoudendheid.

bakertilly
Gewaarmerkt voor identificatie doeleinden d.d: 23-06-2025

Daarom is het belangrijk dat alle informatie over de prestaties van de gemeente gemakkelijk in te zien is.

De informatie gebruiken we voor de horizontale verantwoording (van het college van burgemeester en wethouders aan de gemeenteraad) en voor het verticaal interbestuurlijk toezicht (het toezicht van provincie of Rijk op de gemeente).

Verantwoordingsjaar 2024

Tegelijk met het besluit over de jaarrekening 2024 vragen we de raad om haar oordeel over de toezichtinformatie.
We vragen de raad om uit te spreken of het college heeft voldaan aan haar wettelijke medebewindstaken.

bakertilly
Gewaarmerkt voor identificatie doeleinden d.d: 23-06-2025

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2024 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 7-01-2025

Verstrekker	Uitkeringscode	Specifieke uitkering / Juridische grondslag / Ontvanger	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator
FIN	B2	**Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp gedupeerden toeslagenproblematiek** Gemeenten	Aantal uitgewerkte plannen van aanpak in (jaar T) *Aard controle D2* *Indicator: B2/01*	Cumulatief aantal uitgewerkte plannen van aanpak (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/02*	Normbedragen voor a, b, d en f (ja/nee) Nee: reeks 1 / Ja: reeks 2 *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/03*	Normbedragen voor e (ja/nee) Nee: reeks 1/ Ja: reeks 2 *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/04*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/05*	
			15	50	Ja	Ja	Nee	
			Reeks 1 Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel a, b, d en f (artikel 3) **Keuze werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/06*	**Reeks 1** Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdelen a, b, d en f (artikel 3) **Keuze werkelijke kosten** *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/07*				
			Reeks 1 Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel c (artikel 3) **Werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/08*	**Reeks 1** Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel c (artikel 3) **Werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/09*	**Reeks 1** Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e (artikel 3) **Keuze werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/10*	**Reeks 1** Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e (artikel 3) **Keuze werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/11*	**Reeks 1** Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e met betrekking tot de kindregeling (artikel 3) **Werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/12*	**Reeks 1** Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e met betrekking tot de kindregeling (artikel 3) **Werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/13*
			€101.959	€ 150.277			€0	€0
			Reeks 2 Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerden (jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/14*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerde cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/15*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak (jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/16*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/17*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel d x aantal PvA's (jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/18*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel d x aantal nazorgtrajecten en/of PvA's cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/19*
			€8.211	€47.351	€53.535	€174.915	€31.399	€78.072
			Reeks 2 Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerden), indien nog niet eerder opgegeven (jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/20*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerden) cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/21*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel f x aantal driegesprekken (jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/22*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel f x aantal driegesprekken cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/23*	**Totaal** Totale verantwoording (jaar T) voor de SPUK B2 regeling *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/24*	
			€123.480	€244.860	€0	€ 0	€318.584	
BZK	C62	**Specifieke uitkering aan gemeenten voor de bekostiging van de kwijtschelding van gemeentelijke belastingen van gedupeerden door de toeslagenaffaire**	Gederfde opbrengsten (jaar T) die voortvloeien uit het kwijtschelden van gemeentelijke belastingen *Aard controle R* *Indicator: C62/01*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C62/02*				
			€ 8.493	Nee				
BZK	C92	**Regeling specifieke uitkering Informatiepunten Digitale Overheid**	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: C92/01*	Bedrag doorgeschoven naar t+1 *Aard controle R* *Indicator: C92/02*	Aantal informatiepunten dat de gemeente financiert *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C92/03*	Aantal vragen dat in het afgelopen jaar bij de Informatiepunten in de gemeente behandeld is *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C92/04*	Aantal gebruikte leermiddelen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C92/05*	
			€ 43.646	€ 0	1			
OCW	D8	**Onderwijsachterstandenbeleid 2023-2026 (OAB)** Gemeenten	Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen (conform artikel 159, eerste lid WPO) *Aard controle R* *Indicator: D8/01*	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 158 WPO) *Aard controle R* *Indicator: D8/02*	Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en vroegschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen, houders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform artikel 160 WPO) *Aard controle R* *Indicator: D8/03*	Correctie besteding (jaar T-1) *Let op bij correctie verder verwerken bij indicator 05* *Aard controle R* *Indicator: D8/04*	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1) *Aard controle R* *Indicator: D8/05*	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: D8/06*
			€ 869.414	€ 291.610	€ 41.850	€ 0	€ 0	€ 0
			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D8/07*	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid **Bedrag** *Aard controle R* *Indicator: D8/08*	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D8/09*	Van andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid **Bedrag** *Aard controle R* *Indicator: D8/10*		
		1						
		2						
		100						
OCW	D14	**Regeling specifieke uitkering inhalen COVID-19 gerelateerde onderwijsvertragingen**	Besteding (jaar T) maatregelen artikel 3, lid 2, a t/m e samen opgeteld *Aard controle R* *Indicator: D14/01*	Besteding (jaar T) voor tijdelijke extra huur van bestaande huisvesting indien deze extra huisvesting nodig is voor de uitvoering van maatregelen die scholen of gemeenten in het kader van het Nationaal Programma Onderwijs nemen *Aard controle R* *Indicator: D14/02*	Besteding (jaar T) voor ambtelijke capaciteit van de gemeente of inkoop van expertise voor de uitvoering van het Nationaal Programma Onderwijs *Aard controle R* *Indicator: D14/03*			
			€ 553.423	€ 3.750	€ 0			
			Correctie besteding (jaar T-1) *Aard controle R* *Indicator: D14/04*	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1) *Aard controle R* *Indicator: D14/05*	Opgebouwde reserve (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: D14/06*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D14/07*		
			€ 0	€ 557.760	€ 588	Nee		
			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D14/08*	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering gemeenten t.b.v. het Nationaal Programma Onderwijs *Aard controle R* *Indicator: D14/09*	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D14/10*	Van andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering gemeenten t.b.v. het Nationaal Programma Onderwijs *Aard controle R* *Indicator: D14/11*		
		1						
		2						
		10						
IenW	E3	**Subsidieregeling sanering verkeerslawaai** **Subsidieregeling sanering verkeerslawaai** Provincies, gemeenten en gemeenschappelijke regelingen (Wgr)	Hieronder per regel één beschikkingsnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E3/01*	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle R* *Indicator: E3/02*	Overige bestedingen (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E3/03*	Besteding (jaar T) door meerwerk dat o.b.v. art. 126 Wet geluidshinder ten laste van het Rijk komt *Aard controle R* *Indicator: E3/04*	Correctie over besteding (t/m jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E3/05*	Kosten ProRail (jaar T) als bedoeld in artikel 25 lid 6 van deze regeling ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle R* *Indicator: E3/06*
		1	Nog niet toegekend	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
		2						
		100						

bakertilly
Gewaarmerkt voor identificatie doeleinden d.d: 23-06-2025

			Kopie beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E3/07*	Cumulatieve bestedingen ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E3/08*	Cumulatieve overige bestedingen (t/m jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E3/09*	Cumulatieve Kosten ProRail (t/m jaar T) als bedoeld in artikel 25 lid 6 van deze regeling ten laste van Rijksmiddelen Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E3/10*	Correctie over besteding kosten ProRail (t/m jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E3/11*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E3/12*
			1 *Nog niet toegekend*	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Nee
			2					
			100					
IenW	**E21**	**Regeling specifieke uitkering circulaire ambachtscentra** Gemeenten en GR'en	Beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E21/01*	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E21/02*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E21/03*	Cofinanciering (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E21/04*	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E21/05*	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E21/06*
			1 31185718	€ 42.274	€ 172.689	€ 42.274	€ 131.366	Ja
			2					
			Kopie beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E21/07*	Is voldaan aan artikel 15 van de regeling specifieke uitkering circulaire ambachtscentra? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E21/08*	Toelichting aan welke voorwaarde(n) van artikel 15 vd regeling word(t)(en) niet voldaan? (a of/en b of/en c)? (verplicht als bij 06 Nee is ingevuld) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E21/09*			
			1 31185718	Ja				
			2					
IenW	**E44B**	**Tijdelijke impulsregeling klimaatadaptatie 2021–2027 (SiSa tussen medeoverheden)**	Hieronder per regel één CBS(code) uit (jaar T) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die medeoverheid invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/01*	Beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/02*	Besteding (jaar T) ten laste van de verstrekker *Aard controle R* *Indicator: E44B/03*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van de verstrekker *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/04*	Besteding ten laste van cofinanciering (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E44B/05*	Besteding cofinanciering cumulatief (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/06*
			1 060758 Gemeente Breda	IENW/BSK-2023/67048	€ 0	€ 14.254	€ 0	€ 28.509
			2 060758 Gemeente Breda	IENW/BSK-2024/44431	€ 11.887	€ 11.887	€ 36.829	€ 36.829
			15					
			Kopie CBS(code) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/07*	Kopie beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/08*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/09*			
			1 060758 Gemeente Breda	IENW/BSK-2023/67048	Nee			
			2 060758 Gemeente Breda	IENW/BSK-2024/44431	Nee			
			15					
			Kopie CBS(code) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/10*	Kopie beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/11*	Naam/nummer maatregel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/12*	Maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) - per maatregel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/13*		
			060758 Gemeente Breda 1	IENW/BSK-2023/67048	Aanleg HWA riool (afkoppelen), ontstenen verhard oppervlak en vergroenen en Afkoppelen verhard oppervlak, aanleg HWA riool, aanleg wadi en vijver en aanplant bomen en Realiseren alternatieve waterberging	Nee		
			060758 Gemeente Breda 2	IENW/BSK-2024/44431	Aanleg waterberging en grote formaat bomen en Vervanging verharding naar groeninvulling	Nee		
			15					
SZW	**G2**	**Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet gemeentedeel 2024** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Besteding (jaar T) algemene bijstand Gemeente I.1 Participatiewet (**PW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/01*	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk) Gemeente I.1 Participatiewet (**PW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/02*	Besteding (jaar T) **IOAW** Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (**IOAW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/03*	Baten (jaar T) **IOAW** (exclusief Rijk) Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (**IOAW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/04*	Besteding (jaar T) **IOAZ** Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (**IOAZ**) *Aard controle R* *Indicator: G2/05*	Baten (jaar T) **IOAZ** (exclusief Rijk) Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (**IOAZ**) *Aard controle R* *Indicator: G2/06*
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			Besteding (jaar T) **Bbz 2004** levensonderhoud Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (**Bbz 2004**) *Aard controle R* *Indicator: G2/07*	Baten (jaar T) **Bbz 2004** levensonderhoud (exclusief Rijk) Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (**Bbz 2004**) *Aard controle R* *Indicator: G2/08*	Baten (jaar T) **WWIK** (exclusief Rijk) Gemeente I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (**WWIK**) *Aard controle R* *Indicator: G2/09*	Besteding (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet Gemeente I.7 Participatiewet (**PW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/10*	Baten (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (exclusief Rijk) Gemeente I.7 Participatiewet (**PW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/11*	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente Participatiewet (**PW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/12*
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren als gevolg van kwijt te schelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente Participatiewet (**PW**) *Aard controle D2* *Indicator: G2/13*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G2/14*				
			€ 0	Nee				
SZW	**G2A**	**Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_totaal 2023** Gemeenten die uitvoering in (jaar T-1) geheel of gedeeltelijk hebben uitbesteed aan een Openbaar lichaam o.g.v. Wgr verantwoorden hier het totaal (jaar T-1) (Dus: deel Openbaar lichaam uit SiSa (jaar T-1) regeling G2B + deel gemeente uit (jaar T-1) regeling G2A)	Hieronder per regel één gemeente(code) uit (jaar T-1) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G2A/01*	Besteding (jaar T-1) algemene bijstand Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.1 Participatiewet (**PW**) *Aard controle R* *Indicator: G2A/02*	Baten (jaar T-1) algemene bijstand (exclusief Rijk) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.1 Participatiewet (**PW**) *Aard controle R* *Indicator: G2A/03*	Besteding (jaar T-1) **IOAW** Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (**IOAW**) *Aard controle R* *Indicator: G2A/04*	Baten (jaar T-1) **IOAW** (exclusief Rijk) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (**IOAW**) *Aard controle R* *Indicator: G2A/05*	Besteding (jaar T-1) **IOAZ** Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (**IOAZ**) *Aard controle R* *Indicator: G2A/06*
			1 060777 Gemeente Etten-Leur	€ 11.348.929	€ 191.668	€ 495.407	€ 122	€ 8.236
			2					
			100					
			Hieronder verschijnt de gemeente(code) conform de keuzes gemaakt bij indicator G2A/01 In de kolommen hiernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G2A/07*	Baten (jaar T-1) **IOAZ** (exclusief Rijk) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (**IOAZ**) *Aard controle R* *Indicator: G2A/08*	Besteding (jaar T-1) **Bbz 2004** levensonderhoud zelfstandigen Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (**Bbz 2004**) *Aard controle R* *Indicator: G2A/09*	Baten (jaar T-1) **Bbz 2004** levensonderhoud zelfstandigen (exclusief Rijk) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (**Bbz 2004**) *Aard controle R* *Indicator: G2A/10*	Baten (jaar T-1) **WWIK** (exclusief Rijk) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (**WWIK**) *Aard controle R* *Indicator: G2A/11*	Besteding (jaar T-1) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.7 Participatiewet (**PW**) *Aard controle R* *Indicator: G2A/12*
			1 060777 Gemeente Etten-Leur	€ 0	€ 52.240	€ 39.477	€ 0	€ 762.916
			2					
			100					
			Hieronder verschijnt de gemeente(code) conform de keuzes gemaakt bij indicator G2A/01 In de kolommen hiernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.*	Baten (jaar T-1) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (excl. Rijk) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.7 Participatiewet (**PW**) *Aard controle R*	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet in jaar T-1 i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam Participatiewet (**PW**) *Aard controle R*	Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren als gevolg van kwijt te schelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet (jaar T-1) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam Participatiewet (**PW**) *Aard controle D2*		

bakertilly
Gewaarmerkt voor identificatie doeleinden d.d: 23-06-2025

				Indicator: G2A/13	*Indicator: G2A/14*	*Indicator: G2A/15*	*Indicator: G2A/16*						
			1	060777 Gemeente Etten-Leur	€ 3.749	€ 0	€ 0						
			2		€ 3.749								
			100										
SZW	**G3**	**Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (uitsluitend kapitaalverstrekking)_gemeentedeel 2024** **Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) 2004** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/01*	Baten (jaar T) vanwege vanaf 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/02*	Baten vanwege vóór 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/03*	Besteding (jaar T) Bob Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/04*	Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/05*	Besteding (jaar T) onderzoekskosten artikel 52, eerste lid, onderdeel b, Bbz 2004 (Bob) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/06*					
				€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0				
				BBZ vóór 2020 – levensonderhoud (exclusief BOB) Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ in (jaar T) (exclusief BOB) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/07*	BBZ vóór 2020 – kapitaalverstrekking (exclusief BOB) Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in (jaar T) (exclusief BOB) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/08*	BBZ vóór 2020 – levensonderhoud en kapitaalverstrekkingen (BOB) Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ en achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BOB in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/09*	BBZ vanaf 2020 – kapitaalverstrekking Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/10*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G3/11*				
				€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Nee					
SZW	**G3A**	**Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (uitsluitend kapitaalverstrekking)_totaal 2023** **Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) 2004** Gemeenten die uitvoering in (jaar T-1) geheel of gedeeltelijk hebben uitbesteed aan een Openbaar lichaam o.g.v. Wgr verantwoorden hier het totaal (jaar T-1). (Dus: deel Openbaar lichaam uit SiSa (jaar T-1) regeling G3B + deel gemeente uit (jaar T-1) regeling G3)	Hieronder per regel één gemeente(code) uit (jaar T-1) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G3A/01*	Besteding (jaar T-1) kapitaalverstrekking Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicator: G3A/02*	Baten (jaar T-1) vanwege vanaf 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicator: G3A/03*	Baten (jaar T-1) vanwege vóór 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicator: G3A/04*	Besteding (jaar T-1) Bob Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicator: G3A/05*	Baten (jaar T-1) Bob (exclusief Rijk) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicator: G3A/06*					
			1	060777 Gemeente Etten-Leur	€ 0	€ 2.894	€ 26.525	€ 0	€ 0				
			2										
			100										
				Hieronder verschijnt de gemeente(code) conform de keuzes gemaakt bij G3A/01 In de kolommen hiernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G3A/07*	Besteding (jaar T-1) onderzoekskosten artikel 52, eerste lid, onderdeel b, Bbz 2004 (Bob) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicator: G3A/08*	BBZ vóór 2020 – levensonderhoud (exclusief BOB) Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ in jaar T-1 (exclusief BOB) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicator: G3A/09*	BBZ vóór 2020 – kapitaalverstrekking (exclusief BOB) Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in jaar T -1 (exclusief BOB) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicator: G3A/10*	BBZ vóór 2020 – levensonderhoud en kapitaalverstrekkingen (BOB) Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ en achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BOB in jaar T-1 i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicator: G3A/11*	BBZ vanaf 2020 – kapitaalverstrekking Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in jaar T-1 i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicator: G3A/12*				
			1	060777 Gemeente Etten-Leur	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0				
			2										
			100										
SZW	**G4**	**Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo) gemeentedeel 2024** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over Tozo (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Welke regeling betreft het? *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4/01*	Besteding (jaar T) levensonderhoud Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/02*	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/03*	Baten (jaar T) levensonderhoud Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/04*	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (aflossing) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/05*	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (overig) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/06*					
			1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0				
			2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0				
			3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0				
			4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0				
			5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0				
			6	Totaal	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0				
				Kopie regeling *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4/07*	Aantal besluiten levensonderhoud (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/08*	Aantal besluiten kapitaalverstrekking (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/09*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Gemeente *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4/10*						
			1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	0	0	Nee						
			2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	0	0	Nee						
			3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	0	0	Nee						
			4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	0	0	Nee						
			5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	0	0	Nee						
			6	Totaal	0	0	N.v.t.						
				Kopie regeling *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4/11*	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht) *Aard controle R* *Indicator: G4/12*	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), aflossing *Aard controle R* *Indicator: G4/13*	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), overig *Aard controle R* *Indicator: G4/14*	Uitvoeringskosten (jaar T) uitvoering Tozo buitenland (gemeente Maastricht) *Aard controle R* *Indicator: G4/15*					
			1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)									
			2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)									
			3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)									
			4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)									
			5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)									
			6	Totaal	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0					
				Kopie regeling *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4/16*	Levensonderhoud - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud Tozo in jaar T i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/17*	Levensonderhoud- Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren (jaar T) als gevolg van kwijt te schelden schulden levensonderhoud Tozo i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle D2* *Indicator: G4/18*	Kapitaalverstrekkingen - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen op kapitaalverstrekkingen Tozo in jaar T i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/19*						
			1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	€ 0	€ 0	€ 0						
			2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	€ 0	€ 0	€ 0						
			3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 0	€ 0	€ 0						
			4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 0	€ 0	€ 0						
			5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	€ 0	€ 0	€ 0						
			6	Totaal	€ 0	€ 0	€ 0						
SZW	**G4A**	**Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo) totaal 2023** Gemeenten die uitvoering in (jaar T-1) geheel of gedeeltelijk hebben uitbesteed aan een Openbaar lichaam o.g.v. Wgr verantwoorden hier het totaal (jaar T-1). Dit totaal (jaar T-1) regeling G4B + (jaar T-1) regeling G4 blijkt uit de vaststellingsbeschikking die uw gemeente van het Ministerie van SZW over 2023 heeft ontvangen. De gegevens uit die beschikking neemt u hier op.	Welke regeling betreft het? Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4A/01*	Besteding (jaar T-1) levensonderhoud Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicator: G4A/02*	Besteding (jaar T-1) kapitaalverstrekking Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicator: G4A/03*	Baten (jaar T-1) levensonderhoud Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicator: G4A/04*	Baten (jaar T-1) kapitaalverstrekking (aflossing) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicator: G4A/05*						

bakertilly
Gewaarmerkt voor identificatie doeleinden d.d: 23-06-2025

			1	Tozo 1 (1 maart 2020 tot 1 juni 2020)	€ 0	€ 0	€ 7.301	€ 9.980
			2	Tozo 2 (1 juni 2020 tot 1 oktober 2020)	€ 0	€ 0	€ 459	€ 68.521
			3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 0	€ 0	-€ 15.615	€ 16.651
			4	Tozo 4 (1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 0	€ 0	€ 377	€ 3.369
			5	Tozo 5 (1 juli 2021 tot 1 oktober 2021)	€ 0	€ 0	€ 25	€ 3.426
				Kopie regeling Aard controle n.v.t. Indicator: G4A/06	Baten (jaar T-1) kapitaalverstrekking (overig) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicator: G4A/07*	Aantal besluiten levensonderhoud (jaar T) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicator: G4A/08*	Aantal besluiten kapitaalverstrekking (jaar T-1) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicator: G4A/09*	
			1	Tozo 1 (1 maart 2020 tot 1 juni 2020)	€ 65	0	0	
			2	Tozo 2 (1 juni 2020 tot 1 oktober 2020)	€ 3.717	0	0	
			3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 934	0	0	
			4	Tozo 4 (1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 128	0	0	
			5	Tozo 5 (1 juli 2021 tot 1 oktober 2021)	€ 230	0	0	
				Kopie regeling *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4A/10*	Levensonderhoud - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud Tozo in jaar T - 1 i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicator: G4A/11*	Levensonderhoud- Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren (jaar T-1) als gevolg van kwijt te schelden schulden levensonderhoud Tozo i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle D2* *Indicator: G4A/12*	Kapitaalverstrekkingen - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen op kapitaalverstrekkingen Tozo in jaar T -1 i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicator: G4A/13*	
			1	Tozo 1 (1 maart 2020 tot 1 juni 2020)	€ 0	€ 0	€ 0	
			2	Tozo 2 (1 juni 2020 tot 1 oktober 2020)	€ 0	€ 0	€ 0	
			3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	
			4	Tozo 4 (1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	
			5	Tozo 5 (1 juli 2021 tot 1 oktober 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	
SZW	**G10**	**Wet inburgering 2021_ gemeentedeel 2024** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over Wet inburgering 2021 (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr		Besteding (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G10/01*	Baten (jaar T) (exclusief Rijk) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G10/02*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Gemeente *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G10/03*		
				€ 0	€ 0	Nee		
SZW	**G10A**	**Wet inburgering 2021_ Totaal 2023** Gemeenten die uitvoering in (jaar T-1) geheel of gedeeltelijk hebben uitbesteed aan een Openbaar lichaam o.g.v. Wgr verantwoorden hier het totaal (jaar T-1). (Dus: deel Openbaar lichaam uit SiSa (jaar T-1) regeling G10B + deel gemeente uit (jaar T-1) regeling G10)		Hieronder per regel één gemeente(code) uit (jaar T-1) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G10A/01*	Besteding (jaar T-1) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicator: G10A/02*	Baten (jaar T-1) (exclusief Rijk) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicator: G10A/03*		
			1	060777 Gemeente Etten-Leur	€ 228.861	€ 0		
			2					
			20					
SZW	**G12**	**Kwijtschelden publieke schulden SZW-domein hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire_gemeentedeel 2024** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr		Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Bijzondere bijstand in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G12/01*	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Wet Inburgering van 13 september 2012 in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G12/02*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Gemeente *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G12/03*		
				€ 0	€ 0	Nee		
SZW	**G12A**	**Kwijtschelden publieke schulden SZW-domein hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire_ totalen 2023** Gemeenten die uitvoering in (jaar T-1) geheel of gedeeltelijk hebben uitbesteed aan een Openbaar lichaam o.g.v. Wgr verantwoorden hier het totaal (jaar T-1). (Dus: deel Openbaar lichaam uit SiSa (jaar T-1) regeling G12B + deel gemeente uit (jaar T-1) regeling G12)		Hieronder per regel één gemeente(code) uit (jaar T-1) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G12A/01*	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Bijzondere bijstand in jaar T-1 i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicator: G12A/02*	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Wet Inburgering van 13 september 2012 in jaar T-1 i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicator: G12A/03*		
			1	060777 Gemeente Etten-Leur	€ 773	€ 0		
			2					
			20					
SZW	**G13**	**Onderwijsroute_ deel gemeente 2024** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel (jaar T),ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr		Bestedingen onderwijsroute (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G13/01*	Baten onderwijsroute (jaar T) (exclusief Rijk) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G13/02*	Bestedingen overige voorzieningen (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G13/03*	Baten overige voorzieningen (jaar T) (exclusief Rijk) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G13/04*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: G13/05
				€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Nee
SZW	**G13A**	**Onderwijsroute_ totalen 2023** Gemeenten die uitvoering in (jaar T-1) geheel of gedeeltelijk hebben uitbesteed aan een Openbaar lichaam o.g.v. Wgr verantwoorden hier het totaal (jaar T-1). (Dus: deel Openbaar lichaam uit SiSa (jaar T-1) regeling G13B + deel gemeente uit (jaar T-1) regeling G13)		Hieronder per regel één gemeente(code) uit (jaar T-1) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G13A/01*	Bestedingen onderwijsroute (jaar T-1) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicator: G13A/02*	Baten onderwijsroute (jaar T-1) (exclusief Rijk) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicator: G13A/03*	Bestedingen overige voorzieningen (jaar T-1) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicator: G13A/04*	Baten overige voorzieningen (jaar T-1) (exclusief Rijk) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicator: G13A/05*
			1	060777 Gemeente Etten-Leur	€ 45.489	€ 0	€ 0	€ 0
			2					
			20					
VWS	**H4**	**Regeling specifieke uitkering stimulering sport 2024-2025** Gemeenten		Ontvangen Rijksbijdrage (jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H4/01*	Totale werkelijke berekende uitkering *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H4/02*			
				€ 200.338	€ 131.869			
				Activiteiten *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H4/03*	Totale werkelijke berekende uitkering per project (jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H4/04*	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 18% (jaar T) **Onroerende zaken** *Aard controle R* *Indicator: H4/05*	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 18% (jaar T) **Roerende zaken** *Aard controle R* *Indicator: H4/06*	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 18% (jaar T) **Dienstverlening door derden** *Aard controle R* *Indicator: H4/07*	Toelichting *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H4/08*
			1	Beheer en onderhoud sportaccommodaties	€ 131.869	€ 78.325	€ 53.544	€ 0	
			2						

bakertilly
Gewaarmerkt voor identificatie doeleinden d.d: 23-06-2025

			100						
VWS	**H12**	**Regeling specifieke uitkering lokale preventieakkoorden of preventieaanpakken**	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: H12/01*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle R* *Indicator: H12/02*	Is voldaan aan de uitvoering van het lokale preventieakkoord of aanpak? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H12/03*				
			€ 0	€ 78.537	Ja				
VWS	**H27**	**Regeling specifieke uitkering domein-overstijgend samenwerken_met centraal persoon**	Projectnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H27/01*	Heeft u meegewerkt aan de verplichte monitoring van de resultaten door middel van een door de Minister vastgesteld format? (Ja/Nee/Nvt) *Aard controle D1* *Indicator: H27/02*	Toelichting (Verplicht indien bij H27/02 "Nee" is ingevuld) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H27/03*	Gerealiseerd aantal cliënten in (jaar T) - Zelfstandige uitvoering *Aard controle R* *Indicator: H27/04*	Cumulatief aantal cliënten (t/m jaar T) - Inclusief uitvoering door medeoverheden vanaf SiSa 2024 *Aard controle R* *Indicator: H27/05*		
		1	*1045582*	Ja		13	13		
		2							
		3							
		4							
		5							
			Volledige zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H27/06*	Eindverantwoording? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H27/07*					
			Ja	Ja					
VWS	**H30**	**Specifieke uitkering versterking voor sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis 2023-2026**	Naam onderdeel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H30/01*	Totaalbedrag (jaar T) toegekend per onderdeel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H30/02*	Besteding ten laste van Rijksmiddelen (jaar T) per onderdeel *Aard controle R* *Indicator: H30/03*	Cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T) per onderdeel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H30/04*	Voldaan aan afspraken in akkoorden (Ja/ Nee/ n.v.t.)? *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H30/05*	Meegewerkt aan de monitoring (Ja/Nee/ n.v.t.)? *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H30/06*	
		1	Lokaal Sportakkoord	€ 34.113	€ 75.695	€ 103.950	Ja	Ja	
		2	Brede regeling combinatiefuncties	€ 233.545	€ 200.561	€ 360.928	Ja	Ja	
		3	Terugdringen Gezondheidsachterstanden	€ 52.482	€ 30.383	€ 63.130	Ja	Ja	
		4	Kansrijke Start	€ 41.986	€ 63.520	€ 120.601	Ja	Ja	
		5	Mentale Gezondheid	€ 13.121	€ 35.380	€ 46.842	Ja	Ja	
		6	Aanpak overgewicht en obesitas	€ 45.922	€ 20.165	€ 23.744	Ja	Ja	
		7	Valpreventie	€ 124.646	€ 99.920	€ 156.700	Ja	Ja	
		8	Leefomgeving	€ 26.241	€ 27.771	€ 48.841	Ja	Ja	
		9	OKO & Vroegsignalering alcoholproblematiek	€ 6.561	€ 9.813	€ 12.813	Ja	Ja	
		10	Versterken sociale basis	€ 94.469	€ 121.470	€ 214.085	Ja	Ja	
		11	Mantelzorg	€ 26.241	€ 22.601	€ 38.449	Ja	Ja	
		12	Eén tegen eenzaamheid	€ 26.241	€ 19.926	€ 36.300	Ja	Ja	
		13	Welzijn op recept	€ 24.930	€ 26.702	€ 27.138	Ja	Ja	
		14	Versterking kennis- en adviesfunctie GGD	€ 6.561	€ 6.561	€ 12.859	Ja	Ja	
		15	Coördinatiekosten regionale aanpak	€ 19.156	€ 6.573	€ 18.806	Ja	Ja	
			Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H30/07*						
			Nee						
VWS	**H35B**	**Specifieke uitkering IZA-doelen 2023-2026 (SiSa tussen medeoverheden)**	Hieronder per regel één code selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die medeoverheid invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H35B/01*	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: H35B/02*					
		1	060758 Gemeente Breda	€ 314.970					
		2							
VRO	**J55**	**Aanpak energiearmoede**	Het aantal huishoudens in huurwoningen aan wie energiebesparende voorzieningen zijn verstrekt die kunnen leiden tot vermindering van energiegebruik/de energierekening *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J55/01*	Besteding (jaar T) van de onder indicator 01 gemoeide kosten *Aard controle R* *Indicator: J55/02*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 01 gemoeide kosten *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J55/03*	Het aantal huishoudens in koopwoningen aan wie energiebesparende voorzieningen zijn verstrekt die kunnen leiden tot vermindering van energiegebruik/de energierekening *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J55/04*	Besteding (jaar T) van de onder indicator 04 gemoeide kosten *Aard controle R* *Indicator: J55/05*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 04 gemoeide kosten *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J55/06*	
			1.132	€ 347.992	€ 350.092	594	€ 25.522	€ 26.222	
			Het aantal huishoudens dat ondersteuning –bijvoorbeeld via advies aan huis- heeft gekregen in de vorm van advies over vermindering van het energiegebruik voor zijn specifieke woningen waar de bewoner direct zijn/haar energieverbruik mee heeft kunnen verminderen. *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J55/07*	Besteding (jaar T) van de onder indicator 07 gemoeide kosten *Aard controle R* *Indicator: J55/08*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 07 gemoeide kosten *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J55/09*				
			978	€ 343.343	€ 346.143				
			Het aantal kleine gasbesparende maatregelen (w.o. radiatorfolie en tochtstrips) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J55/10*	Het aantal kleine elektriciteitsbesparende maatregelen (w.o. LED-lampen) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J55/11*	Het aantal grote(re) gasbesparende maatregelen (w.o. dakisolatie, vloerisolatie, spouwmuurisolatie etc.) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J55/12*	Het aantal grote(re) elektriciteitsbesparende maatregelen (w.o. vervangen koelkasten, wasmachines etc.) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J55/13*	Het aantal gegeven adviezen met directe verlaging energieverbruik/energierekening tot gevolg. *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J55/14*	Het aantal overige energierekening verlagende maatregelen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J55/15*	
			873	992	0	748	9.922	1.343	
VRO	**J56**	**Regeling huisvesting aandachtsgroepen**	Beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J56/01*	Projectnaam *Aard controle n.v.t* *Indicator: J56/02*	Besteding (jaar T) per project *Aard controle R* *Indicator: J56/03*	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) - per project Inclusief uitvoering door derde vanaf SiSa 2022 *Aard controle R* *Indicator: J56/04*	Aantal woonruimten en verblijfsruimten waarvan de werkzaamheden zijn gestart in (jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J56/05*	Aantal volledig gerealiseerde woonruimten en verblijfsruimten (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J56/06*	
		1	*RHA2021-02358996*	*Tijdelijke woningen en woonwagenstandplaatsen Etten-Leur*	€ 105.890	€ 105.890	23	23	
		2							
		10							
			Kopie Projectnaam *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J56/07*	Opbrengsten jaar T *Aard controle R* *Indicator: J56/08*	Cumulatieve opbrengsten (t/m jaar T) *Aard controle R* *Indicator: J56/09*	Opgevoerde kostenactiviteiten zoals opgenomen in de aanvraag zijn onveranderd (t/m jaar T) (Ja/Nee) *Aard controle R* *Indicator: J56/10*	De uitvoering loopt volgens de planning (ja/nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J56/11*	Zelfstandige uitvoering (ja/nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J56/12*	
		1	*Tijdelijke woningen en woonwagenstandplaatsen Etten-Leur*	€ 0	€ 0	Ja	Ja	Ja	
		2							
		10							
			Kopie Projectnaam *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J56/13*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J56/14*	Zijn binnen twee jaar na de datum van toekenning van de uitkering onomkeerbare stappen gezet? *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J56/15*				
		1	*Tijdelijke woningen en woonwagenstandplaatsen Etten-Leur*	Nee	Ja				
		2							
		10							

bakertilly
Gewaarmerkt voor identificatie
doeleinden d.d: 23-06-2025

VRO	**J94**	**Regeling houdende regels verstrekking specifieke uitkering aan gemeenten verduurzaming [...] van eigenaars, woonverenigingen en wooncoöperaties**	Beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J94/01*	Besteding (jaar T), in C94/06 t/m C94/08 opgesplitst *Aard controle R* *Indicator: J94/02*	Het totaal aantal woningen waar maatregelen zijn getroffen dat voldoet aan artikel 6, eerste lid, onderdeel a *Aard controle D1* *Indicator: J94/03*	Het aantal woningen waar maatregelen zijn getroffen met een WOZ-waarde boven het gemeentelijk gemiddelde (peildatum 2022) of een WOZ-waarde van € 429.300 *Aard controle D1* *Indicator: J94/04*	Bedrag dat van de vijfde kolom van bijlage III besteed is aan doe-het-zelfmaatregelen, inclusief activiteiten als bedoeld in artikel 2, derde lid (zoals ondersteuning vanuit gemeente) (alleen van toepassing voor tranche 2). *Aard controle R* *Indicator: J94/05*	Bedrag dat vanuit de specifieke uitkering besteed is aan gerichte ondersteuning en/of het bedrag waarvoor derden met de benodigde expertise zijn ingeschakeld als bedoeld in artikel 2, derde lid, onderdeel a *Aard controle R* *Indicator: J94/06*
			1 *LAI23-03607773*	€ 24.155	15	7	0	€ 0
			2 *LAI24-03724709*	€ 0	0	0	0	€ 0
			100					
			Bedrag dat vanuit de specifieke uitkering besteed is ten behoeve van uitvoering als bedoeld in artikel 2, derde lid, onderdeel b *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J94/07*	Bedrag dat vanuit de specifieke uitkering besteed is aan die energiebesparende isolatiemaatregelen, eventueel in samenhang met energiezuinige ventilatiemaatregelen. *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J94/08*	Eindverantwoording (ja/nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J94/09*			
			1 € 0	€ 24.155	Nee			
			2 € 0	€ 0	Nee			
			100					
VRO	**J105**	**Regeling specifieke uitkering startbouwimpuls**	Projectnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J105/01*	Aantal woningen waarvan de bouw is gestart cumulatief (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J105/02*	Afgesproken datum van start bouw gehaald? (Ja/Nee) - bij Nee is indicator 10 verplicht *Aard controle D1* *Indicator: J105/03*	Aantal woningen dat is gerealiseerd cumulatief (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J105/04*	Afgesproken datum van oplevering gehaald? (Ja/Nee) - bij Nee is indicator 10 verplicht *Aard controle D1* *Indicator: J105/05*	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle R* *Indicator: J105/06*
			1 *2023-0000096229*	0	Nee	0	Nee	€ 0
			2					
			20					
			Kopie projectnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J105/07*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J105/08*	Prijscategorieën woningen komen overeen met projectaanvraag (Ja/Nee) - bij Nee is indicator 10 verplicht *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J105/09*	Toelichting afwijking(en) van datum start bouw, datum van oplevering en/of prijscategorieën woningen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J105/10*	Aantal betaalbare woningen waarvan de bouw gestart is cumulatief (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J105/11*	Afgesproken aandeel van betaalbare woningen gehaald? (Ja/Nee) *Aard controle D1* *Indicator: J105/12*
			1 *2023-0000096229*	€ 0	Ja	Bouw moet nog starten. Vergunningsprocedure heeft vertraging opgelopen. De ontwerpvergunning ligt nu ter inzage	0	Nee
			2					
			20					
			Kopie projectnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J105/13*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J105/14*				
			1 *2023-0000096229*	Nee				
			2					
			20					
VRO	**J209**	**Meerjarige regeling voor huisvesting aandachtsgroepen**	Beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J209/01*	Projectnaam *Aard controle n.v.t* *Indicator: J209/02*	Besteding (jaar T) per project *Aard controle R* *Indicator: J209/03*	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) - per project Inclusief uitvoering door derde vanaf SiSa 2023 *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J209/04*	Cumulatieve opbrengsten (t/m jaar T) - per project *Aard controle D2* *Indicator: J209/05*	Aantal woonruimten waarvan de werkzaamheden zijn gestart in (jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J209/06*
			1 *RHA2022-03325766*	*Meerjarige regeling specifieke uitkeringen voor huisvesting aandachtsgroepen*	€ 700.000	€ 700.000	€ 0	100
			2					
			10					
			Kopie Projectnaam *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J209/07*	Aantal volledig gerealiseerde woonruimten (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J209/08*	De uitvoering loopt volgens de planning (ja/nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J209/09*	Zelfstandige uitvoering (ja/nee) *Aard controle R.* *Indicator: J209/10*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J209/11*	
			1 *Meerjarige regeling specifieke uitkeringen voor huisvesting aandachtsgroepen*	0	Ja	Ja	Nee	
			2	23	Ja	Ja	Nee	
			10					
VRO	**J210B**	**Meerjarige regeling specifieke uitkering flexibele inzet woningbouw** Sisa tussen medeoverheden	Hieronder per regel één provincie(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die provincie invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J210B/01*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) aan flexibele ondersteuning capaciteit en expertise *Aard controle R* *Indicator: J210B/02*	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T) *Aard controle R* *Indicator: J210B/03*	Aantal projecten dat in (jaar T) is geholpen met middelen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J210B/04*	Cumulatief aantal (t/m jaar T) woningen dat in deze projecten wordt gerealiseerd *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J210B/05*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J210B/06*
			1 030010 Provincie Noord-Brabant	€ 122.778	€ 2.500.000	1	100	Ja
			2					
			3					
			4					
			5					
KGG	**K28**	**Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid**	Besteding apparaatskosten (jaar T) : salarissen en sociale lasten voor ambtelijk personeel *Aard controle R* *Indicator: K28/01*	Besteding apparaatskosten (jaar T): kosten voor ingeleend personeel *Aard controle R* *Indicator: K28/02*	Besteding apparaatskosten (jaar T): overige goederen en diensten *Aard controle R* *Indicator: K28/03*	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) apparaatskosten *Aard controle n.v.t.* *Indicator: K28/04*	Besteding (jaar T) overige kosten gerelateerd aan apparaatskosten *Aard controle R* *Indicator: K28/05*	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) overige kosten gerelateerd aan apparaatskosten *Aard controle n.v.t.* *Indicator: K28/06*
			€ 663.689	€ 227.122	€ 0	€ 1.129.951	€ 4.403	€ 49.403
			Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: K28/07*					
			Nee					
AenM	**M16**	**Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne** Gemeenten	Vul in totaal te ontvangen normbedrag per gerealiseerde gemeentelijke plek per dag (GOO) (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: M16/01*	Vul in verschil bij hogere werkelijke bestedingen ten opzichte van de uitkomst van M16/01 (jaar T) - uitzonderingsbepaling (GOO) *Aard controle R* *Indicator: M16/02*	Vul in vrijwillige teruggave bij lagere werkelijke bestedingen ten opzichte van de uitkomst onder M16/01 (jaar T) – uitzonderingsbepaling (GOO) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: M16/03*	Besteding (jaar T) tbv de transitie - uitgezonderd uitvoeringkosten *Aard controle R* *Indicator: M16/04*	Besteding (jaar T) van uitvoering ten behoeve van de transitie *Aard controle R* *Indicator: M16/05*	Besteding (jaar T) uitgekeerde verstrekkingen (GOO en POO) *Aard controle R* *Indicator: M16/06*
			€ 3.319.742	€ 740.496	€ 0	€ 0	€ 0	€ 69.177
			Totaal bedrag vorderingen (/ onrechtmatig uitgekeerde) verstrekkingen GOO en POO (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: M16/07*	Totaal te ontvangen normbedrag uitvoeringskosten per geregistreerde persoon waaraan in een maand een verstrekking is gedaan (POO) (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: M16/08*	Totaal bedrag ontvangen eigen bijdrage van ontheemden GOO (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: M16/09*	Berekening totale besteding (jaar T) Som indicatoren 01/02/04/05/06/07/08 verminderd met 09 *Aard controle n.v.t.* *Indicator: M16/10*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: M16/11*	
			€ 0	€ 26.496	€ 0	€ 4.155.911	€ 12.089.666	

bakertilly
Gewaarmerkt voor identificatie
doeleinden d.d: 23-06-2025

Accountants

Baker Tilly (Netherlands) B.V.
Bijster 39
Postbus 3814
4800 DV Breda

T: +31 (0)76 525 00 00

breda@bakertilly.nl
www.bakertilly.nl

KvK: 24425560

Aan de Raad van
Gemeente Etten-Leur

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

A. Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening 2024

Ons oordeel
Wij hebben de jaarrekening 2024 van de gemeente Etten-Leur te Etten-Leur gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van zowel de grootte en de samenstelling van de baten en lasten over 2024 als van het vermogen van de gemeente Etten-Leur op 31 december 2024 in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV).

De jaarrekening bestaat uit:
1 het overzicht van baten en lasten over 2024;
2 de balans per 31 december 2024;
3 de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen, waaronder de rechtmatigheidsverantwoording van het college van burgemeester en wethouders over de financiële rechtmatigheid van baten, lasten en balansmutaties over 2024;
4 de sisa-bijlage met de verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen; en
5 de bijlage met het overzicht van de gerealiseerde baten en lasten per taakveld.

Baker Tilly (Netherlands) B.V. trading as Baker Tilly is a member of the global network of Baker Tilly International Ltd., the members of which are separate and independent legal entities.

Alle diensten worden verricht op basis van een overeenkomst van opdracht, gesloten met Baker Tilly (Netherlands) B.V., waarop van toepassing zijn de algemene voorwaarden, gedeponeerd bij de Kamer van Koophandel onder nr. 24425560. In deze voorwaarden is een beperking van aansprakelijkheid opgenomen.

De basis voor ons oordeel
Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado), de verordening controle op het financieel beheer en op de inrichting van de financiële organisatie dat is vastgesteld door de gemeenteraad op 14 oktober 2024 en het Controleprotocol Wet normering topinkomens (WNT) 2024 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van de gemeente Etten-Leur zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Paragraaf ter benadrukking van bepaalde aangelegenheden - toelichting inzake fouten in rechtmatigheidsverantwoording jaar 2023
Wij vestigen de aandacht op de toelichting in de jaarrekening 2024 inzake fouten in de rechtmatigheidsverantwoording 2023, die na vaststelling van de jaarrekening 2023 bekend zijn geworden op pagina 183.

Het college van burgemeester en wethouders heeft toegelicht dat in de rechtmatigheidsverantwoording, zoals opgenomen in de jaarrekening 2023, ten onrechte is vermeld dat er geen sprake is van rechtmatigheidsfouten en/of onduidelijkheden die individueel of gezamenlijk de verantwoordingsgrens overschrijden en dat de rechtmatigheidsfouten inzake het voorwaardencriterium voor een bedrag van € 941.000 te laag zijn weergegeven. Rekening houdend met deze rechtmatigheidsfouten bedroegen de rechtmatigheidsfouten en/of onduidelijkheden over 2023 in totaal € 2.941.000. De omvang van de in de jaarrekening 2023 verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties die niet rechtmatig tot stand zijn gekomen bedroeg in totaal € 2.941.000. Dit bedrag overschrijdt de verantwoordingsgrens voor jaarrekening 2023 van € 1.493.000.

Ons oordeel is niet aangepast als gevolg van deze aangelegenheid.

B. Informatie ter ondersteuning van ons oordeel
Wij hebben onze controlewerkzaamheden bepaald in het kader van de controle van de jaarrekening als geheel en bij het vormen van ons oordeel hierover. Onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel en onze bevindingen moeten in dat kader worden bezien en niet als afzonderlijke oordelen of conclusies.

Materialiteit
Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op € 1.644.000. De bij onze controle toegepaste goedkeuringstolerantie bedraagt voor fouten 1% en voor onzekerheden 3% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan reserves, zoals voorgeschreven in artikel 2 lid 1 Bado.

Daarbij zijn voor de controle van de in de jaarrekening opgenomen WNT-informatie de materialiteitsvoorschriften gehanteerd zoals vastgelegd in het Controleprotocol WNT 2024. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn, zoals ook bedoeld in artikel 3 Bado.

Wij zijn met de gemeenteraad overeengekomen dat wij aan de raad tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven de € 82.200 rapporteren alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve, SiSa- of WNT-redenen relevant zijn.

Controleaanpak frauderisico's

Als onderdeel van onze controle hebben wij inzicht verkregen in de gemeente en haar interne beheersingsomgeving. Wij hebben een frauderisicoanalyse uitgevoerd met als doelstelling het identificeren en inschatten van mogelijke risico's op een afwijking van materieel belang als gevolg van fraude. Wij hebben onze frauderisicoanalyse besproken met het college van burgemeester en wethouders en het audit committee.

Op basis van onze frauderisicoanalyse hebben wij geen frauderisico onderkend ten aanzien van de opbrengstverantwoording. Dit vloeit voort uit het feit dat een deel van de opbrengststromen bestaat uit een voorgedefinieerd bedrag op basis van een beschikking waarop de gemeente geen invloed heeft (zoals de rijksbijdrage en specifieke uitkeringen vanuit het rijk). De andere opbrengstenstromen zijn niet complex en routinematig van aard en bij deze opbrengststromen is weinig tot geen sprake van schattingselementen. Daarnaast zijn in de opbrengsten geen frauderisicofactoren aanwezig zoals beloningsstructuur van het management, prestatie-indicatoren en andere factoren die aanleiding geven tot het bewust foutief manipuleren van de opbrengsten.

In onze frauderisicoanalyse hebben wij de volgende frauderisico’s geïdentificeerd en geëvalueerd in het kader van onze controle.

Het risico dat het management maatregelen van interne beheersing doorbreekt
Het college of management bevindt zich in een unieke positie om fraude te plegen, omdat het in staat is de administratieve vastleggingen te manipuleren en frauduleuze financiële overzichten op te stellen door interne beheersingsmaatregelen te doorbreken, die anderszins effectief lijken te werken. Een motief van het college of management zou hierbij kunnen zijn om op die wijze een betere financiële situatie of prestatie te presenteren. Om dit frauderisico te ondervangen hebben wij de volgende werkzaamheden verricht:

- Analyseren en beoordelen van op basis van risicocriteria geselecteerde journaalposten en hierop specifieke controlewerkzaamheden verricht om de nauwkeurigheid van de geselecteerde journaalposten te controleren;
- Analyse van aanpassingen die tijdens het opstellen van de jaarrekening zijn gemaakt;
- Beoordelen van belangrijke schattingen en de schattingsprocessen van het college of management zoals de waardering van de grondexploitaties, vaste activa en debiteuren en het toereikend zijn van voorzieningen. Hierbij hebben we in het bijzonder aandacht gehad voor het inherente risico van vooringenomenheid van het college bij deze posten. Wij hebben onder meer de volgende werkzaamheden verricht:

    - Met betrekking tot de grondexploitatie hebben wij de plausibiliteit van de uitgangspunten op projectniveau gecontroleerd aan de hand van de economische inputparameters alsook backtestingwerkzaamheden. Daarnaast hebben we de toereikendheid van de verliesvoorzieningen en de nauwkeurigheid en volledigheid van de tussentijdse winstneming gecontroleerd;
    - Met betrekking tot de activa hebben wij vastgesteld of er sprake is van duurzame waardeverminderingen;
    - Met betrekking tot vorderingen hebben wij de inschatting van het college van de inbaarheid van de vordering en dientengevolge de omvang van de voorziening dubieuze debiteuren gecontroleerd.
    - Met betrekking tot de voorzieningen hebben we vastgesteld dat de uitgangspunten voor de voorziening wethouderspensioenen en andere voorzieningen ten aanzien van verplichtingen en verliezen plausibel zijn.
- Beoordelen van significante transacties buiten het kader van de normale bedrijfsuitoefening om;
- Doornemen van notulen van vergaderingen van het college en de gemeenteraad.

Het risico dat de grondaankoop niet marktconform heeft plaatsgevonden
We hebben de marktconformiteit van de grondaankopen voor toekomstige grondexploitaties, waaronder het project Haansberg binnen onze controle als frauderisico aangemerkt, daar er sprake is van een omvangrijke transactie met een hogere mate van subjectiviteit.

Om dit frauderisico te ondervangen hebben wij aan de hand van onafhankelijke taxatierapporten de totstandkoming van de prijs beoordeeld en vastgesteld dat de kaders van de raad juist zijn toegepast.

Het risico dat (handmatige) betalingen uitgevoerd worden aan niet-rechthebbenden, doordat ten onrechte onjuiste mutaties in de crediteurenstamgegevens worden doorgevoerd
Het risico ziet toe op betalingen waarbij enerzijds betalingen niet via de reguliere crediteurenadministratie en de daaruit voortvloeiende betaallijsten gedaan worden, maar waarbij handmatig bankrekeningnummers worden ingevuld. Anderzijds betalingen naar crediteuren via het reguliere betaalproces, waarbij ten onrechte de stamgegevens gewijzigd zijn. Hierdoor bestaat de gelegenheid om via betalingen bewust betalingen aan onjuiste bankrekeningnummers te doen om zo gelden aan de organisatie te onttrekken.

- We hebben de opzet, het bestaan en de werking van de interne beheersing rondom het betaalproces gecontroleerd.
- Wij hebben gecontroleerd of alle ingevoerde mutaties in het crediteurenstambestand door een andere medewerker zijn gecontroleerd op juistheid en of alle mutaties via het vier-ogen-principe zijn doorgevoerd. Daar waar wij dat niet hebben kunnen vaststellen, is door middel van gegevensgerichte werkzaamheden de juistheid van de mutatie gecontroleerd;
- Uitvoeren van een data-analyse op de uitgaande betalingen. Hierbij hebben we aandacht besteedt aan bijzondere transacties, zoals betalingen aan instanties met meerdere bankrekeningen, dan wel bankrekeningen met meerdere benamingen.

Naast bovenstaande hebben wij, voor zover relevant voor onze controle, de opzet geëvalueerd en het bestaan vastgesteld van de beheersingsmaatregelen op organisatieniveau zoals het integriteitsbeleid en de klokkenluidersregeling, alsmede de maatregelen van interne beheersing in de processen voor het genereren en verwerken van journaalposten, het maken van schattingen en het bewaken van projecten. Tevens hebben wij specifieke aandacht gegeven aan de toegangsbeveiligingen in het IT-systeem en de mogelijkheid dat hierin functiescheiding kan worden doorbroken. Tevens hebben wij eventuele integriteits- en klokkenluidersmeldingen nader in onze controle betrokken.

Wij zijn gedurende de gehele controle alert geweest op indicaties van (mogelijke) fraude. Daarnaast hebben wij middels een schriftelijke bevestiging door het college laten bevestigen dat alle gevallen van (mogelijke) fraude zijn gemeld aan ons. Wij hebben tijdens onze controle geen specifieke aanwijzingen gekregen voor (een vermoeden van) fraude.

Overall constateren wij dat fraude en fraudepreventie een onderdeel is waar de gemeente actief mee bezig is. Het college heeft een integriteitsbeleid en een klokkenluidersregeling geïmplementeerd en beschikt over een interne frauderisicoanalyse waarin frauderisico's worden geïdentificeerd en relevante interne controlemaatregelen gedefinieerd om deze frauderisico's te mitigeren.

Wij hebben tijdens onze controle geen specifieke aanwijzingen gekregen voor (een vermoeden van) fraude.

Controleaanpak veronderstellingen inzake financiële risico's in relatie tot de financiële positie
Het college heeft in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing een beoordeling gemaakt van de mogelijkheid van de gemeente om de door haar geïdentificeerde risico's op te vangen en haar bedrijfsvoering voort te zetten voor tenminste 12 maanden na het opstellen van de jaarrekening. De jaarrekening is opgesteld op basis van de continuïteitsveronderstelling. Als onderdeel van onze controle hebben wij deze veronderstelling met het college geëvalueerd aan de hand van de tot het moment van het verstrekken van deze controleverklaring beschikbare informatie waaronder de begroting, de kadernota en de financiële kengetallen inclusief de weerstandsratio. Wij hebben vastgesteld dat de gemeente voor de jaren 2025 tot en met 2027 een sluitende meerjarenbegroting heeft.

Wij hebben, op basis van de verkregen controle-informatie, overwogen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de gemeente haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Eventuele relevante gebeurtenissen na balansdatum die haar effect kunnen hebben op de financiële positie van de gemeente zijn toereikend toegelicht in de toelichting op de balans. Wij hebben de volgende werkzaamheden verricht:

- Wij hebben een risicoanalyse uitgevoerd gericht op het risico dat er gerede twijfel bestaat over de mogelijkheden om de financiële risico's vanuit de reguliere exploitatie en onverwachte tegenvallers financieel op te vangen, zonder tussenkomst van de toezichthouder.
- Wij hebben kennisgenomen van de analyse in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing van het college en overwogen of deze alle relevante informatie bevat waarvan wij als gevolg van de controle van de jaarrekening kennis hebben. Wij hebben met het college de belangrijkste veronderstellingen en uitgangspunten besproken.
- Wij hebben kennisgenomen van de meerjarenbegroting in relatie tot de ontwikkelingen in de sector decentrale overheden.
- Wij hebben kennisgenomen van de beoordeling van de (meerjaren)begroting van de gemeente door de toezichthouder.
- Wij hebben vastgesteld dat de volgens het BBV verplichte financiële kengetallen in lijn liggen met de gangbare normen.
- Wij hebben inlichtingen ingewonnen bij het college over zijn kennis van het niet in staat kunnen zijn om financiële risico's op te kunnen vangen vanuit de reguliere bedrijfsvoering.
- Wij hebben inlichtingen ingewonnen over gebeurtenissen of omstandigheden na de periode waarvoor het college een beoordeling heeft gemaakt.

Op basis van onze kennis en ons begrip van de organisatie, verkregen tijdens onze jaarrekeningcontrole, en de financiële positie van de gemeente, zoals deze blijkt uit de jaarrekening, vinden wij het hanteren van de continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar. Onze bevindingen zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat de gemeente niet langer in staat is om de risico's vanuit de reguliere bedrijfsvoering financieel op te vangen.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd
In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2024 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6 sub a WNT en artikel 5 lid 1 sub n en o Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd.
Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

C. Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen andere informatie
De jaarstukken omvatten andere informatie, naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij. Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat. Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het college van burgemeester en wethouders is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie waaronder het jaarverslag in overeenstemming met het BBV.

D. Verklaring betreffende overige door wet- of regelgeving gestelde vereisten
Ingevolge artikel 213 lid 3 (b) Gemeentewet hebben wij onderzocht of de baten en lasten, alsmede de balansmutaties met betrekking tot specifieke uitkeringen als bedoeld in artikel 17 Financiële-verhoudingswet (hierna: de specifieke uitkeringen) rechtmatig tot stand zijn gekomen. In de jaarrekening is verantwoordingsinformatie opgenomen over deze specifieke uitkeringen (de sisa-bijlage).

Naar ons oordeel zijn de baten en lasten, alsmede de balansmutaties over 2024 met betrekking tot de specifieke uitkeringen in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de vereisten aan de specifieke uitkeringen bij en krachtens artikel 58a BBV en de Financiële-verhoudingswet - Regeling informatieverstrekking sisa.

Het college van burgemeester en wethouders is verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de baten en lasten alsmede de balansmutaties met betrekking tot de specifieke uitkeringen, in overeenstemming met de vereisten aan de specifieke uitkeringen bij en krachtens artikel 58a BBV en de Financiële-verhoudingswet - de Regeling informatieverstrekking sisa. In dit kader is het college van burgemeester en wethouders tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het college van burgemeester en wethouders noodzakelijk acht om de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Het is onze verantwoordelijkheid een redelijke mate van zekerheid te krijgen voor ons oordeel ingevolge artikel 213 lid 3 (b) Gemeentewet. Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens Nederlands recht, waaronder de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado) en de Nota Verwachtingen Accountantscontrole 2024, zoals opgenomen in de Nota procedure aanlevering sisa-verantwoordingsinformatie 2024 in bijlage 2 van de Regeling informatieverstrekking sisa. Wij hebben bij de controle van de baten en lasten, alsmede de balansmutaties met betrekking tot specifieke uitkeringen dezelfde materialiteit toegepast als bij de controle van de jaarrekening.
Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat baten en lasten alsmede de balansmutaties met betrekking tot de specifieke uitkeringen als gevolg van fouten of fraude niet in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden.
  Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de gemeente;
- het evalueren of de baten en lasten alsmede de balansmutaties met betrekking tot de specifieke uitkeringen in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

E. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het college van burgemeester en wethouders en de gemeenteraad voor de jaarrekening

Het college van burgemeester en wethouders is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met het BBV. Het college van burgemeester en wethouders is ook verantwoordelijk voor de financiële rechtmatigheid van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving, waaronder gemeentelijke verordeningen, opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in het normenkader, vastgesteld door de raad op 25 november 2024 en voor het getrouw toelichten van de financiële rechtmatigheid in de jaarrekening.

In dit kader is het college van burgemeester en wethouders tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het college van burgemeester en wethouders noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van het normenkader voor de financiële rechtmatigheid mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het college van burgemeester en wethouders de veronderstellingen inzake de financiële risico's in relatie tot de financiële positie onderbouwen en afwegen of de gemeente in staat is de financiële risico's vanuit de reguliere exploitatie en onverwachte tegenvallers financieel op te vangen zonder tussenkomst van de toezichthouder. Het college van burgemeester en wethouders moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de financiële risico's kunnen worden opgevangen toelichten in de jaarrekening.

De gemeenteraad is verantwoordelijk voor het vaststellen van het normenkader voor de financiële rechtmatigheid en het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de gemeente.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Bado, de verordening controle op het financieel beheer en op de inrichting van de financiële organisatie welke is vastgesteld door de gemeenteraad op 14 oktober 2024, het Controleprotocol WNT 2024, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;

- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden.
- Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de gemeente;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het college van burgemeester en wethouders en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het college van burgemeester en wethouders gehanteerde veronderstellingen aanvaardbaar zijn inzake de afweging dat de gemeente in staat is de financiële risico's vanuit de reguliere exploitatie en onverwachte tegenvallers financieel op te vangen zonder tussenkomst van de toezichthouder. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan omtrent de financiële positie. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen echter van materiële betekenis zijn voor de financiële positie van de gemeente;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen

Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel zijn wij verantwoordelijk voor de controle van de jaarrekening van de gemeente, rekening houdend met de invloed daarop van de aard en de significantie van de activiteiten van uitvoeringsorganisaties ten behoeve van de gemeente. Op basis hiervan hebben wij de aard en omvang bepaald van de uit te voeren werkzaamheden ten aanzien van deze uitvoeringsorganisaties.

Wij communiceren met de gemeenteraad onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Breda, 23 juni 2025

Baker Tilly (Netherlands) B.V.

drs. B. Smeenk RA

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden: